

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka a literatury

**HARRY POTTER JAKO LITERÁRNÍ A ČTENÁŘSKÝ
FENOMÉN 21. STOLETÍ**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. PaedDr. Jaroslav Toman, CSc.

Autorka: Eva Klementová

České Budějovice 2007

ANOTACE

Cílem práce je analýza a interpretace dosavadních šesti dílů čtenářsky úspěšné ságy o Harrym Potterovi anglické autorky J. K. Rowlingové, na jejichž základě ukážeme typické rysy autorčiny poetiky. Kromě problematiky genotypového vymezení fantasy literatury pozornost zaměřujeme zejména na rozbor struktury díla, tedy na kompozici, rovinu děje a vztah mezi fabulí a syžetem. Důležitá bude rovněž analýza postav, prostředí a jazykové komiky, jež umožní zodpovědět otázku čtenářské recepce a identifikace dnešních dětí a mládeže s hlavními hrdiny této ságy.

ANNOTATION

The main aim of the thesis is to show – by means of analysis and interpretation of the six existing volumes of Harry Potter by the English writer J. K. Rowling – the typical features of the author's poetics.

Besides specifying the characteristics of fantasy we focus on the composition, plot and the relation between the story and its structure. Essential is furthermore the analysis of the characters, environment and the verbal comic. This enables us to answer the question of the work's reception by its readers and of the identification of today's children and teenagers with the central protagonists of this saga.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Harry Potter jako literární a čtenářský fenomén 21. století*“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a pramenů, které cituji a uvádím v příložené bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 10. 4. 2007

.....

Eva Klementová

Poděkování

Děkuji panu doc. PaedDr. Jaroslavu Tomanovi, CSc., za cenné rady, podnětné připomínky a odbornou pomoc při zpracování této diplomové práce.

Poděkování za trpělivost a toleranci patří i mé rodině a všem přátelům a známým, kteří mě po celou dobu vzniku této práce podporovali.

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A ZNAČEK	2
ÚVODEM	3
1. VYMEZENÍ POJMU LITERÁRNÍ ŽÁNŘ	4
2. GENOTYPOVÉ VYMEZENÍ FANTASY LITERATURY	5
2.1 Typy fantasy literatury	9
2.1.1 Pohádka	10
2.1.2 Zvířecí příběhy	11
2.1.3 Artušovský cyklus	12
2.1.4 Příběhy tisíce a jedné noci	13
2.1.5 Příběhy s čínskými motivy	13
2.1.6 Příběhy o ztracených rasách	14
2.1.7 Humorná fantasy	14
2.1.8 Meč a magie	15
2.1.9 Hrdinská fantasy	16
3. CYKLUS JOANNE K. ROWLINGOVÉ O HARRYM POTTEROVI	
3.1 Harry Potter a Kámen mudrců	18
3.2 Harry Potter a Tajemná komnata	32
3.3 Harry Potter a věžeň z Azkabanu	41
3.4 Harry Potter a Ohnivý pohár	54
3.5 Harry Potter a Fénixův řád	67
3.6 Harry Potter a princ dvojí krve	77
3.7 Hypotézy o sedmém dílu	87
4. ZÁVĚRY	
4.1 Kompozice díla.....	96
4.2 Postavy v potterovské sáze.....	99
4.3 Paralelní světy Harryho Pottera a jejich prostředí.....	109
4.4 Jazyková stránka Harryho Pottera.....	112
5. ZÁVĚREM	116
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	119
PŘÍLOHY	123
Příloha 1: Ilustrace k obálkám Harryho Pottera	124
Příloha 2: Životopis Joanne K. Rowlingové	125
Příloha 3: Rozhovor s Joanne K. Rowlingovou	126
Příloha 4: Seznam vybraných neologismů	127
Příloha 5: Grafická úprava Harryho Pottera	128
Příloha 6: Čtenářská anketa SUK 2005 – Čteme všichni	129

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A ZNAČEK

HP I = Harry Potter a Kámen mudrců. Praha, Albatros 2000.

HP II = Harry Potter a Tajemná komnata. Praha, Albatros 2000.

HP III = Harry Potter a vězeň z Azkabanu. Praha, Albatros 2001.

HP IV = Harry Potter a Ohnivý pohár. Praha, Albatros 2001.

HP V = Harry Potter a Fénixův řád. Praha, Albatros 2003.

HP VI = Harry Potter a princ dvojí krve. Praha, Albatros 2005.

EK = šifra autorky

ÚVODEM

Autorským počínům Joanne K. Rowlingové je poslední dobou věnována velká pozornost, často se v odborné literatuře z hlediska čtenářské odezvy mluví o „fenoménu Harry Potter“. Její zatím šestidílná sága o Harrym Potterovi (*Harry Potter a Kámen mudrců*, *Harry Potter a Tajemná komnata*, *Harry Potter a vězeň z Azkabanu*, *Harry Potter a Ohnivý pohár*, *Harry Potter a Fénixův řád*, *Harry a princ dvojí krve*) bývá českou literární vědou většinou reflektována z hlediska roviny děje a postav (viz např. **DEJMALOVÁ, ZACHOVÁ**), dále z hlediska morálky (**THEIN**) či kontroverzně z hlediska křesťanských symbolů (**O'BRIEN**).

Tvorbou Rowlingové jsme se rozhodli zabývat proto, že nám její dílo připadá zajímavé nejen obsahově, ale i formálně. Protože málokterý literární vědec provádí komparaci všech dosud vydaných šesti dílů, zaměřili jsme se na interpretaci ságy celé.

Východiskem práce budou především české vědecké studie o Harrym Potterovi, kterých se však od vydání prvního dílu ságy objevilo poměrně málo. Za všechny jmenujme především studie Kateřiny Dejmalové, Aleny Zachové, Karla Theina a Ivy Uhlíkové.

V obecně pojaté úvodní kapitole se zabýváme vymezením termínu „žánr“. Dále mapujeme soudobý stav žánru fantasy literatury v českém a světovém kontextu. Taktéž pojednáváme o různých typech klasifikace fantasy literatury. Z anglo-americké literatury se podrobněji zabýváme klasifikací Pringleho, v českých souvislostech zmiňujeme klasifikaci Aleny Zachové. Informace z úvodní kapitoly průběžně konfrontujeme s poznatky námi zjištěnými a v závěru práce se pokoušíme ságu o Harrym Potterovi žánrově vymezit.

Cílem práce je analýza a následná interpretace ideově-tematické, kompoziční a jazykové stránky díla. Vzhledem k povaze materiálu uplatňujeme i metodu komparativní, metodu dílčí syntézy a metodu dedukce. V každém dílu provedeme analýzu jeho struktury, na jejímž základě si povšimneme postav, syžetu a prostředí. Neoddělitelnou složkou práce je taktéž sledování jazykové stránky a s ní související komiky. Zabýváme se také otázkou identifikace dětského čtenáře s hlavním hrdinou.

V závěru práce bude pojednáno o autorské poetice J. K. Rowlingové. První citace z příslušných pramenů je umístěna tradičně pod čarou, další citace z téhož pramene jsou uváděny v závorkách přímo do textu či případně do poznámek pod čarou.

1. VYMEZENÍ POJMU LITERÁRNÍ ŽÁNŘ

V této kapitole se pokusíme obecně vymezit termín „žánr“. Dále se budeme zabývat žánrem „fantasy“ tak, jak o něm hovoří *Encyklopedie fantastických světů*¹ a další literatura.

Žánr (z francouzského slova *genre* = rod, druh), znamená souhrnné označení pro takové skupiny literárních děl, které se vyznačují určitými společnými znaky, a to zejména kompozičními, tematickými nebo formovými (popř. jejich různou kombinací).²

Jak uvádí český literární badatel Vlašín (**VLAŠÍN 1987: 414-415**), na rozdíl od druhového členění literatury, které vychází z obecných, zpravidla estetických principů, a používá proto nadčasových kategorií (lyrika, epika, drama), spočívá žánrová klasifikace literárních děl v jejich odlišování podle *charakteristických rysů, které jsou vesměs konkrétní, historicky vzniklé a v čase proměnlivé* [zvýrazněno EK]. Pod pojmem literární žánr tedy spadají různorodé skupiny a soubory děl, a to od nejširších a relativně stabilních, jako je např. epos, óda, román, povídka, tragédie, komedie apod. (bývají někdy nazývány též „žánrovými formami“, popř. jsou v zastaralém trojstupňovitém členění literatury na rody, druhy a žánry označovány za literární druhy), až po nejužší a nejspecifikovanější, které jsou historicky jen krátkodobě vymezeny (např. pikareskní román, občanská tragédie).

Je zřejmé, že principy žánrového členění se v průběhu času dosti měnily a s nimi prodělávaly změny i jednotlivé pojmy; byly rovněž doby, kdy se dbalo o pečlivé vymezení a dodržování žánrových pravidel (např. za klasicismu), a naproti tomu existovaly i etapy, jež hranice mezi žánry rušily a záměrně je směřovaly (např. romantismus, v současné době postmodernismus). Přitom vědomé dvojstupňové rozlišování na literární druhy a žánry se vlastně datuje až od konce 18. století, i když jeho předpoklady sahají až k Aristotelovi (4. stol. př. n. l.). Proto má většina evropských jazyků pro obě vrstvy pouze jeden pojem, přičemž si každý z nich řeší terminologické i teoretické problémy stupňovitého členění po svém.

Dle Vlašína (**VLAŠÍN 1987: 415**) se nejpreciznějším prozatím jeví základní třídění žánrů na základě druhového schématu, tj. na žánry lyrické, epické a dramatické,

---

¹ PRINGLE 2003. *Fantasy*. Encyklopedie fantastických světů (hl. edit. Pringle, David). Praha, Albatros 2003.

² VLAŠÍN 1984. Vlašín, Štěpán a kol.: *Slovník literární teorie*. Praha, ČS spisovatel 1984, s. 414.

popř. lyrickoepické apod., jež potom můžeme pokračovat dále vnitřním členěním na jednotlivé žánry románové, povídkové, komediální aj. a jejich žánrové formy.

Značně nepřehledné je třídění podle jednotlivých specifikujících rysů; zhruba můžeme rozlišovat třídění podle hledisek tematických (např. fantastická povídka, historické drama, biografický román), kompozičních, popř. formových (např. román v dopisech, aktovka, sonet, gazel), dále žánry kombinované (tj. specifikované tematicky i kompozičně, jako např. detektivka) a synkretické, jež stojí na pomezí literatury umělecké nebo odborné (fejeton, esej). Ani tím však není různorodost žánrového členění vyčerpána, neboť se v praxi často setkáváme i s jinými adjektivními určeními různého typu, jako je např. satirická črta, humoristická povídka, romantická povídka apod.

Jak vyplývá z výše uvedeného, problematika žánru je v literární vědě stále diskutovanou a otevřenou otázkou.

2. GENOTYPOVÉ VYMEZENÍ FANTASY LITERATURY

Dále se budeme zabývat vymezením žánru fantasy literatury a charakteristikou jeho „odnoží“ (termín dle **PRINGLE 2003: 8**).

Pojem „fantasy“ pochází z řeckého *fantastikon* = lichá představa. Podle Vlašína (**VLAŠÍN 1987: 109**) představuje souhrnné označení pro literární díla, vytvářející obraz skutečnosti za pomoci prvků smyšlených, tj. takových, které neodpovídají běžné zkušenosti ani obecně platnému pojetí a nazírání světa.

Vymezením pojmu „fantasy“ se zabývá i Dagmar Mocná,³ která ho definuje jako „populární žánr iracionální fantastiky s tematickými zdroji v mýtu a středověké romanci“. Dále poznamenává, že z angličtiny lze termín *fantasy* přeložit pouze s použitím stejného slovního kořene jako *fantastika*, a uvádí, že se objevuje v 50. letech 20. století v anglosaském literárním prostředí (časopisy *Fantasy Fiction*, *The Magazine of Fantasy atd.*)

---

³ **MOCNÁ - PETERKA 2004**. Mocná, Dagmar – Peterka, Josef a kol.: Encyklopedie literárních žánrů. Praha, Paseka 2004, s. 187.

Fantasy tvoří dle Mocné v rámci literární fantastiky protipól k sci-fi.⁴ Oba žánry mají mnohé stejné body a jsou zahrnovány pod termíny *spekulative fiction* (*spekulativní, fantastická próza*), můžeme je ale rozlišit na základě motivů a východisek. Zatímco u sci-fi se čerpá z oblasti motivů vědeckých, je zaměřena na techniku, budoucnost a racionální spekulaci, fantasy staví do protikladu racionalismu citovost a pohádkovost, má kořeny v minulosti (pseudohistorii), místo techniky je soustředěna na mystiku a magii.

Postavy v textu fantasy jsou víceméně archetypální a vytvářejí ustálenou sestavu rolí. K hlavnímu (dominantnímu) *hrdinovi* (skupině hrdinů) se pojí postava jeho *druha*, *mistra* (učitel, zprostředkovatel magie), *protivníka*, *sexuálního objektu* a *fantastického stvoření* (které je žánrotvornou postavou).

Mocná dále uvádí, že topos fantasy spočívá ve vstupu do jiné dimenze, který má tři základní možnosti: vytvoření imaginárního světa, vytvoření světa paralelního s naším a vstup do pseudohistorie našeho světa. Imaginární světy bývají založeny na magii, jejich společenské zřízení je obvykle feudální a předtechnické, hlavní roli v nich hraje také náboženství.

Stěžejní je motiv cesty, který představuje nejen dobrodružství, ale i úkol, symbolicky vyjadřuje životní pouť a v neposlední řadě je prostředkem k utváření hrdinova postoje ke světu. Objevují se i motivy intimní, satirické a mytologické. Vzhledem ke zdrojům obsahuje fantasy časté intertextové odkazy k mýtům a pohádkám. Protože fantasy patří k žánrům masové produkce a recepce, pohybuje se její značná část v oblasti literatury populární.

Kořeny žánru fantasy sahají až k prapočátkům slovesnosti. Někdy bývají za fantasy považovány už staré mýty a eposy (Epos o Gilgamešovi aj.), zde se ale jedná

---

⁴ **Viz tamtéž, s. 621: Science fiction:** z angl. science = věda, fiction = próza, beletrie; původem tohoto označení je americký propagátor žánru H. Gernsback, jenž jej poprvé užil v polovině 20. let 20. stol. a to v podobě „scientific fiction“ čili „vědecká beletrie“. V Evropě toto označení zdomácnělo až po druhé světové válce, do té doby zde byla díla z dnešního pohledu příslušející k žánru science fiction označována nejčastěji jako fantastická, utopická nebo technicko-dobrodružná; v poválečném období se objevil ve Velké Británii alternativní název *speculative fiction* – jeho přívrženci prosazovali, aby se místo dosavadní zkratky sci-fi používala zkratka SF, která může znamenat obě žánrové varianty; českým ekvivalentem mezinárodně používaného názvu je označení vědecko-fantastická literatura, prosazovaná zejména v období socialismu; v současné době u nás převládá užívání anglického názvu, nejvíce ve zkrácené podobě sci-fi, jež má ovšem v anglické jazykové oblasti platnost hanlivého označení pro podřadnou produkci žánru; oproti tomu je v Čechách zkratka sci-fi hodnotově neutrální. Sci-fi je žánr fantastické literatury zobrazující hypotetický svět, který je zkonstruovaný s využitím vědecko-technických paradigmat.

spíše o mytické zdroje než o fantasy samotnou. Dalšími zdroji jsou žánry dobrodružné literatury, gotický román, legendy aj.

Počátky skutečné fantasy je třeba vidět v dílech utopistů 2. poloviny 19. století, které lze považovat za první autory převážně heroické fantasy. Základem jsou díla anglických autorů – novoromantikům blízkého W. Morrisa, jehož epické cykly a prozaické romány inspiroval středověk a severské ságy. Vzhledem k rychlému vývoji technické civilizace se od počátku 20. století rozvíjel především žánr sci-fi a fantasy zůstávala spíše na okraji čtenářského zájmu. Teprve v r. 1939 založil J. W. Campbell časopis *Unknown* (*Neznámo*), později *Unknown Worlds* (*Neznámé světy*), kde byly publikovány povídky v podstatě odpovídající dnešní fantasy. V r. 1937 vychází základní dílo J. R. R. Tolkiena, *Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky* (česky 1978), po válce pak *Pán prstenů* (1954) a Lewisovy *Letopisy Narnie* (1950-56). Oba tito autoři nazývali svou činnost mýtotvorbou a psali v podstatě umělý mýtus, nicméně se stali vzorem pro další vývoj epické fantasy a vytvořili tak podmínky k přijetí průkopníků heroic fantasy – R. E. Howarda (*Conan*) aj. Dalšími představiteli anglosaského (hlavního) proudu fantasy byli kromě zmíněných např. i U. Le Guinová (*Čaroděj Zeměmoří* 1992), S. King (*Temná věž*, 1999-2000) aj.

O rozvoji fantasy jako populárního žánru postmoderního věku svědčí i to, že vznikly mnohé další žánrové varianty, např. fantasy humoristická, satirická a parodická (T. Pratchett: série *Úžasná Zeměplocha*) aj. Popularita žánru stoupá v současné době jak v produkci anglosaské, tak slovanské.

Mocná dále poukazuje na to, že v Čechách je fantasy relativně novou záležitostí. Módní záležitostí se stala po r. 1989; v uvolněném tržním prostředí začaly vycházet především anglosaští autoři, přičemž se zároveň prosazovali autoři domácí produkce. Z českých autorů už v roce 1990 vynikla především Vilma Kadlečková románem *Na pomezí Eternaalu*, dalšími českými autory jsou např. Jiří Kulhánek (*Divocí a zlí I.*, 1999), Jiří W. Procházka alias George P. Walker, Vladimír Šlechta, Veronika Válková alias Adam Andres (*Wetemaa*, 1992).

Také Luisa Nováková⁵ píše ve svém článku *Fantasy jako cesta ad fontes*, že žánr fantasy byl před rokem 1989 u nás prakticky neznámý a pro mnohé znamenal synonymum braku, kýče, triviality. Při pohledu na barevný a často i triviální obal,

---

⁵ NOVÁKOVÁ 2005. Nováková, Luisa: Fantasy jako cesta ad fontes. Ladění 2/ 2005, s. 2.

jednoduchý či nicneříkající název si často mylně uděláme předem obrázek o dané knížce a autorovi: „*Nálepka fantasy totiž knihu téměř automaticky degraduje.*“

Dle Pringleho (**PRINGLE 2003: 8**) za dva základní útvary žánru fantasy můžeme považovat pohádku⁶ a hrdinský epos. Oba literární útvary se místy navzájem překrývají, v pohádkách často nacházíme násilí a v epice se setkáváme s dobrodružstvím milostným i válečným. Fantasy rovněž obsahuje odvěký náboženský prvek, na němž může být vybudována jak pohádka, tak hrdinský epos. Mýtus nebo mytologie dnes označuje cosi nepravdivého, ne-li přímo vylhaného, ale skutečný mýtus je ve své podstatě něčím, čemu kdysi lidé věřili, a to doslova a do písmene.

Pringle (tamtéž) dále uvádí, že žánr moderní fantasy vychází z několika mytologických okruhů: patří k nim starořecká mytologie, dále keltská kultura, především irská, mytologie Germánů, starých Skandinávců a Islandanů. Samozřejmě nelze zapomínat na židovsko-křesťanskou tradici bible a knih apokryfů. Poslední skupina nás přivádí k živým náboženstvím dneška, k nimž se po celém světě hlásí miliony věřících.

Se zdroji fantasy literatury souhlasí i Vlašín a dodává, že v literatuře antické a středověké jsou fantastické prvky motivovány vládnoucím mytologickým nebo nábožensko- mystickým pohledem na svět jako na sféru řízenou zákony a silami v podstatě iracionálními. Proto předpokládá, že skutečné počátky fantastické literatury ve vlastním slova smyslu (tj. jako literárního využití individuální svobodné fantazie) lze spatřovat až v renesanci.

Fantastická literatura se vyvíjela v několika liniích zároveň, motivy a látku čerpala z příběhů starověkých, středověkých i folklorních. Vlašín (**VLAŠÍN 1984: 110**) ji dělí na tři linie: **linii společensky kritickou a satirickou, linii sociálně-utopickou a linii mnohotvárnou.**

Linii společensky kritickou a satirickou dle něj představují díla, kde fantazie hraje úlohu hyperbolizační, narušuje reálné vztahy ve světě a vytváří svět, který je vlastně parodií světa skutečného (Cervantes).

Linie sociálně-utopická se pokouší o literární konstrukci ideálního státního zřízení, navazují na ni především osvícenci a utopičtí socialisté; je provázena protipólem (tzv. antiutopií), pokračuje až do 20. století.

---

⁶ Vlašín (**VLAŠÍN 1987: 281**) řadí pohádku k žánru lidové slovesnosti, přičemž zdůrazňuje její fiktivnost. Zároveň píše, že „fikce může být v pohádce zastoupena v několikerém stupni a rovněž v různém materiálu, což se promítá i do žánrové diferenciaci pohádky.“

Mnohotvárná linie se vyznačuje užitím smyšlených látek a motivů ke specifickým literárním cílům, je velmi mnohotvárná. Patří do ní velká část dobrodružné literatury (která využívá fantastické prvky), černého románu a literárního hororu.

Ve 20. století se uplatňuje fantastika snová, která navazuje na tradici romantickou, a zejména pak fantastika vědecká opírající se o prvky vědecké, technické (pseudotechnické), předpoklady, hypotézy. Vědeckofantastická literatura se dnes stává jednou z nejoblíbenějších oblastí literatury zábavné.

2.1 TYPY FANTASY LITERATURY

Mocná (**MOCNÁ - PETERKA 2004: 188**) píše o žánru fantasy jako o mladém žánru populární literatury procházejícím dynamickým vývojem. Rozděluje ho tři hlavní žánrové varianty: **epickou fantasy, hrdinskou fantasy a science fantasy**.

Epická fantasy je dle Mocné založená na propracovaném syžetu s několika dějovými liniemi, má své předobrazy ve středověkých legendách a mezi její specifika patří družina hrdinů (dle krále Artuše a rytířů kulatého stolu, viz níže). *Hrdinská fantasy* (heroic fantasy, sword and sorcery = meč a magie) vychází z heroického mýtu a *science fantasy* (fantasy s vědeckými prvky) stojí na rozhraní fantasy a sci-fi.

Vyjma těchto hlavních proudů se objevují specifická díla, autoři nebo skupiny autorů obohacující žánr o další rysy a vytvářející např. *dark fantasy* (tj. fantasy s prvky hororu), *fantasy satirickou* apod.

Pringle (**PRINGLE 2003: 19**) uvádí, že žánr fantasy lze rozdělit do libovolného množství kategorií a časových období, od středověké snové alegorie přes renesanční rytířský román po současné více či méně módní proudy, jako je magický realismus nebo městská fantasy.

V následujícím členění (dle **PRINGLE 2003**) se zaměříme jen na populární literaturu, která nejvíce oslovuje čtenáře. Pod pojmem *populární fantasy* máme na mysli příběhy využívající zázračné, magické a „zásvětní“ prvky. Tyto příběhy jsou zde označovány jako „literatura zrozená z touhy srdce“ a děleny do devíti skupin: *pohádky, zvířecí příběhy, Artušovský cyklus, příběhy tisíce a jedné noci, příběhy s čínskými motivy, příběhy o ztracených rasách, humorná fantasy, meč & magie, hrdinská fantasy*.

Dále se budeme zabývat stručnou charakteristikou jednotlivých skupin.

2.1.1 Pohádka

Pringle (**PRINGLE 2003**) uvádí, že pohádky mají své kořeny v lidové slovesnosti, především v krátkém ústním vypravování, které folkloristé označují termínem „báchorka“. Pohádka psaná a vydávaná pro pobavení čtenářů byla patrně první komerčně úspěšnou odnoží fantasy.

Slovník literární teorie (VLAŠÍN 1984: 281) o pohádce uvádí následující „pohádka, řidčeji též báchorka. Prozaický žánr lidové slovesnosti, jehož vyprávění podává objektivní realitu jako nadpřirozenou s naivní samozřejmostí, jako by vše bylo skutečné.“ Slovník klasifikuje pohádky dle jednajících postav a stupně obsažené fikce na kouzelné, zvířecí, legendární a novelistické. Dále zmiňuje autory „umělých“ pohádek, ale vysvětlení termínu „umělá“ pohádka zde nenajdeme.⁷

Pringle dále uvádí, že se lidová pohádka začala „komercializovat“ v renesanční Itálii, ale nesmělé počátky nalezneme už v antice a středověku. K nejstarším sbírkám pohádek, které vznikly na italské půdě, patří *Rozkošné noci* (1550) Giovanniho Straporoly nebo *Pentameron* (1634) Giambattisty Basileho, avšak daleko větší vliv na vývoj této literární formy měla tvorba francouzských autorů konce 17. století. Právě ve Francii se po roce 1690 objevují pohádky jako samostatný žánr. Z pohádek se záhy stala módní záležitost, takže se dokonce četly v pařížských salonech. K jejím představitelům patřil především Charles Perrault, autor sbírky *Historie aneb Příběhy zašlých časů* (1697) známé též pod titulem *Pohádky matky Husy*. V ní najdeme mimo jiné příběhy *O Šípkové Růžence*, *Červené karkulce* a *Popelce*. Přestože tyto pohádky ještě stále vycházely z folkloru, představovaly již umělecky vytříbenou četbu pro vyšší vrstvy.

V 19. století již pohádky tvořily nedílnou součást západní kultury a lákaly četné následovníky k napodobování. Sto let po Perraultovi se v Německu zdvihla nová vlna tvůrčího zájmu. Ubírala se dvěma směry. Ten první spočíval v obnoveném zájmu o původní lidové pohádky a je spojen s dvojicí jejich sběratelů, bratry Wilhelmem a Jakobem Grimmovými. Druhý směr představovaly snahy o pěstování „umělecké

---

⁷ Podobnou definici pohádky uvádí též **LEDERBUCHOVÁ (LEDERBUCHOVÁ 2002)**. Lederbuchová, Ladislava: Průvodce literárním dílem. Výkladový slovník základních pojmů literární teorie. Jinočany, H&H 2002, s. 237).

pohádky“; ta byla psána vytříbenou formou a napodobovala pohádku lidovou, celá však vznikla v autorově fantazii. Často dosahovala délky románu (např. Wilhelm Hauff: Louskáček a myší král).

Také ve 20. století se našlo velké množství autorů, kteří se věnovali tvorbě pohádek a novým zpracováním starších pohádkových příběhů, často s originálním a šokujícím rozuzlením. Někteří tvůrci literatury fantasy začlenili pohádkové motivy vynalézavým způsobem do svých románů a povídek. K těm patří Robin McKinley (*Kráska*, 1978) nebo např. Jane Yolenová (*Úžasné příběhy*, 1983).

2.1.2 Zvířecí příběhy

Rovněž fantastická vyprávění o zvířatech, zejména těch mluvících, jsou známá už od antiky. Jejich vývoj můžeme sledovat nazpět proti proudu času až k Ezopovým bajkám, ale je pravděpodobné, že mají ještě starší, prehistorické kořeny. Sám Ezop, řecký otrok žijící v 6. století př. n. l., je pololegendární postavou. Sbírká bajek vydávaných dodnes pod jeho jménem patří k pokladům světové literatury, stejně jako její protějšky z jiných částí světa, například bajky staré Indie.

Zvířata obdařená darem řeči se ve světových literaturách vyskytují v hojné míře už od dob starého Řecka. Zvlášť středověcí autoři, kteří si libovali v podobenstvích, nechávali často promlouvat „němé tváře“. Zde můžeme například vzpomenout Geoffreyho Chaucera a jeho *Povídku jeptiščina kněze z Canterburských povídek* pojednávající o kohoutovi Kokrháči. Rovněž dětské knihy se jen hemží mluvícími zvířátky, jako jsou např. přemoudřelí hrdinové v knize Carrolla *Alenka v kraji divů* (1865) a *Za zrcadlem ...* (1871).

Moderní zvířecí příběhy lze rozdělit na **realistické a fantastické**. V těch fantastických mohou zvířata hovořit lidskou řečí, oblékají se jako lidé a prožívají nadpřirozená dobrodružství. Do této kategorie patří i příběhy o proměně člověka ve zvíře a naopak. Realistické příběhy se zase pokoušejí vylíčit zvířata, „jaká doopravdy jsou“.

Mezi množstvím fantastických příběhů se zvířecími hrdiny vynikla za posledních sto let v oblasti literatury pro děti a mládež zejména dvě díla: *Knihy džunglí*

(1894) Rudyarda Kiplinga a román Kennetha Grahama *Vítr ve vrbách aneb Žabákova dobrodružství* (1908).

V poměrně nedávné době, poté, co dosáhla takové obliby hrdinská fantasy odehrávající se ve vysněném světě, vznikla nová literární forma – rozměrné fantastické vypravování, v němž místo lidí vystupují zvířecí postavy a vydávají se na dobrodružnou pouť nebo svádějí velkolepé zápasy, často v poněkud nadpřirozených kulisách. Největší ohlas si vydobyl román Richarda Adamse *Daleká cesta za domovem* (1972).

2.1.3 Artušovský cyklus

Původ „skutečného“ krále Artuše a jeho rytířů kulatého stolu je zahalen mlhou dávnověku. Staré britské kroniky pojednávající o událostech 5. století a následujících věků se sice letmo zmiňují o jakémsi slavném válečníkovi z dob těsně po pádu Římské říše, ale zmínky jsou žalostně kusé a nepřilíš věrohodné. I kdyby obsahovaly zrnko historické pravdy, tato pravda by neměla mnoho společného s Artušem, jak ho známe z básní, románů, filmů. V otázce literárního původu artušovské látky je zcela jasno. Poprvé se objevuje v knize Geoffreyho z Monmouthu nazvané *Historia Regum Britanniae (Dějiny britských králů)*, jejíž nejstarší rukopis pochází z roku 1136. Ať už se příběh zrodil v autorově fantazii, anebo vznikl předpisem starších pověstí obsahujících zrnko pravdy, čtenáři 12. století jím byli nadšeni. Nejprve si získal oblibu francouzsky hovořících vyšších vrstev v Anglii a záhy pronikl i do Francie.

K nejdůležitějšímu středověkému dílu s artušovskou tematikou řadíme *Román o Brutovi* Roberta Wacea (1155), jenž téma obohatil o množství detailů a jeho první přišel s motivem kulatého stolu. Artušovský cyklus („britský cyklus“) v průběhu staletí střídavě nabýval i ztrácel na oblibě, ale zcela zapomenut nebyl nikdy. Odkazuje k němu velké množství děl anglicky psané literatury a v 19. století se dočkal nové vlny popularity.

K novějším dílům, která se inspirovala artušovskou látkou, patří mimo jiné i román *Kouzelník Merlin* Mary Stewartové (1970), *Ohnivý pán* Parkea Godwina (1980) aj.

2.1.4 Příběhy tisíce a jedné noci

Jednou z nejobsáhlejších povídkových sbírek na světě je kniha s arabským názvem *Alf lajla wa-lajla*, tedy *Tisíc a jedna noc*. Nalezneme v ní dlouho řadu příběhů, které údajně vypravovala noc co noc krásná Šahrazád krutému králi, svému muži, aby v okouzlení zapomněl, že jí chce dát ráno setnout hlavu. Původ příběhů se liší: vedle arabských zde nalezneme i takové, které jsou perského a snad i indického původu.

V Evropě si příběhy *Tisíce a jedné noci* získaly oblibu právě díky zázračným a fantastickým motivům. Většina výborů obsahuje příběhy velmi blízké žánru fantasy, jako je *Aladdin a kouzelná lampa*, *Ebenový kůň*, *Mosazné město*, *Alí Baba a čtyřicet loupežníků* a řada dalších.

Největší vliv na literaturu fantasy neměly původní arabské příběhy *Tisíce a jedné noci*, ale jejich francouzský překlad a verze známé z jiných evropských jazyků.

Romány a románové seriály inspirované látkou příběhů vznikají i dnes. K nim řadíme romány *Bagdád* (1985) a *Kníže hvězd* (1987) Iana Dennise, *Smyčka světla a Sultánova věžička* Seamuse Cullena (1986) aj.

2.1.5 Příběhy s čínskými motivy

K neznámějším příběhům z *Tisíce a jedné noci* patří vyprávění o Aladdinovi a kouzelné lampě. Právě toto vyprávění inspirovalo celou řadu pohádkových hříček a jiných adaptací, které vesměs zachovávaly čínský kolorit. Šlo ovšem o Čínu značně idealizovanou – říši pagod, copů a draků, fantastický kraj, jenž se spíš než velké dálnovýchodní zemi podobá smyšlením líčením vypůjčeným ze zábavné literatury.

Je samozřejmé, že i v samotné Číně vzniklo nejedno literární dílo, jež bychom mohli směle přiřadit k žánru fantasy, a některá z těchto děl do jisté míry ovlivnila tradiční obraz země v očích západního člověka. Neznámějším je román *Vyprávění o putování na západ* čínského autora Wu Čcheng-ena (1592), vydaný v českém překladu pod názvem *Opičí král*.

Je zvláštní, že málo čínských autorů fantasy žijících a tvořících v USA se pokusilo zpracovat původní čínskou tematiku. Jednou z výjimek je Laurence Yep, autor

románu *Drak ztraceného moře* (1982), které má několik pokračování, a knih tradičních pohádek, např. *Nefritové jazyky* (1991). Čínské motivy, podobně jako arabské, zaujaly v repertoáru autorů literatury fantasy trvalé místo.

2.1.6 Příběhy o ztracených rasách

Fantastické příběhy o ztracených civilizacích a podivných národech – a také o ztracených městech či zemích, podmořských nebo podzemních světech, zapomenutých kulturách, skrytých údolních a zakázaných územích -, popřípadě vyprávění kombinující všechny tyto prvky, získaly poprvé na oblibě poté, co H. Ride Haggard vydal romány *Doly krále Šalamouna* (1885), *Ona* (1886) a *Allan Quatermain* (1887).

Přestože část příběhů o ztracených národech a civilizacích lze považovat za sci-fi, většina se jich právem řadí k žánru fantasy. Objevují se v nich nadpřirozené jevy, jako například Plamen života, v němž se koupe bílá africká královna Ayša, atd. Prvek nadpřirozena přitom nemusí být v románech o ztracených rasách vůbec přítomen.

Příběhy o ztracených národech a civilizacích vznikly v angličtině i v jiných jazycích. Z francouzsky psaných je to například *Nevěsta slunce* od Gastona Leroux (1913). Vyprávění o ztracených rasách postupně rezignovalo na jakékoli zdání reality a věrohodnosti. Proměnilo se v čiročiré fantazie z utopických světů, v nichž neplatí žádná pravidla.

Přesto nezmizely ze scény ani mezi světovými válkami a ve válečných 40. letech. K významnějším dílům této doby patří např. *Kráčející písky* Harolda Lamba (1920), *Zahrada Eden* Maxe Branda aj.

2.1.7 Humorná fantasy

Tradiční literární útvary považované za předchůdce žánru fantasy, od artušovských legend po pohádky bratří Grimmů, nevynikaly zvláštním smyslem pro humor. Za anekdotické vyprávění s pointou lze považovat snad leda některé z Ezopových bajek. Je možné, že prvek humoru v literatuře jde ruku v ruce s vyšší civilizační úrovní. V antickém písemnictví po Ezopovi totiž nacházíme celou řadu

humorných děl, jež založily tradici nevážnosti a sžíravé satiry, která se z literatury pozdějších staletí vytratila.

Humorné utopie, zmrtvýchvstání slavných osob, smyšlené cesty do podsvětí – všechna tato fantastická téma v sobě nesla satirický náboj. Neměla pouze vyvolávat smích, ale také poukazovat na nedostatky okolního světa. Vážné tragédie kladoucí důraz na nadpřirozené motivy čerpaly náměty z mytologie – oblíbených a časem prověřených bájí o bozích a lidech; fantastický prvek starých komedií byl naproti tomu původním vkladem jejich tvůrců, i když i oni mohli tu a tam čerpat z lidové slovesnosti. Většinou ovšem spřádali vlastní fabule, aby dosáhli kýženého efektu. Proto lze řeckou komedii starého typu s její vynalézavostí a prvkem překvapení právem předpokládat spíše za předchůdkyni moderní vědecko-fantastické literatury než dnešní fantasy.

Nejslavnějším autorem starých komedií, jehož dílo se z velké části dochovalo byl Aristofanés (dílo *Ptáci* – 414 př. n. l., *Žáby* – 405 př. n. l.). Přestože se uvedené hry nevyhýbají obscénním výjevům a jejich osobní narážky na vůdčí osobnosti athénské státní pochopitelně ztratily na srozumitelnosti, jsou dodnes považovány za skvosty komediálního žánru – a žánru fantasy. Ze současných autorů připomíná Aristofana spisovatel Tom Holt.

2.1.8 Meč & magie

Označení „meč & magie“ vynalezl Fritz Leiber až počátkem 60 let 20. století, ale literatura spadající do této škatulky se zrodila o několik desetiletí dřív. Je pevně spjata s dílem texaského autora Roberta E. Howarda, především pak s dobrodružnými příběhy *Barbara Conana*, jež se poprvé objevily v 30. letech v magazínu *Weird Tales*.

Román *Conan – Hodina draka* je původní nefalšovanou literaturou typu meč & magie a jako takový měl značný vliv na díla, jež následovala. Autor opustil historické a exotické kulisy a svou nejčistší fantasy zasadil do neexistujícího světa plného příšer a kouzelníků, v němž jsou všechny ženy krásné a všichni muži nebezpeční. Howardovou předčasnou smrtí ztratila literatura meč & magie prvotního inspirátora. Naštěstí se brzy našlo dost následovníků – např. C. L. Mooreová, Fritz Leiber nebo Michael Moorcock.

Literaturu meč & magie psali i jiní autoři, ale žádný nedosáhl úrovně těch, které zmiňuji výše. Vlna popularity této odnože fantasy dosáhla vrcholu kolem roku 1970 a

od té doby opadá, lépe řečeno pohltit ji hlavní proud posttolkienovské hrdinské fantasy. Přesto dodnes vycházejí nová a nová pokračování conanovských příběhů.

Se samotným Tolkienem neměla literatura meče & magie společného vůbec nic. Šlo o žánr, jež dával přednost kratším příběhům, jako stvořeným pro pulповé magazíny a mužskou čtenářkou obec.

2.1.9 Hrdinská fantasy

Tento pojem má větší záběr než měla literatura meče & magie, i když se někdy oba termíny používají k označení stejné odnože žánru fantasy – příběhů o hrdinovi nebo hrdince, kteří prožívají nejrůznější dobrodružství ve smyšleném světě a často se střetávají s nadpřirozenými silami. Slovo „hrdinská“ ovšem musíme chápat v širším smyslu: fantasy není hrdinská proto, že pojednává o jednotlivých hrdinech – heroický je její druh, povaha postav, jejich konání i všechna měřítká a žebříček hodnot ve světě, v němž se příběh odehrává. Někdy můžeme narazit i na pojmy „vysoká“ nebo „epická“ fantasy. Jsou to synonyma pro tuto odnož žánru, která si na rozdíl od příběhů meče & magie libuje v objemných a mnohasvazkových dílech. Romány mívají pět set a více stran a často tvoří trilogie nebo mnohasvazkové řady s otevřeným koncem. V některých případech může taková řada působit dojmem nekonečně prodlužovaného vypravování, to však neznamená, že postrádá složitější vnitřní strukturu.

Na délce ovšem příliš nezáleží – důležitější je jiný společný rys příběhů: hrdinská fantasy se musí odehrávat ve zcela smyšleném světě, tedy nikoli v naší všední současnosti, i kdyby byla sebevíc vyšperkována magickými motivy, ani v žádné stylizované epoše dějin. Základním kamenem hrdinské fantasy je imaginární svět – J. R. R. Tolkien pro něj razil název „druhotný“ svět. Pro autora i čtenáře je volba prostřední mnohem důležitější než kterákoli z románových postav. Zatímco postavy a vypravěči se mohou měnit díl od dílu, ba dokonce kapitoly od kapitoly, smyšlený svět zůstává. Jen na něm záleží, jen na něm stojí jednota románu a souvislosti děje. Proto taková kniha musí začínat mapou nebo celým souborem map. Obvyklé jsou i slovníčky, vysvětlivky, seznamy vystupujících postav, rodokmeny a osvětlující pseudohistorické „studie“. Milovníci „vysoké“ fantasy takové detaily vítají, ale nezasvěceného čtenáře mohou od četby odradit.

Za otce a průkopníka druhotných směrů je obecně pokládá William Morris díky stěžejní knize *Studna na konci světa* (1896) a Eddisonův *Červ Ouroburos* (1922).

Obě knihy spolu s mnoha dalšími připravily půdu nejúspěšnějšímu románu fantasy 20. století, Tolkienovu *Pánu prstenů*. Vyšel v letech 1954-55 ve třech svazcích nazvaných *Společenstvo Prstenu*, *Dvě věže* a *Návrat krále*. Přesto se jedná spíš o jediný souvislý román než o trilogii v pravém slova smyslu. Kniha je nadčasovým příběhem o věčném hledání – a v tom spočívá její kouzlo. Tajemné předtuchy, strastiplné putování, rozmanitost krajiny – to vše autor bravurně zvládá, aniž poruší rytmus vyprávění.

Přelomovým bodem byl rok 1977, kdy kromě dlouho očekávaného Tolkienova *Silmarillionu* vyšly dvě knihy neznámých amerických autorů, z nichž se přes noc staly bestsellery (Terry Brooks – *Shannariův meč*, Stephen R. Donaldson – *Kronika Thomase Covenanta*).

Jiné dělení fantasy literatury nabízí ve svém příspěvku Alena Zachová,⁸ která mluví „**tolkienovském**“ typu fantasy literatury, o „**lewisovském**“ typu fantasy literatury a o **dobrodružné fantasy literatuře**, do níž řadí ságu o Harrym Potterovi. Tolkienovy příběhy jsou dle Zachové iniciační, vyprávějí o vnitřní či vnější cestě hrdiny a jeho proměně k postoji ke světu, o putování, proto také jeho kniha *Hobit* obsahuje podtitul *Cesta tam a zase zpátky*. Tolkien o svém „uměle“ vytvořeném světě uvádí: *Středozem je náš svět. Umístil jsem (samožřejmě) děj do ryze imaginárního světa (až ne úplně nemožného) starobylého období, v němž byl tvar světadílů odlišný.*⁹ U tohoto typu textu jde kromě o dobrodružné příběhy hlavně o poznání nově vytvořených světů, pochopení jejich podstaty a fungování. Složitý svět ale umožňuje čtenářům zapojit se do příběhu vlastní imaginací, ukazuje na potřebu prožívat problémy tohoto světa ve vnitřním intimním prostoru.

Lewisovy texty jsou dle Zachové taktéž klasické iniciační příběhy. Vstup do Narnie, mýtického světa s vlastními pravidly, je umožněn jen nevinným dětem, které se po vyřešení příběhů vrací do světa „našeho“. Obdobného principu přechodu hrdinů z reálného světa do světa imaginárního, který funguje zcela jinak, užívá řada autorů, počínaje Carollem a jeho Alenkou v říši divů a za zrcadlem.

---

⁸ ZACHOVÁ 2004. Zachová, Alena: Mýty a mýtotvorné příběhy v četbě dětí a mládeže. In Urbanová, Svatava: Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století. Olomouc, Votobia 2004.

⁹ Tamtéž: 244.

Zachová dále poukazuje na skutečnost, že v druhé polovině 90. let se v Anglii prosazují dva výrazní autoři fantasy literatury „lewisovského“ typu. Jde o Philipa Pullmana a jeho trilogii *Jeho šerá hmota* a Joanne K. Rowlingovou s příběhy o Harrym Potterovi. Zatímco Pullmanovo dílo navazuje na tradici Tolkiena a Lewise, dílo Rowlingové náleží spíše do dobrodružné fantasy literatury.

3. CYKLUS JOANNE K. ROWLINGOVÉ O HARRYM POTTEROVI

3.1 Harry Potter a Kámen mudrců¹⁰

V této kapitole se budeme zabývat analýzou a následnou interpretací prvního dílu Harryho Pottera. Kromě roviny ideově-tematické budeme věnovat pozornost také kompoziční a jazykové stránce díla. Důležité bude také sledování postav, děje a prostředí.

V úvodu první kapitoly lokalizovaném do Zobí ulice v Kvikáلكově se dozvídáme o rodině Dursleyových¹¹ a jejich synu Dudleyem.¹² Jako snad každá rodina, i oni mají své tajemství a nechtějí, aby se o něm někdo dozvěděl: „*Paní Dursleyová předstírala, že žádnou sestru nemá, poněvadž její sestra a ten budižkničemu, které si vzala za muže, se od Dursleyových lišili natolik, že víc to ani nebylo možné*“ (HP I: 7). Zde se objevuje první zmínku o Potterových¹³ a o jejich synovi Harrym. Postavy nejsou narozdíl od Dursleyových nijak vypořádány.

Vypravěč začíná vykreslovat jedno podivné, nevlídné úterý: „*Snad jenom zamračená obloha venku se zdála naznačovat, že po celé zemi se zakrátko začnou dít podivné a záhadné věci*“ (HP I: 8). Přelétání sov za bílého dne, liják meteorů či chování kočky prohlížející si v mapě nákres „Zobí ulice“ naznačují, že se příběh nebude odehrávat pouze v linii reálného světa. Podivnou atmosféru podtrhává spousta podivně oblečených lidí, kteří si mezi sebou vzrušeně povídají. Tajemně působí i rozhovor,

---

¹⁰ *Kámen mudrců (Pedra Filosofo)* je portugalská báseň, kterou napsal António Gedeão (SMITH 2001: 101. Smith, Sean. Sen jménem Harry Potter. Praha, Knížní klub 2001).

¹¹ Dursley – bezvýznamné městečko v gloucesterském hrabství, nyní jako dědičný hřích zatěžuje příjmení odporných pěstounů malého čaroděje (SMITH 2001: 26-27).

¹² Dudley – městečko ve West Midlands, (SMITH 2001: 27).

¹³ Potter – z angl. hrnčář, ale také „šťoura“, „nimral“, „vrtal“ (SMITH 2001: 117).

zaslechnutý panem Dursleyem: „*Je to pravda, byli to Potterovi, tak jsem to slyšel – „ „ – ano, jejich syn, Harry – „* (HP I: 10).

Po půlnoci, když Dursleyovi již spí, vypravěč uvádí do děje další postavy. První z nich je Albus Brumbál. Jak uvádí Pavel Medek,¹⁴ překladatel většiny dílů Harryho Pottera, při překladu vlastních jmen jednotlivých postav se snažil najít jeho český ekvivalent. *Dumbledore* (do češtiny předloženo jako *Brumbál*) je například anglický archaický výraz pro čmeláka. První slabika českého překladu, tedy *Brumbál*, nám sice může evokovat člověka mrzutého či nepřístupného, ale jeho postupným poznáváním rychle změníme názor: „*Na rohu [...] se vynořil jakýsi muž, zjevil se tak náhle a potichu, až byste si mohli myslet, že snad vyrostl ze země*“. Jeho odlišnost od „normálních lidí“ je vyjádřena popisem: „*Byl vysoký, hubený a velice starý, soudě podle jeho stříbrných vlasů a vousů, dost dlouhých, aby si je mohl zastrčit za opasek. Na sobě měl dlouhý hábit, purpurový plášť, který vláčel po zemi, na nohou boty na vysokém podpatku a s přezkami. Modré oči za půlměsíčovými brýlemi měl jasné a zářivé [...] posadil se na zídku vedle kočky. Nepodíval se na ni, ale po chvílce ji oslovil. To je ale náhoda, že jsme se tu sešli, profesorko McGonagallová [...] Místo na kočku se usmíval na dost přísně vyhlížející ženu*“ (HP I: 14).

Z tohoto citátu je zřejmé, že kromě světa „obyčejných“ lidí se v knize budeme setkávat s postavami ze světa kouzelnického k němu paralelnímu. Rozhovor Brumbála a McGonagallové líčí vypravěč s ironickým humorem: „*Jak jste zjistil, že jsem to já?*“ zeptala se. „*Milá paní profesorko, v životě jsem neviděl kočku, která by seděla tak strnule.*“ „*Kdybyste celý den proseděl na zídce, byl byste strnulý taky,*“ odsekla *profesorka McGonagallová*“ (HP I: 15). Dozvídáme se informaci o blíže neurčeném vítězství a o Voldemortovi označovaném perifrází „*Vy-víte-kdo*“.¹⁵ Voldemort představuje absolutní, stále přítomné zlo, které se v celé potterovské sérii stále vynořuje: „*Lidé totiž říkají [...] že včera večer [...] šel hledat {Voldemort, pozn. EK} Potterovy. A tvrdí se, že Lily a James Potterovi jsou [...] mrtví [...] Říkají, že se pokusil zabít i jejich syna, Harryho, ale nedokázal to [...] Nikdo neví, proč ani jak, ale říkají, že Voldemortova moc se nějak zhroutila, když nedokázal zabít Harryho Pottera – a proto prý zmizel*“ (HP I: 17). Brumbál se i přes důrazné protesty profesorky McGonagallové rozhodne dát malé nemluvně Harryho na výchovu k jeho tetě a strýci.

¹⁴ MORAVEC 2005. Moravec, Martin.: Harry Potter a jeho překladatel. Magazín DNES. 50/2005, s. 26.

¹⁵ Z francouzštiny přeloženo jako „let smrti“ (SMITH 2001: 82).

Za hlasitého zvuku se z nebe snese létající motorka (můžeme ji považovat za první kouzelnický předmět, se kterým se čtenář setkává) řízená Hagridem, jenž v ruce drží malý uzlík. Na otázku, kde motorku vzal, odpovídá, že mu jí půjčil Sirius Black. To je další osoba, o které se vypravěč jen stručně zmiňuje. Hagridův popis¹⁶ ostře kontrastuje s jeho citlivou povahou projevující se zejména při loučení s Harrym.¹⁷ Čtenář si může všimnout Hagridovy nespisovné mluvy, která představuje protiklad spisovné řeči obou profesorů.

Scéna, kdy se Brumbál, McGonagallová a Hagrid loučí s malým Harrym, působí na čtenářovy emoce. Čtenář začíná malého, bezbranného sirotka Harryho litovat. Z tohoto důvodu ho automaticky přijímá jako kladnou postavu.

V ději dochází k časovému posunu deseti let. V kapitole druhé se dozvídáme o hlavním hrdinovi více informací. Jak již bylo výše uvedeno, dle Mocné jsou postavy ve fantasy archetypální – vedle hlavního hrdiny se objevuje kromě jiných i jeho protivník. Ve světě lidském, jsou Harryho protihráči Dursleyovi a zejména jejich syn Dudley, který představuje pravý opak Harryho. Jde o zavalitého, rozmazleného chlapce, kterému se neustále něco nelíbí a jež musí dostávat jen ty nejlepší věci – od jídla počínaje a u dárků konče. Všechna jeho přání jsou mu v mžiku vyplněna: „*Proč vlastně chtěl závodní kolo, byla pro Harryho záhada, poněvadž Dudley byl tlustý jako bečka a tělesná cvičení nenáviděl – pokud k nim ovšem nepatřilo, že do někoho mohl bušit pěstmi. Dudleyho oblíbeným cvičným pytlek byl Harry, často se mu ho ovšem nepodařilo chytit. Harry na to nevypadal, ale uměl utíkat velmi rychle*“ (HP I: 24). Vztah Harryho a Dudleyho připomíná vztah některých hrdinů z pohádek, např. vztah Popelky a jejích sester.

Zachová (ZACHOVÁ 2004: 249) o rodině Dursleyových uvádí následující: „*Toto prostředí svou negativní vyhraněností představuje spíše karikaturu rodinného života než nepřátelský svět psychicky nebo fyzicky týrající svého svěřence*“. Z výše uvedeného citátu však vyplývá, že Dudley Harrymu fyzicky ubližoval. Taktéž nemůžeme souhlasit s tvrzením o absenci psychického týrání.: „*Mohli bychom zavolat Marge,*“ navrhl strýc Vernon. „*Nemluv hlouposti, Vernone, víš, že toho kluka nemůže vystát.*“ Dursleyovi takhle o Harrym mluvili často, jako kdyby tam vůbec nebyl – nebo spíš jako kdyby to

---

¹⁶ „*Byl málem dvakrát vyšší než normální lidé a přinejmenším pětkrát širší. Byl prostě takový hromotluk, že se to ani nepatřilo, a působil divoce – skoro celý obličej mu zakrývaly štetiny ježatých černých vlasů a vousů, dlaně měl jako víka od popelnic a jeho nohy v kožených botách připomínaly delfíní mláďata*“ (HP I:19).

¹⁷ Tamtéž, s. 20.

bylo něco odporného, co jim nerozumí ani slovo, asi jako nějaký slimák“ (HP I: 27). Outsidera představuje Harry však jen ve světě lidském („světě mudlů“), po přečtení několika dílů potterovské série víme, že ve světě kouzelnickém je tomu naopak.

Knihy o Harrym Potterovi vycházejí z existence dvou paralelních světů, o nichž se však čtenář dozvídá postupně. Už prvním náznakem, že se Harry vymyká obyčejnému světu, je rozmluva s hadem v zoo (HP I: 31). Nad touto situací se hlavní hrdina nepozastavuje, spíše se mu občas zdá, že ho na ulici zdraví neznámí, nezvykle vyhlížející lidé. Všechny tyto příznaky vyústí na konci školního roku v jednu důležitou událost, která změní od základů Harrymu život. Důležitou součástí potterovské série je i humor, pomocí kterého autorka dokáže odlehčit zdánlivě vážné či nepříjemné situace: *„Příštího dne ráno, když Harry přišel na snídani, něco v kuchyni strašlivě páchlo. Zdálo se, že puch vychází z velkého kovového škopku ve výlevce, a Harry si ho šel prohlédnout zblízka. Škopek byl plný něčeho, co vypadalo jako špinavé hadry, které plavaly v šedivé vodě. „Co je to?“ zeptal se tety Petunie. Ta sevřela rty jako vždycky, kdy se odvážil na něco zeptat. „Tvůj nový školní stejnokroj,“ vysvětlila mu. Harry se znovu podíval do škopku. „Ach tak,“ řekl. „Nevěděl jsem, že musí být tak mokrá“ (HP I: 36).*

Jednoho červencového dne doručí Harrymu sova dopis od neznámého adresáta, ale Dursleovi mu ho odmítnou vydat. V textu je graficky zvýrazněna adresa příjemce dopisu. S takovouto grafickou úpravou se budeme setkávat v celé sérii a právě tento prvek, který působí autenticky, může čtenáře zaujmout.

Důležitý je čas začátku příběhu – jde o polovinu školních prázdnin, respektive dobu Harryho narozenin. Vypravěč dokáže s časem obratně pracovat – pokud se jedná o významné dějotvorné události, podává nám informace ze dne na den (např. Harryho první setkání s Hagridem načasuje přesně na hodiny a minuty).

Pro první setkání Harryho s kouzelnickým světem vybírá vypravěč cíleně tajemné místo. Je to opuštěná chatrč na útesu, do níž se Dursleyovi uchýlí před soví poštou, která je neustále pronásleduje. Stupňující napětí dokresluje i bouře, burácení hromů a hodiny ukazující za deset minut jedenáct. Právě oněch deset minut zbývá do Harryho jedenáctých narozenin. Přesně v jedenáct hodin se ozve rána a klepání a dovnitř vstupuje obr: *„Tvář mu skoro úplně zakrývala dlouhá, ježatá hříva a divoké, štětinaté vousy, pod vším tím porostem se však daly rozeznat jeho oči, lesklé jako dva švábi“ (HP I: 48).* Harry se od obra dozvídá informace, o kterých se mu nikdo nikdy ani slůvkem nezmínil: *„Věděl sem, žes nedostal ty dopisy, ale vopravdu mně nenapadlo, že*

bys nevěděl vůbec nic vo Bradavicích, pro všeko na světě! Tos nikdy neuvažoval vo tom, kde se to tvoji rodiče všeko naučili?“ „Co všeko?“ zeptal se Harry. „CO VŠECKO?“ zaburácel Hagrid. „Tak počkat!“ V tu chvíli stál na nohou, a ve svém rozhořčení jako by zaplňoval chatrč. Dursleyovi se ustrašeně krčili u stěny. „Chcete mně říct,“ zahřměl na ně Hagrid, „že tendle chlapec – tendleten chlapec! neví ani ň – že vůbec NIC neví?“ Harry si pomyslel, že to už je trochu moc. Koneckonců, do školy chodil a neměl nijak špatné známky. „Něco umím,“ namítl. „Třeba počítat a takové věci.“ Hagrid však jenom mávl rukou a řekl: „**Myslím vo našem světě. Vo tvým světě. Mým světě. Vo světě tvejh rodičů**“ (HP I: 50).

Ve většině příběhů fantasy nebo v evropských pohádkách se hrdina na cestě za dobrodružstvím setkává s postavou ochránce (často jím bývá chudá stařenka nebo stařec), který daruje hrdinovi amulety či jiné kouzlené předměty užitečné v boji proti nepřátelským silám. Nadpřirozený či kouzelný pomocník je nezfídka mužského rodu. V pohádkách to může být malý chasník z lesa, čaroděj, poustevník, pasáček nebo kovář, který se objevuje, když hrdina potřebuje poradit či pomoci (CAMPBELL 2000: 74). V našem případě plní Hagrid úlohu průvodce, který má Harryho bezpečně přepravit do kouzelnického světa.

Na stranách 52 a 53 čtenáře na první pohled zaujme grafické provedení dopisu z bradavické školy. Úřední dopis z Bradavic má všechny náležitosti, se kterými se setkáváme v obchodní korespondenci. Adresa je napsaná ozdobným písmem, objevuje se zde hlavička s razítkem instituce, oslovení příjemce, závěrečný pozdrav a vlastnoruční podpis vyřizující osoby.

Druhý den se Harry s Hagridem se dostanou na nádraží a odtud mají namířeno do londýnské banky v kouzelnické Příčné ulici. V tomto úseku textu je tedy první „přechodové“ místo ze světa reálného do světa kouzelnického (později se nádraží v Londýně stane „přechodem“ do světa kouzelnického). Jak již bylo uvedeno, Zachová řadí překročení prahu do jiného světa v iniciační literatuře k nejnebezpečnějším a nejobtížnějším činům hrdinů. Jejich touhou je propojit oba světy do jediného celku, ale v případě Harryho se oba světy rozcházejí a jeho situace ve světě lidském zůstává neměnná.

Z hlediska roviny postav je důležité první setkání Harryho a Malfoye, se kterým se Harry setkává v obchodě s kouzelnickými potřebami: „Ahoj,“ pozdravil ho chlapec. „Taky jdeš do Bradavic?“ „Taky,“ přisvědčil Harry. „Otec mi vedle kupuje knížky a matka šla dál, povídat se po hůlkách,“ sděloval chlapec. **Měl znuděný hlas a**

protahoval každé slovo. „Potom je musím ještě **zatáhnout** někam, kde mají závodní košťata. **Nechápu**, proč v prvním ročníku nesmíme mít svoje. **Myslím, že otce dotlačím, aby mi jedno koupil a nějak ho tam propašuju.**“ Harrymu silně připomínal Dudleyho“ (HP I: 76; zvýrazněno EK). Touto větou nás vypravěč upozorňuje na to, že Malfoy bude Harryho soupeřem v kouzelnickém světě (ve světě lidském je to Dudley a jeho rodina). Malfoyovu špatnou povahu lze vydedukovat už z jednání s Harrym (i když zde to není ještě tak zřejmé) nebo z chování k rodičům. Jak uvádí Hrabák,¹⁸ je dialog často nejnápadnější prvek, na kterém autor může ukázat své umění – i neumění. Právě v dialogu se nejvíce ukáže charakter postav, jejich myšlení a povaha: „*Je mi jich opravdu líto,*“ prohlásil Draco Malfoy při jedné hodině lektvarů, „*všech, kteří přes Vánoce musí zůstat v Bradavicích, poněvadž o ně doma nestojí.*“ Díval se při těch slovech na Harryho“ (HP I: 181). Na této ukázce jasně vidíme, s jakou škodolibostí a ironií dokáže Draco ranit druhé.

Charakter postavy je možno vyjádřit i jejím jménem. Jméno Draco má blízko k substantivu „drak“. „Ty jsi jako drak“ popisuje rychlost, dravost, útočnost. Přesně těmito vlastnostmi Draco oplývá. Představuje tak ještě se svými stupidními nohsledy Grabbem a Goylem problém šikany. Harry a jeho kamarád Ron vedou neustále bitvu proti jejich podlým úskokům (SMITH 2001: 61). Malfoy představuje zlo konkrétní, zatímco zlo všudypřítomné, věčné, představuje od začátku Voldemort.

Harry poprvé ve svém životě dostane dárky, sovu a kouzelnou hůlku. Její výběr není opravu nijak jednoduchý – protože „hůlka si vybírá kouzelníka“. Harryho si vybere právě ta hůlka, jejíž „sestra“ mu způsobila jizvu. Zde vypravěč naznačuje, že výběr hůlky nebyl náhodný. Hůlka a sova plní v textu úlohu kouzelných pomocníků.

Jak jsme již výše zmínili, druhým „průchodem“ je ve světě lidském neexistující vlakové nástupiště 9 a ¾. Hrdina nemusí putovat krajem, překonávat dlouhou cestu, aby se dostal do „magické“ země, přístup do kouzelnického světa je poměrně jednoduchý, i když vyžaduje nemalou odhodlanost a odvahu. Zajímavé je, že při přechodu ze světa „mudlů“ do světa kouzelnického nepocítuje Harry žádnou časovou změnu. Časové dimenze obou světů se shodují, ale nebývá tomu tak vždy. Někdy je čas strávený ve světě paralelním zcela odlišný než ve světě lidském – buď zrychluje celé dění a hrdina se vrací zpátky o několik let starší, nebo naopak uplyne ve světě paralelním určitá doba, která se ve skutečnosti zdá krátká. Jako příklad můžeme uvést Carrollovu *Alenku v říši*

---

¹⁸ HRABÁK 1977. Hrabák, Josef: Úvod do studia literatury. Praha, SPN 1977, s. 29.

divů, kdy Alenka prožije ve snu nesčetná dobrodružství a posléze se probudí v náručí sestry. Skutečná doba, co se jí sen zdál, a doba, která by byla zapotřebí na všechny příhody, se nekryje.

Na nástupišti 9 a $\frac{3}{4}$ jsou do děje uvedeny další nové postavy, jde o rodinu Weasleyových.¹⁹ Weasleyovi představují klasický prototyp funkční rodiny, i když v kouzelnickém podání. Později poskytnou Harrymu dočasné útočiště a tak plní funkci jeho náhradní rodiny, ovšem ne po vzoru Dursleyových. Ve vlaku si Harry sedne s Ronem a zanedlouho si přisedne i Hermiona Grangerová.²⁰ Oba Harryho noví přátelé ho provázejí po celou dobu v Bradavicích. Představují rozdílné typy povah, které se navzájem doplňují. Ron je ze začátku spíše nevýrazný a zakřiknutý, s Harrym si však výborně rozumí. Vymýšlejí spolu různé plány a jeden na druhého nedá dopustit. Kromě samotného Rona je zajímavá i jeho krysa Prašivka. Její jméno nám asociuje starou olýsalou krysu, která už Ronovi k užitku moc nebude. „*Mohla by pojit a člověk by to ani nepoznal,“ prohlásil Ron znechuceně. „Včera jsem zkoušel, jestli z ní udělám zlatou myš, aby vypadala zajímavější, ale to zaklínadlo nezabralo“* (HP I: 101).

Zcela opačně působí Hermiona – jde o rozhodnou dívku s velkou trpělivostí a vůlí. Pochází z mudlovské rodiny (ze světa lidí), ale nic si nezavdá s „pravými kouzelníky“. Oběma kamarádům pomáhá, nezkazí žádnou legraci, někdy je sice urážlivá a vztahovačná, ale Harry a Ron jí berou takovou, jaká je. Jak sama Rowlingová uvedla, psala se jí tato postava nejlépe. Tito tři přátelé představují typ hrdinů, se kterými se může čtenář lehko ztotožnit.

Ve vlaku se Harry setkává ve vlaku opět s Malfoyem. Malfoy a jeho dva pomocníci Crabbe a Goyle se začínají projevovat jako typy záporných hrdinů. Malfoy pohrdá ostatními „nekouzelnického původu“ a jeví se jako panovačný namyšlenec: „*Brzo zjistíš, že některé kouzelnické rodiny jsou daleko lepší než jiné, Pottere. Přece by ses nechtěl přátelit s takovými, co za to nestojí. V tom ti mohu být nápomocný“* (HP I: 105).

V sérii o Harrym Potterovi se vyskytuje spousta prvků a motivů, které odkazují k pohádkám. Jedním z nich je prostor hradu, v němž je umístěna internátní škola Bradavice.²¹ Hrad jako takový (díky uzavřenému prostoru) symbolizuje bezpečí,

---

¹⁹ Při dotazu, jak Rowlingová přišla na toto jméno, odpověděla, že jí přišlo na mysl, když ležela v posteli se spalničkami, *measly* – ang. spalničky, důležitá zvuková podobnost *weasley* – *measly* (SMITH 2001: 18).

²⁰ Hermiona je též hlavní postava v Shakespearově *Zimní pohádce* (SMITH 2001: 68).

²¹ Bradavice můžeme chápat jako státní střední školu, k jejímž zastánkyním Rowlingová patří. Studenti zde nemusejí platit školné ani neskládají náročné přijímací zkoušky. Chudá rodina Weasleyových, která

ochranu a domov pro některé příchozí. Jeho monumentalita a důstojnost kontrastuje s nově příchozími a vyděšenými prváčky.

Hrad není však představen jako jednotný prostor, i v něm existuje rozdělení do menších skupin (studentské koleje Nebelvír, Mrzimor, Havraspár a Zmijozel, jejichž jména čtenářovi naznačují, jakou povahu budou studenti těchto kolejí zřejmě mít). Rozdělení studentů do jednotlivých kolejí provádí starý Moudrý klobouk.. Začne zpívat píseň prozrazující klady a zápory jednotlivých kolejí. Tato píseň se čte snadno díky pravidelné rytmické struktuře Jak uvedl překladatel Harryho Pottera Pavel Medek, snažil se co nejvíce přiblížit originálu: „*Bohatě mi stačilo, když jsem v pátém díle na dvou a půl stranách překládat veršovanou Píseň Moudrého klobouku. Tam člověk musí postupovat úplně jinak. Přepsal jsem si celý text na počítači, vozil ho s sebou a vytáhl ho třeba v tramvaji. Snažil jsem se najít rytmus, což mi trvalo dva měsíce. Pak jsem si sednul a během hodiny text přebásnil.*“²²

Když si na klobouk nasadí na hlavu Harry, nastane těžké rozhodování. Klobouk ho chce poslat do Zmijozelu, protože by z něj mohl vychovat velkého kouzelníka, Harry ale nechce. Protože zná špatnou pověst zmijozelské koleje, přesvědčí kouzelný klobouk, že mu bude nejlépe v Nebelvíru. Kouzelné předměty, jako výše zmíněný kouzelný klobouk, se objevují v potterovském cyklu objevují hojně.

V potterovské sérii se po celou dobu střídavě vynořuje absolutní „Voldemortovské“ zlo, vypravěč nás však neustále mystifikuje v tom, kdo je momentálně jeho nositel. Například po první společné večeři²³ v Bradavicích se Harry poprvé setkává s profesorem Snapem:²⁴ „*Učitel s hákovitým nosem pohlédl zpoza Quirrellova turbanu Harrymu přímo do očí – a chlapci projela jizvou na čele ostrá, palčivá bolest*“ (HP I: 120). Od počátku dává Snape najevo, že Harry je pro něj protekční dítě a dle jeho soudu si zaslouží neustále tresty, snižování bodů jeho koleji a další ukřivďování. „*Ano, ovšem,*“ řekl tiše. „*Harry Potter. Naše nová – hvězda*“ (HP I: 130).

---

posílá do Bradavic všech sedm dětí, by si sotva mohla dovolit takového poplatky. Bradavice jsou internátní školou především proto, že v opačném případě by Joanne Rowlingová mohla jen těžko rozvinout svou zápletku. V interview pro on-line magazín Salon dokonce připouští, že „*Pro spisovatele je osvobozující přenést dítě do prostředí jakési početné náhradní rodiny, kterou internátní školy reprezentují. Vztahy jsou tam méně intenzivní a charaktery dětí se dají lépe vymezit*“ (SMITH 2001: 62–63).

²² MORAVEC 2005. Moravec, Martin.: Harry Potter a jeho překladatel. Magazín DNES. 50/2005, s. 29.

²³ Pochoutky k večeři pocházejí z Joanina dětství (hovězí pečeně, vepřové a jehněčí kotlety, vaječní svítek, slanina, biftek), představují starou anglickou kuchyni, jež prolíná celou sérii románů. Neexistuje zde žádná pizza, Bic Mac či smažená křidélka z KFC (dle SMITH 2001: 24).

²⁴ *Snake*, porovnej angl. *Snake* = **had**.

Se svými pocity se Harry svěří Hagridovi. Má pocit, že ho Snape nenávidí, ale vůbec nechápe proč. „*Hlouposti!*“ řekl Hagrid. „*Proč by tě nenáviděl?*“ Harrymu se nicméně zdálo, že se mu Hagrid při těch slovech nedívá zpříma do očí“ (HP I: 134). Vypravěč tímto nepřímým pohledem naznačuje cosi tajemného, co má zůstat alespoň zatím skryto. V této fázi si začíná čtenář uvědomovat, že Harryho pobyt nebude úplně bezproblémový. Vypravěč ještě naznačí několik otázek, nad kterými hlavní hrdina přemýšlí, ale v další kapitole se už věnuje úplně jinému tématu. Tak je stupňováno napětí v příběhu a čtenáři jsou nuceni číst dále, neboť v průběhu děje jsou jednotlivé otázky zodpovězeny. Místy se jeví tyto informace jako zdánlivě nepodstatné, ale právě tyto drobné zmínky hrají nejdůležitější roli. Touto konstrukcí se příběh podobá detektivce či detektivnímu románu.

Na první hodině létání Harry předvede neuvěřitelný výkon, který ohromí profesorku McGonagallovou tak, že ho ihned zařadí jako nového člena do nebelvírského famfrpálového družstva. Pro Harryho je to velká událost, konečně nestojí jen v pozadí jako u Dursleyových. Ve světě „mudlů“ má tedy Harry pozici outsidersera (která zůstává po všechny díly série neměnná), zatímco ve světě kouzelníků je v pozici star jednak kvůli svému původu, jednak kvůli svému famfrpálovému umění.

Pro další vývoj děje je důležité objevení padacích dveří v zakázané chodbě, do které je vstup studentům zakázán (prvek zakázaného se objevuje i v pohádkách). V zakázané chodbě objeví nestvůrného tříhlavého psa, který cosi hlídá: „*Hleděli přímo do očí nestvůrného psa, který vyplňoval celý prostor mezi stropem a podlahou. Měl tři hlavy: tři páry očí, kterými zběsile koulel, tři čumáky, které se natahovaly k nim a vzrušeně čenichaly; a tři ucintané tlamy, v kterých ze zažloutlých tesáků visely slizké provazce slin*“ (HP I: 151-152). Fantastická, reálně neexistující stvoření se objevují nejen ve fantasy literatuře, ale i v pohádkách.

Aby vypravěč utužil vznikající přátelství mezi chlapci a Hermionou, nechává je v drobné zápletce prožít společný boj s trollem: „*Od tohoto okamžiku byli s Hermionou Grangerovou kamarádi. Jsou věci, které musíte prožít společně, abyste toho druhého začali mít rádi, a omráčit horského trolla, vysokého dvanáct stop, k takovým věcem určitě patří*“ (HP I: 168).

Jak jsme již výše uvedli, pro příběh je důležitý motiv tajemství, které je v průběhu celého děje postupně odkrýváno. Vypravěč nás však zavádí na stopu falešného záporného hrdiny a připravuje tak o to překvapivější rozuzlení závěru.

Harry celou dobu bedlivě pozoruje Snapa, jehož chování se mu zdá „podezřelé“, viz např. rozhovor Snapa s Filchem. „*Aby to čert vzal,“ ulevoval si Snape. „Jak někdo může uhlídat tři hlavy najednou?*“ Harry pojme podezření, že Snape chce ukrást něco, co právě pes hlídá. Při famfrpálovém utkání se zase Harryho koště stane neovladatelné a Hermiona dalekohledem zjistí, že Snape si mumlá nějaké zaklínadlo.

Důležitou roli hraje v příběhu i Hagrid. Je to postava, která po své prvotní úloze průvodce převzala roli přítele a ochránce Harryho a jeho kamarádů. Hagrid je hromotluk s laskavým srdcem a někdy až dětinským pohledem na svět. Někdy vyradí i to, co nechtěl (viz ukázka). Je prototypem dobráků, kteří se vyskytují téměř ve všech žánrech. Harry se svěřil Hagridovi, že viděl Snapa, jak chce obejít psa Chloupka a zřejmě něco ukrást. Jestliže si vzpomeneme na citát, ve kterém je pes Chloupek zobrazován, připadá nám nyní jeho jméno absurdní. Vypravěč si rád hraje se sémantikou jmen hlavních postav, díky níž nám jejich nositelé zůstávají dlouho v paměti.

Hagrid se prořekne, že zapůjčil Chloupka k tomu, aby něco hlídal, a zároveň nechtěně vyradí informaci o Nicolasovi Flamelovi: „*Ted' mě poslouchajte, všechny tři – pletete se do věcí, do kterých vám nic není. Je to nebezpečný! Zapomeňte na toho psa, zapomeňte na to, co hlídá, do toho maj co mluvit jenom profesor Brumbál a Nicolas Flamel-*“ (HP I: 180). Právě po něm pátrají naši přátelé nejusilovněji. Z Hermioniny knihy se Harry posléze dozví, že právě Flamel vlastní Kámen mudrců, který promění každý kov v ryzí zlato a kromě toho vytváří ještě Elixír života.

Škola čar a kouzel v Bradavicích se jakoby zdá být nedotčena moderními technologiemi. Všechny informace, které potřebují hrdinové získat, nacházejí ve školní knihovně. Neexistuje zde tedy žádné internetové vyhledávače ani televize. Dokonce ani v reálném „mudlovském“ světě neprojevuje Harry zájem o televizi nebo moderní hudbu (SMITH 2001: 37).

Na Vánoce dostane Harry od neznámého dárce plášť neviditelnosti. S motivem neviditelného pláště se můžeme setkat v pohádkách či kouzelných povídkách. Pro Harryho znamená tento plášť, nabízející úplnou anonymitu, možnost poznání věcí, které mu byly dosud utajeny: „*Jestli je to, co si myslím, pak je to opravdu vzácné – a taky doopravdy cenné.*“ „*A co to je?*“ *Harry zvedl z podlahy lesklou, stříbritou látku. Už na dotek byla zvláštní – jako kdyby ji utkali z vody.* „*Je to neviditelný plášť,*“ řekl Ron, a v jeho tváři se strach mísil s úctou“ (HP I: 187).

Hned ten večer, co jej Harry obdrží, ho musí vyzkoušet. Málem ho chytí školník Filch se Snapem, ale Harry se před nimi schová do odlehlejší místnosti, ve které v životě

nebyl. Místnosti dominuje obrovské kouzelné zrcadlo z Erisedu,²⁵ které ukazuje věci, jež si přejeme spatřit či poznat. Právě tento aspekt hraje na konci příběhu důležitou roli.

Vypravěč nám zde odhaluje další tajemství, neboť pomocí zrcadla má Harry možnost svou pravou totožnost. Harry se před něj postaví a za sebou uvidí mnoho lidí. Hned za ním stojí drobná žena a vysoký černovlasý muž, usmívají se na něj a mávají mu. Harry poprvé uvidí svojí rodinu. Mísí se v něm pocity, napůl radost, napůl smutek. Je zase o něco blíže minulosti, kterou chce čím dál tím víc poznat. Závažnost a důležitost tohoto poznání vypravěčka odlehčuje humorným dialogem: „*Co vidíte vy, kdy se do toho zrcadla podíváte?*“ „*Já? Vidím sám sebe, jak držím v ruce tlusté vlněné ponožky.*“ *Harry jen vytřeštil oči. „Ponožek člověk nikdy nemá dost,“ vysvětlil mu Brumbál*“ (HP I: 199).

Čtenář je stále veden cestou nepravého antihrdiny. Harry si na základě rozhovoru mezi Snapem a Quirellem v Zapovězeném lese myslí, že jeho protivníkem je Snape. Už sám název tohoto místa neevokuje nic příjemného, signalizuje tajemno a potencionální nebezpečí. Vypravěč nás v této pasáži nechá záměrně vyslechnout rozhovor, po němž je zdánlivě vše jasné a role lupiče (Snape) a jeho pomocníka (Quirell) je přidělena. V pozdějších kapitolách se však dozvídáme, že to byla pouze vypravěčova mystifikace. Zde začíná mít příběh rysy detektivního románu, v němž nás vypravěč schválně zavede na falešnou stopu.

První setkání Harryho s Pánem zla je zasazeno do temného prostředí Zapovězeného lesa. K vystižení tajemné atmosféry a pro stupňování napětí přispívá kontrast čistého jednorožce a tmavého muže v kápi. Jak si můžeme všimnout, vypravěč zasazuje důležité, přelomové události do vypjaté situace nebo ponurého až děsivého prostředí. Vypravěč posouvá příběh značně dopředu, i když Harryho pořád ještě nechává tápat v ne moc přesných hypotézách.

V Zapovězeném lese si Harry, Hermiona, Ron a Malfoy odpykávají trest, který následoval za porušení pravidel bradavické školy. Hagrid rozdělí studenty do dvojic. Malfoy s Harrym a Ron a Hermionou jdou společně pátrat po mrtvém jednorožci. Čtenář si všimne Malfoyova nezvyklého, bojácného chování. Jak již bylo výše uvedeno, Malfoy představuje se svými pomocníky problém šikany, jejíž iniciátoři bývají často zbabělí (dle **SMITH 2001 : 61**): „*Do lesa?*“ *opakoval, a jeho hlas nezněl*

---

²⁵ *Erised* čteno pozpátku znamená *desire*, tj. česky *touha*.

tak chladně jako jindy. „Ale tam přece v noci jíž nemůžeme – jsou tam všelijaká stvoření – slyšel jsem, že i vlkodlaci [...] „ÁÁÁÁÁ!“ Malfoy vyrazil strašlivý výkřik a hnal se pryč“ (HP I: 231, 238).

Mrtvý jednorozec²⁶ představuje předzvěst cosi negativního. Špatné události věští i kentaur Firenze. Ponurou atmosféru dokresluje temná obloha, stíny a podivné zvuky. Harry se setkává s tajemným mužem v kápi, při jehož spatření pocítí obrovskou bolest v jizvě. Pokud si vzpomeneme na úvodní kapitolu, jizvu ve tvaru blesku získal Harry coby nemluvně při souboji s lordem Voldemortem.

Kentaur Firenze pak odveze Harryho do bezpečí. Harry se dozvídá, k čemu může posloužit krev jednorozce: *„Krev jednorozce tě udrží při životě, i kdyby tě od smrti dělil pouhý vlásek, ale za strašlivou cenu. Aby ses zachránil, musíš zabít něco čistého a bezbranného, a od chvíle, kdy se jeho krev dotkne tvých rtů, budeš žít jenom napůl a v zatracení“ (HP I: 240; zvláště EK).*

K rozuzlení zápletky dochází až v sedmnácté kapitole. Brumbál musí odjet na Ministerstvo kouzel a tři přátelé tedy musí ochránit Kámen vlastními silami. Jak uvádí Campbell (**CAMPBELL 2000: 80**), kráčí hrdina vstříc svému dobrodružství (v tomto případě nebezpečí) společně se zosobněním svého osudu (neutuchající boj s Voldemortem), a přichází na samý okraj pásma cizí moci, kde se setkává se strážcem prahu. Strážci hlídají svět ve všech čtyřech směrech – a také shora a zdola – a označují hranice hrdinových současných možností či jeho životní horizont. Za nimi se rozprostírá neznámo, temnota a nebezpečí. Neznámé oblasti (poušť, džungle, cizí země) jsou volný polem vhodným pro projekci nevědomého obsahu: *„A Harry se pustil. Cítil, jak kolem něj sviští studený vlhký vzduch a padal, padal, padal“ (HP I: 256).*

Jakmile hrdina překročí práh, vejde do magické krajiny plné proměnlivých a dvojznačných tvarů, kde musí překonat řadu překážek. Dle Cambella jde o tzv. „cestu zkoušek“ (**CAMBELL 2000: 95**). Je to nejoblíbenější fáze dobrodružství, odrážející se ve světových literárních dílech o zázračných zkouškách a utrpeních. Hrdinovi jsou v tuto chvíli na pomoc amulety, rady, v našem případě jeho věrní kamarádi. Někdy si také hrdina uvědomí, že existuje vlídná moc, která mu jeho úkol usnadní.

Na neznámém místě jsou Ron a Harry spoutáni rostlinou Ďáblovo osidlo, z něhož se díky Hermioniným vědomostem dostanou. Pokračují dále chodbou, až přijdou

---

²⁶ Jednorozec a kentaur jsou postavy, které se objevují převážně v mytologii (viz díla Tolkiena).

do komnaty, která je plná malých ptáčků - klíčů. Díky Harrymu chytačskému umění polapí ten správný klíč a proniknou dovnitř další místnosti.

Tyto místnost je obrovskou šachovnicí. Aby hrdinové mohli postoupit do dalších dveří, musí hrát šachy s obrovskými šachovými figurkami. Ron se zachová jako kamarád a obětuje se: „*Tohle jsou šachy!*“ vyštěkl Ron. „*Při těch se musí něco obětovat! Popojdu dopředu a ona mě vezme [bílá dáma] – ale ty budeš mít možnost dát králi mat, Harry!*“ (HP I: 261). Můžeme si všimnout, že vypravěč záměrně vybírá úkoly, které vždy jeden z hrdinů zvládne. Může tak ukázat to, v čem je opravdu dobrý a v čem vyniká.

Nyní zůstávají už jen Harry a Hermiona., jež svým logickým úsudkem vyřeší třetí úkol, kterým je najít láhev ukrývající kouzelný nápoj. Hermionu Harry pošle za Ronem, aby přivedli na pomoc Brumbála.

Dle Provozníka²⁷ tato pasáž připomíná model počítačové hry. Harry, Ron a Hermiona překonávají krok po kroku jednu překážku za druhou po splnění přesně definovaných úkolů a tak postupují z jedné úrovně (levelu) na druhou.

Pro boj s neznámým protivníkem si vypravěč vybere nejen příhodné místo (temná místnost), ale zejména i nejméně podezíraného člověka, který stál celou dobu v pozadí - Quirella. Ten Harrymu poví mu o začarovaném koštěti, jež ho mělo na zápase shodit, o vpuštěném trollovi a o Snapovi celou dobu Quirella pronásledujícím. V několika málo větách Harrymu vše ujasní a vysvětlí: byl to on, kdo potřeboval pro svého pána ukořistit Kámen mudrců. Znenadání se zde ocitá zrcadlo z Erisedu, které Harrymu ukáže Kámen mudrců a zastrčí mu ho do kapsy.

Boj se stane ještě urputnější poté, co se zjeví i sám Voldemort: „*Vidíš, co se ze mě stalo?*“ řekl obličej. „*Jen pouhý stín a pára [...] a tvaru se mi dostane jen [...] tehdy, když mohu sdílet něčí tělo [...] Naštěstí se vždycky najdou takoví, kteří jsou ochotni si mě pustit do svého srdce a myslí [...] teď v posledních týdnech mě posílila krev jednorožce [...] sám jsi viděl věrného Quirrella, jak ji pro mě v lese pil [...] a jakmile získám Elixír života, budu schopen si stvořit své vlastní tělo [...] Nuže [...] proč mi nedáš ten Kámen, který máš v kapse?*“ (HP I: 271).

Nádech fantastičnosti dodává právě odhalení tváře v zátylku, která sama o sobě nedokáže díky vyčerpanosti existovat. Její pokyny pak stupňují napětí až do konce, kdy

---

²⁷ **PROVAZNÍK 2004.** Provozník, Jaroslav: Harry Potter – Móda nebo fenomén? Tvar 10/2004, s. 16.

v okamžiku vyčerpání a hrdinovy zdánlivé rezignace vše najednou utichne Po krutém boji s Quirrellem si Harry myslí, že prohrál: „*Cítil, jak se mu Quirrellova paže vysmekla, věděl, že prohrál, a pak už se propadal do tmy, dolů... dolů... dolů...*“ (HP I: 272). V této kapitole, která je pro vyřešení příběhu nejdůležitější, se Harry setkává se svým „primárním“ protivníkem. Místo setkání je opět zahaleno do temnoty a černých plamenů, podobně jako tomu bylo v dvou předchozích zlomových událostech. Harry stojí sám proti svému nepříteli a je odkázán jenom sám na sebe a na odvalu a pohotovost. Pávě díky odvaze a duchapřítomnosti unikne jen o vlásek smrti.

Po dramatické scéně přijde uklidnění v podobě rozhovoru Harryho s Brumbálem. Harry se probudí na ošetřovně, kde mu v retrospektivním vyprávění Brumbál vypoví vše, co si Harry nepamatuje. Pová mu pravdu o jeho matce, o tom, proč se ho Quirrell nemohl dotknout (Harryho chránila matčina láska) a proč ho Snape nemá rád. Nakonec je prozrazeno i tajemství získání Kamene: „*Abys věděl – Kámen mohl získat jenom ten, kdo ho chtěl najít – najít, ale ne ho využít – ti ostatní by místo toho viděli samy sebe, jak vyrábějí zlato nebo pijí Elixír života*“ (HP I: 277). Čtenář se dozvídá nové informace, které budou důležité pro další pokračování potterovské série. Vypravěč prostřednictvím Brumbála naznačuje, že boj se zlem bude ještě dlouhý. Některé Harryho otázky zůstávají totiž nezodpovězené a dozví se je „až bude starší“. V úplném závěru se Harry rozloučí s kamarády a odjíždí k Dursleyovým strávit prázdniny.

Jak již uvedla Zachová, většina hrdinů z iniciační literatury chce světy propojit do jediného celku. Konec prvního dílu nám ale demonstruje úplně jiný příklad. Harryho „dva světy“ jsou sice výrazně odlišné, ale každý má svůj řád a při přechodu z jednoho do druhého zůstává situace i čas ve světě lidském i kouzelnickém neměnný.

3.2 Harry Potter a Tajemná komnata

V této kapitole se budeme zabývat interpretací dílu druhého s názvem *Harry Potter a Tajemná komnata*, jež budeme současně komparovat s dílem předchozím.

Hlavní postavy (Harry a rodina Dursleyových) jsou uvedeny do děje hned v první kapitole, jež se odehrává, stejně jako v díle prvním, v den Harryho narozenin. Expozice obou dílů je tedy z časového hlediska paralelní. Pro čtenáře, kteří nečetli první díl, shrnuje vypravěč v krátkosti všechny podstatné informace. Proto můžeme začít číst druhý díl i bez znalosti dílu prvního.

Úvodní dialog navozuje atmosféru vládnoucí v rodině Dursleyových. Dursleovi představují přízemní, sebestřednou „průměrnou“ rodinu. Její členové jsou popsáni pomocí stejných prostředků jako v díle prvním, nové jsou však absurdní situace karikaturující a ironizující jejich chování: *„Vypadám snad jako takový hlupák?“ zavrčel vztekle strýc Vernon a na hustém kníru se mu houpal ždibec smaženého vejce“* [...] *Harry chtěl ještě něco namítnout, jeho slova však přehlušilo dlouhé, hrčivé říhnutí Dudleyho [...], který byl tak vypasený, že mu zadek visel přes okraje kuchyňské židle* (HP II: 7).

Při prvním slovním střetu Harryho s Dudleym se ukazuje, že se Harry začíná více prosazovat, avšak i nadále je Dursleyovými psychicky týrán. Vypravěč však tuto smutnou událost dokáže podat komicky: *„Kočičí dvířka klapla; objevila se ruka tedy Petunie a strčila do pokoje misku polévky z konzervy. Harry, kterému se žaludek svíral hlady, seskočil z postele a zdvihl ji. Polévka byla úplně studená, přesto však jí polovinu vypil jediným douškem. Pak přešel pokojem k Hedvičině kleci a vyklopil rozmáčenou zeleninu ze dna misky do jejího prázdného krmítka. Sova se načepýřila a podívala se na něj s krajním znechucením* (HP II: 24).

Do děje je uvedena nová nadpřirozená postava, domácí skřítek Dobby, jež Harryho přichází varovat před nebezpečím, které na něj číhá počátkem nového školního roku v bradavické škole: *„Maličké stvoření na posteli mělo ohromné netopýří uši a vypoulené zelené oči, veliké jako tenisové míče“* (HP II:16). Dobby slouží kouzelnické rodině Malfoyových, kteří jím pohrdají. Harry s ním však jedná jako se sobě rovným, čímž ukazuje čtenářům svůj dobrý charakter. Dialog Harryho a Dobbyho se odehrává

právě ve chvíli, kdy pan Dursley uzavírá důležité obchodní jednání, jež Dobby pomocí kouzel úmyslně překazí.²⁸

Z nepřátelského prostředí rodiny Dursleyových zachrání Harryho bratři Weasleyové, kteří ho přepraví do svého domku v Doupěti pomocí létajícího auta. Létající auto je další kouzelnou rekvizitou. V dnešním světě auto představuje nezávislost a svobodu pohybu.²⁹ Weasleyovi jsou sice nepřilíš majetní,³⁰ ale Harrymu dokážou vytvořit atmosféru rodinné pohody. Pokud porovnáme tuto rodinu se zkarikaturovanými Dursleyovými, zjistíme, že autorka s milým humorem její každodenní radosti i starosti (např. „odtrpaslíkovávání“ zahrady³¹).

Stejně tak jako v prvním dílu popisuje vypravěč i v tomto dílu poslední týden před začátkem školy, kdy Harry a jeho kamarádi nakupují v Příčné ulici nové školní potřeby. Harry však špatně použije Letax, prášek sloužící k přemísťování, a dostane se do ulice Vobrtlé. Ocitne se v pochybném krámku pana Borgina, kde v utajení vyslechne Malfoyův rozhovor s majitelem. Popisem temného prostředí, tajemnými až hrůznými rekvizitami (vyschlá lidská ruka na polštáři, prokletý náhrdelník z opálů) vypravěč čtenáři signalizuje pocit ohrožení.

Jak uvádí Provažník (**PROVAŽNÍK 2004: 14**), začátek nového školního roku je vždy spjat s přechodem do paralelního, bradavického, světa. Základní přístupovou cestou je nástupiště devět a tři čtvrtě, ale do kouzelnického světa pronikají hrdinové i jinak. V tomto, druhém díle, se Harry a Ron dostanou do Bradavic létacím Fordem, protože nestihnou projít přepážkou na nádraží.

Vypravěč nás seznamuje s pohledným, avšak samolibým a ješitným Zlatoslavem Lockhartem, idolem většiny starých i mladých kouzelnic: „*Měl na sobě pomněnkově modrý hábit, který mu dokonale ladil s očima; špičatá kouzelnická čapka mu na vlnitých vlasech seděla furiantsky na stranu*“. Již křestní jméno „Zlatoslav“ signalizuje jeho

---

²⁸ „V jídelně se strhl pokřik a do kuchyně se vrátil strýc Vernon; našel tam Harryho, který se zděšením nemohl ani hnout a od hlavy až k patě po něm stékal tetin pudink“ [...] „Do jídelny vletěla oknem velká sova pálená, upustila paní Masonové na hlavu nějaký dopis a zase vylétěla ven. Paní Masonová začal vrískat, jako když ji na nože berou, a vyřítla se z domu; cestou ještě vykřikovala něco o blázních. Pan Mason se zdržel jen tak dlouho, aby Dursleyovým vysvětlil, že jeho žena má smrtelnou hrůzu z ptáků všeho druhu i velikosti, a zeptal se, jestli to snad měl být vtíp“ (HP II: 22-23).

²⁹ Jak sama autorka uvedla, inspiraci tohoto podivného stroje našla v autě svého přítele (in **SMITH 2001: 69**).

³⁰ „Nevím, jak nám letos mamka a tatka vůbec dokážou pořídit všechno do školy [...] pětkrát všechny Lockhartovy knihy! A Ginny potřebuje hábit a hůlku a všechno ostatní“ (HP II: 44).

³¹ „Zvedl trpaslíka nad hlavu [...] a začal s ním točit ve velkých kruzích jako s lasem [...] jenom se jim musí pořádně zatočit hlava, aby nenašli cestu zpátky do svých děr [...] Harry se rychle naučil trpaslíky jinak zvlášť nelitovat. Prvního, kterého chytil, chtěl prostě jen hodit přes plot, ovšem trpaslík postřehl jeho měkké srdce, zakousl se mu zuby ostrými jako břitva do prstu“ (HP II: 36).

touhu po slávě, která je čtenáři ještě více ozřejmena při náhodném setkání s Harrym: „*Usmívej se, Harry, jak se patří,*“ vyzval ho Lockhart a vycenil svůj oslnivý chrup. „*Ty a já si zasloužíme být na první stránce!*“ (HP II: 56). Během školního roku chce být Zlatoslav, nový profesor obrany proti černé magii, s Harrym neustále v kontaktu. Předává mu rady, kterak se „zviditelnit“, a do jisté míry parazituje na Harryho popularitě. Vrcholem Zlatoslavovy ješitnosti a omezenosti je test, ve kterém jsou otázky typu „*Jaká je oblíbená barva Zlatoslava Lockharta?*“ „*Jaká je tajná touha Zlatoslava Lockharta?*“ (HP II: 88). Zlatoslav, ač se pyšní svými kouzelnickými úspěchy, si však nedokáže poradit ani s rozpustilými rarachy.³²

V kapitola nazvané *Šmejdi a šepot* Harry vysvětluje kamarádu Collinovi pravidla famfrpálu, se kterými byl však už čtenář obeznámen v prvním dílu. Časté opakování již známých informací může čtenáře začít nudit, avšak ke cti autorky musíme konstatovat, pokaždé používá jiné stylistické prostředky.

Harryho největším protivníkem z řady studentů je, stejně jako v prvním dílu, frekventant zmijozelské koleje Draco Malfoy. Pro jeho popis používá vypravěč stejných prostředků jako v dílu předchozím (HP II:97; HP I:76). Malfoyovo sebevědomí se ještě více zvýší po jeho zvolení do zmijozelského famfrpálového družstva. Drzý Malfoy je obávanou osobností, proto se mu snaží pochlebovat i studenti vyšších ročníků: „*Dej si bacha Weasley,*“ ušklíbl se Malfoy. „*Přece si nechceš vykoledovat problémy, jinak by musela přijet tvoje mamička a vzít si tě odtud.*“ *Hlouček studentů pátého ročníku ze Zmijozelu se hlasitě rozchechtal*“ (HP II: 86). V souvislosti s Malfoyovým chováním vůči Hermioně („mudlovská šmejčka“; tamtéž: 98) vypravěč poukazuje na problematiku rasismu, transponovanou do světa mudlů a kouzelníků. Vypravěč zde prostřednictvím Rona, který se Hermiony zastane, dává jasně najevo svůj postoj: nikdo není lepší než druhý pouze kvůli „kouzelnickému“ původu.

Při odpykávání trestu za nedovolený přílet kouzelným Fordem zaslechne Harry v Lockhartově kabinetu strašný hlas: „*Pojď' ... pojd' ke mně ... ať tě roztrhnu ... ať tě rozsápu ... ať tě zabiju ...*“ (HP II: 105). Těmito pouhými pěti větami nám vypravěčka sděluje, že školní rok nebude v žádném případě idylický. Důležitost výroku potvrzuje i odlišný typ písma (kurzíva), opakování některých sloves či částic a neukončená výpověď.

---

³² „*V učebně propukla nepředstavitelná vřava. Rarachové vystřelili všemi směry jako rakety. Dva z nich popadli Nevilla za uši a zdvihli ho do vzduchu [...] ostatní začali pustošit učebnu s důkladností, jaké by nebyl schopen ani rozzuřený nosorožec [...] jeden z rarachů vytrhl Lockhartovi hůlku u ruky a také ji vyhodil z okna. Lockhart naprázdno polkl a střemhlav se vrhl pod katedru*“ (HP II:90).

Grafická úprava dodává textům Rowlingové na autentičnosti (oficiální dopisy, dopisy mezi kamarády, dopisy mezi rodiči a jejich dětmi) a atraktivitě (viz např. HP II: 111, tamtéž: 23, tamtéž: 42, tamtéž: 116, 189, 244 aj.). Z hlediska textové lingvistiky jde o důležitý prvek horizontálního členění textu.

Z etického hlediska je diskutabilní pasáž věnovaná „oslavě úmrtí“ strašidla Skoro bezhlavého Nicka. Při popisu prostředí využívá vypravěč rekvizit hororu: „*Dlouhé tenké svíce byly černé jako uhel a hořely jasně modrým plamenem, který i na jejich živoucí obličej vrhal mdlé, přízračné světlo. S každým dalším krokem pociťovali stále větší chlad*“ (HP II:114). Část kapitoly věnuje vypravěč podivné hostině, jejíž líčení se pohybuje dle mého názoru již na hranici nevkusu.³³ Sporný je také motiv „hokeje s lidskou hlavou“, neboť vyvstává otázka, zda se takováto pasáž hodí do knížky psané ve svém prvotním záměru pro děti. Rowlingová v jednom z rozhovorů argumentuje tím, že píše přeci o zlu.³⁴

To, že vypravěč zavedl naše hlavní hrdiny právě sem, může být záměr, jak poodhalit dětem tabuizovaný motiv smrti a posmrtného života. Tyto motivy se totiž v dětských knihách příliš často neobjevují. Naši hrdinové se však už od prvního ročníku setkávají se strašidly a duchy, na různé podoby smrti jsou tedy víceméně připraveni, nic před nimi není utajeno.

Výše zmiňovaná strach vzbuzující situace se také zdá být strategicky zakomponovaná do textu. Při zpáteční cestě z oslavy Harry jako jediný opět uslyší tajemný hlas. Harryho intuice nás zavede do horního patra, kde se ozývá slábnoucí sykot. Vyvrcholením této dramatické scény je nález zkamenělé kočky školníka Filche a záhadný nápis na stěně informující o otevření Tajemné komnaty.³⁵

Tajemná komnata je čtenáři představena jako místnost, kterou může otevřít jedině Zmijozelův právoplatný dědic. Právě zmínkou o Zmijozelovi nám vypravěč dává

---

³³ „*Dlouhý stůl, rovněž zakrytý černým sametem. Dychtivě k němu zamířili, v příští chvíli však zůstali zděšeně stát. Táhl se k nim odporný puch. Na krásných stříbrných talířích ležely veliké zkažené ryby a na podnosech bylo narovnané pečivo spálené na uhel; velkými kusy sekané a vařenými skopovými vnitřnostmi hýbali červi, důkladný plát sýra byl pokrytý huňatou zelenou plísní*“ (HP II: 116).

³⁴ „*Je v nich hodně věcí, které jsou zneklidňující, ale nemyslím si, že bych někdy překročila hranice, jenom abych něčím vysloveně šokovala. Víím, že bych si v těch knihách obhájila všechny morbidní pasáže. Jednou jedinkrát jsem měla strach, jestli mi něco projde přes mou editorku a to bylo tehdy, kdy se Voldemort chystá vstoupit do onoho kotle, vzpomínáte? [...] Takže jsem to probírala se svou editorkou a ona řekla, že to je v pořádku. Popravdě řečeno jí dělal větší starosti onen otevřený hrob. Mám dojem, že je to spíš znesvěcení, co nás znepokojuje. Není tu opět nic vidět, ale zase je to porušení nějakého tabu.*“ (Vydání šestého dílu – speciál [online; rok zpracování 2005; cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z [www <http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40/>](http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40/>)).

³⁵ Tímto dramatickým činem nás vypravěč opět „vtahuje do hry“, při které máme možnost spoluúčasti na odhalování zločinu. Čtenář si může začít budovat své hypotézy na základě několika málo faktů.

najevo, že Komnata bude ukrývat zatím neznámé nebezpečí. Další indicie je nám poskytnuta v divném chování pavouků a ve výroku Rona, že Zmijozelovým dědicem by mohl být Malfoy.

Po vyhraném zápase mezi Nebelvírem a Zmijozelem se Harry setkává opět s Dobbym, který mu v přerývaných větách naznačuje hrozbu nebezpečí a potvrzuje existenci Tajemné komnaty. Vážnost situace graduje nález další zkamenělé další oběti. Brumbál vše jen potvrdí: „*Znamená to,*“ řekl Brumbál, „*že Tajemná komnata je opravdu znovu otevřená*“ (HP II: 156). Od této chvíle je čtenářovi jasné, že se Bradavice ocitají v dalším nebezpečí.

O týden později při boji v Soubojnickém klubu Harry nechtěně předvede, že umí, stejně jako zlý kouzelník Salazar Zmijozel, mluvit hadím jazykem.³⁶ Uvědomí si to již dříve (viz HP: I), když v ZOO na svého bratráčka neúmyslně poštvě hroznýše. Jde o jeden z dalších drobných detailů, který nám dotváří postupně celý příběh. Harryho schopnost mluvit hadím jazykem je ze strany vypravěče hra se čtenářem. Vypravěč se ve čtenářovi pomocí různých indicií snaží nastínit domněnku, že Harry může být hlavní aktér všech záhadných útoků: „*Mně je úplně jedno, jakou máš krev!*“ rozkřikl se Harry. „*Proč bych měl napadat studenty z mudlovských rodin?*“ „*Říká se, že ty mudly, u kterých bydlíš, nenávidíš!*“ (HP II: 172).

Při komparaci s prvním dílem si můžeme všimnout, že časový rámeček, do něhož jsou zasazeny důležité události, je totožný. Například s popisem oslavy Vánoc se setkáváme v dílu druhém ve stejné kapitole jako v dílu prvním. Vánoce slaví všichni tři přátelé v bradavické škole představující kouzelnický svět. Svět „mudlů“ se však stále, zejména prostřednictvím dopisů, připomíná: „*Hedvika ho vlídně ždíbla do ucha, což pro něj byl mnohem větší dárek, než ten, který mu přinesla. Ukázalo se, že je od Dursleyových. Poslali mu zubní kartáček a lístek, v němž ho žádali, aby zjistil, zda by v Bradavicích nemohl zůstat i přes letní prázdniny*“ (HP II: 181).

Harry a Ron se snaží vystopovat Zmijozelova dědice. Pomocí kouzelného prostředku, mnoholicného lektvaru, na sebe vezmou podobu Malfoyových kamarádů Crabba a Goyla, ale žádné důležité informace se nedozví. Tento napínavý moment je odlehčen komickou scénkou, v níž se dozvídáme o Hermionině nevyvedené proměně v Millicentu Bulstrodeovou: „*Hermiona měla obličej porostlý černou srstí, oči jí*

---

³⁶ „[Hermiona] schopností mluvit s hady proslul právě Salazar Zmijozel [...] a teď si celá škola bude myslet, že jsi jeho pra-pra-pra-pravnuk“ (HP II: 168-169).

zežloutly a z vlasů jí trčely dlouhé špičaté uši [...] byl to ko-kočičí chlup [...] M-Millicent má asi kočku!“ (HP II: 192).

Dalším svátkem, se kterým nás vypravěč seznamuje, je den svatého Valentýna. Tento svátek je oblíbený a slavený především v anglo-amerických zemích. Harryho humorným, místy až ironickým popisem nám vypravěč přibližuje slavnostní výzdobu bradavické síně: „*Stěny pokrývaly obrovské, křiklavě růžové květy; a co hůř, z bleděmodrého stropu se snášely konfety ve tvaru srdíček [...] Ron se tvářil, jako když mu je špatně od žaludku*“ (HP II: 201). Na přípravě oslavy má hlavní zásluhu Zlatoslav Lockhart a jeho okřídlení trpaslíci: „*Zatleskal a dveřmi ze vstupní síně vpochodoval dovnitř tucet trpaslíků, kteří se tvářili velice mrzutě [...] Moji milí přátelé, tito amorkové vám přinášejí přáníčka k svátku!*“ Lockhart jen zářil úsměvem. „*Budou dnes obcházet po škole a doručovat vám valentýnky!*“ (HP II: 201). Zdrojem komiky je také scéna, kdy je Harrymu doručeno valentýnské přání.³⁷ Takovéto situace z každodenního života slouží dle mého názoru k tomu, aby se čtenář mohl s hlavním hrdinou identifikovat.

Dalším důležitým posunutím děje je nález další kouzelné rekvizity, deníku T. R. Raddleho, jehož stránky jsou však úplně prázdné. Harry si pomocí náhody začne s jeho majitelem dopisovat. Zeptá se ho také na Tajemnou komnatu a posléze prolétává otvorem ve stránce do neznáma. Prolet stránkou v deníku je též jedním z přechodů do „jiného“ světa. Očima neutrálního pozorovatele nahlíží na událost, která se odehrála před padesáti lety. Čtenáři může ujít rozhovor mezi tehdejšími ředitelem školy Dippetem a Raddlem: „*Vy jste z mudlovské rodiny?*“ „*Napůl pane,*“ odpověděl Raddle. „*Otec byl mudla, matka čarodějka.*“ „*A oba vaši rodiče –*“ „*Matka zemřela, hned když jsem se narodil, pane. V sirotčinci mi řekli, že mi jen stačila dát jméno: Tom po mém otci a Rojvol po dědečkovi*“ (HP II: 208). Nepozorný čtenář tomuto dialogu nevěnuje patřičnou pozornost; však ten, kdo přečetl první díl, ví, že zdánlivě nepodstatná sdělení jsou pro vývoj děje a rozluštění záhady nejdůležitější. Na tento dialog se vypravěč odkáže v dalším díle.

O Velikonocích je deník Toma Raddlea Harrymu ukraden. Vypravěč tak dává čtenářům najevo, že deník je důležitou součástí celé záhady. Týž den dojde k dalšímu

---

³⁷ *Harry úplně ztratil hlavu a znovu se pokusil utéct, trpaslík ho však popadl za kolena a silou ho srazil k zemi. „A máš to,“ řekl a sedl si Harrymu na kotníky. „Teď ti zazpívám tu tvoji valentýnku: Oči má zelené jak čerstvá žába v láku a černý vlas mu padá do čela. Jen o něm sním, je úžasný, ten hrdina, co zmohl Pána zla.“ Harry by obětoval všechno zlato u Gringottových, jen kdyby se mohl na místě vypařit*“ (HP II: 203).

dvojitému útoku na studenty. Jednou z obětí je i Hermiona, vedle níž leží zrcátko. Vypravěč tento předmět však zmíní jen mimochodem, jako by zdánlivě nebyl důležitý

Při jedné z návštěv u Hagrida se Ron, Hermiona a Harry setkávají s novou postavou, ministrem kouzel Korneliem Poppletem. Popletal chce Hagrida odvést na ministerstvo kouzel kvůli tomu, že před padesáti lety údajně zapříčinil otevření Tajemné komnaty. Ministr na čtenáře nepůsobí důvěryhodně, protože se vyhýbá přímému očnímu kontaktu („řekl Popletal a vyhýbal se obrovu pohledu“, HP II: 222). Také jeho argumenty ohledně Hagridova předběžného zadržení jsou slabé a mají Popletalovi spíše sloužit jako alibi.³⁸ Za této situace přichází ještě Lucius Malfoy, který nese zprávu o odvolání Brumbála z funkce ředitele bradavické školy. V závěru kapitoly nás vypravěč posune o něco více k vyřešení záhady: „*Esli chce někdo vopravdu něco zvědět, úplně mu stačí, když se bude držet pavouků. Ty už ho zavedou, kam potřebuje!*“ (HP II: 224). Můžeme si všimnout, že na dvou stránkách vypravěč přináší poměrně hodně dějotvorných informací.

Výše jsme už zmínili, že vypravěč při kompozici využívá stejný časový rámec. V kapitole patnácté vypravěč podotýká, že se blíží léto a prázdniny. Protože vyprávění vždy končí odjezdem všech tří přátel na prázdniny, znamená tato informace, že nám nyní nebudou poskytovány jen částečné impulzy k vyřešení příběhu, ale že se děj od této chvíle posune rychle dopředu.

Harry se s Ronem vydává po stopě pavouků a vezmou s sebou i Hagridova psa Tesáka. Temným prostředím lesa a úsečnými dialogy nám vypravěč signalizuje blížící se nebezpečí. Napětí se ještě zvýší v okamžiku, když všechny tři chytí velký chlupatý pavouk a odnáší je neznámo kam. V roklí plné pavouků se Harry od nejstaršího pavouka Aragoga dozvídá, že Hagrid Tajemnou komnatu neotevřel. V průběhu rozhovoru vypravěč naznačuje blížící se smrt všech třech odvážlivců: „*Další hlasité cvakání kusadel a chřestivé pohyby nohou; měl pocit, že se kruh pavouků svírá stále víc*“ (HP II: 235). Obraz uzavírajícího se kruhu nám evokuje úzkost a bezvýchodnost situace. Jako „deus ex machina“ v této zdánlivě neřešitelné situaci funguje létající auto pana Weasleyho, které Rona, Harryho a Tesáka zachrání a odveze do bezpečí. Létací auto v příběhu funguje jako kouzelný prostředek a zároveň pomocník.

Tato z hlediska děje vedlejší příhoda potvrdí čtenářovu domněnku o Hagridově nevině. Novou hypotézu o dívce, která zemřela v bradavické umývárně, vysloví Harry.

---

³⁸ „*Jsem pod velikým tlakem; musí být vidět, že něco dělám [...] To není za trest, Hagride, vážně ne, spíš tak pro jistotu. Jestli ještě někoho chytí, propustíme vás se vši omluvou...*“ (HP II: 222; zvýraznila EK).

Vypravěč nám tedy jednu záhadu objasní a ihned nastolí novou, jež nás má posunout k vyřešení celého tajemství.

Napětí textu pomáhá udržovat princip „zadržování informací“. Týden před závěrečnými zkouškami chce Ronovi jeho sestra Ginny něco říci, ale vypravěč její výpověď záměrně přerušuje a ponechá čtenáře v nejistotě, zda šlo o důležitou informaci ohledně Tajemné komnaty.

Pro pohyb děje je důležitá Harryho schopnost analyzovat danou situaci a pohotově na ni reagovat. Na ošetřovně vezme z ruky zkamenělé Hermiony papírek obsahující informace o baziliškovi, na němž je připsané slovo „potrubí“. Domnívá se, že nyní našel klíč k vyřešení celé záhady.³⁹

Dochází však k další útok, který je o to horší, že bazilišek odnese do Komnaty Ginny. Úkol zneškodnit baziliška je přidělen vychloubačnému Lockhartovi jako údajnému specialistovi na boj s netvory. Lockhart se však projeví jako zbabělec, který chce utéct ze školy ohrožované černou magií. Také se ukáže, že ve svých knihách o boji s kouzelnými tvory si přisvojil cizí zásluhy, neboť mu šlo pouze o slávu a peníze: „*Moje knihy by se neprodávaly ani z poloviny tak dobře, kdyby si lidé nemysleli, že to všechno jsem dokázal já*“ (HP II: 250).

Lockhart po zmařeném útěku musí jít s Harrym a Ronem vstříc nebezpečí. Jejich kroky míří do umývárny, kde před padesáti lety zemřela první oběť. Harry otevře hadí řeči kohoutek pod umyvadlem a všichni tři se vydají potrubím do neznámého prostoru. Potrubí je (kromě stránky v deníku) dalším z průchodů do neznámého, nebezpečného světa.

Místo, na kterém se ocitnou, je ponurné, tmavé a pro zdůraznění nebezpečí ještě navíc poseto kostmi. Harry musí čelit nebezpečí sám, protože Ron odhazuje hromadu kamenů, která zasypala východ. Vypravěč tedy stejně tak jako v prvním díle, Harryho kamarády před finálním zápasem se zlem „odstraní“.

K identifikaci čtenáře s hrdinou přispívá i skutečnost, že Harry není představen jako nebojácný hrdina, ale naopak jako hrdina, který má strach: „*Náhle mu úplně vyschlo v krku [...] Harry, který se třásl od hlavy až k patě, vešel dovnitř*“ (HP II: 256).

Harry zde objeví bezvládnou Ginny a setkává s Tomem Raddlem, ze kterého nemá Harry dobrý pocit: „*Raddle se chechtal vysokým, chladným smíchem, který se*

---

³⁹ „*Tady máme odpověď. Netvor v komnatě je bazilišek – obrovitý had! Proto jsem po celém hradě slyšel jeho hlas já, nikdo jiný. Rozumím totiž hadí řeči [...] bazilišek zabíjí lidi tím, že na ně pohlédne [...] prchá toliko před kokrháním kohouta [...] a Hagridovi někdo pozabíjel kohouty [...] pavouci před baziliškem prchají – všechno to zapadá dohromady*“ (HP II: 245).

k němu vůbec nehodil. Harrymu se při tom zvuku zježily vlasy v zátylku“ (HP II: 260). Tom mu prozradí, že to byl on, kdo naprosto ovládl Ginny mysl a jednání. Díky němu Ginny (v nevědomí) poštvala baziliška proti čtyřem mudlovským žákům, zabila Hagridovy kohouty a psala na stěny výhružné vzkazy. Stejně jako v prvním dílu se Harry (a zároveň i čtenář, který nahlíží Harryho optikou a je s ním ztotožněn) na několika málo stránkách dozví odpovědi na všechny své otázky. Harry po celý rozhovor netuší, to tím vším Tom sledoval. Zpozorní však o zmínce o Voldemortovi: „Co tobě záleží na tom, jak jsem vyvázl?“ řekl Harry pomalu. „Voldemort byl přece až dlouho po tobě.“ „Voldemort“, pronesl Raddle potichu, „je moje minulost, přítomnost i budoucnost“, Harry Pottere...“ [...] napsal tři mihotavá slova: „Tom Rojvol Raddle“. Pak mávl hůlkou a písmena jeho jména se sama přeskupila: Já Lord Voldemort (HP II: 263-264).

Harrymu v jeho neútěšné situaci přijde na pomoc Brumbálův fénix Fawkes, jenž mu přinese Moudrý klobouk. Fénix plní úlohu Harryho pomocníka, který mu přináší další kouzelný prostředek. Celá scéna v podzemí je velice dramatická, napětí je neustále stupňováno. Raddle na Harryho přivolá obrovského baziliška, jemuž Fawkes vyklove oči a Harry ho kouzelným mečem zabije. Motiv kouzelného meče můžeme najít také v pohádkách a mýtotvorných příbězích. Můžeme si všimnout, že Harry postupně dostává kouzelné předměty a získává tak převahu vůči protivníkovi. Vypravěčův záměr je tedy jasný – chce, aby Harry přežil.

Při boji je Harry zraněn hadím zubem. Tato scéna je vylíčena do nejmenších detailů: „Zatímco mu teplá krev zmáčela paže, ucítil však těsně nad loktem palčivou bolest. Jeden z dlouhých, jedovaných zubů mu vnikal hlouběji a hlouběji do paže“ (HP II: 269). Harryho ránu však uzdraví léčivé fénixovy slzy. Do Raddleova deníku, který se v místnosti objeví, zabodne Harry baziliškův jedovatý zub a Tom Raddle zmizí. V prvním dílu zlo představoval Quirrell a Voldemort, v tomto díle se kromě Voldemorta objevuje také nebezpečná zvířecí postava. Had-bazilišek symbolizuje zákeřnost, podbízivost a nevyzpytatelnost

Ginny, Ron, Harry a Lockhart (vůči kterému se obrátilo jím vyslané Paměťové kouzlo) se pomocí Fawkese přepraví zpátky do Bradavic. Následuje opět rozhovor s Brumbálem, při němž se Harry dozvídá další informace o Voldemortovi. Zároveň též zjišťujeme, jak se deník Toma Raddlea dostal k Ginny. Počátek celého dobrodružství je na straně 58, kdy ho Lucius Malfoy podstrčil Ginny při nákupu knih v Příčné ulici.

Vypravěč se tenkrát však pouze omezil na konstatování, že Ginnin kotlík s knihami zaduněl.

Celkový happyend završuje emocionálně působící scéna popisující osvobození domácího skřítky Dobbyho: „*Dobby se však ani nepohnul. Držel v ruce Harryho odpornou ponožku plnou slizu a prohlížel ji, jako by to byl kdovíjak cenný podklad. „Pán dal Dobbymu ponožku,“ pronesl skřítek užasle. „Pán ji Dobbymu dal“ [...] pán ji zahodil – Dobby ji chytil, a Dobby – Dobby je odted’ svobodný*“ (HP II: 284) a velkolepou oslavu v Bradavicích.

V tomto druhém dílu autorka aplikovala stejný časový rámeček jako v dílu prvním. Děj je exponován do doby letních prázdnin a před nimi zase končí. Podobná je také kompozice důležitých událostí. Jak jsem již výše uvedla, ve stejné kapitole obou dílů jsou slaveny Vánoce. Také závěrečný boj se zlem je obdobný - Harry a jeho dva společníci jdou vstříc nebezpečí společně, ale na konec cesty dojde jen Harry.

Druhý díl má díky postupnému zvyšování napětí, řadě zápletek a falešných závěrů kompozici detektivního příběhu. Harryho dobrodružství se stává záhadnějším a dramatičtějším, přesto však stále zůstává příběhem ze života. Oproti prvnímu dílu, v němž jsme se s Harrym seznamovali a dozvídali se o jeho minulosti, se zápletka druhého dílu rozvíjí už od samého počátku.

Z výše uvedené interpretace vyplývá, že u Rowlingové dochází k prolínání více žánrů (postavy trpaslíků, okřídlených koní, bezhlavých strašidel v nás evokují žánr pohádky, neobjasněná tajemná zmizení a úmrtí zase detektivní příběhy).

3.3 Harry Potter a vězeň z Azkabanu

Stejně jako u prvních dvou dílů se budeme zabývat analýzou postav a prostředí. Dále si budeme všimnout kompozice, děje a jazykové stránky díla. Interpretaci budeme provádět ze čtenářského hlediska, přičemž se budeme snažit vysledovat autorský záměr.

Na začátku první kapitoly vypravěč opět opakuje základní informace o Harrym a jeho pěstounské rodině. Pro čtenáře, kteří pozorně četli předchozí díly, mohou být tyto

údaje redundantní.⁴⁰ Některým čtenářům mohou naopak sloužit k připomenutí předchozího děje.

Narace začíná, stejně jako u předchozích dílů, v den Harryho třináctých narozenin. Místo narozeninových dáreků dostane Harry trojitou „soví“ poštu. Symbolika čísla „tři“ je častá zejména v pohádkách (tři dary, tři úkoly, král má tři dcery). V prvním dopise se dozvídáme o cestě Weasleyových do Egypta a o Ronových zážitcích. Dopis je vnímán optikou Harryho, mezi jednotlivé části dopisu jsou vloženy Harryho vzpomínkové pasáže na Rona a Weasleyovy.

Na Harryho nezapomene ani Hermiona. Ta mu pošle k narozeninám dárek a dopis. Na svého svěřence si vzpomene i Hagrid. K narozeninám mu daruje „kousací“ knihu, k níž je zároveň připojena třetí listina obsahující informace o novém školním roce. Harry se už tedy necítí sám a izolovaný, neboť má kamarády, přátele a – hyperbolicky vyjádřeno – „náhradní rodinu“ Weasleyových, která mu dává potřebný kus pochopení a lásky.

Harryho postavení v rodině Dursleyových je stále stejné, v rámci této malé sociální skupiny zůstává stále outsiderem. Dursleyovi ho neustále urážejí a ponižují. Například před návštěvou Marge, strýcovy sestry, dostává Harry následující rady: „*Za prvé,*“ *zavrčel strýc Vernon, „si budeš dávat pozor na jazyk a nebudeš drzý...“*, „*Za druhé,*“ *pokračovat strýc Vernon, „protože Marge nic neví o tvé úchylnosti, nechci, aby se tu v době jejího pobytu dělo něco – něco nenormálního“... „A za třetí,*“ *uzavřel strýc Vernon, jehož zlomyslná očka teď v odulém zarudlém obličejí připomínala úzké škvírky, „jsme Marge řekli, že chodíš do Polepšovny svatého Bruta pro nenapravitelné nezletilé delikventy“* (HP III: 22). Touto přímou charakteristikou vypravěč projevuje svůj názor na postavu strýce Vernona. Strýc je vylíčen jako zlomyslný a zlý člověk.

Teta Marge je čtenáři nejdříve představena prostřednictvím Harryho negativních vzpomínek: „*Na oslavě Dudleyho pátých narozenin sešvihala teta Marge Harryho přes holeně vycházkovou holí, protože se jí nelíbilo, jak Dudleyho neustále porážel v člověče, nezlob se [...] pro Harryho přinesla krabici psích sucharů*“ (HP III: 21-22). Posléze vypravěč popisuje tetin příchod a její vzhled: „*Na prahu stála teta Marge. Nesmírně se podobala strýci Vernonovi, byla mohutná, tělnatá, brunátná v obličejí a dokonce měla i knírek, i když ne tak hustý jako strýc. V jedné ruce držela obrovský kufr a druhou si tiskla k tělu starého a nedůtklivého buldoka*“ (tamtéž: 25).

---

⁴⁰ Srovnej HP II: 9 a HP III: 8-10, 11.

Teta Marge Harrymu dává jasně najevo, že jím opovrhuje: „*U psů to člověk vidí v jednom kuse. Pokud je něco v nepořádku s čubkou, nemůže být normální ani štěně*“ (HP III: 28), neustále ho uráží a ponižuje. Postava tety Marge a její pobyt u Dursleyových obsahují řadu groteskních prvků, které jsou deformovány až do absurdního paradoxu. Takto vypravěč vytváří zvláštní perspektivu nazírání skutečnosti (v tomto případě nepřátelské).⁴¹

Poté, co teta Marge urazí a zesměšní Harryho rodiče, dojde Harrymu trpělivost. Tetu nafoukne zakázaným kouzlem jako balón a posléze odchází z domu. Je to poprvé, co se Harry rozhodne opustit dům předčasně před začátkem školního roku. Čtenář jeho jednání jistě pochopí a schválí ho. Zde se ukazuje posun ve vývoji Harryho osobnosti. Dříve by si vše nechal líbit, tentokrát se projevuje jako člověk, který dokáže rázně řešit náhle vzniklé problémy a který se nemíní nechat urážet. Harry si zároveň uvědomuje, že překročil pravidla stanovená bradavickou školou (kouzlil ve světě „mudlů“) a jako oprávněný trest očekává vyloučení ze školy.

Důležitá je informace o potenciálním nebezpečí, které představuje uprchlý trestanec jménem Sirius Black. Čtenář si již na základě jeho příjmení (black = angl. černý) utvoří jisté negativní očekávání: „*Varujeme veřejnost, že Black je ozbrojen a neobyčejně nebezpečný. Byla zřízena zvláštní horká linka, aby každý, kdo Blacka zahlédne, okamžitě tuto skutečnost ohlásil*“ (HP III: 20). Vypravěč vytvořil atmosféru strachu a tajemna a nyní nechává Harryho samotného v noci na ulici.

V této bezvýhodné situaci dochází k podivnému setkání s čímsi velkým a tajemným. Pomoc Harrymu poskytne „Záchraný autobus“ a jeho průvodce Stan Silnička. Vypravěč opět charakterizuje postavu jejím vlastním jménem, zde konkrétně povoláním. Jméno řidiče, Ernie Bourák, v nás vzbuzuje představu nebezpečné a riskantní jízdy, což se záhy potvrdí.⁴² V autobuse se Harry dozvídá o činu Siriuse Blacka.⁴³

Na zastávce v Příčné ulici Harryho vyhlíží ministr kouzel Popletal. S touto postavou jsme se setkali už v prvním díle. Harry očekává trest za to, že použil nafukovací kouzlo. S údivem však zjišťuje, že potrestán nebude: „*Ale prosím tě,*

---

⁴¹ Viz „*Teta Marge a teta Petunie se políbili, i když ve skutečnosti to vypadalo tak, že teta Marge udeřila svou masivní čelistí do kostnaté tváře tety Petunie*“ (tamtéž: 26); dále „*Teta Marge zamlaskala a postavila prázdnou skleničkou od brandy zpět na stůl [...] hlasitě řhla a popleskala se po objemném bříše pod tvídovým kostýmem [...] ano, dala bych si ještě trochu brandy*“ (tamtéž: 30).

⁴² Křestní jména obou se shodují se jmény Rowlingových dědečků In SMITH 2001: 38.

⁴³ „*Blacka vobklíčili uprostřed ulice plný mudlů a Black vytáh hůlku a polovinu tý ulice rozmetal na hadry; schytil to jeden kouzelník a s ním tucet mudlů, co se jim připleli co cesty*“ (tamtéž: 40).

chlapče drahý, za takovou prkotinu tě přece nebudeme trestat!“ ujistil ho hlasitě Popletal a netrpělivě mávl rukou. „Byla to jenom nehoda! (tamtéž: 44-45). Postoj ministra je tedy v rozporu s Harryho dosavadními zkušenostmi, zjišťuje, že zákony vždy neplatí pro každého stejně. Popletal ubytuje Harryho v hostinci „Děravý kotel“ a naznačuje mu, že bude lepší, když o něm budou pořád vědět. Z několika nedořečených vět nemůžeme poznat, proč vlastně ministr dbá tolik na jeho bezpečnost. Tyto nevyřčené informace přispívají ke gradaci napětí.

Harrymu připadá nová „svoboda“ neobvyklá, ale zanedlouho si zvykne. Jako každý teenager podléhá pokušení koupit si věci, po kterých touží, místo aby investoval do věcí, které skutečně potřebuje. Vypravěč ukazuje, že Harry řeší stejné problémy jako dnešní mládež. Čtenáři se tedy mohou s Harrym identifikovat a může jim být morálním vzorem, protože nakonec se rozhodne koupit si věc praktickou, tedy nové školní potřeby.

V tomto díle hrají důležitou úlohu zvířata, respektive náhlé změny jejich chování vůči okolí nebo ke svým pánům. Harryho například trápí pomyslení na černého psa, kterého zahlédl při útěku od Dursleyových. Zatím však netuší, zda to je, či není předzvěst hrozícího nebezpečí. Podivně se začne chovat Ronova krysa Prašivka (tento zdánlivě nevýznamný detail se později ukáže jako velmi důležitý), jež v obchodě „Kouzelný zvěřinec“ prohlédne obsluhující čarodějka: „*Čarodějka přejela očima od Prašivčina potrhaného levého ucha až k přední pacičce, na níž chyběl jeden prst*“ (tamtéž). Hermiona si v tomtéž obchodě kupuje nevzhledného kocoura Křivonožku, který sehraje posléze zásadní roli v rozuzlení zápletky. Na základě jeho nelichotivého popisu (HP III: 58) se můžeme domnívat, že kocour bude zlý.

V hostinci Harry náhodou vyslechne rozhovor manželů Weasleyových a dozví se, že mu Sirius Black může být nebezpečný. Z jejich rozhovoru také získáme další informace o ministru Popletalovi, který zatajoval veřejnosti důležité informace. Rozhovor Weasleyových poukazuje k problémům lidské morálky, protože řeší dilema, zda říkat, či neříkat mnohdy nepříjemnou pravdu.

Čtenář se tedy hned ve čtvrté kapitole dozvídá, jaké Harrymu hrozí nebezpečí a jak bude vypadat jeho rok v Bradavicích. Oproti předchozím dvěma dílům zvolil vypravěč jinou techniku vytvoření a rozuzlení zápletky. Zatímco dříve nás ve formě indicií naváděl na různé stopy vedoucí k vyřešení záhady a identifikaci zla, nyní nám na dvou stránkách naznačil, kdo bude hlavním protivníkem Harryho. Otázkou zůstává, jak hlavního hrdinu před nebezpečím v podobě Siriuse uchránit.

Po takovémto důležitém sdělení se vypravěč užitím komična snaží odlehčit vážnost situace. Popisuje, jak se Percy Weasley stane primusem a jeho bratři mu schovají odznak: „*Máme ho my,*“ oznámil Fred šeptem Harrymu. „*Trošku jsme mu ho vylepšili.*“ *Na odznaku nyní stálo PRESBUŘT*“ (HP III: 64).

Název další kapitoly, *Mozkomor*,⁴⁴ v nás evokuje něco strašného a nebezpečného. Čtenář tedy očekává, že kapitola bude napínavá.⁴⁵ Po úspěšném projití kouzelnou nádražní přepážkou se Harry s přáteli octne opět ve vlaku směr Bradavice. V napínavé atmosféře (zhasnutá světla, skřípání brzd vlaku) se probudí jejich spolucestující, profesor Lupin,⁴⁶ a vyprovází z kupé tajemnou bytost. Harry se poprvé setkává s mozkomorem (strážcem azkabanského vězení) a na vlastní kůži pocítí chlad, úzkost a strach: „*A pak se ta věc pod kápí, ať už to bylo cokoli, dlouze, pomalu a chroptivě nadechla, jako by se ze svého okolí snažila vysát něco víc než pouhý vzduch*“ (HP III: 78). Kromě toho Harry slyší ještě něčí volání. Stejně jako v díle druhém nás vypravěč napíná tajemnými zvuky, které nikdo jiný než Harry neslyší.

Po přivítání v novém školním roce Brumbál představí dva nové členy školního sboru – profesora Lupina (má učit obranu proti černé magii) a Hagrida (bude vyučovat péči o kouzelné tvory). Při hodině jasnovidectví uvidí profesorka Trelawneyová v Harryho šálku smrtonoše a spolužačku Levanduli upozorní na pátek 16. října.⁴⁷ Těmito informacemi se vypravěč předjímá následující děj.

Na postavě profesorky Trelawneyové vypravěč ukazuje postoj některých lidí k pověrám.⁴⁸ Do protikladu staví slepou víru některých jedinců (Parvati, Levandule) v rádoby „jasnovidné“ předpovědi příštího osudu, která je vyvrácena racionální analýzou (Hermiona). Vypravěč ironizuje a odsuzuje, kterak někteří lidé dokážou jiným vsugerovat atmosféru paniky a strachu.

Vystrašené studenty se snaží uklidnit profesorka McGonagallová, která jim mimo jiné vypráví o zvěromázích,⁴⁹ čarodějích schopných přeměňovat se ve zvíře. Na

---

⁴⁴ Sama Rowlingová vymyslela tento pojem, když trpěla depresemi. Překladař Harryho Pottera, Pavlu Medkovi, počestění tohoto pojmu způsobilo problémy: „[...] *dnes už zažitý mozkomor. V originále je to dementor, což je ale v češtině hanlivé. Původ je z latinského demens, tedy někdo, kdo krade myšlenky a vysává oběti mysl. Měl jsem různé varianty, například dušestrach, mozkolup nebo mysliděs*“ (MORAVEC 2005: 26).

⁴⁵ Negativní události vypravěč předjímá tedy nejen v rovině děje, ale také v názvech kapitol. Například kapitola nazvaná „Chmurná prohra“ je taktéž sémanticky negativní.

⁴⁶ Lupin – lat. **lupus** = vlk.

⁴⁷ 16. říjen byl Rowlingové svatební den.

⁴⁸ Viz s. 204 pověřivost profesorky při vánoční večeři.

⁴⁹ „Jedna z nejznámějších legend deanského hvozdu vypráví příběh mladého muže, který velmi toužil po místní dívce. Její otec ji ale urputně sčezil. Jednoho letního odpoledne seděl stařec na zahradě u domu,

první hodině péče o kouzelné tvory jim Hagrid představí hipogryfy. Harry se s nimi sprátelí, avšak Malfoye zraní, protože se k nim nechoval přátelsky a vlídně.

Stejně jako v předchozích dílech je i v tomto díle Malfoy vylíčen jako ustrašený zbabělec, který často přehání a reaguje neadekvátně⁵⁰ na danou situaci. Malfoy kritizuje nepřiliš reprezentativní vzhled profesora Lupina (tamtéž: 122), raduje se z porážky konkurenčního Nebelvíru při famfrpálu (tamtéž: 165), má škodolibou radost, že přičiněním jeho otce bude utracen hipogryf Klofan, o kterého se stará hajný Hagrid (tamtéž: 261), při famfrpálu je snaží vyhrát pomocí podvodu (tamtéž: 236).

V další kapitole se posouváme na začátek října, kdy má přijít oslava svátku Všech svatých a první víkend bradavických studentů strávený v Prasinkách. O svátku Všech svatých se píše ve stejné kapitole druhého dílu, proto můžeme konstatovat, že vypravěč vytváří určitá kompoziční schémata, která se pak v dalších dílech opakují (jde zejména o časové rozvržení důležitých událostí spojených se školním rokem). Harry však nedostane od Dursleyových povolení k účasti v Prasinkách, a proto tráví den s profesorem Lupinem. Lupin představuje typ laskavého člověka. K Harrymu se chová přátelsky a snaží se mu pomáhat radou i skutkem.

Snape Lupinovi přinese podezřelý lektvar a Harry mu nutkání mu ho vyrazit z ruky. Nevěří totiž Snapovi, že by mohl vykonat něco dobrého pro druhé. Snape se v tomto díle projevuje jako postava jednoznačně negativní. Nadržuje vlastním studentům, veřejně zesměšňuje učební postupy svých kolegů (tamtéž: 154), Harryho a jeho kamarády trestá za každou maličkost.

Vesnice Prasinky je aluzí na konzumní život současného světa. Na mladistvé kouzelníky tady číhají nejrůznější pochutiny jako různobarevná cukrátky, pěnění horký máslový ležák nebo fondán. Reklamní strategie současných supermarketů, které mají vést ke zvýšenému prodeji, a tím i k obratu, ironizuje vypravěč větou: „*A v Medovém ráji mají nový druh fondánu, byla tam ochutnávka zdarma*“ (HP III: 141; zvýrazněno EK). Humorně⁵¹ působí scéna, kdy se Ron a Hermiona vracejí zpátky z Prasinek a vypráví Harrymu své zážitky: „*Tam ti mají poštu Harry! Je v ní dvě stovky sov, všechny*

---

když zahlédl nevídaného nápadníka, jak se plíží k domu. Domníval se, že mladík si jde svou cestou, a začal na odpoledním slunci podřimovat. Jeho dcera zatím v chalupě chystala večeři. Když se později vzbudil, zahlédl před domem zajíce. Stařec rychle popadl pušku a vystřelil po zvířeti, které už viděl na pekáči. Bohužel zasáhl jen zadní běh zvířete, které rychle pelášilo pryč. Za okamžik se z míst, kde zajíc zmizel, vynořil mladík a napadal na jednu nohu“ (SMITH 2001:73).

⁵⁰ Tak na s. 108 po útoku hipogryfa.

⁵¹ Humor je „jedna z forem komična, jejíž doménou je úsměvné a chápající hodnocení směšné situace nebo objektu, oproti adresné a výsměšné satíře. Humor neztrácuje, v jeho způsobu hodnocení reality je přítomna jak radost z vědění, tak tesknost a bolest z pochopení“ (In: VLAŠÍN 1984: 140-141).

sedí na regálech a všechny jsou označené barevným kódem podle toho, jak rychle chceš svůj dopis doručit adresátovi!“ (HP III: tamtéž).

Důležitou roli začíná hrát Sirius Black, který zapříčiní například zmizení „Baculaté dámy“. Black vystupuje v roli škůdce. Snape při rozmluvě s Brumbálem naznačí, že by Siriusovi snad mohl někdo pomáhat, možná profesor Lupin. Tuto domněnku ale Brumbál hned zavrhne. Profesora Lupina nahradí ve výuce Snape. Harry má podezření, že Snape Lupinovi namíchal nějaký škodlivý nápoj. Celá třída dostane pak za úkol napsat esej o vlkodlacích.

Při famfrpálovém zápase s Mrzimorem hlídají na hřišti mozkomorové a Harry slyší opět tajemné hlasy: „*Harryho ne, Harryho ne, prosím, Harryho ne!*“ „*Ustup, ty hloupá holko... tak uhni...*“ *Harryho ne, prosím ne, vezmi si mě, zabij mě místo něj*“ (HP III: 160). Pozorný čtenář si jistě uvědomí z informací z předchozích dílů, že se tato scéna mohla objevit při střetu Harryho matky s Voldemortem. Pro hlavního hrdinu je tento zážitek natolik silný, že naruší jeho koncentraci a způsobí jeho pád z létacího koštěte. Podobně jako v závěru prvního dílu i zde vypravěč líčí zdánlivou kapitulaci hlavního hrdiny a děj ukončí v nejnapínavějším okamžiku. Nový odstavec začíná již na ošetřovně. Nemůžeme přehlédnout, že vypravěč používá pro vyjádření nebezpečí „hlasy odněkud“. Ve druhém díle měly Harryho varovat, teď mu naznačují, jak Voldemort zabil jeho matku. V obou případech jsou tyto hlasy pro všechny ostatní neslyšitelné.

Vánoční prázdniny se odehrály v druhém díle ve dvanácté kapitole, tentokrát jejich načasování posunul vypravěč o jednu kapitolu dopředu. Jako vánoční dárek dostane od Freda a Georgie Weasleyových „Pobertův pláněk“. Jde o další kouzelnou rekvizitu, díky níž se Harry může dostat tajnými chodbami ven z Bradavic, či sledovat pohyb všech osob ve škole. Harry se díky plánu dostane do Prasinek, kde uslyší rozhovor učitelů z Bradavic o jeho otci a Siriusovi. Zjišťuje, že Sirius byl nejlepší kamarád jeho otce a stal se také Harryho kmotrem. Dozvídá se také o Strážci tajemství a nové postavě, Petru Pettigrewovi. V této retrospektivní vsuvce, zpomalující tok děje, jsou zmíněny události, které se staly Potterovým před třinácti lety.

O smrti Harryho rodičů čtenář získává protichůdné informace. Jinou verzi mají řidiči „Záchraného autobusu“, jinou bradavičtí učitelé, odlišně o této události hovoří teta Marge či profesor Lupin nebo posléze Sirius Black. Vypravěč těmito různými úhly pohledy čtenáře mystifikuje a nechává ho ve stálé nejistotě, kde je pravda. Tím také udržuje v textu stálé napětí.

Hagrid dostává pozvání k ministerské komisi kvůli zranění Malfoye při výuce. Hagrid si posléze stěžuje na korupci a nespravedlnost, které vládou v kouzelnickém světě. Tuto situaci můžeme chápat jako aluzi na současnou společnost: „*Myslíš, že těm na něčem takovém záleží? Je jim to fuk. Pokud tam maj pod sebou zavřenejch pár stovek lidí, ze kterejch můžou vycucnout všechny zbytky štěstí, co by se starali vo to, kdo je vinnej a kdo ne*“ (HP III: 198; zvýrazněno EK).

Jak se dalo předpokládat, Hagrid svůj soud prohraje a hipogryf Klofan musí být utracen. Tato informace je sama o sobě negativní, vypravěč však graduje emoční působení na čtenáře grafickou úpravou (dopis na str. 260 je rozmazaný od Hagridových slz). Hagrid je v tomto díle, stejně jako v dílech předchozích, pomocníkem a ochráncem Harryho, Rona a Hermiony. Na příkladu hipogryfa Klofana je ukázána jeho péče a starostlivost o kouzelné tvory. Vypravěč prezentuje Hagrida jako citlivého člověka. Tuto citlivost nevidí jako slabost, dětským čtenářům naopak naznačuje, že projevit city je důležité: „*Dveře [...] se otevřely [...] Stál v nich Hagrid se zarudlýma, opuchlýma očima, po hrudi kožené vesty mu stékaly slzy [...] Neovladatelně štkal a tvář měl zmáčenou slzami, které mu stékaly do hustého plnovousu*“ (tamtéž: 194).

K žánru pohádky odkazují kouzelné formule a zaříkávadla, které hrdinové používají. Harry se začne od Lupina učit zaklínadlo tzv. Patrona, aby se mohl ubránit mozkomorům. Toto zaklínadlo není ale právě lehké: aby „patrona“ vykouzli, musí si vybavit šťastnou vzpomínku a pronést „*expecto patronum*“.⁵² Poté, co vypustí Lupin bubáka v podobě mozkomora, Harry již podruhé uslyší matčin hlas a její volání. Intenzitu tohoto tajemného hlasu a emotivitu situace graduje vypravěč i tím, že Harry omdlí. Po procitnutí si uvědomí, že poprvé slyšel mluvit i svého otce.

Jak si můžeme všimnout, ve druhém díle nám vypravěč ukázal Harryho rodiče v kouzelném zrcadle z Erisedu, nyní slyší Harry také jejich hlasy. Jde o promyšlenou vypravěčskou strategii, neboť nám záměrně pomalu odkrývá informace o Harryho rodičích a o události týkající se jejich souboje s Voldemortem. Půlka dvanácté kapitoly nás posouvá v čase na samý začátek pololetí a o necelou stránku dál nás vypravěč už nenásilně přemístuje do února.

Nová kapitola nás vtáhne do utkání mezi Nebelvírem a Havraspárem. Díky výbornému komentáři a akčnosti popisu se čtenář může plně vžít do zápasu a připadat si

---

⁵² **Patron** = kdo někomu pracovně i kulturně poskytuje záštitu, dává mu podněty, vede ho, pomáhá mu (KLIMEŠ 1981. Klimeš, Lumír: Slovník cizích slov. Praha, SPN 1981). **Expecto** = lat. „očekávám“, sg. přezenta; infinitiv **expectare**.

jako na tribuně. Zatímco famfrpálové utkání zaujímá z celkového rozsahu čtrnácté kapitoly zhruba polovinu, v kapitole patnácté je famfrpálové finále mezi Nebelvírem a Zmijozelem popsáno ještě podrobněji. Zvítězí samozřejmě Nebelvír. Pro čtenáře by jistě bylo velkým zklamáním, kdyby Harryho tým nevyhrál a pohár získal někdo jiný. Z postoje vypravěče vidíme, na čí straně jsou jeho sympatie (viz také závěr druhého dílu).

Harryho zahlédne na jedné z jeho nelegálních návštěv Prasinek Malfoy. Harry se pak musí zpovídat Snapovi. Všechny klíčové události se tedy soustřeďují kolem Harryho jako hlavní postavy. Jak naznačuje profesor Snape, jsou k němu někteří profesori shovívavější než k jiným studentům: „*Všichni, od samotného ministra kouzel až po posledního učitele, se snaží zajistit **slavnému** Harrymu Potterovi bezpečí před Siriusem Blackem. Jenže **slavný** Harry Potter je sám sobě zákonem! [...] **Slavný** Harry Potter si chodí, kam se mu zachce, a o důsledcích svého jednání nepřemýšlí*“ (tamtéž: 253; zvýraznila EK). Jak dokládá citát, Snape ironizuje a zpochybňuje Harryho „slávu“, na niž očividně žárlí.

Od Snapa se ve vypjatém rozhovoru dozvídá o špatných vlastnostech svého otce, a protože jeho pohár trpělivosti přeteče, řekne mu, ať „*drží hubu*“. V předchozích dílech hrdinové nepoužívali vulgarismy, ve třetím díle se začínají místy objevovat. V tomto případě můžeme užití vysvětlit emočním pohnutím hrdiny (brání své mrtvé rodiče). Kdyby vypravěč tento vulgarismus nepoužil, nevyvrcholila by scéna s takovou intenzitou. Harryho nadávka Snapa ještě více pobídne k tomu, aby Harrymu řekl pravdu o jeho otci (šlo o jakýsi špatný vtip, který málem skončil Snapovou smrtí).

Harrymu z této situace pomůže profesor Lupin, který celý verbální konflikt asertivně vyřeší. Harryho posléze pokárá za jeho nevhodné chování (nedovolené držení Pobertova plánu, nelegální cesta do Prasinek, nákup žertovných kouzelných předmětů). Vypravěč takto zasahuje do Harryho svědomí. Prostřednictvím Lupina si Harry uvědomuje, že každé chování má své meze a že jeho rodiče položili životy za to, aby on sám mohl žít.

Výše jsme konstatovali, že veškeré dění je koncentrováno kolem Harryho. V jednu chvíli je však středem pozornosti jeho kamarád Ron, jenž v noci údajně spatřil Siriuse Blacka: „*Z Rona se rázem stala slavná osobnost. Poprvé v životě mu lidé věnovali větší pozornost než Harrymu a bylo vidět, že se mu to docela zamlouvá*“ (tamtéž: 242). Ron, i když je Harryho nejlepší přítel, trpí tedy ve stínu jeho slávy. Přátelství Rona s Hermionou prochází v tomto díle krizí, jež je způsobena vzájemnou nevraživostí Ronovy krysy a Hermionina kocoura Křivonožky. Harry s Ronem se

projeví egocentricky, jelikož kvůli famfrpálovému zápasu zapomenou na Hagridův proces s Klofanem.⁵³ Nezapomene však Hermiona, která, ač zaneprázdněna studijními povinnostmi, pomáhá Hagridovi připravit obhajobu. Prostřednictvím Hagrida se Ron a Harry dozvídají, že Hermiona trpí izolací: „*Má furt pocit, že zůstala jako kůl v plotě. Nejdřív jste s ní nemluvili kvůli tomu Kulovému blesku a teď s ní zase nemluvíte, protože její kocour –*“ „*-sežral Prašivku!*“ *dořekl za něj rozhořčeně Ron*“ (tamtéž: 245). Hermiona je jednak charakterizována vypravěčem svými skutky jednak pohledem ostatních hrdinů, v tomto případě Hagrida. Ten mimo jiné dodává: „*Ta holka má srdce na správném místě*“ (tamtéž: 245). Ron a Hermiona k sobě znovu najdou cestu poté, co se dozví o popravě hipogryfa Klofana.⁵⁴

Po závěrečném sportovním utkání nás vypravěč posouvá k červnu, ve kterém se konají závěrečné zkoušky a kdy také oba předchozí díly skočily. Pro další vývoj záhady se Siriusem je důležité proroctví profesorky Trelawneyové, které pronese jakoby v záchvatu a cizím hlasem (věštba je zdůrazněna velkými písmeny). Tato věštba je opakem retrospekce, jde tedy o *productum* sloužící k prozrazení či naznačení osudu jedné ze stěžejních postav.

Hagridova hipogryfa popraví a Ron najde svojí ztracenou krysou Prašivku. Ta se však chová ještě podivněji než předtím a neustále se mu zmítá v ruce. Při cestě od Hagrida napadne Rona velký černý pes a odnese ho do útrob vrby mlátičky. Harry a Hermiona se vydají za kamarádem a šokuje je přátelství mezi psem a Hermioniným kocourem. Právě ten je chodbou dovede do místnosti, kde se setkají s napadeným Ronem.

Stejně jako u minulých dílů použila autorka pro setkání s nebezpečím temnou místnost v tajemné Chroptící chýši, tentokrát se zde setkají se Siriusem všichni tři hrdinové. Konflikt se Siriusem není řešen verbálně či logicky jako v prvním díle, ale fyzickým kontaktem, který zde přerůstá v násilí: „*Blacka tloukl do každé části těla, na kterou dosáhl [...] Harry se rozehnal po Křivonožkovi kopancem [...] Hermiona stále lapala po dechu a z úst jí tekla krev [...] Ron se doplazil k posteli [...] a vyčerpaně se na ni svalil [...] bílý obličej mu teď hrál do zelena*“ ; vše HP III: 303-304.

---

⁵³ „*Harrym projel ošklivý záchvěv hanby. Úplně totiž zapomněl, že proces s Klofanem už klepe na dveře, a provinilý výraz v Ronově tváři prozradil, že na to zapomněl i on. Zapomněli i na svůj slib, že Hagridovi pomohou připravit Klofanovu obhajobu*“ (tamtéž: 244).

⁵⁴ „*Tentokrát nebudeš muset všechnu tu práci obstarávat sama, Hermiono. Budu ti pomáhat.*“ „*Ach, Rone!*“ *Hermiona objala Rona kolem krku a v tu ránu se zhroutila. Rona tím úplně vyděsila a začal ji neobratně hladit po vlasech. Po chvíli se od něj odtáhla*“ (HP III: 260).

Harry považuje Blacka za vraha svých rodičů a chce ho zabít: „*Harrymu se v prsou zvedla žhavá vlna nenávisti, která neponechávala sebemenší prostor pro strach [...] poprvé v životě se mu stalo, že si přál mít v ruce svou hůlku [...] aby mohl zabít*“ (HP III: 302).

Výše jsme zmínili, že v tomto dílu hrají důležitou úlohu zvířata. K incidentu s Blackem se připele i kocour Křivonožka, který Blacka brání: „*Křivonožka skočil Blackovi na prsa a usadil se mu přímo u srdce [...] [Black] se pokusil Křivonožku shodit. Křivonožka se mu však zasekl drápy do hábitu a odmítal se pohnout. Otočil svůj ošklivý, pomačkaný čumák k Harrymu a vzhlédl k němu **prosebným pohledem** velkých žlutých očí [...] Hermiona po jeho levici tlumeně vzlykla*“ (HP III: 304; zvýrazněno EK). V tomto napínavém okamžiku vypravěč maximálně retarduje děj a nechává nám nahlédnout do Harryho nitra. Pokud chce Harry zabít Blacka, musí zároveň zabít i Křivonožku: „*Shlížel na Blacka a Křivonožku a hůlku svíral stále úporněji. No a co, tak zabiju i kocoura! Je přece s Blackem spřažený.*“ V tuto chvíli Harry ztrácí naše sympatie, protože zamýšlí zabít kocoura, kterého má Hermiona ráda: „*Pomalou ubíhala vteřina za vteřinou [...] Harry se k tomu pořád neodhodlal*“ (HP III: 305).

Do sklepení vtrhne Lupin, který Harryho k jeho velkému překvapení odzbrojí. Harry je jako u vytržení, nevěří ani Lupinovi, ani Siriusovi. V této fázi stále považujeme Lupina a Blacka za antihrdiny, kteří chtějí společnými silami Harryho zneškodnit. Čtenáře ale mate, že všechno probíhá v duchu poklidného rozhovoru. Na konci kapitoly je čtenář ještě více překvapen, neboť Lupin o Ronově kryse prohlásí: „*Ne, není to krysa,*“ přerušil ho tiše Lupin. „*Je to čaroděj.*“ „*Je to zvěromág,*“ dodal Black, „*a jmenuje se Petr Pettigrew*“⁵⁵ (HP III: 310). Teprve nyní si čtenář vybaví, že se v průběhu celé narace dozvídal o podivném nervózním chování Ronovy krysy. Nikdo se ale nemyslel, že je to zvěromág. Tím vypravěč šokuje a zároveň fascinuje čtenáře – z obyčejného zvířete dokáže udělat jednu z hlavních postav, což nikdo nečeká.

Jedním z hlavních témat tohoto dílu je, jak jsme již uvedli, otázka poznání pravdy. Toto dilema řeší i Black a Lupin: „*Ne, Siriusi, [...] vždyť oni musí pochopit, jak to bylo ... musíme jim to vysvětlit [...] Harrymu dlužíš pravdu, Siriusi!*“ (tamtéž: 311; zvýraznila EK).

V retrospektivním vyprávění se dozvídáme o životě profesora Lupina, který se přiznává, že je vlkodlak. Kvůli své odlišnosti by byl izolován, kdyby se ho nezastal

---

⁵⁵ Na s. 322 se toto potvrzuje.

profesor Brumbál. Ten mu povolil docházet do bradavické školy a umožnil sociální integraci. Lupin mluví o svých třech kamarádech – Siriovi Blackovi, Petru Pettigrewovi a Jamesi Potterovi. Jejich přátelství je paralelou ke kamarádství Harryho, Rona a Hermiony. Důležitost motivu přátelství ukazuje vypravěč také na tom, že Lupinovi přátelé s ním nesli jeho osud. Z vlastní vůle se totiž rozhodli, že se jednou měsíčně, vždy s Lupinem, promění ve zvěromágy.

Do tajemného sklepení vnikne Snape a chce oba podezřelé zabít. Harry, Ron a Hermiona však Snapa znehybní odzbrojovacím kouzlem a Lupin může dál vypravovat, co se vlastně onehdy stalo (tamtéž, s. 321). Dozvídáme se další kusé informace o smrti Harryho rodičů, kteří měli jakési „tajemství“, jehož strážcem učinil Black právě Petra. Petr pak zapříčinil jejich smrt, ale všem rozhlásil, že vinu nese Sirius Black. Poté se Petr proměnil v krysou (při proměně přišel o jeden prst) a utekl. Harry Lupinovi stále nevěří, a tak pomůže jediný důkaz, proměna krysy v Petra. Tady se opět setkáváme s kouzlem, které si nic nezadá s kouzlem pohádkovým - z krysy najednou začne rašit hlava a později končetiny.

Na následujících deseti stránkách se odehrává rozhovor mezi Petrem, Blackem a Lupinem. Oba posledně jmenovaní chtějí Petra za zradu Harryho rodičů zabít, to ale Harry nedovolí. Ukazuje tak svou morální převahu nad nepřítelem: *„Odvedeme ho nahoru do hradu a předáme ho mozkomorům. Můžou ho odvést do Azkabanu... jen ho nezabíjejte [...] Dělán to, protože si myslím, že by táta nechtěl, aby se z jeho nejlepších přátel stali zabijáci – kvůli něčemu, jako jsi ty“* (HP III: 334).

Konflikt je vyřešen, avšak pouze zdánlivě. Vypravěč vytváří novou zápletku a rozehrává další dobrodružství. Petr v podobě krysy unikne a Sirus obklíč mozkomorové. Harry se na poslední chvíli zachrání zaklínadlem Patron a na okamžik uvidí někoho známého. Teprve později se dozvídáme, že Harry viděl tvář svého otce. Sirus je znovu chycen a uvězněn.

Pro finální rozuzlení konfliktu je v každém dílu Harryho Pottera důležitá postava Brumbála. I v tomto díle tomu není jinak. Kamarádi procitnou na ošetřovně, kde objasní Brumbálovi celou záležitost se Sirusem. Díky přesýpacím hodinám, další kouzelné rekvizitě, je jim dána možnost cestovat v čase a vrátit se o tři hodiny zpět.⁵⁶ Změní chod klíčových událostí tak, aby byl zachráněn Sirus i hipogryf Klofan.

---

⁵⁶ Cestování v časoprostoru je oblíbeným kompozičním postupem také v pohádkách.

Vypravěč tento díl (stejně jako oba předchozí) končí dialogem Harryho a Brumbála. Brumbál představuje vědění, moudrost a je pro Harryho duševní posilou: „Ty žes ničeho nedosáhl?“ opakoval klidně Brumbál. „Dosáhl jsi toho, co je na světě nejdůležitější, Harry. Pomohl jsi odhalit pravdu. Zachránil jsi nevinného člověka před děsivým osudem“ (HP III: 376). Úplný závěr je situován (jako první a druhý díl) na začátek prázdnin, na něž se Harry těší také proto, že dostane soví poštu od Siriuse Blacka.

Pokud bychom měli nastínit autorskou strategii tohoto dílu, musíme konstatovat, že je odlišná od prvních dvou dílů. Vypravěč nás záměrně navádí na stopu falešného antihrdiny (Sirius Black), o kterém se až v samém závěru dozvídáme, že je to Harryho kmotr (tedy kladný hrdina). Paralelou k tomuto typu falešného antihrdiny je ve zvířecí říši Hermionin kocour Křivonožka (vzhledově ošklivý, nesnáší Ronovu krysou), o němž se teprve také až v závěru dozvídáme, že byl pomocníkem Siriuse Blacka.

Hlavní hrdina Harry je stále frustrovaný absencí rodinného zázemí, při zmínkách o svých rodičích reaguje neadekvátně a emocionálně.

Vypravěčovu strategii bychom mohli označit jako narativní techniku „náhodných zmínek a drobných detailů“.⁵⁷ Zdánlivě nepodstatné jevy, jako např. chybějící prst Ronovy krysou, nesnášenlivost kocoura a krysou atd., hrají totiž v ději a zejména v jeho závěrečném dešifrování zásadní roli. Vypravěč pro svou naraci používá stále stejný časový rámeček (školní rok v Bradavicích), na který však kumuluje pokaždé jiné zápletky.

V interpretaci jsme zmiňovali výchovné pasáže (zásady slušného chování, boj za odhalení pravdy, vztah ke zvířatům). Právě vztah ke zvířatům je v tomto díle jedním z důležitých témat. Kromě vztahu Hermiony ke kocourovi Křivonožkovi se objevuje také v kapitole, která pojednává o hipogryfech: „První, co byste měli vo hipogryfech vědět, je to, že jsou náramně hrdý [...] nikdy žádného hipogryfa neurážete [...] bejt prostě zdvořilej, jasný?“ (HP III: 108).

---

⁵⁷ Vlastní formulace.

3.4 Harry Potter a Ohnivý pohár

Při rozboru tohoto čtvrtého dílu budeme postupovat stejným způsobem jako u dílů předcházejících, to znamená především z hlediska čtenářské reflexe. Podstatná část bude věnována ději, který je v knihách Rowlingové důležitý.

Úvod přináší zpestření do „šablonovitých“ začátků potterovské série, se kterými čtenář počítá, protože první kapitola začíná zcela neobvykle. Pojednává o vraždě Raddleových ve vesnici Malý Visánek. U předcházejících dílů jsme byli zvyklí, že vypravěč naraci zahajoval na konci léta v rodině Dursleyových. Vypravěč rekonstruuje celou událost, která se v domě udála. Jediným svědkem rozhovoru mezi jistým „Panem“ a „Červíčkem“ je zahradník Frank. Kromě pojmů jako mudlové, famfrpál (které jsou v lidském světě neznámé), uslyší i zmínku o jistém Harry Potterovi, Bertě Jorkinsové a o mistrovství světa ve famfrpálu.

Čtenáři neunikne připravovaný plán, jehož náplň v tuto chvíli neznáme. Z ukázky si můžeme vyvodit, že jeho nejdůležitějším článkem bude Harry: „*Stačí jediná kletba ... můj věrný služebník v Bradavicích ... a Harry Potter bude můj, Červíčku*“ (HP IV: 15). Na této větě je zarážející zmínka o služebníkovi z Bradavic. V předcházejících dílech totiž nikde nebylo naznačeno, že by se někdo takový mohl ve škole ukrývat. Už na začátku narace tedy vyvstává řada otázek a nejasností, které bude čtenář postupně poodhalovat.

Konec kapitoly bohaté na spoustu informací uzavírá věta: „*Na dvě stě mil daleko od Malého Visánku se probudil chlapec Harry Potter a hlasitě vyjekl*“ (HP IV: 17). Vypravěč tedy končí kapitolu v nejnepříjemnějším momentu. Harry se probudí ze strašlivého snu, ve kterém celou událost vidí. Jak již poznamenal Campbell, sny jsou důležitým průvodcem v hrdinově dobrodružství. Někdy jenom naznačují, jindy mohou předjímat událost, která se stane. Ze začátku má Harry sny spíše útržkovité, vidí jen části událostí, nyní ale poprvé nahlédne do události celé. V tomto případě však nevíme, zda Harry vidí „pravdu“.

Na straně 20 vypravěč opakuje základní informace o Harrym, které jsou čtenářům však již známé z předchozích dílů. Nezapomene ani vykreslit atmosféru dursleyovské snídaně. Tato sama o sobě úsměvná událost je doplněna ještě o další zábavný prvek, o Dudleyho dietu.

Harry dostává dopis od Weasleyových. Ti ho zvou na mistrovství světa ve famfrpále a nabízejí mu možnost zůstat u nich až do konce prázdnin. V dialogu Harryho se strýcem Vernonem vypravěč ironizuje xenofobii Dursleyových, kteří jsou prototypem průměrné „měšťácké“ rodiny: „*Málem už řekl spěšný vlak do Bradavic, a to by strýce Vernona určitě rozčílilo. Jméno Harryho školy u Dursleyových ještě nikdo nevyslovil nahlas [...] „Famfrpál,“ mružel si potichu. „Co je zas tohle za nesmysl?“ [...] „To je sport,“ odsekl {Harry}. „Létá se při něm na košťatech [...] Harry s jistým zadostiučiněním postřehl, že se tváří poněkud vylekaně“* (HP IV: 30-31).

U Weasleyových se probírá záhadné zmizení pracovnice ministerstva kouzel Berty Jorkinsové. Pokud čtenář čte opravdu pozorně, uvědomí si, že jsme toto jméno slyšeli již v souvislosti s vraždou v Malém Visánku. Rodina Weasleyových představuje dnešní rodinu se všemi radostmi, starostmi a generačními konflikty mezi dospívající mládeží a rodiči, což dokládá mj. tento citát: „*Uprostřed stolu se paní Weasleyová přela s Billem kvůli jeho náušnici, kterou si zřejmě pořídil teprve nedávno. „.... a ještě ten hrozný zub, co na ní máš, Bille! Copak tomu říkají v bance, prosím tě?“ ... „A vlasy už máš jako kašpar, drahoušku,“ paní Weasleyová zálibně stiskla svou hůlku. „Kdybys mi dovolil, aby ti je zastříhla... [...] „Mně se Bill takhle líbí,“ namítla Ginny [...] „Ty jsi strašně staromódní, mami“* (HP IV: 53-54).

Na příkladu rodiny Weasleyových ukazuje vypravěč další problém, který se objevuje v současné společnosti. Jde o nedostatek financí v některých sociálně slabších rodinách či v rodinách s větším počtem dětí. Ron chce mít pěkný společenský oděv, maminka ho však musí koupit z druhé ruky (můžeme použít výraz *second hand*): „*Jo, tenhle ten hábit je normální!*“ řekl Ron vztekle, když si ho prohlédl. *Proč ale nemůžu mít taky takový?*“ „*Protože... tobě jsem ho musela koupit z druhé ruky a neměla jsem moc na vybranou!*“ zrudla jeho matka. *Harry honem uhnul očima jinam. Býval by se s Weasleyovými ochotně podělil o všechny peníze, které v trezoru v Gringottových měl, věděl však, že by to nikdy nepřijali* (HP IV: 128). Weasleyovi tedy představují rodinu sociálně slabší, která však pro čtenáře může být mravním příkladem (mají svou hrdost, mezi jednotlivými členy panují dobré vztahy).

V rodině Weasleyových čtenáře zaujme popis zvláštních hodin. Na každé z devíti ručiček je vyryto jméno někoho z rodiny a na ciferníku nejsou číslice, ale sdělení, kdo z rodiny v tu chvíli je (ve škole, v práci, ve vězení atd.). Tyto hodiny plní stejnou funkci jako mobilní telefony v dnešním světě; slouží tedy ke komunikaci mezi členy rodiny.

Všichni kromě paní Weasleyové se přemístí na místo určené pro mistrovství ve famfrpále. Cestou k nim přibude Amos Diggory, pracovník ministerstva kouzel, a jeho syn Cedrik. Společně pak přijdou do kempu, v němž se má událost odehrát. Vypravěč líčí nejen setkání s jinými kouzelníky, ale představuje také některá družstva a jejich hlavní hráče. O velikosti tohoto turnaje svědčí i fakt, že je zde připraveno sto tisíc míst k sezení. Nechybí zde ani reklamní tabule, na níž jsou ale reklamy poněkud jiného druhu, než jsme zvyklí. Na několika dalších stranách vypravěč obsáhle referuje o utkání mezi Irskem a Bulharskem. Dle mého názoru je tento popis příliš rozvláčný a spousta detailů by mohla být zcela vynechána. Jde o vypravěčovu taktiku, která retardovat děj a oddálit zápletku.

Harry se setká se stvořením, jež se podobá skřítkovi Dobbymu. Je to skřítko Winky.⁵⁸ Pro českého čtenáře je substantivum „skřítko“ neologismem, který vznikl přechýlením od maskulina „skřítek“. Skřítko, přestože se bojí výšek, drží místo pro svého pána Bartyho Skrka.

Večer po utkání se odehraje zvláštní událost. Všichni přechájejí do lesa před několika podivnými stvořeními a Harry záhadným způsobem ztratí hůlku. Pro zvýšení napětí a vytvoření zápletky je důležité náhlé objevení *Znamení zla*. Odhalení jeho stvořitele je ještě podivnější. Znamení bylo údajně vykouzleno skřítkou Winky, jejíž majitel pan Skrk se objeví až pozdě po celé události. Jeho odpověď, že měl hodně práce při finálovém zápasu, se může zdát značně podezřelá. Jeho nervózní chování můžeme vyčíst z gest a mimiky.

Na poddanském vztahu Skrka a Winky odsuzuje vypravěč využívání slabších jedinců: „*Můžete se spolehnout, že ji potrestám*“ *dodal pan Skrk chladně [...] Nakázal jsem jí, aby zůstala ve stanu. Nakázal jsem jí, aby tam zůstala [...] nemohu potřebovat služebnou, která zapomíná, čím je povinována svému pánovi a jeho pověsti*“ (HP IV: 113; zvýrazněno EK).

Jak jsme si již mohli všimnout v dílu předcházejícím, Hermiona se projevuje jako ochránkyně bezbranných a trpících jedinců, kterými ostatní opovrhují.⁵⁹ I v tomto díle takto vystupuje: „*Hermiona jako by se však nechtěla pohnout z místa – nemohla odtrhnout oči od vzlykající skřítky [...] Nechápu, jak se k ní mohu takhle chovat, řekla Hermiona rozzlobeně [...] jako by to ani nebylo lidské stvoření!*“ Dostává se do

---

⁵⁸ **To wink:** mrkat, mrknutí; **pokyn:** kmitat. (In: POLDAUF 1991. Poldauf, Ivan a kol.: Anglicko-český slovník a česko-anglický slovník. Praha, SPN 1991).

⁵⁹ Například v druhém díle série si koupí nevzhledného kocoura Křivonožku.

názorového konfliktu s kamarádem Ronem: „*Ale vždyť není,*“ *namítl Ron. Hermione se k němu otočila: „To ještě neznamená, že nemá cit, Rone“* (HP IV: 114).

Harry se začíná dávat do souvislosti palčivou bolest jizvy před třemi dny a vykouzlené Znamení zla. Nikdo však nedokáže s určitostí říci, zda se Voldemort a jeho přívrženci opravdu vrátili. Vypravěč nám tak dává prostor pro utváření vlastních domněnek a udržuje nás v napětí.

O této zásadní události nechybí samozřejmě zmínka v novinách. Setkáváme se s novou postavou Rity Holoubkové, reportérkou senzacechtivého plátku *Denního věštce*. Rita představuje typ dravé, senzacechtivé novinářky. Jak uvádí Smith (SMITH 2001: 157), může nám připadat, že díky ní si vylila Rowlingová svůj vztek na praktiky bulvárních žurnalistů, ona sama to však popírá. Zatím to ještě není zřejmé, ale Rita Holoubková je jednou z nepropracovanějších postav celé ságy. Čarodějka ve fuksovém hábitu používá nejroztodivnější nechutné prostředky, jen aby dostala ze svých „obětí“ to, co chce sama slyšet, a to i z Harryho Pottera. Souhlasím se Smithem, který říká, že Rita je zosobněním bulvárních praktik, které musí odhalit i ti, kdo nikdy v novinách nepracovali.⁶⁰

Před odjezdem do školy se stane další událost, která zdánlivě s Harrym nesouvisí. Moody tvrdí, že ho někdo chtěl napadnout. Jako bývalého bystrozora si ho pan Weasley velmi cení, a proto jede situaci vyřešit.

Na začátku školního roku klobouk opět rozdělí prváky do kolejí. Při večeři se Hermione dozví, že všechny dobroty pro ně připravují skřítkci: „*Copak tady jsou domácí skřítkové? [...] ale já jsem nikdy žádného neviděla [...] „Protože přes den jsou vlastně pořád v kuchyni [...] ven vycházejí jen v noci, aby poklidili... postarali se o krby a tak... správně je nikdo ani vidět nemá, nemyslíš? [...] Hermione má strach o jejich sociální zázemí: „Ale dostávají přece plat?“ zeptala se. „A mají dovolenou, že? A – nemocenskou, starobní důchody a to všechno?“* (HP IV: 147). Dozvídá se však, že skřítkové ani ve zdánlivě spravedlivé instituci, jako jsou Bradavice, žádná práva nemají: „*Otroká práce,*“ *prohlásila Hermione a usilovně dýchala nosem. „Takže teď už víme, co tuhle večeři vykouzlilo. Otrocká práce. A odmítla vzít do úst jediné sousto“* (tamtéž). Hermione tak znovu ukazuje soucit s jinými a starostlivost o ně. Celou scénu můžeme

---

⁶⁰ Rowlingová podotýká: „*Plánovala jsem od samého počátku sedm knih a jako nejlepší se mi zdálo, když ji zařadím do děje ve čtvrté knize. Právě tam na Harryho začíná nejvíc doléhat tíha slávy.*“ (tamtéž: 157). Harry o slávu a popularitu nestojí, o čemž svědčí jeho rozhovor s Hermionou na s. 230: „*To je úžasné,*“ *poznámenal Harry trpce. „Opravdu úžasné. Vyříd' mu, že si to s ním klidně vyměním, kdykoli bude chtít. Vyříd' mu, že mu všechnu slávu milerád přenechám ... To, jak mi každý civí na čelo, když někde přijdu...“*

chápat jako aluzi na současnou společnost, v níž je na některé jedince nahlíženo jako na levnou pracovní sílu. Hermiona se neváhá postavit za práva skřítků. Vytvoří organizaci SPOŽÚS, tedy *Společnost pro podporu občanské a životní úrovně skřítků*. Dala by se přirovnat k řadě společností, které známe z našeho života.

Ještě než oznámí Brumbál žákům novou soutěž, turnaj tří kouzelnických škol, vtrhne do síně zahalený muž (je představen jménem Moody a bude vyučovat černou magii). Všem žákům jsou objasněna pravidla turnaje, věková hranice pro účastníky (sedmnáct let) a výše lákavé odměny (tisíc galeónů). Bradavice budou soutěžit se školami z Krásnohůlek a Kruvalu.⁶¹ Turnaj má přispět ke zlepšení vztahů mezi mladými čarodějkami a kouzelníky různých národností (viz s. 151); vypravěč tak poukazuje na aktuální problematiku mezinárodní kooperace. Tento motiv se objevuje již ve druhém díle, kde se však setkáváme s ironickou narážkou na globalizaci a mezinárodní standardy.⁶²

V novém školním roce jsou žáci nadšeni především hodinami profesora Moodyho. Již na první hodině je seznamuje s kletbami. Mezi ně patří i ta nejstrašnější, kletba *Avada kedavra*,⁶³ která zabila Harryho rodiče. Podivné je, že v hodinách černé magie na Harrym více než na jiných zkouší profesor kletbu *Imperio*. Čtenář by se měl zamyslet nad tím, proč jsou žáci učeni takovým kletbám a proč Brumbál vydal příkaz na jejich učení. Je tu snad obava, že by se mohlo stát něco zlého? V souvislosti s tím si můžeme vybavit Harryho jizvu, která ho před časem páčila.

Za povšimnutí stojí příjezd obou „konkurenčních“ škol. Krásnohůlky přilétnou obrovským šmolkově modrým kočárem, z něhož vystoupí neméně obrovská madame Maxime. Jde o další postavu, která je charakterizována pomocí vlastního jména. Její národnost prozrazuje výslovnost s francouzským přízvukem: „*Brumbále,*“ *promluvila madame Maxime hlubokým hlasem. „Doufám, že se vám daší dobršše?“* (HP IV: 195). Příjezd kruvalské školy je zcela jiný. Ze samotného středu jezera se nejdříve vynoří stěžeň a pak teprve loď, která připomíná „přízračné oči“: „*Vzápětí bradavičtí spatřili vystupovat z lodi nejasné postavy [...] že je tak mohutnými dělají jejich pláště z jakési zcuhané kožešiny*“. Zde vypravěč poukazuje na problematiku „národních stereotypů“ a předsudky s nimi spojenými.

---

⁶¹ „Kruval“ může asociovat čtenáři geografický pojem „Ural“.

⁶² Viz HP II: 200: „Tohle koště přece vyhovuje **mezinárodním normám**, že jo?“ (tučně zvýraznila EK, kurzívou autorka).

⁶³ Sousloví srozumitelné v latině, v aramejštině; přináší smrt (DEJMALOVÁ 2001:10).

Při večeři Brumbál objasní pravidla přihlašování do turnaje. Své štěstí vhodit do Ohnivého poháru přihlášku zkusí i dvojčata Weasleyovi, kouzlo jim to ale neumožní. Další den pohár vybírá šampiony. Za Kruval je zvolen Viktor Krum, za Krásnohůlky Fleur Dalacourová, za Bradavice Cedric Diggory. K překvapení všech vychrlí pohár také jméno Harryho Pottera. Harry však nesplňuje podmínky pro přihlášení do turnaje. Čtenářům je určitě podezřelé, proč pohár vybral navíc právě Harryho a kdo mohl vhodit jeho jméno do Poháru. Po dlouhých diskuzích se nakonec paradoxně v *Poháru tří kouzelníků* utkají všichni čtyři šampioni. Moody nahlas vysloví myšlenku, že někdo vhodil Harryho jméno do Poháru s tím, aby zemřel. Po nedůležitých událostech tedy přichází zásadní událost, která bude rozhodovat o Harryho osudu. Vypravěč používá opět schéma detektivky, kdy nejprve naznačí možnou variantu a potom se odmlčí.

Velkým zklamáním je pro Harryho Ron, který Harrymu nevěří a účast v *Poháru tří kouzelníků* mu závidí. Tato rána pod pás mrzí Harryho o to více, že Ron je jeho nejlepší přítel. Vypravěč čtenáři ukazuje, že každé přátelství může být ohroženo nedůvěrou či závistí.

Soutěžící musí splnit tři úkoly, což je motiv typický zejména pro žánr pohádky. Prvním úkolem je překonání draka. Sirius Harryho prostřednictvím dopisů varuje před ředitelem Kruvalu, který byl kdysi Smrtijed. Zášť mezi ním a Moodym panuje proto, že ho právě Moody dostal do vězení Azkaban. Sirius se domnívá, že se ho ředitel Kruvalu Karkarov chce zbavit a bystrozor Moody mu může překazit plány. Sirius v tomto díle funguje jako Harryho rádce a pomocník.

Na Harryho víc než kdy jindy dopadá zodpovědnost nejen za sebe, ale také za celou školu, což si čím dál víc uvědomuje. Harry se začíná na základě rady profesora Moodyho připravovat na první úkol. Chce draka překonat proletem na koštěti Kulový blesk. Vypravěč graduje napětí tím, že Harry je posledním soutěžícím v pořadí. Jeho boj s drakem je samozřejmě nejlítější a také obsáhleji vykreslený než boj jeho soupeřů. Harry se dělí o první místo s Krumem. Vzápětí všechny čeká další úkol. Druhým úkolem je otevřít zlaté dračí vejce a najít v něm zadání k úkolu druhému.

Interpretačně zajímavá je pasáž odehrávající se v bradavické kuchyni, kde se Harry setká se skřítkou Winky a s Dobbym, kteří jsou teď zaměstnaní v Bradavicích. Dobby se svěruje Harrymu, že od té doby, co už neslouží Malfoyovým, chce za svou práci dostávat zapláceno: „*Dobby dva roky putoval po celé Británii, pane, a hledal práci [...] a za celou dobu žádnou nenašel, pane, protože teď za ni chce dostávat plat! [...] jenomže o skřítku, který chce dostávat plat, většina kouzelníků nestojí [...] Dobby*

pracuje rád, ale chce chodit pěkně oblečený a chce dostávat plat [...] Dobby je rád, že je svobodný! (HP IV: 299). Vypravěč zmiňuje problematiku svobody, která je jednou z nejcharakterističtějších vlastností lidského bytí. Dejmalová (DEJMALOVÁ 2001: 10) v této souvislosti uvádí, že být svobodný znamená především vůli ke svobodě a odpovědnost k vlastní činům. Je zbytečné, aby svoboda byla vnucována jedincům, kteří dávají přednost službě a otroctví a jimž je svobodné rozhodování jen na obtíž (viz skřítko Winky a ostatní skřítky sloužící v Bradavicích).⁶⁴

Winky se prořekne, že jí její bývalý pán řekl tajemství o ministerském zaměstnanci Pytlounovi. Zde vypravěč opět naznačuje něco, co nedořekne hned, ale k čemu se odkáže později. Jde o jednu větu, která však, jak je v tomto cyklu obvyklé, může hrát při rozuzlení zápletky důležitou roli.

Na Boží hod se koná ve Velké síni vánoční ples. Harry si jako šampion musí najít partnerku k tanci, což se zdá jako zdánlivě jednoduchý úkol: „*Proč musí pořád chodit v houfu?*“ zeptal se Rona, když kolem nich prošel snad tucet dívek a všechny se chichotaly a vrhaly na něho významné pohledy. „*Jak si má člověk s některou promluvit o samotě, aby ji mohl pozvat?*“ „*Co kdybys ji chytil do lasa?*“ navrhl Ron. „*A máš už vůbec představu, u které bys to chtěl zkusit?*“ (HP IV: 307).

Myslím si, že vypravěč tímto dialogem humorně naznačil problémy některých dospívajících chlapců, kteří se často ocitají ve stejné situaci. Nenásilným a vtipným způsobem tak upozorňuje na fakt, že ve světě kouzelnickém i ve světě našem mají teenageři tytéž problémy.⁶⁵ Rozhovor Hermiony s Ronem ukazuje, že se nevyzrálí dospívající koukají především na hezkou tvář a ne na duši: „*Takže vám v podstatě jde o hezkou tvářičku, jen když bude ochotná s vámi plesat, a jinak to může být příšera všech příšer?*“ „*Ehm – no, tak nějak,*“ prohlásil Ron“ (HP IV: 312). Převážnou část této dvacáté druhé kapitoly zaujímají rozhovory Rona a Harryho na téma dívky a jejich namlouvání. Nutno uznat, že tito dva nemají v tomto „oboru“ praxi a odmítnutí jim na sebevědomí rozhodně nepřidá. Na poslední chvíli si všimnou, že Hermiona je přeci také dívka, ta už jde na ples s někým jiným. Myslím si, že tato dvacátá druhá kapitola vystihuje téměř autenticky rozhovory dnešní mládeže. Dle mého názoru patří z hlediska využití humoru k jedné z nejlepších kapitol. Kapitola dvacátá třetí se podrobně zmiňuje o vánočním plese. Pokud bychom srovnali časové rozvržení, ve třetím díle se slavily

---

⁶⁴ „*Winky je před ostatními skřítky hanba, ale platit si ještě nedává! zapištěla. „Tak hluboko ještě neklesla! Winky se upřímně stydí za to, že je na svobodě!“* (tamtéž: 300).

⁶⁵ Thein (THEIN 2005 : 13) srovnává Rowlingovou s Tolkienem: „*Oproti Tolkienově sentimentálnímu antimodernismu [...] je moderní nálada tím hlavním rysem a kladem Harryho Pottera*“.

Vánoce v již jedenácté kapitole. Zde se slaví o dvanáct kapitol dále, čehož si nelze nepovšimnout. Velkým překvapením pro všechny je vizáž Hermiony, která se z „ošklivého káčátka“ promění v opravdovou dámu: „*Byla to Hermiona! Vůbec však jako Hermiona nevypadala. Něco si musela udělat s vlasy: neměla je už rozježené, nýbrž uhlazené a lesklé, vzadu v týle sčesané do slušivého uzlu. Na sobě měla hábit z jakési splývavé látky modré jako barvínek*“ (tamtéž: 372).

Harrymu není promenáda po sále po chuti, připadá si jako „*pejsek na výstavě, který má předvést vše, co dovede*“ (tamtéž: 328). Průběh školního plesu není také zrovna ideální, žárlivý Ron navíc obviní Hermionu z toho, že se přátelí se soupeřem, bulharským chytačem Viktorem Krumem. Proto se jdou s Ronem projít ven a uslyší podivný rozhovor Snapa s Karkarovem.

Šokující je i rozhovor madame Maxime a Hagrida, který se svěří, že je napůl obr. Právě tento fakt hraje roli v tom, že od nového pololetí se Hagrid záhadně vytratí. O jeho původu se zmiňuje i Denní věštec, respektive Rita Holoubková. Záhadné je, jak k informaci přišla.

Vypravěč znovu otevírá problematiku rasismu, otázku čistého kouzelnického původu a s ním souvisejícími schopnostmi jednotlivce. Vypravěč ústy Hermiony veškeré předsudky důrazně odmítá. Tímto výchovným prvkem nepochybně působí na myšlení dětského čtenáře: „*[Hermiona] Ale když se nad tím upřímně zamyslíte, proč vlastně se kolem obrů tolik nadělá? Nemohou být přece všichni hrozní ... lidé vůči nim mají stejné předsudky jako vůči vlkodlakům ... je to jen a jen nesnášenlivost*“ (tamtéž: 343).

Harrymu nezbyvá už moc času do vypátrání druhého úkolu, dá však na radu Cedrika a zlaté vejce otevře pod vodou. Z písňe, která se ozve, pochopí, že musí najít jezerní lidi. Při východu z chodby uvidí na Pobertově plánku tečku se jménem Bart Skrk, která se pohybuje ve Snapově kabinetě. Skrk je však údajně nemocný a v jeho funkci ho zastupuje Percy Weasley. Harry nešťastnou náhodou přivolá školníka a posléze přichází i Snape přilákaný ruchem ve svém kabinetě. Odněkud se záhadně vynoří i Moody. Ten nakonec Harrymu pomůže dostat se z obtížné situace. Harry se mu svěří s tím, co viděl. Moody vypadá znepokojeně a Pobertův plánec si od Harryho půjčí. Z Moodyho chování můžeme vyčíst cosi nejistého, něco, čeho se snad on bojí. Na závěr kapitoly klade vypravěč mnoho otázek, na něž najdeme odpovědi až v dalších kapitolách.

Harry se usilovně snaží najít recept na to, jak přežít hodinu pod vodou. Nepomůže mu ani kniha *Fajn finty pro fikané frajery*, jejíž název nás zaujme aliterací a hovorovým lexikem. (podobný název najdeme také u knihy *Hrůzní hlídači hlubin*). Řešení za něj najde Dobby, který mu dodá žaberník, aby mohl dýchat pod vodou: „Dobby věděl, že Harry nenašel tu správnou knihu, a tak ji našel za něho! [...] „Musíte sníst tohle, pane!“ zakvičel skřítek dál, sáhl do kapsy trenýrek a vytáhl jakousi kouli, jež vypadala jako slizké, šedo-zelené myší ocásky“ (tamtéž: 385-386). Dobby funguje v tomto díle jako Harryho pomocník; Harry se však k němu nechová vždy hezky (např. zapomene mu obstarat vánoční dárek, proto mu věnuje staré ponožky strýce Vernona, viz s. 323, zatímco Dobby mu k Vánocům věnuje ponožky vlastnoručně upletené).

Harryho úkolem je najít své přátele Rona a Hermionu ukryté u jezerních lidí. Obyvatele jezera bychom mohli zařadit do skupiny „pohádkových bytostí“: „Jezerní lidé měli našedlou pleť a dlouhé, temně zelené rozčuchané vlasy. Oči měly žluté, stejně jako polámané zuby a kolem krku jim visely šňůry plné oblázků“ (tamtéž: 391). Harry zachrání nejen Rona, ale i sestru francouzské soutěžící, protože chce mít jistotu, že se všichni zajatci dostanou bezpečně na břeh. Za svou mravní odpovědnost dostane čtyřicet pět bodů z padesáti a dělí se s Cedrikem o první místo.

Jednotlivé úkoly, které musí soutěžící splnit, vypravěč rozdělil do tří částí s časovým odstupem tak, aby pokryly celý školní rok. První úkol se konal na začátku školní docházky, tento druhý v únoru a třetí úkol v samém závěru školního roku. Mezi jednotlivými úkoly má vypravěč dost času, aby objasnil záhady vzniklé během školního roku. Čtenář tak musí postupně přečíst celou knihu, aby se dozvěděl, jaký soutěžící pohár vyhraje a stane se šampionem. Myslím si, že je to chytrý způsob, jak připoutat čtenáře k této stránkově obsáhlé knize.

Rita Holoubková neopomene napsat hanlivý, nepravdivý článek o Hermioně, ve kterém ji obviní, že plete hlavu Harrymu i Viktorovi současně. Hermiona se diví, kde novinářka vzala důvěrné informace. Čtenář jistě rozpozná, že na Viktora Kruma žárlí především Ron, jemuž Hermiona není lhostejná: „Jak se tak ženská dozvěděla, že mě Viktor pozval, abych za ním v létě přijela? [...] Celá přitom zrudla v obličejí a pečlivě se vyhnula Ronovu pohledu. „Cože? Vytřeštil na ni oči, palička mu vypadla z ruky a hlasitě zařinčela“ (tamtéž: 403).

Harry je svědkem rozhovoru mezi Snapem a Karkarovem, kteří si vzájemně ukazují „něco“ na předloktí. Jde o další naznačenou záhadu, ale čtenáři neobjasněnou záhadu. Harry se sejde v Prasinkách se Siriusem a debatují o nemoci Barta Skrka a

zmizení Harryho hůlky na mistrovství světa. Následuje monolog Siriuse, provázený otázkami Harryho a jeho přátel. Dozvídají se o Skrkově synu a další podrobnosti o Smrtijedech.

Důležitá je kapitola, v níž se dozvídáme o podivném chování pana Skrka. Ten se chová jako šílenec, mluví sám k sobě a vykřikuje, že potřebuje mluvit s Brumbálem. Než pro něj Harry dojde, je Skrk pryč. Na pomoc přijdou i Hagrid a Moody, ale nikomu není nic jasné. Harry se svými přáteli i profesorem Moodym celou záhadu rozebírá, ale na vysvětlující řešení zatím nepřichází. Harry se musí soustředit na poslední, zdánlivě jednoduchý úkol - projít bludištěm plným nástrah a dojít si pro pohár.

Sirius ho varuje před divnými událostmi, které se ve škole odehrávají. Harry při jasnovidectví uvidí ve snu událost s „Červíčkem“ a „Panem“ a dozvídá se, že by měl být předhozen hadovi Naginimu. Ze sna se probudí s výkřikem a se strašným pálením jizvy. O celé události chce povědět Brumbálovi.

V jeho pracovně však spadne do podivné kamenné mísy. Vypravěč ji pojmenovává neologismem *Myslánka*, který etymologicky souvisí se slovem *mysl*. Jde o další kouzelnou rekvizitu umožňující pomocí vzpomínek návrat k minulým událostem: „Říká se tomu *Myslánka*,“ řekl Brumbál. „*Občas zjišťuji, [...] že mám hlavu k prasknutí naplněnou myšlenkami a vzpomínkami*“ (tamtéž: 468). *Myslánka* tedy slouží k uchování informací, jde o jakousi – řečeno dnešní terminologií – disketu. Díky *Myslance* nás vypravěč nechává retrospektivně nahlédnout do soudního procesu s Karkarovem, ve kterém svědčí proti Smrtijedům, přívržencům Voldemorta. Mezi jmenovanými a odsouzenými je již dříve zmiňovaný syn Skrka.

Ve třicáté první kapitole se dostáváme na samotný počátek června, blíží se tedy konec školního roku. Zajímavé je, že všechny zásadní události jsou vypravěčem naplánované na závěr docházky. Zatímco v prvním díle byl závěrečný boj, nejdůležitější událost, vyobrazen jen na několika málo stránkách, ve čtvrtém díle se schyluje k nejdůležitější události už sto stran před koncem dílu. Na straně 485 začíná třetí úkol. Harry prochází úkoly zatím bez chyby, i když na něj doléhá čím dál větší tíseň. Uslyší výkřik Cedrica, na kterého poslal Krum kletbu *Crucio*. Nechce věřit, že by byl schopný udělat tohle jen pro vítězství. Po všech překážkách mají pohár na dosah Harry i Cedric. Domluví se na jeho společném převzetí. Po uchopení ale cítí, jak oba někam letí.

Název kapitoly *Maso, krev a kost* čtenářovi jistě neasociuje nic příjemného. Od první stránky této kapitoly je čtenář napjatý, k čemuž přispívá i popis prostředí: „*Stáli na jakémisi temném, zarostlém hřbitově; za velkým tisem napravo uviděli černé obrysy*

malého kostelíku. Nalevo od nich se tyčil vysoký kopec“ (tamtéž: 497). Vypravěč využívá postupů hororu⁶⁶ - s patřičným napětím, k němuž přispívá i výběr lexika jako „*nervózně, ticho, nahánět strach, divný pocit, úzkostně, odpovědět tázavým pohledem*“⁶⁷ popisuje příchod tajemné postavy v kápi, která „něco“ nese. Atmosféru strachu ještě více umocní bolest Harryho jizvy. Napětí dosáhne vrcholu, když hlas vysloví příkaz k zabití Cedrika a vyřkne smrtící kletbu *Avada kedavra*. Cedric umírá a Harry zůstane sám vystaven nebezpečí.

Straně 498 dominuje tučně zvýrazněné jméno TOM RADDLE. Čtenář si jistě uvědomí, že se s tímto jménem setkal v předchozích dílech. Harry v muži s kápí pozná Červíčka. Ten přinese malý kotel, kde velice rychle začne vřít voda. Harry je pak svědkem události, při které ožívá malý uzlíček „něčeho“. Syčící voda, jedovatě modré barvy a jiskry létající do všech stran, zobrazují, že nejde o dobrou věc. Atmosféru napětí a strachu dokresluje i zařfkaní. Spojením Harryho krve a „čehosi“ zatím neidentifikovatelného povstane sám lord Voldemort.

Další kapitola není o nic méně drastická. Zlomyslnost a krutost Voldemortovy povahy se projevuje v tom, že Voldemort začne Harrymu povídat o jeho zesnulých rodičích. Kolem Pána zla se začnou seskupovat jeho věrní pomocníci Smrtijedi. Jméno jednoho však není vyřčeno: „*Onen věrný služebník přebývá v Bradavicích, a jeho přičiněním je tu dnes večer s námi náš mladý přítel*“ (HP IV: 508). Podobnou větu vyslovil vypravěč již na začátku, ale ani tam žádné jméno nepadlo. Můžeme se tedy jen domnívat, kdo je Voldemortovým věrným služebníkem, ale většinou nám přijde na mysl jedno jméno – Snape.

V rozsáhlé retrospektivě se Voldemortovými ústy dozvídáme o jeho bídné existenci během posledních třinácti let a o jeho cíli: „*Vy víte, jaký mám cíl – přemoci smrt*“ (tamtéž: 509). Objasněno je i záhadné zmizení Berty, jež se stala Voldemortovou obětí a posílila ho natolik, že byl schopen dalšího činu. Dozvídáme se také, že věrný Smrtijed z Bradavic Istí vhodil Harryho jméno do Ohnivého poháru. Na závěr kapitoly Voldemort vyzve Harryho na souboj.

Přestože je Harrymu jasné, že Voldemorta nepřemůže, nevzdává se a zachovává si svou hrdost: „*Věděl, že zemře stejně jako Cedric [...] musel zemřít a nemohl proti tomu udělat vůbec nic ... nehodlal však přistoupit na Voldemortovu hru ... Nemínil*

---

⁶⁶ „Označení prozaického (a filmového) žánru, jehož námět i rozvíjení děje jsou vedeny záměrem vyvolávat u čtenáře pocit hrůzy a strachu [...]“ In: VLAŠÍN A KOL. 1984: 137.

⁶⁷ Vše HP IV: 497-498.

poslušně plnit jeho příkazy ... nehodlal prosit [...] nehodlal umřít vkleče u Voldemortových nohou ... chtěl umřít vestoje jako jeho otec a hodlal se až do poslední chvíle bránit, třebaže neměl čím“ (tamtéž: 515-516). Je zasažen kletbou *Crucio*, ze všech sil se stačí ubránit další kletbě *Imperio*. Když vyřknou zároveň proti sobě kletbu, paprsky, které vyjdou z jejich hůlek, se spojí. Harry uslyší někde v dáli hlas, aby nepřerušoval spojení. Z krůpěje světla, která je spojuje, vzejde kapka zloby, kterou se Harry snaží obrátit na druhou stranu. Podaří se a z Voldemortovy hůlky vzejde duch Cedrika a říká, aby Harry vydržel. Z hůlky začnou vycházet i další postavy, které Voldemort zabil. Harry přežije jen díky vytrvalosti a podpoře zjevených osob. Když mu duch jeho otce řekne „ted“, dotkne se přenášela-poháru, vezme Cedrikovo mrtvé tělo a letí zpátky do Bradavic.

I když by se mohlo zdát, že celá událost je vyřešena, vypravěč nám opět připraví dvojitý závěr. Harry se vrátí zpět do Bradavic, ale místo odpočinku ho čeká nemilé překvapení. Hůlku proti němu namíří Moody, o kterém si myslel, že je přítel. Harry dostane odpovědi na všechny otázky, které mu vrtaly hlavou. Moodyho zničí profesor Brumbál a řekne mu celou pravdu: „*Tohle není Alastor Moody“*, řekl mu Brumbál klidným hlasem. „*Ty jsi Alastora Moodyho nikdy neviděl“*⁶⁸ (tamtéž: 529). Nepravý Moody je ve skutečnosti Barty Skrk mladší (syn pana Bartyho Skrka staršího), jenž utekl z vězení Azkaban při procesu s Karkarovem. Vychází najevo, že Barty Skrk mladší, tedy falešný Moody, je jediným aktivním přívržencem Voldemorta i po jeho pádu. Jak píše Dejmalová (DEJMALOVÁ 2001: 10), jeho činy jsou podezřelé a z mravního hlediska velice pochybné, je jeho postava vytvořena tak, aby v čtenáři vznikl dojem, že účel může posvětit prostředky. Vypravěč si tedy se čtenářem „hraje“. Mystifikuje ho tím, že vytváří postavu, o které se domníváme, že je to Harryho pomocník. Na konci nás však čeká šok, protože se ukáže, že jde ve skutečnosti hrdinu záporného. Stejně jako ve třetím díle jsme vypravěčem uvedeni na stopu falešného antihrdiny, pravý antihrdina naší pozornosti uniká. Domněle kladný hrdina je ve skutečnosti hrdinou záporným.

Čtenář se nyní dozví veškeré záhadné události, které vznikly už při mistrovství světa ve famfrpálu. Stejně jako v předchozích dílech se dozvídáme na konci narace úplnou rekonstrukci příběhu i s detaily, o nichž naši hrdinové nevěděli. Vypravěč nám opět osvětluje to, co se čtenář mohl zatím jen domnívat. Rekonstrukce děje, která je

---

⁶⁸ Srovnej obdobná pasáž ve třetím díle (s. 310).

opět provedena prostřednictvím Brumbála, je nutná kvůli bohaté fabuli, v níž se čtenář přestává orientovat.

Ministr kouzel Popletal nechce věřit jménům těch, které Harry opět viděl jako Smrtijedy. Nepřipouští ani pravdu o návratu Pána zla: „*Harry nemohl uvěřit vlastním uším. Vždycky Popletala považoval za laskavého člověka, snad trochu chvástavého a trochu nafoukaného, ale v jádru dobráka. Teď však před ním stál malý, navztekáný kouzelník, který se rozhodně odmítal smířit s tím, že by jeho pohodlný a spořádaný svět mohlo něco narušit*“ (tamtéž: 551). Popletal odmítá pravdu a představuje typ laxního člověka, který se snaží uniknout před problémy či se tvářit, že vůbec neexistují.

Poslední kapitola má paradoxně název *Začátek*. Jde o začátek boje ve zlem v podobě Voldemorta: „[Hagrid] *Teď se to stalo, a my se s tím budeme muset nějak vyrovnat. Budeme bojovat. Třeba ho dokážem zastavit, ještě než se stane dovopravdy mocnej; tak to má aspoň Brumbál v plánu. Je to velkej člověk, ten Albus Brumbál. Dokud máme jeho, nedělá mně to zas až takový starosti*“ (tamtéž: 559). Brumbál je osobnost na svém místě, která pomáhá žákům rozlišovat podstatné věci od nepodstatných a pravdu od lži. To dokazují tyto věty: „*Rodiče některých z vás možná vyleká, že jsem vám řekl **pravdu** – nechtějí totiž věřit, že se lord Voldemort vrátil, anebo se domnívají, že bych vám to říkat neměl, protože jste příliš mladí. Já jsem však přesvědčen, že **lepší je říkat pravdu než lhát**...*“ (HP IV, s. 561; zvýrazněno EK). Brumbál dále poukazuje na to, že proti zlu je třeba se spojit: „*Můžeme tomu čelit jedině tím, že nás spojí stejně **pevné pouto přátelství a důvěry. Rozdíly v řeči a ve zvyklostech neznamenají vůbec nic, budeme-li mít stejné cíle a otevřená srdce***“ (tamtéž: 562; zvýrazněno EK).

Než Harry odjede na prázdniny, sdělí mu Hermiona, že Rita Holoubková byla nepřihlášený zvěromág – vlastnoručně jí zavřela do sklenice jako brouka. Na úplný závěr věnuje Harry svojí výhru v poháru dvojčatům Weasleyovým. Závěrečná věta tohoto dílu dokládá, že Harryho ani tento zápas s Voldemortem nezlomil: „*Jak řekl Hagrid, co má přijít, to přijde... a pak se tomu bude muset postavit*“ (HP IV: 571). Voldemort, který se na konci tohoto dílu opět objeví, představuje odvěkou touhu člověka po nesmrtelnosti. Symbolizuje zlo, které ohrožuje svět a proti němuž je třeba společně bojovat.

3.5 Harry Potter a Fénixův řád

Při interpretaci pátého, nejobsáhlejšího dílu, se pokusíme zodpovědět otázku, proč je vypravěčova narace tak podrobná. Kromě toho se zaměříme na kompozici díla, rovinu děje a postav a prostředí. Neoddělitelnou složkou této interpretace bude také sledování jazykové stránky.

Na úvod vypravěč rekapituluje dosavadní informace o Harrym. Podotýká, že Harry už odrůstá dětskému věku, což se projevuje také na jeho vzhledu. Časové období, kdy se s Harrym setkáváme, je stejné jako u všech předcházejících dílů (konec léta, doba kolem Harryho narozenin). Jak jsme konstatovali již u výše interpretovaných dílů, vypravěč pro začátek své narace používá stejný časový rámec.

Harryho vztah k Dursleyovým a k Dudleymu zůstává pořád stejný, neprochází žádnou změnou. V rodině Dursleyových je Harry stále v pozici outsidera a nežádoucího vetřelce. Rozhovor mezi Harrym a Dudleyem při večerní cestě domů však svědčí o Harryho větším sebevědomí a nebojácnosti.

Vlastní fabule v tomto díle, stejně jako dílu čtvrtého, začíná popisem konfliktu mezi světem mudlů a světem kouzelnickým. Dozvídáme se nové, podstatné a dosud utajované informace o Harryho okolí. Nezvyklé je, že již v první kapitole se odehraje dramatická scéna s mozkomory, kteří napadnou Dudleyho. Na pomoc Harrymu příběhne sousedka Figgová, od níž se Harry dozvídá, že ho Brumbál nechává hlídat jejím manželem. Pro Harryho i pro čtenáře je to zvláštní zjištění – celou dobu se vypravěč ani slůvkem nezmíní, že by v Harryho blízkosti (ve světě mudlů) mohli žít kouzelníci či motáci.⁶⁹ Vypravěč nyní porušuje pevně dané uspořádání obou odlišných světů, dochází k jejich přímému prolnutí.

Důležitým motivem je problematika viny a adekvátnosti následného trestu. Harry ve snaze zachránit Dudleyho před mozkomory porušil pravidla chování kouzelnického světa (použil kouzelnou hůlku v mudlovském světě), proto následuje trest (Harry dostane dopis o vyloučení z Bradavic a bude s ním vedeno disciplinární řízení na ministerstvu kouzel).

Domnívám se, že vypravěč cíleně používá atemporálních výroků, díky nimž by si mohl zabezpečit nadčasovost svého díla. Jde například o aluzi na fungování politického systému: „*Ministerstvo kouzel?*“ rozkřikl se strýc Vernon. „*Lidé jako ty [k*

---

⁶⁹ Moták je kouzelník, který nedostudoval.

Harrymu] že by měli být ve vládě? Tím se tedy vysvětluje všechno, úplně všechno! Není divu, že to s celou zemí jde od deseti k pěti“ (HP V: 34; zvýraznila EK).

Vypravěč nám ukazuje tetu Petunii z jiného úhlu pohledu. Když Harry vysvětluje Dudleyho napadení mozkomory, změní se náhle její chování. Ztratí i svojí ironickou tvář, za kterou se celý život schovává. Dozvídáme se také, že je informována o mozkomorech. Můžeme se domnívat, že po celou dobu Harryho pobytu měla teta Petunie spojení s kouzelnickým světem, ale ani v nejmenším to nedala najevo. Tuto domněnku potvrzuje i fakt, že teta dostane „huláka“, jehož odesílatel nám však zůstane utajen.

Narozdíl od předcházejících dílů si můžeme všimnout, že se Dursleyovi poprvé začínají zajímat o kouzelnický svět a jeho fungování (samozřejmě však jen kvůli Dudleyho napadení). Jejich dosavadní neinformovanost působí humorně: „*Říkáš, že se tenhle lord Voldyčijak vrátil?*“ (HP V: 42). Vypravěč na Dursleyových ukazuje typ lidí, kteří se o problémy začínají zajímat pouze tehdy, pokud se jich osobně týkají. Při jejich odjezdu na finále *Celoanglické soutěže o nejlépe udržovaný předměstský trávník* ironizuje jejich přízemní „měšťáckost“.

Vypravěč popisuje Harryho pocity bezmocnosti, vzteku a zklamání, které ventiluje násilím („*Nakopl svůj školní kufr, když ho míjel, ale ve svém vzteku si tím ani trochu neulevil*“, HP V: 45) či si je slovně vybíjí na své zvířecí přítelkyni, sově Hedvice. Vypravěč v této, pro čtenáře výchovné pasáži, ukazuje marnost fyzického násilí.

Během nepřítomnosti Dursleyových přijde pro Harryho několik kouzelníků a odlétají s ním do bezpečí. Přeletu předchází řada bezpečnostních opatření. Tato situace může čtenáři připomenout ochranu společensky důležitých osob: „*Poletíme v sevřené formaci. Tonksová bude přímo před tebou, ta se jí drž těsně za zadkem. Lupin vás bude krýt zespoda a já budu za vámi. Ostatní budou kroužit kolem nás. Tohle uspořádání nesmíme za žádných okolností porušit [...] v případě, že nás zlikvidují všechny a ty přežiješ, Harry, je připravena záložní hlídka, která tě převezme*“ (HP V: 57).

Po úspěšném přeletu se Harry ocitá v hlavním štábu Fénixova řádu, o jehož existenci dosud neslyšel. Dům, ve kterém Fénixův řád sídlí, je pro „mudlovské“ obyvatele Londýna neviditelný. Harry se setká nejen s neznámými osobami, ale také se Siriusem (majitelem domu) a rodinou Weasleyových. Jak jsem se již zmiňovala v prvním dílu, jsou Weasleyovi Harrymu náhradní rodinou, která ho za všech okolností podporuje a stojí při něm. Vztahy v rodině Weasleyových však také nejsou ideální.

Dozvídáme se, že Percy Weasley po ostré výměně názorů se svým otcem se rodiny Weasleyových zřekl. Optikou Rona, Freda a Hermiony je Percy vylíčen jako ctižádostivý kariérista, který se rozhodl pracovat pro ministra Popletala. Pokrytecký Percy sice tuší pravdu o Voldemortově návratu, ale pro dosažení svých profesních cílů předstírá loajalitu vůči ministerstvu kouzel.

Harry se zde setkává také se svými nejlepšími kamarády Ronem a Hermionou. Na jednu stranu vidí své přátele rád, na druhou stranu se ozve jeho uražené ego. Harryho nahromaděnou hořkost, zlost z informačního embarga⁷⁰ a izolace nechává vypravěč vyznít v emočně vypjatém dialogu. Emocionalitu situace podtrhuje grafická úprava textu (repliky Harryho jsou vytištěny velkými písmeny), která je jednou z vypravěčových strategií vedoucích ke zvýšení čtenářovy pozornosti.

Fénixův řád, založený na obranu před Voldemortem a jeho přívrženci, bychom mohli reflektovat jako politickou stranu pečující o informovanost občanů a jejich bezpečnost. Na chování ministra Popletala ukazuje vypravěč intriky objevující se často ve společenském, potažmo politickém životě (zatajování informací kvůli tomu, aby se mezi lidmi nešířila panika) a současně ironizuje jednání politiků přesvědčených o své neomylnosti a dokonalosti: „*Popletal si v hloubi duše přiznává, že Brumbál je mnohem chytřejší než on, že je mnohem mocnějším kouzelníkem [...] moc mu příliš zachutnala a teď je až příliš velký suverén [...] zamiloval se do své ministerské funkce*“ (HP V: 92). Popletal je vylíčen jako zakomplexovaný, nepřilíš úspěšný kouzelník, který si odmítá připustit vzniklé problémy. Raději zůstává i nadále pasivní a lhostejný. Ředitel bradavické školy Brumbál je představen jako aktivní člověk se správným a logickým úsudkem, který za každých okolností říká lidem mnohdy nepřijemnou pravdu.

Předchozí vážnou pasáž vypravěč odlehčuje vyprávěním o zneškodňování zvířat běhnic pomocí prostředku *Běhnicid*. Tento neologismus připomíná čtenářům prostředek *pesticid* a je zdrojem slovní komiky. Humorně je podána také scéna, kdy Fred s Georgem přemýšlejí nad svými dalšími záškoláckými plány: „*Co jsou to ty záškolácké zákusky?*“ *zamumlal nenápadně koutkem úst. „Několik druhů cukroví, po kterém máš různé zdravotní problémy [...] „nic vážného, rozumíš, ale stačí to, abys mohl odejít z vyučování, kdy budeš chtít* (HP V: 101). Myslím si, že vypravěč nás neustále překvapuje novými a novými druhy šprýmů a neřestí, jež mají i svá výstižná

---

⁷⁰ Harry byl zvyklý, že ho dříve jeho přátelé o veškerém dění informovali (soví pošta).

pojmenování. Ve Fredovi či Georgovi pozná leckterý dětský, školou povinný čtenář sám sebe, může se tedy s postavami této série dobře identifikovat.

Nositelem humoru hraničícím však do jisté míry se soucitem je taktéž vulgární domácí skřítek Krátura. Komicky působí už popis jeho vzhledu.⁷¹ Krátura je věrným přívržencem zemřelé Siriusovy matky, paní Blackové. Jeho nevraživost vůči veškerému okolí je představena v replikách s Harrym, jeho kamarády a Siriusem: „*Krátura uklízí,*“ *opakoval skřítek. „Smyslem Kráturova života je sloužit vznešenému domu Blacků...“* „*Ne vznešenému, ale zanešenému,*“ *ušklíbl se Sirius. „Je tu špíny jako v chlívků.“* „*Pán byl vždycky veselá kopa,*“ *poznámeneal Krátura, znovu se uklonil a pokračoval tlumeným hlasem: „Pán byl mizerná nevděčná svině, která své matce zlomila srdce“* (tamtéž: 106). Názorový střet Krátury a Siriuse je doveden až do absurdního paradoxu větou „*Stejně jsem ho [Kráturu] ale minulý týden nachytl, jak se mazlí s otcovými starými kalhotami*“ (tamtéž: 113).

V několikastránkové parentezi retardující děj se dozvídáme o Siriusově rodině, jejíž členové patřili kromě Siriuse k přívržencům Voldemorta. Při zmínkách o očistění kouzelnické rasy, likvidaci kouzelníků z mudlovských rodin a nastolení vlády čisté krve vypravěč znovu otevírá motiv rasismu, který je jedním z leitmotivů potterovské série: „*Matčina sestřenice ... chtěla na ministerstvu prosadit zákon, podle kterého by bylo legální lovit mudly... a drahoušek teta Eladora... ta začala rodinnou tradici stínání domácích skřítků, když byli tak staří, že neunesli podnos s čajem ... Kdykoli se v rodině objevil někdo, kdo aspoň napůl vypadal jako slušný člověk, samozřejmě ho vydělili*“ (tamtéž: 109). Harry se od Siriuse dozvídá, že se v šestnácti letech vzbouřil proti výše uvedeným názorům své rodiny a utekl proto z domova. Harryho šokuje zejména informace o příbuzenském vztahu mezi Siriusem a Malfoyovými. Sirius minulostí své rodiny trpí, a proto se snaží zabavit všech věcí, které ho s ní spojují.

Čtenář si jistě povšimne, že se i po sto dvaceti stranách neocitáme ve světě kouzelnickém, nýbrž se stále pohybujeme ve světě lidském. Vypravěč nás stále nechává na pochybách, zda se Harry vrátí opět do Bradavic, či ne. Tím udržuje čtenáře v neustálém napětí.

Na disciplinární řízení se Harry s panem Weasleym nedopravují pomocí nějakého kouzelného prostředku, ale metrem. K oddálení zápletky a zadržení napětí

---

⁷¹ *Kromě umolousaného hadru, který měl uvázaný kolem pasu jako bederní roušku, byl úplně nahý. Vypadal příšerně staře. Kůže jako by mu byla větší hned o několik velikostí, a přestože byl jako všichni domácí skřítkové holohlavý, z obrovských netopyřích uší mu trčely chomáče bílých chlupů. Šedé vodnaté oči měl podlité krví a jeho velký baňatý nos tak trochu připomínal prasečí rypák“ (HP V: 104).*

využívá vypravěč popisu budovy ministerstva. Důmyslně funguje přijímací místnost na Ministerstvo. Jde o červenou telefonní budku, ze které se ozve průvodní hlas a z otvoru na mince vypadne vizitka pro návštěvníka. Budka slouží jako přechodové místo mezi světem mudlů a světem kouzel. V budově ministerstva panuje stejné uspořádání jako na každém jiném úřadě. Pomocí grafické úpravy (názvy oddělení v podobě cedulek na str. 126 a 127) vypravěč dodává svému popisu na autentičnosti. Domnívám se však, že čtrnáctistránkový popis ministerstva kouzel je dosti rozvláčný a že pro vykreslení atmosféry by stačilo několik delších odstavců.

Vypravěč vždy zasazuje klíčové události do ponurého a tmavého prostředí, které dává jen malou naději na úspěch. Napjatou atmosféru disciplinárního řízení dokládá následující citát: *„Zdi sklepení z tmavého kamene byly matně osvětlené pochodněmi. Po obou stranách se stupňovitě zvedaly řady prázdných lavic, ale v čele síně, v lavicích postavených nejvýš, se rýsovaly četné stíny. Sedící spolu tiše rozmlouvali, když se však za Harrym zabouchly těžké dveře, zavládlo zlověstné ticho“* (HP V: 131). Jednání však přerůstá v osobní spor ministra Popletala a Brumbála. Brumbál poukazuje na nedostatky a chyby, kterých se ministerstvo kouzel ve věci „napadení mozkomory“ dopustilo, což Popletal odmítá přiznat a připustit. Harry je díky Brumbálově precizní obhajobě zproštěn obžaloby v celé výši. Po skončení procesu potkávají Luciuse Malfoye a dozvídají se o tom, že už léta podplácí ministerské úředníky.

Kamarádství Rona, Hermiony a Harryho prochází zkouškou, když se Ron a Hermiona stanou bradavickými prefekty. Harry svým kamarádům sice gratuluje, ale sám sebe se ptá, proč tento odznak nezískal on. Harry, zvyklý být vždy středem pozornosti, ve skrytu duše Ronovi závidí. Postava Harryho není tedy schematická. Jak píše O'Brien,⁷² *„Harry je v některých ohledech klasickým hrdinou, odvážným smolařem, který postupně rozvíjí své vrozené dary a odolává zlu přes mnohá protivensství. Tento hrdina však nemá pouze kladné vlastnosti, ale najdeme u něj i negativní charakterové rysy. Je tedy zároveň hrdinou i antihrdinou.“*

Cesta do Bradavic a začátek školního roku jsou kvůli disciplinárnímu řízení oddáleny o zhruba sto sedmdesát stránek, na kterých se odvíjí expozice příběhu. Ve spěšném vlaku do Bradavic se Harry blíže seznamuje s Lenkou Láskorádovou.

---

⁷² O'BRIEN 2005. O'Brien, Michael, D.: Harry nebo Frodo? aneb zápas o symboly. Agora 17/2005, s. 4 – 5.

Vypravěčův popis ji představuje jako velice výstřední dívku: „*Dívka působila dojmem potrhle výstřednosti. Snad to bylo tím, že měla hůlku zastrčenou za levým uchem, snad tím, že měla kolem krku náhrdelník ze zátek od máslového ležáku, nebo tím, že časopis, který četla, držela vzhůru nohama*“ (tamtéž: 175).

V kupě také dochází k setkání Harryho a pohledné bradavické studentky Cho, které se odehrává za komických, pro Harryho však velice nepříjemných, okolností: „*Rozhodně si nepředstavoval, že bude sedět s Nevillem a Střelenkou Láskorádovou, v ruce držet žabáka a z obličeje mu bude odkapávat páchnoucí mrvomíza*“ (tamtéž: 177).

Ron a Hermiona při cestě do Bradavic vykonávají své prefektské povinnosti. Vypravěč Ronovým a Hermioniným posláním připomíná úkoly žáků nejstarších ročníků na základních školách, kteří plní funkci dozoru nad mladšími spolužáky. Ron se navíc ocitá v další důležité funkci, protože získává místo chytače nebelvírského družstva. Na Ronově příkladu vypravěč naznačuje, jak snadno by se dalo zneužít postavení z prefektské funkce vyplývající: „*[Ron] Už se nemůžu dočkat, až při něčem chytím Grabbeho a Goyla*“ (tamtéž). Hermiona je však zásadně proti takovému jednání: „*Nemůžeš své funkce zneužívat, Rone!*“ (tamtéž). Hermiona posléze odsuzuje chování zmijozelského prefekta Malfoye, který šikanoval nového studenta.

Malfoy se sice vždy snaží vystupovat jako nebojácný suverén, ale pod touto drsnou slupkou se ukrývá obyčejný ustrašený kluk: „*Jste si ale jistý, že jsou doopravdy ochočení, že ano?*“ *ubezpečoval se Malfoy a panika v jeho hlase byla ještě zřetelnější.* (HP V: 411). Jeho sebevědomí posléze ještě více podpoří zvolení nové ředitelky, profesorky Umbridgeové. Malfoy se spolu s ostatními žáky stává členem vyšetřovatelského sboru, který podporuje politiku ministerstva kouzel. Jeho neomezené pravomoci nahrávají dalšímu šikanování: „*Takže, Grangerová, odebírám ti pět bodů za to, že jsi neslušně mluvila o naší nové ředitelce. Macmillane, pět bodů dolů za to, jak jsi mi odmlouval. Pottere, pět bodů, protože tě nemám rád. Tobě kouká podolek, Weasley, takže to bude dalších pět bodů. Jo, ještě jsem zapomněl – ty jsi mudlovská šmejdka, Grangerová, a za to bude deset bodů dolů.*“ (HP V: 577). Chování Draca Malfoye se stává čím dál víc nesnesitelným. Po zvolení prefektem zneužívá svého postavení v neprospěch všech žáků, pokaždé se snaží vlichotit té nejvlivnější osobě (s výjimkou Brumbála). Draco je bezpochyby ovlivněn rodinným modelem, který tvoří arogantní maminka a otec, přívrženec Voldemorta.

Novou postavou v bradavické škole je pracovnice ministerstva kouzel, profesorka Umbridgeová, jež je Harryho optikou vylíčena čtenáři jako nepříjemná žena. Při slavnostní večeři přednese frázovitý projev, kterým téměř všechny studenty znechutí. Po první hodině s ní všichni žáci začnou tušit, že jim její přítomnost nepřinese nic dobrého. Profesorka Umbridgeová odmítá praktickou výuku, uznává pouze teorii a povyšuje se nad studenty. Na Harryho, který se odvážil říct pravdu o Voldemortově návratu, dopadne její zloba jako na prvního. Její trest je opravdu krutý a podobá se šikaně: věta, jež Harry píše na papír, se mu současně vyrývá do pravé ruky. Profesorka Umbridgeová je posléze jmenována bradavickou vrchní vyšetřovatelkou a jejím úkolem je dbát na dodržování výnosů ministerstva kouzel. Umbridgeová posléze vydává zákaz pořádání všech kroužků a uskupení. Dělá všechno proto, aby žákům znesnadnila vzájemnou komunikaci. Tuto situaci můžeme interpretovat jako aluzi na potlačování demokracie a svobody.

Odbojnou reakcí na tuto situaci je vznik studentského spolku, tzv. Brumbálovy armády, ve kterém si Harry a jeho přátelé chtějí vyzkoušet teoreticky nabyté poznatky také v praxi. Celý kroužek na procvičování obrany proti černé magii se schází v Komnatě nejvyšší potřeby. V tomto zajímavém názvu je zahaleno nejen tajemno, ale i ochrana před vnějším světem. Další neobvyklou věcí je způsob, jak se Brumbálova armáda spolu domlouvá na schůzkách. Na očarovaném galeonu se objeví datum a čas, který Harry stanoví. Tento galeon tedy slouží jako komunikační prostředek. Vypravěč zařazuje do ságy další předmět, se kterým se můžeme setkat jen ve světě kouzelnickém.

Potterovskou ságou se od prvního dílu prolíná motiv smrti a umírání, který je prezentován jako víceméně přirozená součást koloběhu života. Prostupuje samozřejmě i dílem pátým a dokonce je mu věnována zvláštní pozornost v pasáži o testrálech. Symboliku smrti vizuálně podtrhuje obraz černých vychrtlých koní. Vypravěč otevřeně hovoří o smrti a umírání, čímž dle mého názoru toto téma pro čtenáře, zvláště dětského, detabuizuje.

K období dospívání, jímž Harry prochází, patří motiv lásky. Vypravěč jemným způsobem naznačuje první zamilování, zmatení a poblouznění. Tyto city tvoří jakýsi protipól zlu, které je sice v tuto chvíli latentní, ale určitě brzy zaútočí. Sentimentálními prostředky vypravěč líčí setkání Harryho s Cho: „*Mám tě vážně ráda, Harry.*“ *Nebyl vůbec schopen myslet. Po celém těle jako by mu pobíhali mravenci a ochromovali mu paže, nohy i mozek. Teď už byla až moc blízko. Viděl každou slzu, která se jí chvěla na řasách*“ (HP V: 423). Ze sentimentálnosti vypravěč přechází k humoru: „*No a jaké to*

bylo?“ zeptal se konečně Ron a vzhlédl k Harrymu. „Povídej!“ „Mokrý,“ přiznal se popravdě. [...] „Ona totiž brečela,“ dodal neochotně. „Ale prosím tě,“ zarazil se Ron a úsměv mu poněkud povadl. „To tak špatně líbáš?“ „To nevím,“ pokrčil rameny Harry, kterého tohle vysvětlení nenapadlo, okamžitě mu ale začalo dělat trochu starosti. „Možná.“ (HP V: 424).

Z odlehčené situace nás vypravěč uvádí do mnohem závažnějšího problému. Harrymu se zdá sen, ve kterém je hadem a uštkne pana Weasleyho. Pan Weasley je posléze skutečně nalezen zraněný. Proto musí být převezen do Nemocnice svatého Munga. Jeho rodina a někteří členové Fénixova řádu ho jdou navštívit. Průchodem do této kouzelnické nemocnice je figurína ve výkladní skříni zavřeného obchodního domu: „Harry měl dojem, že prošli pod závojem studené vody, na druhé straně se však vynořili v suchu a v teple“ (HP V: 447). K autentičnosti popisovaného objektu přispívá i grafické zpracování orientační tabule na straně 449, na níž jsou uvedena jednotlivá nemocniční oddělení.

Jak jsme již dříve zmínili, vypravěč se neubráníl schematicnosti časového rámce, jehož důležitým bodem je slavení Vánoc. V předchozích čtyřech dílech Harry Vánoce trávil v Bradavicích. Nyní je prožívá v Siriusově domě s ostatními členy Fénixova řádu. Zdrojem humorných situací jsou i vánoční dary – domácí úkolníček od Hermiony, chlupatá peněženka s ostrými zuby od Hagrida a ručně malovaný obraz od domácího skřítky Dobbyho. Vypravěč kromě laskavého humoru používá však i humor černý, místy až morbidní. Ten najdeme v Siriusově zmínce o skřítkovi Kráturovi: „Nejspíš ho najdu nahoře, jak roní slzy nad matčinými starými bombardáky nebo něčím podobným. Taky mohl samozřejmě zalézt do ventilace a chcípnout ... ale raději si nebudu dělat zbytečné naděje“ (tamtéž: 468). Dalším svátkem vypravěčem popisovaným je anglo-americká tradice slavení svátku zamilovaných (viz též HP II: 201-203; zde s. 516).

Pokud budeme sledovat syžet díla, zjistíme, že na předchozích pěti stech stránkách nedochází k žádnému závažnějšímu konfliktu. Prozatím skryté zlo se připomíná motivem bolesti Harryho jizvy, pocitem propojení s Voldemortem, děsivými sny hlavního hrdiny a občasnou touhou fyzicky ublížit Brumbálovi. Harrymu se opakovaně zdá sen o podivné chodbě a dveřích z ní vedoucích. Vypravěč nechává Harryho ve snu jít čím dál tím dále. Na začátku dveře jenom viděl, teď už jsou pootevřené a vychází z nich světlo. Ke vstoupení do nich chybí už jen málo, ale vypravěč vždy sen přeruší, a tím graduje napětí. Takovými kratičkými zmínkami,

v textu snadno přehlédnutelnými, posouvá vypravěč příběh dále a odkrývá skryté tajemství.

Vypravěč začíná připravovat čtenáře na další sérii Voldemortových útoků. Jako v předchozích dílech jde zatím jen o náznaky, ty se pak ale stanou čím dál častějšími a intenzivnějšími. Vnitřním monologem můžeme nahlédnout do psychiky hlavního hrdiny. Duševně trpící Harry se domnívá, že on je zbraní, po které Voldemort tolik touží. Kvůli této události musí chodit Harry na hodiny nitroobrany ke Snapovi.

V epizodě popisující odhalení Harryho kroužku obrany proti černé magii poukazuje vypravěč ústy profesorky McGonagallové na nefungující právní systém. Dozvídáme se, že pro ministerstvo kouzel pracují donašeči, kterým jsou posléze promíjeny jejich korupční aféry. Udavači se objevují i v bradavické škole (Choina kamarádka Marietta). Při získání Mariettina svědectví o protiministerské činnosti „Brumbálovy armády“ používá Umbridgeová dokonce fyzického násilí: „*Profesorka Umbridgeová Mariettu popadla, otočila ji tvář k sobě a začala jí vsí silu třást*“ (HP V: 568). Brumbál vezme veškerá obvinění na sebe, protože nechce, aby byl potrestán Harry. Posléze přede všemi zmizí.

V parentezi zpomalující děj má Harry možnost nahlédnout do Snapovy dávné vzpomínky, v níž uvidí svého otce šikanovat Snapa. Harry je šokovaný, protože na svého otce byl vždy hrdý a viděl v něm svůj morální vzor. Nyní své ideály ztrácí: „*Téměř celých pět let pro něj pomyšlení na otce bylo vždy zdrojem útěchy a povzbuzení. Když mu někdo řekl, že se podobá Jamesovi, pokaždé ho to naplnilo pocitem hrdosti. A teď... teď cítil chlad a smutek, když si na něj vzpomněl*“ (HP V: 602). Motiv šikany a šikanování je v potterovské sérii ukázán na více postavách. Harry je šikanován v rodině Dursleyových, ve světě kouzelnickém jeho a ostatní spolužáky šikanuje Draco Malfoy.

Novou ředitelkou bradavické školy se stává profesorka Umbridgeová. Pod její neomezenou diktátorskou samovládou dochází k rozkladu dosavadního pořádku a všech kladných hodnot. Averzi vůči ní mají nejen učitelé, ale hlavně žáci. Díky Fredovým a Georgovým „pamlskům“ začínají v její hodině omdlávat, krvácet z nosu a jejich výmluva, že trpí „umbridgitidou“, je více než výmluvná. Fred a Georg představují typ podnikavých studentů, kteří si při studiu dokážou vlastní prací přivydělat peníze (HP V: 207; 212). Jejich demonstrativní opuštění bradavické školy, jemuž předchází řada rošťáren, je jen vyústěním výše zmiňovaného rozkladu školní morálky.

Důležitým hybatelem dějové linie jsou události spjaté se zkouškami „Náležité kouzelnické úrovně“ (dle vypravěče NKÚ). Dle mého názoru je až příliš detailně

popsáno, jak si Harry a jeho kamarádi vedou u jednotlivých dílčích zkoušek. Při písemné zkoušce Harry náhle upadne do známého snu, ve kterém vidí Voldemorta mučícího Siriuse v budově londýnského ministerstva kouzel. O všem chce povědět profesorce McGonagallové. Ta je ale v nemocnici. Vypravěč staví Harryho do nelehké situace. Nemůže se svěřit ani jedinému důvěryhodnému učiteli, veškerá zodpovědnost je pouze na něm a na jeho kamarádech. Oproti předchozím dílům můžeme tedy pozorovat, jak v souvislosti s hrdinovým dospíváním se zvětšují i nároky, které na něj vypravěč klade.

Po této události dochází ke zrychlení děje a vyprávěcího tempa. Harry doprovázený několika členy Brumbálovy armády (Ronem, Hermionou, Ginny, Nevillem, Lenkou) má na osvobození Siriuse málo času, proto zvolí jako transportní prostředek tajemná zvířata testrály. Vstupními formalitami na ministerstvu kouzel vypravěč záměrně zpomaluje děj, tím graduje napětí a ve čtenáři vyvolává touhu číst co nejrychleji dál.

Harry se ocitá přede dveřmi, které už kolikrát viděl ve snu. Nebezpečí a tajemství vypravěč zdůrazňuje popisem prostředí. Spolu s hlavními hrdiny se čtenář nachází v kruhové místnosti s několika desítkami dveří, z nichž Harry musí otevřít ty pravé. Atmosféru strachu evokují nejen krátké, vzrušené rozhovory, ale i popis množství tajemných předmětů. Ten nejprapodivnější, skleněnou kouli s Harryho jménem, si sám hlavní hrdina vezme do ruky. Nejnepřívětivější pasáž, která posléze nutí čtenáře rychle číst dál, se objevuje jako již tradičně v závěru kapitoly: „*Výborně, Pottere. Ted' se pěkně pomalu otáčejte a dejte to sem*“ (HP V: 716).

Čtenář jistě očekává, že tato slova patří Pánovi zla. Překvapivě se ale objevují Smrtijedi, kteří chtějí Harryho skleněnou kouli s věštbou. Harry jim však věštbu odmítne vydat a začíná boj mezi mocnými Smrtijedy a Harryho kamarády. Celou pasáží prostupuje motiv času: „*To je Čas,*“ *hlesla ohromeně Hermiona.* „*Čas ...*“ (HP V: 725). Vypravěč nám tak podruhé naznačuje, že čas hraje prim a že jejich boj, vítězství či prohra je spočítaná na vteřiny.

Když je boj zdánlivě prohraný, objeví se členové Fénixova řádu Sirius, Lupin, Moody, Tonksová a Kingsley. Nejtěžší, ale vítězný boj svede Brumbál s Voldemortem. Vítězství je však těžce vykoupeno, protože v boji zemře Sirius. Harry ztrácí člověka, jenž mu do jisté míry nahrazoval otce, byl mu přítelem a oporou. Smrt této postavy je pro dětské čtenáře krutá – Harry se cítil v přítomnosti Siriuse šťastný, vypravěč mu však tento pocit nedopřál na dlouho.

Závěr tohoto pátého dílu je opět schematicky vystavěn (viz interpretace předchozích dílů). Harryho nacházíme v Brumbálově pracovně. Tentokrát má v sobě zášť a pocit marnosti života. Opět neví, jak se s těmito pocity vypořádat, proto je stejně jako na začátku narace ventiluje agresivním chováním (HP V: 754). Brumbál vysvětluje Harrymu, proč se k němu celý školní rok choval podivně a odtažitě. Sdělí mu také obsah věštby ukryté ve skleněné kouli, který předjímá děj následujícího dílu: *„Příchod toho, v jehož moci je porazit Pána všeho zla, se blíží ... narodí se těm, kteří se mu již třikrát postavili, na samotném sklonku sedmého měsíce roku ... a Pán zla ho poznamená jako sobě rovného; on však bude mít moc, jakou Pán zla sám nezná ... proto jeden z nich musí zemřít rukou druhého, neboť ani jeden nemůže žít, jestliže druhý zůstává naživu“* (HP V: 770; zvýrazněno EK).

Po ukončení celého dobrodružství se Harry a jeho přátelé se rozjíždějí strávit prázdniny do svých domovů.

3.6 Harry Potter a princ dvojí krve

Úvod tohoto dílu se liší od většiny schematických začátků ságy o Harrym Potterovi. Začátek narace je totiž lokalizován do světa nekouzelnického, konkrétně přímo na ministerstvo. Jsme svědky rozhovoru mezi ministrem kouzel Poppletem a mudlovským ministerským předsedou, v němž jsou připomenuty informace týkající se Voldemorta. Jak jsme si mohli všimnout v předchozích dílech, jeho jméno se nebojí vyslovit pouze Harry a jeho kamarádi. Ostatní hrdinové Voldemorta označují perifrázemi jako „pán zla“, „ty-víš-kdo“, resp. „ten, jehož jméno nesmíme vyslovit“.

Dozvídáme se o záhadných vraždách několika desítek lidí, zřícených mostech a nenadálém hurikánu. Všechny tyto události má zřejmě na svědomí Voldemort představující hrozbu terorismu pro celý svět. Motiv terorismu je v současné společnosti často diskutovaným tématem, proto ho zřejmě vypravěč ve své sáze využil.⁷³

---

⁷³ MA: *Ano, jde o první kapitolu a o tom, co se právě ve světě děje - konkrétně tedy za poslední čtyři roky. Terorismus a podobné věci – ovlivňuje to nějak Vaše psaní, odráží se to v tom?*

JKR: *Ne, tedy aspoň ne vědomě. Tím myslím, že jsem si nikdy neřekla: „Tak a teď je čas napsat knížku o Harrym ve světě po 11. září.“ Ale to, co Voldemort dělá, je svým způsobem terorismus a já si toho byla vědoma už před 11. zářím. Včera (noc z 15. na 16. července) jsem měla předčítat pasáž z šestého dílu a původně jsem chtěla číst část první kapitoly. Ale po útocích na Londýn ze 7. července mi došlo, že by bylo nevhodné číst pasáž o tom, jak mudlovský ministerský předseda diskutuje o masovém zabíjení mudlů. Prostě to nebylo vhodné, byla by v tom tak trochu lehkomyšlnost. Nehodilo se to, proto jsem to změnila a*

Do děje je uveden nový ministr kouzel Rufus Brousek. Jeho jméno asociuje bystrého a inteligentního člověka. Pavel Medek, překladatel Harryho Pottera, o výběru jména pro tuto postavu uvádí: „*Ted' v šestém díle je nový ministr kouzel, Scrimgeour. Prohledal jsem všechny slovníky a zjistil, že je to jen jméno skotského rodu ze sedmnáctého století. Připadlo mi ale hloupé, aby místo ministra Popletala nastoupil ministr Scrimgeour. Dohodl jsem se s vydavatelem, že najdu české jméno, a to podle charakteru postavy*“ (MORAVEC 2005: 26).

Tuto kapitolu můžeme reflektovat jako aluzi na současnou politickou scénu. Tomu nasvědčují dohady a vzájemné antipatie mezi vládními představiteli.

V následující kapitole nás vypravěč přenáší do strašidelné atmosféry Tkalcovské ulice. Seznamujeme se s novými postavami, sestrami Belou Lestrangenovou a Narcisou Malfoyovou, které jsou navštívit Snapa. Dozvídáme se šokující informaci, že Snape pořád pracuje pro Pána zla, je tedy jeho věrným pomocníkem v Bradavicích (jak bylo zmíněno na začátku čtvrtého díla). Snape se vlichotil do Brumbálovy přízně a celou dobu předával Voldemortovi tajné informace. Napětí ve čtenářovi vyvolává zmínka o tajném plánu, do něhož je zapojen i Draco Malfoy.

K setkání s hlavní postavou ságy dochází až ve třetí kapitole. Harry je představen jako klasický „teenager“ se všemi neřestmi, což potvrzuje nepořádek v jeho pokoji.⁷⁴ Harry má citlivou povahu, proto se ho velice bolestivě dotýkají jakékoliv sebemenší zmínky o jeho zavražděném kmotrovi Siriusovi. Harry si začíná ještě více uvědomovat otázky života a smrti: „*Když jsem ale byl u Dursleyových,*“ skočil mu Harry do řeči a hlas mu zpevněl, „*uvědomil jsem si, že se nemůžu uzavřít před světem, ani ...a ni se sesypat. To by přece Sirius nechtěl, že? A kromě toho, život je příliš krátký*“ (HP VI: 69).

U Dursleyů navštíví Harryho Brumbál a sdělí mu, že získal veškerý majetek po zavražděném Siriusovi. Jak jsme již uvedli v předchozích interpretacích, autorčin popis

---

místo toho přečetla část z Fredova a Georgeova obchodu. Přišlo mi to hodně symbolické, protože Harry jim tam říká: „Mám takový pocit, že všichni budeme zanedlouho potřebovat nějaký ten smích.“ Všechno to do sebe hezky zapadá. Není to psané úmyslně, ale člověk tam najde paralely. Jedna ze situací, kde jsem cítila nějakou paralelu, bylo tehdy, kdy jsem psala o zatčení Stana Silničky. Víte, vždycky jsem takové věci plánovala, ale jsou to přesně ony, které mají velký ohlas – je to dáno tím, že nejen já, ale spousta lidí věří tomu, že tu jsou příklady pronásledování některých osob, které si to nezaslouží, i tehdy, kdy se snažíme najít ty, kteří páchají větší ukrutností. Takové věci se prostě stávají, je to lidské. Každopádně během psaní jsem přišla na pár překvapivých paralel“ (Vydání šestého dílu – speciál [online; rok zpracování 2005; cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z [www < http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40/>](http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40/>)).

⁷⁴ „*Harry se vymrštil, jako by ho zasáhl elektrický proud, převrátil židli, na které seděl, horečně začal sbírat všechno, co leželo na podlaze v jeho dosahu, a bez ladu a skladu to házel do kufru. Právě když se do něj přes celou ložnici střefoval hábitem, dvěma knihami zaklínadel a balíčkem sušenek, zazněl zvonek u domovních dveří*“ (HP VI: 43).

již známých postav je velice schematický. Pro čtenáře čtoucí Harryho příběh poprvé je tato informace důležitá. Pro ty, kteří všechny díly znají, jsou tyto informace redundantní. Tetu Petunii soustavně popisuje jako osobu s koňským obličejem (HP VI: 44; srovnej HP III: 21; HP II: 9), strýce Vernona líčí jako nerudného měšťáka se zlomyslnýma očima (HP VI: 44, srovnej HP III: 22), u popisu Brumbála zdůrazňuje křivý nos, stříbrné vlasy, dlouhé vousy, půlměsíkové brýle a nezvyklé oblečení (HP VI: 44, srovnej HP I: 14).

Novou postavou tohoto dílu je Horacius Křiklan, jehož jako bývalého ředitele zmijozelské koleje chce Brumbál získat zpátky do bradavické školy na výuku předmětu „Lektvary“. Křiklan je charakterizován optikou Harryho, jemuž se vůbec nezamlouvá. Vidí v něm samolibého, prospěchářského kariéristu, který nemá ke všem studentům stejný přístup. Jeho pravá povaha se posléze začíná projevovat cestou do Bradavic. Křiklan okolo sebe shromažďuje všechny studenty, jejichž rodiče něco znamenali či se znají s někým významným a slavným. Představuje prospěchářského parazita, který využívá druhých lidí pro svůj profesní vzestup.

U Weasleyových se Harry dozvídá, že Bill Weasley a Fleur se budou brát. Jejich vzájemných sympatií si mohl čtenář všimnout již ve čtvrtém díle. Ginny, Hermiona a paní Weasleyová Fleur nemohou vystát. Zvláště chování paní Weasleyové připomíná klasické soupeření mezi tchyní a snachou. Rodina Weasleyových je i přes tyto drobné spory představena jako rodina, jejíž členové se navzájem milují: „[pan Weasley] *Jak vždycky chceš, abych ti říkal, když jsme spolu sami?*“ ... „*Mollinko šmudlinko,“ zašeptala ve smrtelných rozpacích paní Weasleyová do škvíry u dveřní zárubně*“ (HP VI: 76).

Doručením soví pošty s výsledky kouzelnických zkoušek vypravěč připomíná události předchozího dílu. Harry a Ron jsou s vysvědčením spokojeni, pouze ambiciózní Hermiona je zklamaná, neboť nemá samé jedničky. Celá situace získává na autentičnosti také grafickou úpravou (na straně 89 je vyhodnocovací listina s výsledky zkoušek a klasifikační stupnicí).

Jak jsme již zmínili, vypravěč s oblibou opakuje některé události. V téměř každém díle líčí například nákup nových školních potřeb, při němž se vždy kamarádi setkají s Malfoyem. Malfoy je jejich stálým protivníkem. Svou arogancí se nápadně podobá své matce Narcise: „*Pojď matko – myslím, že už ten hábit nechci...*“ *Přetáhl jej přes hlavu a hodil ho madame Malkinové k nohám. „Máš pravdu, Draco,“ přikývla Narcisa a pohrdlivě si změřila Hermionu. „Teď, když vím, jaká holota tady nakupuje ...*

U Keprníka a Frivolitky určitě pořídíme líp. “ Poté oba pyšně vkročili ke dveřím“ (HP VI: 98). O Dracově namyšlenosti a povýšenosti svědčí také dialog s Borgisem, prodavačem kouzelných předmětů, jehož vydírá, uráží a zesměšňuje.⁷⁵ Při střetu s Harrym Draco neváhá použít fyzického násilí: „A surově dupl Harrymu do obličeje. Harry cítil, jak mu rupl nos, a celý obličej mu zalila krev [...] Pečlivě si vyměřil krok, aby Harrymu přišlápl prsty, a vyšel z kupé“ (tamtéž: 129).

Děj je retardován parentezí popisující podnikatelské úspěchy Freda a George Weasleyových, kteří si v Příčné ulici otevřeli krámkem s žertovnými předměty. Počátky jejich podnikání, jež měly spíše experimentální povahu a působily velice komicky, byly zmíněny již v díle pátém.⁷⁶ Nyní jsou Fred a George představeni jako seriózní podnikatelé hbitě reagující na měnící se potřeby trhu s kouzelnými rekvizitami: „A pak nás napadlo, že bychom mohli obsáhnout celou oblast obrany proti černé magii, protože tam se točí obrovský prachy [...] George zmizel za závěsem, aby pomohl s obsluhováním zákazníků“ (HP VI: 103).

Na nádraží King's Cross čekají na Harryho bezpečnostní opatření. Harry se ve vlaku setkává s kamarády Lenkou a Nevillem, kteří jej nemají rádi kvůli jeho slavnému jménu, ale kvůli jeho povaze. V následujícím dialogu Harry odmítá nabídku své ctitelky: „Co kdyby sis přisedl k nám, do našeho kupé? Nemusíš přece sedět s nimi“... „To jsou moji kamarádi,“ odtušil chladně Harry. „Ach tak,“ hlesla dívka a zatvářila se nadmíru překvapeně“ (HP VI: 117). Vypravěčovo poselství čtenářům je zřejmé - neměnit kamarády jenom proto, že existuje někdo lepší, z něhož mohu mít vlastní prospěch, ale snažit si uchovávat si stará, nezištná přátelství.

Nový školní rok s sebou přináší i změny. Harry se nečekaně zlepšil v „lektvarech“. Pomáhá mu totiž učebnice lektvarů záhadného původu, již Harrymu dočasně zapůjčil profesor Křiklan. Harry v ní objeví poznámky svého předchůdce, „Prince dvojí krve“, postupuje podle nich a připraví nejlepší lektvar. Vyhraje tak nápoj štěstí „felix felicis“, jež zaručí úspěch v každém snažení, proto je zakázanou látkou

---

⁷⁵ „Jestli to někomu povíte,“ pokračoval Malfoy, „vyřídím si to s vámi [sic!]. Znáte Fenrira Šedohřbeta? Je to náš rodinný přítel, občas k vám [sic!] zaskočí, aby se přesvědčil, jestli se tomu plně věnujete.“ [...] „Ovšemže ne, vy pišišvore jeden natvrdlá“ (vše HP VI: 107-108).

⁷⁶ „Ty moc dobře víš, že tohle cukroví jsou krvácivé kokosky nebo ... nebo dávivé dortíčky nebo ...“ „Omdlévací oplátky?“ napověděl jí tiše Harry. Jeden po druhém, jako by je někdo udeřil do hlavy neviditelnou palicí, se prvňáčci v mdlobách hroutili do křesel. Někteří se dokonce sesuli na podlahu, jiní jen s vyplazeným jazykem zůstali viset na opěrkách [...] Hermiona se však napřímila a rozhodným krokem vyrazila přímo k Fredovi a Georgeovi, kteří teď stáli s poznámkovými bloky v rukou a omdlelé prvňáčky bedlivě pozorovali“ (HP V: 236)

„například ve sportovním zápolení, při zkouškách nebo při volbách“ (tamtéž: 157). Vypravěč tak jasně poukazuje na problematiku dopingu či jiných stimulačních látek.

Harry se dostává se do konfliktu s Hermionou, jíž se nelíbí, že podváděl a nevyhrál díky svým znalostem (tamtéž: 160). Vypravěč ústy Hermiony apeluje na svědomí dětského čtenáře. Postavu Hermiony bychom mohli interpretovat jako výchovný element celé ságy. Čtenářům může být na základě svých vlastností (pečlivost, píle, svědomité plnění úkolů a školních příprav) mravním vzorem.

V příběhu popisujícím Harryho a Brumbálovo putování do minulosti se setkáváme se starcem Rojvolem, jeho agresivním synem Morfinem a týranou Meropou, kteří jsou přímými potomky Salazara Zmijozela (vlastní jeho medailón a prsten s černým kamenem). Na postavě Rojvola pohrdajícího „mudly“ vypravěč opět poukazuje na problematiku rasismu. Meropa získá pomocí nápoje lásky náklonnost Toma Raddleho staršího, a uteče s ním. Tímto způsobem získává Harry informace o Voldemortových rodičích. Vypravěč sahá k úplným počátkům zla, podrobně rekonstruuje, jak se zlo rodilo a kdo stál v jeho počátcích.

Harry je jmenován kapitálem famfrpálového družstva, pořádá tedy konkurz pro nové uchazeče. Do týmu se opět dostane Ron, i když při každém zápase trpí hroznou trémou. Harrymu je Ronův nečekaný úspěch při konkurzu podezřelý a podezřívá z něj Hermionu, jež se přizná, že Ronovi pomohla pomocí kouzla. Hermiona je poprvé v celé sáze přistižena při podvodu: „*Harry ale popadl Hermionu za ruku a přitáhl si ji k sobě. „Co je?“ zeptala se provinile. [...] McLaggen doopravdy vypadá, jako by do někdo trefil matoucím kouzlem. A stál před tribunou přímo v tom místě, kde jsi seděla ty.*“ *Hermiona se začervenala*“ (tamtéž: 193; viz též s. 189, 233). Čtenářům je nyní už zcela jasné, že Hermiona Rona miluje, i když si to odmítá přiznat. První náznaky začínajícího citu mezi Ronem a Hermionou můžeme najít už ve čtvrtém dílu v pasáži týkající se školního plesu.

Další pro vývoj děje důležitá událost se stane během jedné z návštěv Prasinek. Při zpáteční cestě do Bradavic se spolužačky Leanna a Katie začnou přetahovat o jakýsi balíček. Ten spadne na zem, otevře se a v ten moment je Katie zasažena neznámou kletbou. Musí být převezena do nemocnice. Nevyřešenou otázkou zůstává, kdo Katie balíček dal a komu ho měla v Bradavicích odevzdat. Hermiona se domnívá, že balíček měl být předán Harrymu. Harry s Ronem a profesorkou McGonagallovou její podezření vyvracejí. Stejně jako v předchozích dílech nám vypravěč předkládá záhadnou událost, po níž vždy dojde k výměně názorů mezi Hermionou, Ronem a Harrym. Ti dedukují

závěry a snaží se najít řešení. Kromě této záhady je všem také podezřelé, že Brumbál často i na týdny opouští školu. Studenty znepokojuje jeho zraněním zčernalá ruka a tajemný prsten s černým kamenem.

V druhé reminiscenci do Voldemortovy minulosti se Harry a Brumbál ocitají v siročinci, kde Harry slyší podrobnosti o narození Toma Raddleho, tedy budoucího lorda Voldemorta. Je posuzován optikou vychovatelky, jíž se zdá „divný.“ Dále vidí Harry scénu, kdy se Brumbál poprvé setkává s malým Tomem a nabízí mu studium v Bradavicích.

Tom se projevuje jako negativní postava, dozvídáme se například, že krade, pomocí magie škodí zvířatům a svým nepřítelům: *„Dokážu donutit zvířata, aby dělala, co chci, a nemusím je cvičit. Dokážu přivolat neštěstí na lidi, kteří mě štvou. Když chci, dokážu jim způsobit bolest [...] Věděl jsem, že nejsem jako ostatní [...] Věděl jsem, že jsem výjimečný. Odjakživa vím, že ve mně něco je“* (tamtéž: 224; zvýrazněno EK). Tom je přesvědčený o své výjimečnosti, při rozhovoru s Brumbálem se chová zpupně, neuctivě a panovačně.⁷⁷ Snaží se od Brumbála zjistit, zda jeho otec byl také kouzelník. Opovrhuje svou matkou: *„Matka určitě kouzla neovládala, jinak by přece neumřela“* (tamtéž: 227). Brumbál s Tomem i přes takovéto chování jedná vlídně a laskavě.

Již z dřívějších nepatrných náznaků jsme si mohli všimnout Harryho náklonnosti k Ronově sestře Ginny. Harry si své city k ní začíná uvědomovat: *„Pocítil zvláštní podrážděné bodnutí, když od něj odcházela a zavlál za ní závoj dlouhých rudých vlasů. Přes léto si natolik zvykl na její každodenní přítomnost“* (tamtéž: 115). Snaží se však sám sebe přesvědčit, že nemůže chodit se sestrou svého nejlepšího kamaráda. Postupně začíná žárlit na její chlapce: *„Narazili na Deana a Ginny, kteří se vášnivě líbali v tak těsném objetí, jako by je k sobě někdo přilepil. Harry ucítil, jako by mu v žaludku vybuchlo něco velikého a šupinatého a rvalo mu to útroby, jako by mu mozek zaplavila horká krev, vymazala mu všechny normální myšlenky a nahradila je zuřivou touhou vyslat na Deana kletbu a proměnit ho v rosol“* (tamtéž: 237). Ron chce poučit Ginny, aby se starala o svojí dobrou pověst, ale nesetká se s odezvou. Tento dialog je podán

---

⁷⁷ „[Brumbál] Jsi totiž čaroděj.“ Chlapec zvedl hlavu. Obličej se mu zcela proměnil – objevil se v něm výraz nezkrutného štěstí, přesto však to z jakéhosi důvodu nebyla proměna k lepšímu. Naopak, jeho jemné rysy nějak zhrubly, nabyly na krutosti. „Vy jste také čaroděj?“ „Ano, jsem.“ „Dokažte to!“ vyštěkl nečekaně, stejně panovačným tónem“ (tamtéž: 224).

velice humorným způsobem. Z celého sourozeneckého „konfliktu“ nakonec vychází vítězně výřečná Ginny.⁷⁸

V den famfrpálového zápasu, komentovaného Lenkou Láskorádovou,⁷⁹ Harry nalije Ronovi do pití nějakou tekutinu. Ví, že má Ron při zápase problémy s psychikou, proto mu chce nějak pomoci. Ron si myslí, že to je nápoj štěstí. Cítí se uvolněný a všechny branky vychytá. Posléze se sblíží s Levandulí: „*Harry pohlédl do koutka, kam ukazovala. A tak, před očima společenské místnosti plné lidí, stál Ron v tak těsném objetí s Levandulí Brownovou, že se dalo stěžít poznat, která ruka je čí. „Skoro to vypadá, jak by jí chtěl kus ukousnout a rozžvýkat, co?“ ohodnotila jeho počínání Ginny*“ (HP VI: 248). Touto událostí dosavadní přátelské vztahy mezi Ronem a žárlivou Hermionou ještě více ochladnou. Oproti prvním dílům můžeme posoudit, jakým vývojem postavy prošly. V šestém díle je nejzřetelněji vidět proces jejich dospívání. První lásky, první city se týkají i kouzelnických „teenagerů“.

Vánoce jsou slaveny v tomto díle už v šestnácté kapitole. Vánoční svátky tráví všichni, včetně Lupina a Fleur, u Weasleyů. Největším překvapením je nenadálá návštěva ministra Brouska a Percyho. Brousek chce přesvědčit Harryho, aby se čas od času z propagačních důvodů ukázal na ministerstvu: „*Chtěli bychom, abys dal lidem naději, abys jim vnuknul, že se děje něco důležitého*“ (tamtéž: 285). Harry však tuto nabídku odmítá, protože s některými postupy a činy ministerstva kouzel nesouhlasí. Nemíní mezi lidmi šířit lži a nepravdu. Při rozhovoru s Brouskem si počíná jako

---

⁷⁸ „*On [Ron] tím přece nemyslí nic zlého, Ginny-*“ *chlácholil ji automaticky Harry [...]* „*To si piš, že myslíš!*“ *vyjekla na něj Ginny. „Jen proto, že sám se s nikým v životě nemuckal, jen proto, že nejlepší pusou, kterou kdy dostal, mu dala naše tetička Muriel“ [...]* „*Jsi ubožák, Rone! Kdyby sis našel holku a trochu se s ní taky muckal, nevidilo by ti tak moc, že to dělají všichni ostatní!* [...] *Líbal ses nejspíš s Papušíkem, co? [...]* *Harry se muckal s Cho Changovou [...]* *a Hermiona se muckala s Viktorem Krumem, to jen ty děláš, jako by to bylo něco nechutného, Rone, a to jen proto, že máš asi tolik zkušeností jako dvanáctiletý ucho*“ (tamtéž: 237-238; zvýrazněno EK).

⁷⁹ **MA: Během práce na šestém dílu jste řekla, že psaní určitě pasáže Vám působilo až škodolibou radost. Pamatujete si, co to bylo?**

JKR: *Bože můj (dlouhé ticho, zatímco Jo přemýšlí)... Co to bylo? Spíš si myslím, že to nejspíš byla jen taková literární figura. Vzpomínám si, že co jsem si hodně užívala, bylo psaní té části, ve které Lenka komentuje famfrpálový zápas. To mě doopravdy bavilo.*

Víte, to vlastně bylo úplně poslední famfrpálové utkání. Když jsem to psala, moc dobře jsem si uvědomovala, že to je naposledy, co o famfrpálu píšu. Abych byla upřímná, famfrpál byl jako prokletí mého života, tedy co se Harryho týče. Famfrpál v knížkách je nutností, protože lidé vědí, že ho Harry hraje, proto se tam musí objevit. Ale je tam nějaký limit, kolikrát je můžu nechat hrát a navíc pokaždé musím přijít na něco nového, abych pořád nepsala jedno a to samé. Při psaní šestky jsem měla tenhle skvělý nápad – Lenka jako „sportovní“ komentátorka, to byl dar z nebes. Je to takový komentář, který bych asi předvedla já, protože jsem... (smích). Každopádně tohle byla část, kterou jsem si vážně užívala. (Vydání šestého dílu – speciál [online; rok zpracování 2005; cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z [www <http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40/>](http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40/>)).

dospělý muž, dokáže obhájit svoje postoje a nehodlá za žádnou cenu své názory změnit. Svou nekompromisností nám v tuto chvíli připomíná spravedlivého a čestného Brumbála.

Po Vánocích se Harry opět vydává s Brumbálem sledovat osud Toma Raddleho pátrajícího po svém původu. Tom najde Morfina Grunta a odcizí mu Zmijozelův prsten. Posléze zavraždí svého otce a jeho rodiče. V druhé vzpomínce, uložené v myslánci, se Tom ptá profesora Křiklana na viteály. Tato Křiklanova vzpomínka na Toma-Voldemorta byla však uměle upravena, proto Harry dostane za úkol získat jeho pravou vzpomínku.

O pár dní později má Harry možnost vidět Voldemorta ve středních letech (jako zaměstnance u pana Burkese a jako vraha stařeny Hepziby, jíž posléze ukradl věci patřící zakladatelům bradavické školy). Harryho zarazí Brumbálova věta: „*Bradavice se mu staly místem, kde okusil největší štěstí, prvním a jediným místem, kde si připadal doma.*“ (HP VI: 354), neboť přesně totéž totiž pociťuje i on.

Pokud bychom srovnali Voldemortovu a Harryho minulost, mohli bychom vysledovat některé společné znaky – nepřítomnost rodiny, schopnost mluvit hadí řečí, nadání pro kouzlení, studium v bradavické škole a v neposlední řadě příbuznost jejich hůlek. Jak píše Dejmalová (DEJMALOVÁ 2001: 10), je Harry do jisté míry Voldemortovým alter egem – alter egem zrcadlovým, pozitivním, ale i v něm se nicméně pravděpodobně skrývají tajemné možnosti. Harry je tedy stejně silná osobnost jako Voldemort, což si Brumbál i on uvědomují.

V poslední vzpomínce Harry vidí Voldemorta neúspěšně žádat o místo učitele černé magie v bradavické škole: „*Experimentoval jsem, posunul jsem hranice kouzel a čar možná dál, než je kdy přede mnou posunul kdokoli jiný [...] jenže nic z toho, co jsem ve světě viděl, nepotvrzuje vaši slavnou teorii, že láska je mocnější než magie, kterou vyznávám já*“ (tamtéž: 365).

Další aktuální a pro pohyb v ději důležitou událostí je otrava Rona, k níž dojde po vypití pohárku medoviny z Křiklanova kabinetu. Dozvídáme se, že medovina byla původně určena Brumbálovi. Vypravěč vždy staví do popředí určitou událost, kterou pak čtenář považuje za hlavní. Vypravěč ji posléze nevyřešenou opouští a věnuje se jiným událostem. Všechny tajemné a nedořešené situace se pak vysvětlí v závěru.

Harrymu je podezřelé chování Draca Malfoye, proto chce po Dobbym a Kráturovi, aby sledovali Dracův pohyb po škole. Komicky působí scéna, kdy se oba

domácí skřítkové, kteří se nemají rádi, perou.⁸⁰ Dobby prozradí Harrymu, že Malfoy chodí do Komnaty nejvyšší potřeby, proto ho nikdy na Pobertově plánu nevidí. Neklamnou známkou, že se s Malfoyem něco děje, je i jeho vzhled a chování. Nejsou v něm ani stopy po povýšenosti, samolibosti a nadřazenosti. Z toho všechno si Harry vyvodí jasný závěr, že Malfoyovi, pokud má opravdu úkol, se jeho plnění příliš nedaří.

Díky nápoji štěstí se Harry jakoby mimochodem potkává večer s Křiklanem a vezme ho s sebou na pohřeb Hagridova pavouka. Harry od opilého Křiklana získá vzpomínku, která jim chybí k vyřešení celé Voldemortovy minulosti. Křiklan kdysi pověděl Tomovi o viteálech: „*Pojmu viteál se používá k označení předmětu, do něhož někdo ukryl část své duše*“ [...] *Musíte svoji duši rozpoltit*“ (tamtéž: 409). Rozpolcení duše je možné, pokud člověk spáchá vraždu. Voldemort pak neváhal spáchat hned několik vražd a svoji duši opakovaně rozervat na sedm částí, které uložil na různá místa.

Je vidět, že vypravěč má všechno detailně promyšlené – pomocí Tomovy minulosti jsme se dostali až na podstatu jeho bytí a tím snad i ke způsobu, jak Voldemorta přemoci. Raddleův deník, první viteál, už Harry zničil. Druhý viteál, Rojvolův prsten s černým kamenem, zničil Brumbál. Další čtyři viteály jsou (dle Brumbálovy domněnky) začarovány do věcí, které kdysi patřily zakladatelům bradavických kolejí, a poslední viteál přebývá ve Voldemortově znovuoživeném těle.

V následujícím Brumbálově monologu je zdůrazněna jediná síla, jež dokáže Voldemorta zastavit – Harryho schopnost lásky. V tomto díle si Harry uvědomuje, že přebírá veškerou zodpovědnost za všechny zločiny spáchané v kouzelnickém světě, a je odhodlán Voldemorta zabít. Tady vidíme, jak se v průběhu jednotlivých dílů Harryho postava vyvinula. Z malého vyděšeného kluka, který přišel do Bradavic, dozrál mladík odhodlaný zbavit svět zla: „*Harry přemýšlel o matce, o otci a o Siriusovi. Přemýšlel Cedriku Diggorym. Přemýšlel o všech strašlivých zločinech, o nichž věděl, že se jich lord Voldemort dopustil. [...] „Přál bych si, aby zemřel,“ odpověděl tiše. „A chtěl bych být tím, kdo ho zabije*“ (HP VI: 421).

Harry zjistí, že Snape ví o věštbě týkající se jeho a Voldemorta. Dozví se, že to byl on, kdo poslal Voldemorta zabít Potterovy. Nedůvěřuje mu a domnívá se, že Snape hraje s ředitelem Brumbálem nečistou hru a pořád patří k přívržencům Voldemorta.

---

⁸⁰ *Na podlaze uprostřed ložnice se váleli dva domácí skřítkové: jeden měl na sobě sražený kaštanově hnědý svetr a několik vlněných čepiček, druhý měl kolem pasu jako bederní roušku omotaný kus špinavého starého hadru [...] „Kop a škráb!“ říčel spokojeně Protiva a házel po skřítčích kousky křídly, aby je ještě více rozběsnil [...] přesně v tu chvíli vrazil Dobby sukovitou pěstičku Kráturovi do úst a vyrazil mu polovinu zubů“ (tamtéž: 345).*

Brumbál se domnívá, že našel další Voldemortův viteál, a poprosí Harryho o pomoc při jeho zneškodnění. Napětí děje graduje a čtenář očekává další napínavé dobrodružství. Vypravěč pro ně volí atypické prostředí - mořský útes, který kdysi Voldemort navštívil. Popis tohoto nebezpečného místa vnímáme prostřednictvím Harryho smyslů: „*Harry cítil sůl a slyšel burácející vlny. Vlasy mu pročesával lehký chladný vánek a před očima se mu rozprostíralo moře ozářené měsícem a obloha posetá hvězdami. Stál na vysoko položené, temné a skalnaté výspě a zpěněná voda pod ním divoce vířila [...] za jeho zády se tyčil závratný útes, téměř kolmá, černá a jednolitá stěna [...] byl to ponurý a bezútěšný pohled*“ (tamtéž: 457; zvýrazněno EK).

Klíčem pro vstup do strašidelné jeskyně je trocha Brumbálovy krve. Všudypřítomnou atmosféru strachu a nebezpečí stupňuje vypravěč prvky vyskytujícími se v hororech: „*V jeho záři se objevila mrtvola muže. Mrtvý ležel tváří vzhůru jen několik centimetrů pod hladinou, otevřené oči měl zamlžené [...] z černých jezerních vod povstávala armáda mrtvých [...] na ostrůvek už ale vylézali další neživí. Kostnatýma rukama chňapali po kluzkých kamenech, prázdnýma zmlženýma očima v propadlých rozšklebených tvářích ho bedlivě sledovali*“ (tamtéž: 467). Na ostrůvku objeví pohár s tekutinou, kterou Brumbál přes veškerý svůj odpor a varování Harryho vypije, protože předpokládá, že pak získá další viteál. V tomto okamžiku je ukázána Brumbálova důvěřivost hraničící až s lehkomyšlností.⁸¹ Průběh celé této scény, obšírně vylíčené na dvou stránkách, se mísí s výkřiky strachu, děsu a bolesti. Domnívám se, že pro dětského čtenáře je tato scéna traumatizující, neboť v ní za velikých bolestí nesmírně trpí ta nejcharakternější kladná postava ságy.⁸² Brumbál, ač sláb, se za pomoci Harryho úspěšně přemístí do Prasinek.

Vypravěč opět využívá „dvojitého závěru“ a chvíli dává čtenářovi naději, že je všemu zlému konec. V Prasinkách se však dozvíme, že nad bradavickou školou visí Znamení zla. Nejlítější boj začíná ve chvíli, když Malfoy na věži ohrožuje Harryho a

---

⁸¹ „Ale co když – co když vás zabije?“ „To snad ne, pochybuji, že by měl smrtící účinky,“ uklidňoval ho nevzrušeně Brumbál. „Lord Voldemort určitě nemá v úmyslu osobu, která se na jeho ostrov dostane, zabít“. Harrymu připadalo jeho tvrzení neuvěřitelné. Není to další **důkaz Brumbálova šíleně tvrdohlavého odhodlání hledat v každém něco dobrého?**“ (tamtéž: 468; zvýrazněno EK).

⁸² „Dvakrát jsem tu smrt přepsala a pak už to bylo hotové. Definitivní. Ta postava byla definitivně mrtvá. Přišla jsem ubřečená do kuchyně a Neil se mě zeptal: „Co se proboha stalo?“ A já jsem řekla: „Právě jsem tu osobu zabila.“ Neil neví, kdo ta osoba je. A já jen opakovala: „Právě jsem ji zabila.“ A on mi na to odpověděl: „Tak to nedělej.“ Myslela jsem si: doktor, no... tak jsem mu řekla: „Ale to takhle to nejde. Když píšeš knihy pro děti, tak musíš být nemilosrdný zabiják.“ (**Rozhovor pro BBC News** [online; rok zpracování 2003; cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z [www <http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40>](http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40)).

Brumbála. Dialog Malfoye a Brumbála nám ozřejmí všechny tajemné události, které se v průběhu roku staly.

Malfoy, jenž tajně dopravil do Bradavic Smrtijedy, však nenachází odvahu Brumbála zabít. Smrtící kletbu na Brumbála tedy sešle až Snape. Brumbál tedy víceméně umírá na následky své přílišné důvěřivosti. Otevřenou otázkou však zůstává, proč měl Malfoy zabít právě Brumbála. Pod věží, kde leží tělo mrtvého Brumbála, nachází Harry domnělý viteál. Objevuje v něm vzkaz od tajemného R. A. B., že pravý viteál už byl zničen. Tímto vypravěč vytváří jednu ze zápletek sedmého dílu.

Brumbálův pohřeb a smutek z jeho smrti ostře kontrastují s nádherným letním dnem. Všechen nářek a stesk po Brumbálovi je vyjádřen ve zpěvu jeho přítele, fénixe Fawkse. Harry si uvědomuje, že ti, kterým na něm záleželo, nasazovali vlastní život, aby ho ochránili. Je pevně odhodlán zničit voldemortovské zlo. Ujištěním, že přátelé s ním budou za každých okolností, končí šestý díl.

3.7 Hypotézy o sedmém dílu Harryho Pottera

V této kapitole chceme na základě internetových článků nastínit domněnky o sedmém, údajně posledním, dílu ságy o Harrym Potterovi. Závěrečný díl, nazvaný *Harry Potter and the Deathly Hallows*, vyjde dle prohlášení Rowlingové 21. 7. 2007. V jednom ze svých rozhovorů naznačila, že v tomto dílu načne pravděpodobně novou zápletku. Poslední kapitolu sedmého dílu má Rowlingová napsanou údajně už od začátku 90. let. Rowlingová dále sdělila, že v posledním dílu zemřou dvě postavy. V této souvislosti na se autorku obrátili američtí bestselleroví autoři John Irving a Stephen King se žádostí, aby Harryho Pottera nenechala zemřít. Překladatel Harryho Pottera, Pavel Medek, uvedl následující: „*Upřímně doufám, že Rowlingová dodrží hranice dětské literatury a nesprovodí nikoho z trojice hlavních hrdinů.*“ Medek odhaduje, že se v sedmé knize ukáže pravá povaha profesora Snapea i Draca Malfoye, kteří se podle něho nakonec přikloní k dobru. Dále polemizuje také o smrti Brumbála v Princí dvojí krve.⁸³ Zatím se musejí fanoušci Harryho spokojit s mnohoznačnou větou, jež se objevila na domovské stránce J. K. Rowlingové: „*Pak už nebude žádný Harry.*“

---

⁸³ *Pavel Medek o sedmém dílu* [online; rok zpracování 2007, cit. 10. 2. 2007]. Dostupný z [www <http://l.h.50.sblog.cz/2007/02/10/1391>](http://l.h.50.sblog.cz/2007/02/10/1391).

Harry Potter: krvavý konec a dva mrtví⁸⁴

Harry Potter a Princ dvojí krve - britská obálka pro děti

27. června 2006 10:54

Joanne Rowlingová odhalila plány, co chce provést v posledním dílu ságy o čarodějnickém uční Harrym Potterovi. Nejméně dvě postavy zemřou. Kdo to bude, však zůstává tajemstvím.

Britská spisovatelka již dříve prohlásila, že závěrečnou kapitolu sedmé knihy už má dlouho napsanou. Původně prý počítala s tím, že závěr ságy bude krvavější, zemřít měly hned postavy tři.

"Jednu postavu jsem omilostnila, ale musím přiznat, že zemřou dvě (postavy), u nichž jsem to neměla původně v úmyslu," řekla Rowlingová. Víc prozradit odmítla, prohlásila, že nechce být již nyní terčem nenávistných útoků fanoušků.

Rowlingová v rozhovoru pro televizní stanici Channel 4 rovněž podotkla, že chápe touhu spisovatelů zabít hlavního hrdinu úspěšné řady.

"Nikdy mne nelákalo ho (Harryho) nechat zemřít před koncem sedmého dílu, protože jsem od začátku plánovala sedm knih, a to také chci splnit," řekla spisovatelka.

Je možné, že tou třetí postavou, která měla podle plánů spisovatelky zemřít, mohl být právě Harry Potter. Naznačují to i další výroky Rowlingové z již zmiňovaného rozhovoru.

"Dokážu zcela pochopit autora, který si řekne: Zabiju ho, poněvadž pak nebude moci vzniknout žádné pokračování z pera jiného autora. Takhle to skončí a po mé smrti nebude moci nikdo hrdinu znovu oživit," říká.

Čtyřicetiletá Rowlingová napsala první dobrodružství Harryho Pottera jako nezaměstnaná svobodná matka, postupně se z ní však stala jedna z nejbohatších spisovatelek historie s odhadovaným osobním jměním ve výši přes miliardu dolarů. Knížek Harryho Pottera se ve světě prodalo už na 300 milionů.

---

⁸⁴*Harry Potter: krvavý konec a dva mrtví* [online; rok zpracování 2006, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z [www <http://show.idnes.cz/harry-potter-krvavy-konec-a-dva-mrtvi-d8p/literatura.asp?c=A060627_105418_show_aktual_mgb>](http://show.idnes.cz/harry-potter-krvavy-konec-a-dva-mrtvi-d8p/literatura.asp?c=A060627_105418_show_aktual_mgb).

Nechte Pottera žít, žádají slavní spisovatele⁸⁵

Joanne Kathleen Rowlingová

3. srpna 2006 1:00

Američtí bestselleroví autoři John Irving a Stephen King se obrátili na Joanne K. Rowlingovou s žádostí, aby nenechala zemřít Harryho Pottera.

Britská autorka, jejíchž knih o mladém čaroději se ve světě prodalo přes tři sta milionů výtisků, totiž nedávno sdělila, že v sedmém, závěrečném dílu série dvě významné postavy zahynou.

"Držím Harrymu palce," prohlásil Irving, jež celosvětově proslavil román Svět podle Garpa a jenž se s Kingem a Rowlingovou zúčastnil charitativního čtení v newyorské Radio City Music Hall. Na společné tiskové konferenci King vyjádřil naději, že Rowlingová bude vůči svému hrdinovi "férová", a připomněl Arthura Conana Doylea, který nechal zemřít svého Sherlocka Holmese – a pak ho musel znovu oživit.

Zmínil se i o své zkušenosti s knihou Mrtvá zóna, v níž nechal ukopat k smrti psa, a překvapeně pak četl dopisy čtenářů, kteří mu to vyčítali. "Přitom ani nešlo o osobu, ale o psa, fiktivního psa," dodal.

Rowlingová: Nejsem krutá

Rowlingová je občas nucena čelit výtkám, že její příběhy jsou díl od dílu temnější a krutější a že dokonce v šesté části "zabila" ředitele bradavické školy Brumbála. "Chápu, proč se některý autor raději zbaví svých důležitých postav, než aby riskoval, že po jeho smrti bude někdo jiný v jeho příbězích pokračovat," reaguje na to autorka.

Slíbit Irvingovi a Kingovi, že sedmý díl neskončí Harryho smrtí, však Rowlingová nehodlá. Na Irvingovu adresu poznamenala, že on zabil mnohem víc svých postav než ona. A připomíná, že nechat někoho v knize zemřít ještě neznamená, že je autor krutý.

⁸⁵ *Nechte Pottera žít, žádají slavní spisovatele* [online; rok zpracování 2006, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z [www <http://show.idnes.cz/literatura.asp?c=A060802_190416_show_aktual_mgb>](http://show.idnes.cz/literatura.asp?c=A060802_190416_show_aktual_mgb).

"Jestliže mě moji fanoušci obviňují ze sadismu, což se nestává často, doporučila bych jim, aby si pro srovnání přečetli Johnovy a Stephenovy knihy," prohlásila Rowlingová. "Myslím, že to je krutý literární svět."

Reuters, kul, MF DNES

Rowlingová odtajnila název posledního Pottera⁸⁶

22. prosince 2006 10:57

Miliony fanoušků Harryho Pottera se dočkaly první indicie, jak dopadnou osudy malého čaroděje. Spisovatelka J. K. Rowlingová zveřejnila název posledního sedmého dílu své série.

Ačkoliv není jisté, kdy se poslední, sedmý díl kultovní série objeví na pultech, jeho název v angličtině bude znít **Harry Potter and the Deathly Hallows**.

Nabídnout název nové knihy v češtině není jednoduché. Se slovníkem v ruce se nabízejí překlady jako Smrtící posvěcení, případně Smrtící blahořečení, což bez znalosti děje nemusí odpovídat skutečnému významu v angličtině.

Vydavatelství Albatros se zatím k novým informacím o závěrečném dílu potterovské série nevyjádřilo, stejně jako překladatel Pavel Medek.

Nebyla by to tajnůstkářka Rowlingová, kdyby název oznámila běžným způsobem. Dala jej na vědomí prostřednictvím interaktivní hry na svých webových stránkách. Bylo potřeba v úvodu kliknout na správný předmět a na konci se titul nové knihy objevil.

Zlověstný název určitě rozpoutá další vlnu otázek, jak to s hlavním hrdinou dopadne. Už letos v létě Rowlingová naznačila, že některé svoje románové postavy nechá zemřít.

"Jedna postava ode mne dostala milost, ale další dvě zemřou, i když jsem to úplně původně neměla v úmyslu," prohlásila rezolutně Rowlingová, avšak dodala, že úplně poslední kapitolu má napsanu už od začátku 90. let.

To samozřejmě vyvolalo spekulace, zda jedním ze zemřelých nebude i titulní hrdina. Žadatelům o "milost pro Pottera", mezi nimiž byl i slavný spisovatel John Irving, autorka neodpověděla. Jen se svěřila, že se jí poslední díl ságy nepsal lehce.

"Kdo nebyl v podobné situaci, nedokáže si představit, jak se teď cítím. Někdy jsem pyšná a v povznesené náladě, jindy nervní a nevyrovnaná. Poslední díl příběhu chci, ale i nechci napsat. Ale nebojte, já ho dopíšu," vzkázala čtenářům.

Zatím poslední díl Harry Potter a Princ dvojí krve zlomil několik rekordů. Britský, když se za první den prodalo přes dva miliony knih, i americký. V USA se během prvních 24 hodin prodalo neuvěřitelných 7 milionů výtisků.

Po celém světě bylo dosud prodáno přes 300 milionů výtisků dosavadních šesti dílů Harryho Pottera. Autorce, původně nezaměstnané matce, vynesl její nápad už kolem miliardy dolarů.

ob, iDNES.cz

Harry Potter asi skutečně zahyne⁸⁷

---

⁸⁶ *Rowlingová odtajnila název posledního Pottera* [online; rok zpracování 2006, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z [www <http://show.idnes.cz/rowlingova-odtajnila-nazev-posledniho-pottera-frq-/literatura.asp?c=A061222_105739_literatura_ob>](http://show.idnes.cz/rowlingova-odtajnila-nazev-posledniho-pottera-frq-/literatura.asp?c=A061222_105739_literatura_ob).

Daniel Radcliffe

28. prosince 2006 11:50

Spekulace o možném fyzickém konci nejslavnějšího čaroděje všech dob Harryho Pottera v posledním dílu jeho příběhů, plánovaném na příští rok, dostávají reálnější podobu.

Zdá se totiž být zcela jasné, že Harryho v sedmém dílu rozsáhlé ságy čeká sice hrdinský, nicméně definitivní konec.

O senzaci, jež se okamžitě roznesla nejen v literárním světě, se nevědomky postaral sedmnáctiletý Daniel Radcliffe, jenž Harryho ztělesňuje ve filmových přepisech. Takřikajíc si pustil pusu na špacír a prozradil, že protagonista, jemuž vdechla život Joanne K. Rowlingová, skutečně zahyne. Nemá právo žít poté, co se mu podaří zničit věčného protivníka Lorda Voldemorta.

"Vždycky jsem si myslel, že Harry musí zemřít," řekl Radcliffe. "On i Voldemort jsou vyřezáni z jednoho kusu dřeva. A musejí odejít ze světa společně."

Milióny Potterových příznivců jeho slova naprosto šokovala. Spisovatelka se sice snaží i nadále mlžít a k Danielovým slovům se nijak nevyjádřila.

Pouze připustila, že Harry musí zničit dalších pět tzv. horkruxů (okultních předmětů, do nichž kouzelníci vkládají části své duše), aby nadobro skoncoval s černým mágem Voldemortem.

Na potvrzení pravdivosti Danielova slovního úletu si budou muset čtenáři počkat do příštího roku, kdy se Harry Potter and the Deathly Hallows objeví na knižních pultech.

Zatím se musejí spokojit s mnohoznačnou větou, jež se objevila na domovské stránce J. K. Rowlingové: "Pak už nebude žádný Harry."

---

⁸⁷ *Harry Potter asi skutečně zahyne* [online; rok zpracování 2006, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z [www <http://show.idnes.cz/harry-potter-asi-skutecne-zahyne-dqi/literatura.asp?c=A061228_115037_literatura_ob>](http://show.idnes.cz/harry-potter-asi-skutecne-zahyne-dqi/literatura.asp?c=A061228_115037_literatura_ob).

Závěr Pottera bude „špalek“, míní překladatel⁸⁸

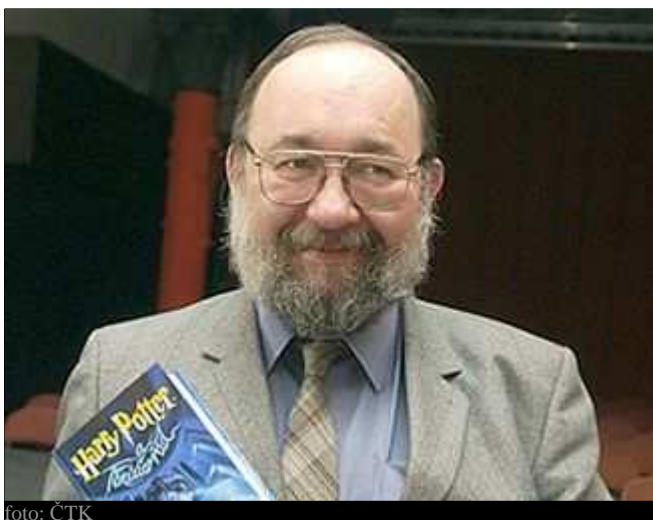

foto: ČTK

Pavel Medek

2. února 2007 1:00

Překladatel Pavel Medek se těší na závěrečný díl ságy o Harrym Potterovi, který v originále vyjde v července. Podle něj bude kniha zřejmě velmi obsáhlá.

Termín vydání posledního sedmého dílu série nazvaného Harry Potter And The Deathly Hallows byl zveřejněn včera.

Příběh Harryho Pottera se uzavře 21. července⁸⁹

1. února 2007 13:20

Závěrečný sedmý díl knižní série o Harrym Potterovi vyjde 21. července, oznámila autorka ságy o malém čaroději Joanne K. Rowlingová.

Rowlingová datum vydání zveřejnila na své webové stránce s tím, že kniha bude v anglicky mluvících zemích k dostání minutu po půlnoci.

"Kniha v tento den vyjde ve verzích pro děti i dospělé, ve speciální dárkové úpravě i jako zvuková kniha," uvedlo britské nakladatelství Bloomsbury.

ORIGINÁL VYJDE 21. ČERVENCE - prozradila to sama spisovatelka⁹⁰

Tuzemská práva na knihu o čarodějnickém učni vlastní nakladatelství Albatros, které se bude ze všech sil snažit, aby české vydání stihlo ještě do konce roku.

⁸⁸ *Závěr Pottera bude „špalek“, míní překladatel* [online; rok zpracování 2007, cit. 19. 2. 2007].

Dostupný z www <http://show.idnes.cz/zaver-pottera-bude-spalek-mini-prekladatel-f2t/literatura.asp?c=A070201_210733_literatura_kot>.

⁸⁹ *Příběh Harryho Pottera se uzavře 21. července* [online; rok zpracování 2007, cit. 19. 2. 2007].

Dostupný z www <http://show.idnes.cz/literatura.asp?c=A070201_132043_literatura_kot>.

⁹⁰ *ORIGINÁL VYJDE 21. ČERVENCE - prozradila to sama spisovatelka* [online; rok zpracování 2007, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <http://show.idnes.cz/literatura.asp?c=A070201_132043_literatura_kot>.

"To víte, že jsme s tím počítali, a jsme šťastní, že nám futurologická předpověď vyšla – překladatel Pavel Medek si kvůli tomu už na léto vyhradil volno," podotýká šéfredaktor Albatrosu Ondřej Müller.

V nakladatelství se spletli jen o dva týdny, původně mysleli, že si Rowlingová pro sedmý díl nenechá ujít magické datum 7. 7. 2007.

Klevetivé jazyky tvrdí, že se toho Rowlingová vzdala jen proto, aby nezastínila britskou filmovou premiéru Harryho Pottera a Fénixova řádu 13. července (v českých kinech se snímek objeví o šest dní později).

Medek bude mít více času

Klíčovou otázkou nicméně zůstává rozsah knihy, který může podstatně zpozdit ediční vyhlídka.

"Obávám se, že pokud chce Rowlingová rozuzlit vše, co v posledních knihách zamotala, bude to pěkný špalek. Ale jsem připraven. Za sebe prohlašuji, že budu mít na překládání více času – od letošního ledna jsem totiž na volné noze," říká Medek.

Na práci se těší, i když zároveň trne. "Upřímně doufám, že Rowlingová dodrží hranice dětské literatury a nesprovedí nikoho z trojice hlavních hrdinů," dodává Medek.

Je Brumbál opravdu mrtvý?

Překladatel odhaduje, že se v sedmé knize ukáže pravá povaha profesora Snapea i studenta Malfoye, kteří se podle něho nakonec přikloní k dobru.

Harry Potter představil poslední titulní strany⁹¹

28. března 2007 15:05

Fanoušci Harryho Pottera dostali další indicie, jak vyvrcholí série o čarodějnickém učni. Vydavatelé odtajnilo titulní strany anglických verzí sedmého dílu s podtitulem Deathly Hallows.

Americká verze obálky, kterou přebírá i tuzemské vydavatelství Albatros, obsahuje ilustraci Harryho Pottera se vztyčenou rukou, jako by se chystal provést kouzlo.

Britské verzi pro děti vévodí obrázek hlavních hrdinů - nejen Harryho, ale i jeho přátel Rona a Herminony - s vyděšeným výrazem ve tváři, kterak se brodí pokladem.

Verze pro dospělé je pak spíše pochmurná. Fotografie ukazuje medailon s výrazným písmenem S symbolizujícím slovo Slytherin, což v českém překladu znamená Zmijozel.

Podle všeho jde o jeden z viteálů (v angličtině horcrux), do nichž Lord Voldemort, hlavní protivník Harryho Pottera, začaroval kousek své duše. Mladý čaroděj musí zničit všechny viteály, aby mohl Voldemorta zabít.

Děj posledního dílu knižní série z pera britské spisovatelky Joanne K. Rowlingové nadále zůstává přísně střeženým tajemstvím.

Z dosavadních informací je patrné, že kniha bude temná, Harry se nedostane k oblíbenému sportu famfrpálu a zemřou další postavy.

V anglicky mluvících zemích kniha vyjde 21. července. Internetové obchody po celém světě už přijímají předobjednávky.

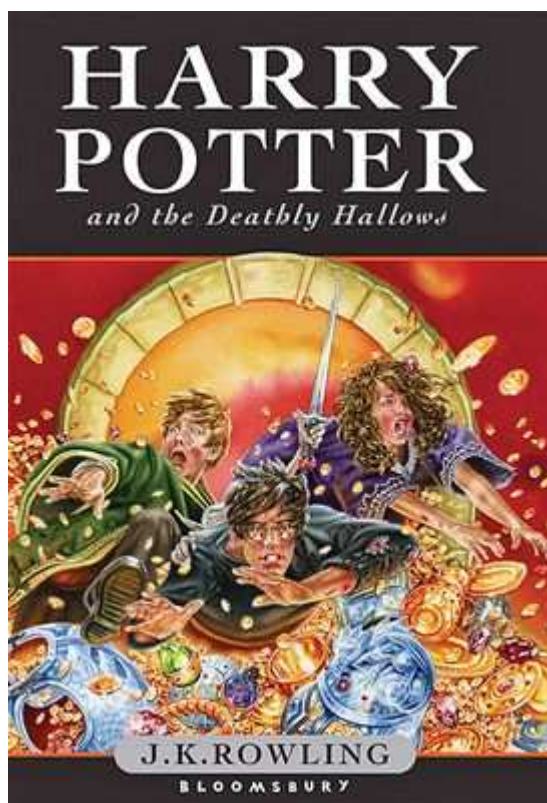
⁹¹ *Harry Potter představil poslední titulní strany* [online; rok zpracování 2007, cit. 12. 4. 2007].

Dostupný z [www <http://show.idnes.cz/literatura.asp?c=A07328_150513_literatura_kot>](http://show.idnes.cz/literatura.asp?c=A07328_150513_literatura_kot).

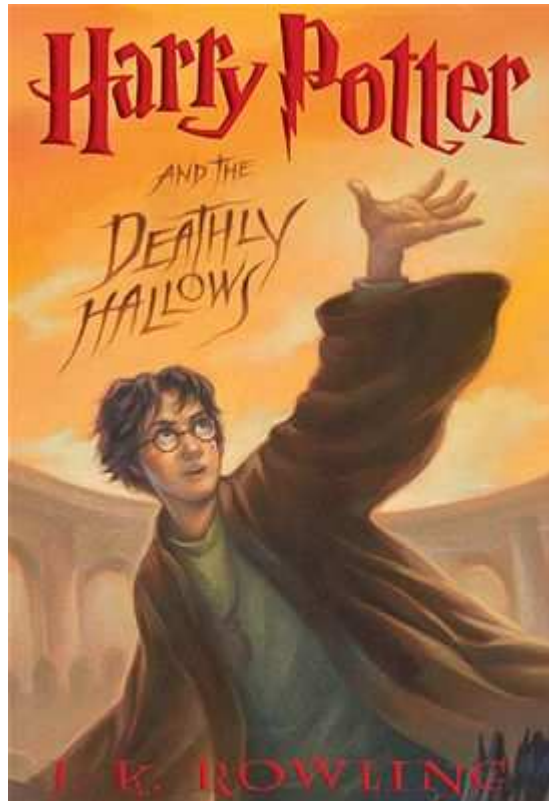
Albatros plánuje stihnout českou verzi ještě do Vánoc. Překladatel Pavel Medek se pustí do práce až po vydání originálu. Zatím si netroufl přeložit ani název vzhledem k jeho mnohoznačnosti.

Americké vydavatelství Scholastic oznámilo, že první náklad 12 milionů výtisků vyjde na recyklovaném papíře. Dalších 100 tisíc kusů knihy o 784 stranách vyjde coby DeLuxe verze také na speciálním papíře.

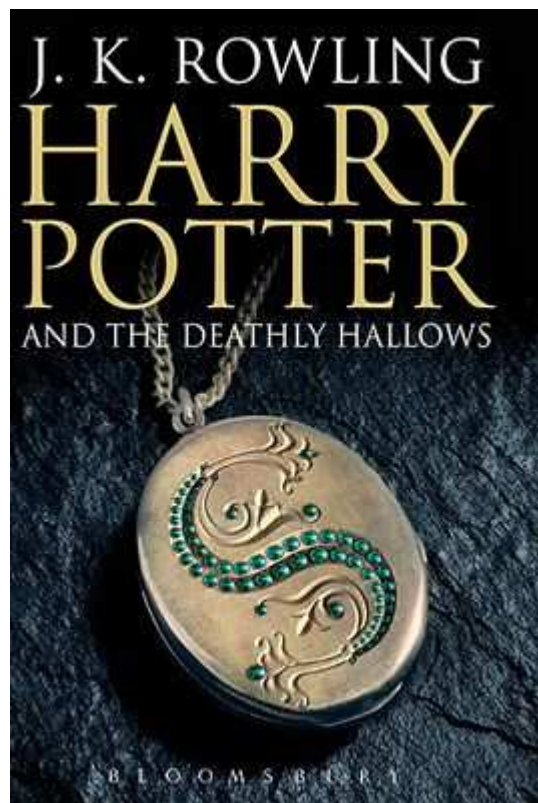
Ve Velké Británii knihy o Harrym Potterovi vydává Bloomsbury, které potvrdilo, že v jejich edici bude mít poslední díl 608 stran.

Harry Potter and Deathly Hallows - britská obálka, vydání pro děti
Autor: archiv

Harry Potter and Deathly Hallows - americká obálka, kterou přebírá i Albatros
Autor: archiv

Harry Potter and Deathly Hallows - britská obálka, vydání pro dospělé
Autor: archiv

4. ZÁVĚRY

4.1 Kompozice díla

Cílem této kapitoly je sumarizovat veškeré výsledky našeho dosavadního rozboru (jedná se o výtah nejdůležitějších poznatků z naší dosavadní práce). Zmíníme se o kompozici díla, ději, postavách, prostředí a vypravěčské strategii. Dále se budeme zabývat jazykovou a situační komikou potterovské ságy.

Všech šest dílů spojuje zarámování dobrodružného příběhu do stejného časového rámce, jehož počátek vždy tvoří začátek a konec školního roku v Bradavicích. V každém dílu vypravěč zachycuje atmosféru slavení Vánoc, Velikonoc a ustálenými prostředky zachycuje svátek svatého Valentýna. Vypravěč dovede s časem zručně pracovat. Pokud se jedná o důležité dějotvorné události, podává nám informace týkající se každé minuty.

První díl, respektive jeho první kapitola, je expozicí celé ságy. Jsme informováni o zásadních událostech a poté dochází k časovému posunu deseti let. Tento díl má rysy detektivního románu, v němž nás vypravěč úmyslně zavede na falešnou stopu. Vypravěč zde proto využívá chronologické kompozice a některých prostředků řetězové kompozice (tzv. falešné rozuzlení). V některých dílech (třetím dílu, čtvrtém dílu, šestém dílu) vypravěč používá dvojitého závěru, jenž je založen na zdánlivém vyřešení zápletky a s tím souvisejícím snížení napětí. K vlastnímu rozuzlení zápletky dochází vždy o několik kapitol později v retrospektivních reminiscencích, pronášených především Brumbálem. Aby vypravěč motivoval čtenáře k četbě následujícího dílu, nechává vždy některé otázky nezodpovězené.

Konec prvního dílu ukazuje, že Harryho „dva světy“ jsou diametrálně odlišné. Každý má svůj vlastní řád a při přechodu z jednoho do druhého zůstává situace i čas ve světě lidském i kouzelnickém neměnný.

Zápletky druhého dílu se (na rozdíl od dílu prvního) rozvíjí už od první kapitoly. Expozice druhého dílu je z časového hlediska totožná s dílem prvním. Hlavní postavy (Harry a rodina Dursleyových) jsou uvedeny do děje hned v kapitole popisující den Harryho narozenin. Pro čtenáře, kteří nečetli první díl, rekapituluje vypravěč všechny podstatné informace, proto ho mohou začít číst i bez znalosti dílu předcházejícího. Při komparaci s prvním dílem si můžeme všimnout, že časový rámec, do něhož jsou

zasazeny důležité události, je totožný. Například s vylíčením oslavy Vánoc se setkáváme v dílu druhém ve stejné kapitole jako v dílu prvním. S kompozicí je spojen pohyb v čase, jenž se v druhém dílu uskutečňuje kouzelnou rekvizitou, deníkem T. R. Raddleho. Hlavnímu hrdinovi umožní být přítomen události, která se odehrála před padesáti lety. Pohyb v čase se v sáze uskutečňuje také pomocí tzv. myslánky a přesýpacích hodin (viz třetí díl).

V třetím dílu začíná narace opět v den Harryho narozenin. Vypravěč pro své vyprávění používá stále stejný časový rámec (školní rok v Bradavicích), do něhož zasazuje vždy jiné zápletky. Lze konstatovat, že vypravěč vytváří určitá kompoziční schémata, která pak v dalších dílech opakuje (jde zejména o časové rozvržení důležitých událostí spojených se školním rokem: viz například oslavu svátku Všech svatých, o níž se pojednává v dílu třetím i druhém ve stejné kapitole). Oproti předchozím dvěma dílům volí vypravěč jinou techniku vytvoření a rozuzlení zápletky. Zatímco dříve nás ve formě indicií naváděl na rozličné stopy vedoucí k vyřešení záhady a identifikaci zla, nyní na dvou stránkách naznačuje, kdo bude hlavním protivníkem Harryho (uprchlý trestanec Sirius Black). Vypravěč nás však úmyslně navádí na stopu falešného antihrdiny (Sirius Black), o němž až v samém závěru zjišťujeme, že je to Harryho kmotr (tedy kladný hrdina). V retrospektivních reminiscencích sloužících ke zpomalení toku děje se dozvídáme o událostech týkajících se Harryho rodiny či jeho přátel (životní příběh profesora Lupina). Po zdánlivém vyřešení konfliktu (identifikace pravého antihrdiny) vypravěč vytváří novou zápletku a rozehrává další dobrodružství.

Autorská strategie uplatněná v tomto dílu je tedy odlišná od dílů předcházejících. Mohli bychom ji označit jako narativní techniku „náhodných zmínek a drobných detailů“.⁹² Zdánlivě nepodstatné jevy, jako např. chybějící prst Ronovy křisy, nesnášenlivost kocoura a křisy atd., hrají totiž v ději a zejména v jeho závěrečném dešifrování zásadní roli.

Pro finální rozuzlení konfliktu je (stejně jako v každém dílu Harryho Pottera) důležitá postava Brumbála, jenž přátelům pomocí kouzelných přesýpacích hodin umožní změnit klíčové události. Vypravěč tento díl (stejně jako oba předchozí) končí dialogem Harryho a Brumbála.

Zpestření do „šablonovitých“ začátků potterovské série vnáší první kapitola čtvrtého dílu. U předcházejících dílů jsme byli zvyklí, že vypravěč naraci zahajoval na

---

⁹² Vlastní formulace.

konci léta v rodině Dursleyových. Nyní optikou pamětníků pojednává o vraždě Raddleových ve vesnici Malý Visánek. K této stránkově obsáhlé knize dokáže vypravěč čtenáře připoutat časovým rozvržením tří úkolů, které studenti bojující o Ohnivý pohár musí splnit (první úkol se plní na začátku roku, druhý v únoru a třetí v samém závěru školního roku). Triáda úkolů je charakteristická zejména pro žánr pohádky.

Všechny pro děj zásadní události jsou vypravěčem naplánované na závěr školního roku. Zatímco v prvním díle byl závěrečný boj Harryho s Voldemortem vyobrazen jen na několika málo stránkách, ve čtvrtém díle se schyluje k nejdůležitější události zhruba sto stran před koncem dílu.

Stejně jako v třetím dílu vypravěč čtenáře mystifikuje. Vytváří postavu, o níž se domníváme, že je to Harryho pomocník (Moody). Avšak tento domněle kladný hrdina je ve skutečnosti hrdinou záporným a pravý antihrdina uniká naší pozornosti. Stejně jako v předchozích dílech se dozvídáme na konci narace úplnou rekonstrukci příběhu i s detaily, o nichž hlavní hrdinové nevěděli. Vypravěč opět osvětluje to, co se čtenář mohl zatím jen domnívat. Rekonstrukce děje provedená prostřednictvím Brumbála je nutná kvůli bohaté fabuli, v níž se čtenář přestává orientovat

Expozice pátého dílu není situována do prostředí rodiny Dursleyových, ale je umístěna do jiného prostředí „nemudlovského“ světa (dům, v němž je sídlo Fénixova řádu či budova ministerstva). Vypravěč tímto udržuje čtenáře v napětí, zda Harry stihne začátek nového školního roku v Bradavicích.

Pokud budeme sledovat syžet díla, zjistíme, že na zhruba pět stech stránkách nedochází k žádnému závažnějšímu konfliktu. Prozatím skryté zlo se připomíná motivem bolesti Harryho jizvy, pocitem propojení s Voldemortem, děsivými sny hlavního hrdiny a občasnou touhou fyzicky ublížit Brumbálovi. Harrymu se opakovaně zdá sen o podivné chodbě a dveřích z ní vedoucích. Na začátku dveře jenom vidí, teď už jsou pootevřené a vychází z nich světlo. Ke vstoupení do nich chybí už jen málo, ale vypravěč vždy sen přeruší, a tím graduje napětí. Těmito krátkými zmínkami, v textu snadno přehlédnutelnými, posouvá vypravěč příběh dále a odkrývá skryté tajemství.

Jak již bylo zmíněno, vypravěč se neubrání schematicnosti časového rámce, jehož důležitým bodem je slavení Vánoc. V předchozích čtyřech dílech Harry Vánoce trávil v Bradavicích, nyní je prožívá v Siriusově domě s ostatními členy Fénixova řádu.

Závěr je opět schematicky vystavěn (viz interpretace předchozích dílů). Harryho nacházíme v Brumbálově pracovně při rozhovoru o minulých událostech. Po ukončení

celého dobrodružství se Harry a jeho přátelé se rozjíždějí strávit prázdniny do svých domovů.

Úvod šestého dílu je inovativně lokalizován do světa nekouzelnického, konkrétně přímo na ministerstvo. Jsme svědky rozhovoru mezi ministrem kouzel Poppletem a mudlovským ministerským předsedou, v němž jsou připomenuty informace týkající se představitele zla, lorda Voldemorta.

V druhé kapitole šestého dílu vypravěč popisuje strašidelnou atmosféru Tkalcovské ulice a zmiňuje se o tajném plánu záporných hrdinů. S hlavním hrdinou Harrym se setkáváme až v kapitole třetí. Kompozici retarduje řada retrospektiv do Voldemortovy minulosti. Vypravěč opět využívá „dvojitého závěru“ a chvíli dává čtenáři naději, že je veškerému zlu konec. Veškeré podstatné události se dozvídáme z dialogu Malfoye a Brumbála. Harry, ač fyzicky přítomen, tentokrát v závěrečném rozhovoru nefiguruje. Vypravěč neopomněl nastolit záhadu, jež bude zřejmě rozvíjet děj posledního, sedmého dílu.

4.2 Postavy v potterovské sáze

Potterovská sága je založena na existenci dvou paralelních světů. Kromě světa „obyčejných“ lidí se proto setkáváme s postavami z kouzelnického světa k němu paralelnímu. Mnohé postavy jsou znázorněny schematicky jako nositelé dobra, nebo zla. Jak vyplývá z titulů všech šesti dílů, hlavním hrdinou je desetiletý sirotek Harry Potter, o němž se však nejdříve dozvídáme prostřednictvím drobné zmínky: „*To Potterovi, tak jsem to slyšel –*“ „*– ano, jejich syn, Harry –*“ (HP I: 10). Motiv osiření, budící soucit, přispívá k identifikaci čtenáře s hlavním hrdinou. Čtenáři může být Harry blízký také tím, že není představen jako nebojácný hrdina, ale naopak jako hrdina, který má leckdy strach (viz například závěr prvního dílu).

Zachová (ZACHOVÁ 2004: 251) ve své studii⁹³ konstatuje, že u dětských postav potterovské série „*nedochází k vnitřnímu rozvrstvení postav, autorka se nezabývá jejich vnitřním světem, duševními stavy*“. Dle mého názoru však tomu tak není. Harry samozřejmě duševním vývojem prochází a jeho vnitřní svět je v průběhu celé ságy čtenářům prezentován. Toto tvrzení doložíme v několika následujících odstavcích.

---

⁹³ Zachová v bibliografii odkazuje na čtyři díly Harryho Pottera.

Zatímco v prvním dílu je Harry představen jako „loutka“ pěstounské rodiny Dursleyových, v druhém dílu se ukazuje posun ve vývoji jeho osobnosti. Nemíní nechat urážet sebe ani své rodiče, proto zneužije svých kouzelnických schopností k tomu, aby sestru strýce Vernona, tetu Marge, potrestal zakázaným kouzlem a posléze odešel od Dursleyových. Harry si zároveň uvědomuje, že překročil pravidla stanovená bradavickou školou (kouzlil ve světě „mudlů“), a jako oprávněný trest očekává vyloučení ze školy. Problematika viny a adekvátnosti následného trestu se objevuje i v díle třetím, kde Harry ve snaze zachránit Dudleyho před mozkomory opět poruší pravidla chování kouzelnického světa.

Harry je představen jako klasický „teenager“ se všemi neřestmi, což potvrzuje nepořádek v jeho pokoji. Jako většina dospívajících také Harry podléhá pokušení koupit si věci, po kterých touží, místo aby investoval do věcí, které skutečně potřebuje. Vypravěč ukazuje, že Harry řeší stejné problémy jako dnešní mládež, které může být morálním vzorem. Nakonec se totiž rozhodne pro nákup nových školních pomůcek.

Harry je frustrovaný absencí rodinného zázemí. Při zmínkách o svých rodičích často reaguje neadekvátně a emocionálně. Při zjištění, že jeho otec kdysi šikanoval profesora Snapea, je Harry šokovaný. Na svého otce byl totiž vždy hrdý a viděl v něm svůj morální vzor. Nyní ho tato ztráta ideálů bolí.

Harry je velice citlivý na chování okolí vůči němu. Vypravěč popisuje Harryho pocity bezmocnosti, vzteku a zklamání, které ventiluje nic neřešícím násilím („*Nakopl svůj školní kufr, když ho míjel, ale ve svém vzteku si tím ani trochu neulevil*“, HP V: 45) či si je slovně vybíjí na své zvířecí pomocníci a kamarádce, sově Hedvice.

K období dospívání, jímž Harry prochází, patří motiv lásky. Tato emoce tvoří protipól ke zlu, se kterým se Harry v průběhu celé ságy potýká. Vypravěč jemným způsobem naznačuje první zamilování, zmatení a poblouznění. Sentimentálními prostředky vypravěč líčí setkání Harryho s Cho: „*Mám tě vážně ráda, Harry.*“ *Nebyl vůbec schopen myslet. Po celém těle jako by mu pobíhali mravenci a ochromovali mu paže, nohy i mozek. Teď už byla až moc blízko. Viděl každou slzu, která se jí chvěla na řasách*“ (HP V: 423).

V šestém dílu jsme si z dřívějších nepatrných náznaků mohli všimnout Harryho náklonnosti k Ronově sestře Ginny. Harry si své city k ní začíná uvědomovat: „*Pocítil zvláštní podrážděné bodnutí, když od něj odcházela a zaválal za ní závoj dlouhých rudých vlasů. Přes léto si natolik zvykl na její každodenní přítomnost*“ (tamtéž: 115). Snaží se však sám sebe přesvědčit, že nemůže chodit se sestrou svého nejlepšího

kamaráda. Postupně začíná žárlit na její chlapce: „*Narazili na Deana a Ginny, kteří se vášnivě líbali v tak těsném objetí, jako by je k sobě někdo přilepil. Harry ucítil, jako by mu v žaludku vybuchlo něco velikého a šupinatého a rvalo mu to útroby, jako by mu mozek zaplavila horká krev, vymazala mu všechny normální myšlenky a nahradila je zuřivou touhu vyslat na Deana kletbu a proměnit ho v rosol*“ (tamtéž: 237).

Harry se stává v šestém dílu rozumným a citlivým mladíkem, který si nyní ještě více začíná uvědomovat otázky života a smrti: „*Když jsem ale byl u Dursleyových,*“ skočil mu Harry do řeči a hlas mu zpevněl, „*uvědomil jsem si, že se nemůžu uzavřít před světem, ani ...ani se sesypat. To by přece Sirius nechtěl, že? A kromě toho, život je příliš krátký*“ (HP VI: 69). Při rozhovoru s ministrem Brouskem si počíná jako dospělý muž, dokáže obhájit svoje postoje a nehodlá za žádnou cenu své názory změnit. Svou nekompromisností nám v tuto chvíli připomíná spravedlivého a čestného Brumbála.

Harry si uvědomuje, že přebírá veškerou zodpovědnost za všechny zločiny spáchané v kouzelnickém světě, a je odhodlán Voldemorta zabít. Z výše zmíněných situací a příkladů tedy vidíme, jak se v průběhu jednotlivých dílů Harryho postava vyvinula. Z malého vyděšeného kluka, který přišel do Bradavic, dozrál mladík odhodlaný zbavit svět zla: „*Harry přemýšlel o matce, o otci a o Siriusovi. Přemýšlel Cedriku Diggorym. Přemýšlel o všech strašlivých zločinech, o nichž věděl, že se jich lord Voldemort dopustil. [...] „Přál bych si, aby zemřel,*“ odpověděl tiše. „*A chtěl bych být tím, kdo ho zabije*“ (HP VI: 421).

Již jsme zmínili zkarikurovanou měšťáckou rodinu Dursleyových a jejich syna Dudleyho. Dursleovi představují přízemní, sebestřednou rodinu. Harryho postavení v rodině Dursleyových zůstává ve všech dílech ságy stále stejné, v rámci této malé sociální skupiny je neustále v pozici outsidera, Dursleyovi ho neustále urážejí a ponižují.⁹⁴

Strýc Vernon je vylíčen jako nerudný měšťák se zlomyslnými očima (HP VI: 44, srovnej HP III: 22). Ve čtvrtém díle vypravěč ironizuje jeho xenofobii. Jeho žena Petunie je stále popisována pomocí schematických prostředků (*koňský obličej*; HP VI: 44; srovnej HP III: 21; HP II: 9). V pátém díle ji vypravěč ukazuje z jiného úhlu

---

⁹⁴ Například před návštěvou Marge, strýcovy sestry, dostává Harry následující rady: „*Za první,*“ zavrčel strýc Vernon, „*si budeš dávat pozor na jazyk a nebudeš drzý...*“, „*Za druhé,*“ pokračovat strýc Vernon, „*protože Marge nic neví o tvé úchylnosti, nechci, aby se tu v době jejího pobytu dělo něco – něco nenormálního*“... „*A za třetí,*“ uzavřel strýc Vernon, „*jehož zlomyslná očka teď v odulém zarudlém obličejí připomínala úzké škvírky, „jsme Marge řekli, že chodíš do Polepšovny svatého Bruta pro nenapravitelné nezletilé delikventy*“ (HP III: 22).

pohledu. Když Harry vysvětluje Dudleyho napadení mozkomory, změní se náhle její chování. Ztratí i svojí ironickou tvář, za kterou se celý život schovává.

Harryho protihráče ve světě lidském představuje Dudley. Dudley je zavalitý, rozmazlený chlapec, kterému se neustále něco nelíbí a jenž musí dostávat jen ty nejlepší věci. V druhém dílu se při prvním slovním střetu Harryho s Dudleym ukazuje, že se Harry začíná více prosazovat, avšak i nadále je Dursleyovými psychicky týrán. Vztah Harryho a Dudleyho připomíná vztah některých hrdinů pohádek, např. vztah Popelky a jejích sester.

Situace, které Harry u Dursleyových zažívá, obsahují řadu groteskních prvků, které jsou dovedeny až do absurdního paradoxu. Takto vypravěč vytváří zvláštní perspektivu nazírání skutečnosti (v tomto případě nepřátelské).⁹⁵ Zachová (**ZACHOVÁ 2004: 249**) o rodině Dursleyových píše: „*Toto prostředí svou negativní vyhraněností představuje spíše karikaturu rodinného života než nepřátelský svět psychicky nebo fyzicky týrající svého svěřence*“. Z námi uvedeného citátu však vyplývá, že Dudley Harrymu fyzicky ubližoval. Taktéž nemůžeme souhlasit s tvrzením Zachové o absenci psychického týrání.⁹⁶ Outsidera představuje Harry však jen ve světě lidském („světě mudlů“), po přečtení několika dílů potterovské série zjišťujeme, že ve světě kouzelnickém je tomu naopak.

Harryho protihráčem ve světě kouzelnickém je Draco Malfoy, charakterizovaný nejdříve optikou hlavní postavy na základě jejich prvního rozhovoru. Draco společně se svými stupidními nohsledy Grabbem a Goylem představuje problém šikany. Harry a jeho kamarád Ron Weasley vedou neustále bitvu proti jejich podlým úskokům (**SMITH 2001: 61**). Malfoy představuje zlo konkrétní, zatímco zlo všudypřítomné, věčné, představuje od začátku Voldemort.

Pro popis Dracova vzhledu používá vypravěč stále stejných prostředků (HP II: 97; HP I: 76). Drzý Malfoy je obávanou osobností, proto se mu snaží pochlebovat i studenti vyšších ročníků: „*Dej si bacha Weasley,“ ušklíbl se Malfoy. „Přece si nechceš vykoledovat problémy, jinak by musela přijet tvoje mamička a vzít si tě odtud.“ Hlouček studentů pátého ročníku ze Zmijozelu se hlasitě rozchechtal*“ (HP II: 86). Malfoyovo sebevědomí se ještě více zvýší po jeho zvolení do zmijozelského famfrpálového

---

⁹⁶ „*Mohli bychom zavolat Marge,*“ navrhl strýc Vernon. „*Nemluv hlouposti, Vernone, víš, že toho kluka nemůže vystát.*“ *Dursleyovi takhle o Harrym mluvili často, jako kdyby tam vůbec nebyl – nebo spíš jako kdyby to bylo něco odporného, co jim nerozumí ani slovo, asi jako nějaký slimák*“ (HP I: 27).

družstva V souvislosti s Malfoyovým chováním vůči Hermioně („mudlovská šmejdka“; tamtéž: 98) vypravěč poukazuje také na problém rasismu, transponovaný do světa mudlů a kouzelníků. Vypravěč zde prostřednictvím Rona, který se Hermiony zastane, dává jasně najevo svůj postoj: nikdo není lepší než druhý pouze kvůli „kouzelnickému“ původu.

V třetím dílu, stejně jako v předchozích dílech, je Malfoy vylíčen jako ustrašený zbabělec, který často přehání a reaguje neadekvátně⁹⁷ na danou situaci. Malfoy kritizuje nepřilíh reprezentativní vhlad profesora Lupina (tamtéž: 122), raduje se z porážky konkurenčního Nebelvíru při famfrpálu (tamtéž: 165), má škodolibou radost, že přičiněním jeho otce bude utracen hipogryf Klofan, o kterého se stará hajný Hagrid (tamtéž: 261), při famfrpálu je snaží vyhrát pomocí podvodu (tamtéž: 236).

Malfoy se sice snaží vystupovat jako nebojácny suverén, ale pod touto drsnou slupkou se ukrývá obyčejný ustrašený kluk: „*Jste si ale jistý, že jsou doopravdy ochočení, že ano?*“ *ubezpečoval se Malfoy a panika v jeho hlase byla ještě zřetelnější.* (HP V: 411). Jeho sebevědomí posléze ještě více podpoří zvolení nové ředitelky, profesorky Umbridgeové. Malfoy se spolu s ostatními žáky stává členem vyšetřovatelského sboru, který podporuje politiku ministerstva kouzel. Jeho neomezené pravomoci nahrávají dalšímu šikanování: „*Takže, Grangerová, odebírám ti pět bodů za to, že jsi neslušně mluvila o naší nové ředitelce. Macmillane, pět bodů dolů za to, jak jsi mi odmlouval. Pottere, pět bodů, protože tě nemám rád. Tobě kouká podolek, Weasley, takže to bude dalších pět bodů. Jo, ještě jsem zapomněl – ty jsi mudlovská šmejdka, Grangerová, a za to bude deset bodů dolů.*“ (HP V: 577). Chování Draca Malfoye se stává čím dál víc nesnesitelným. Po zvolení prefektem zneužívá svého postavení v neprospěch všech žáků, pokaždé se snaží vlichotit té nejvlivnější osobě (s výjimkou Brumbála). Draco je bezpochyby ovlivněn rodinným modelem, který tvoří arogantní maminka a otec, přívrženec Voldemorta.

Harryho protihráče ze světa bradavických učitelů kouzelníků představuje profesor Snape. Jeho první setkání s ním při společné večeři v Bradavicích nevěstí nic dobrého: „*Učitel s hákovitým nosem pohlédl zpoza Quirrellova turbanu Harrymu přímo do očí – a chlapci projela jizvou na čele ostrá, palčivá bolest*“ (HP I: 120). Od počátku dává Snape najevo, že Harry je pro něj protekční dítě a zaslouží si neustálé tresty, případně bezdůvodné snižování bodů jeho koleji: „*Ano, ovšem,*“ *řekl tiše.* „*Harry*

*Potter. Naše nová – hvězda“ (HP I: 130). Jak naznačuje profesor Snape, jsou k němu někteří profesoři shovívavější než k jiným studentům: „Všichni, od samotného ministra kouzel až po posledního učitele, se snaží zajistit **slavnému** Harrymu Potterovi bezpečí před Siriusem Blackem. Jenže **slavný** Harry Potter je sám sobě zákonem! [...] **Slavný** Harry Potter si chodí, kam se mu zachce, a o důsledcích svého jednání nepřemýšlí“ (HP III: 253; zvýraznila EK). Jak dokládá citát, Snape ironizuje a zpochybňuje Harryho „slávu“, na niž očividně žárlí.*

Symbolem zla a ohrožení nejen pro svět kouzelnictví, ale v šestém dílu i pro svět lidský je lord Voldemort, Harryho úhlavní protivník. Pokud bychom srovnali Voldemortovu a Harryho minulost, mohli bychom vysledovat některé společné znaky: nepřítomnost rodiny, schopnost mluvit hadí řečí, nadání pro kouzlení, studium v bradavické škole a v neposlední řadě příbuznost jejich hůlek. Jak píše Dejmalová (**DEJMALOVÁ 2001: 10**), je Harry do jisté míry Voldemortovým alter egem – alter egem zrcadlovým, pozitivním, ale i v něm se nicméně pravděpodobně skrývají tajemné možnosti. Harry je tedy stejně silná osobnost jako Voldemort, ale odlišuje ho od něj jedna podstatná vlastnost, schopnost lásky a soucitu.

Můžeme si povšimnout, že vypravěč dává oběma stejné šance – na začátku prvního dílu je Harry desetileté dítě, které bojuje se slabým Voldemortem sídlícím v turbanu profesora Qiurrella. V dílu druhém se objevuje Voldemort v podobě vzpomínky mladého Tomma Raddleho, ve třetím Voldemort funguje jako nekonkrétní, absolutní zlo. Ve čtvrtém dílu Voldemortova moc začíná postupně narůstat a nekonkrétní zlo se zhmotňuje. V pátém a šestém dílu Harry s Voldemortem bojuje už jako rovnocenný protivník.

Harryho přátele plnící zároveň funkci pomocníků můžeme rozdělit dle věku na Harryho vrstevníky (Ron Weasley, Hermiona Grangerová), dospělé muže s bohatými životními zkušenostmi (Brumbál, Hagrid, Sirius, Lupin) a přátele-pomocníky z řad zvířat či kouzelnického světa (sova Hedvika, skřítek Dobby).

Ron a Hermiona provázejí Harryho po celou dobu studia v Bradavicích. Představují rozdílné typy povah, které se navzájem doplňují. Jsou prototypem hrdinů, s nimiž se čtenář může lehko ztotožnit.

Ron je ze začátku spíše nevýrazný a zakřiknutý, s Harrym si však dobře rozumí. Vymýšlejí spolu různé plány a jsou nerozlučnou dvojicí. Ve čtvrtém díle vypravěč čtenáři ukazuje, že každé přátelství může být ohroženo nedůvěrou či závidostí –

Ron Harrymu nevěří a závidí mu účast v *Poháru tří kouzelníků*. Tato rána pod pás mrzí Harryho o to více, že Ron je jeho nejlepší přítel.

Zcela opačně působí Hermiona, rozhodná dívka s velkou trpělivostí a vůlí. Pochází z mudlovske rodiny (ze světa lidí), ale nic si nezavdá s „pravými kouzelníky“. Oběma kamarádům pomáhá, nezakází žádnou legraci, někdy je sice urážlivá a vztahovačná, ale Harry a Ron jí berou takovou, jaká je. Hermiona se projevuje jako ochránkyně bezbranných a trpících jedinců (ve třetím dílu domácích skřítků), jimiž ostatní opovrhují. Neváhá se postavit za jejich práva a bojovat za jejich lepší sociální zázemí. Hermiona rovněž odmítá rasistické předsudky. Tímto výchovným prvkem nepochybně působí na myšlení dětského čtenáře: „[Hermiona] *Ale když se nad tím upřímně zamyslíte, proč vlastně se kolem obrů tolik nadělá? Nemohou být přece všichni hrozní ... lidé vůči nim mají stejné předsudky jako vůči vlkodlakům ... je to jen a jen nesnášenlivost*“ (HP IV: 343).

Postavu Hermiony bychom mohli interpretovat jako výchovný element celé ságy. Čtenářům může být na základě svých vlastností (pečlivost, píle, svědomité plnění úkolů a školních příprav) mravním vzorem.

Jak jsme již výše uvedli, vypravěč si všímá u hrdinů i jejich vnějšího vzhledu. V třetím dílu se Hermiona promění z „ošklivého káčátka“ v opravdovou dámu: „*Byla to Hermiona! Vůbec však jako Hermiona nevypadala. Něco si musela udělat s vlasy: neměla je už rozježené, nýbrž uhlazené a lesklé, vzadu v týle sčesané do slušivého uzlu. Na sobě měla hábit z jakési splývavé látky modré jako barvínek*“ (HP IV: 372).

V prvních dvou dílech je veškeré dění je koncentrováno kolem Harryho. V jednu chvíli je však středem pozornosti jeho kamarád Ron, jenž v noci údajně spatřil Siriuse Blacka: „*Z Rona se rázem stala slavná osobnost. Poprvé v životě mu lidé věnovali větší pozornost než Harrymu a bylo vidět, že se mu to docela zamlouvá*“ (HP III: 242). Ron, i když je Harryho nejlepší přítel, trpí tedy ve stínu jeho slávy.

V třetím dílu prochází přátelství Rona s Hermiony krizí, jež je způsobena vzájemnou nevraživostí Ronovy křisy a Hermionina kocoura Křivonožky. Harry s Ronem se projeví egocentricky, jelikož kvůli famfrpálovému zápasu zapomenou na Hagridův proces s Klofanem. Nezapomene však Hermiona, která, ač zaneprázdněna studijními povinnostmi, pomáhá Hagridovi připravit obhajobu. Prostřednictvím Hagrida se Ron a Harry dozvídají, že Hermiona trpí izolací: „*Má furt pocit, že zůstala jako kůl v plotě. Nejdřív jste s ní nemluvili kvůli tomu Kulovému blesku a teď s ní zase nemluvíte, protože její kocour –*“ „*-sežral Prašivku!*“ *dořekl za něj rozhořčeně Ron*“ (HP III: 245).

Hermiona je jednak charakterizována vypravěčem svými skutky, jednak pohledem ostatních hrdinů, v tomto případě Hagrida. Ten mimo jiné dodává: „*Ta holka má srdce na správném místě*“ (HP III: 245). Ron a Hermiona k sobě znovu najdou cestu poté, co se dozví o popravě hipogryfa Kľofana.

V pátém dílu prochází kamarádství Rona, Hermiony a Harryho další zkouškou, když se Ron a Hermiona stanou bradavickými prefekty. Harry svým kamarádům sice gratuluje, ale sám sebe se ptá, proč tento odznak nezískal on. Harry, zvyklý být vždy středem pozornosti, ve skrytu duše Ronovi závidí. Postava Harryho není tedy schematická. Jak píše O'Brien (O'BRIEN 2005: 4) „*Harry je v některých ohledech klasickým hrdinou, odvážným smolařem, který postupně rozvíjí své vrozené dary a odolává zlu přes mnohá protivenství. Tento hrdina však nemá pouze kladné vlastnosti, ale najdeme u něj i negativní charakterové rysy. Je tedy zároveň hrdinou i antihrdinou.*“

Postava Hermiony prochází v tomto díle změnou. Hermiona sama říká, že se začíná cítit jako rebelka. Použije také matoucí kouzlo, aby pomohla Ronovi při konkurzu do famfrpálového družstva. Poprvé v celé sáze je přistižena při podvodu: „*Harry ale popadl Hermionu za ruku a přitáhl si ji k sobě. „Co je?“ zeptala se provinile. [...] McLaggen doopravdy vypadá, jako by do někdo trefil matoucím kouzlem. A stál před tribunou přímo v tom místě, kde jsi seděla ty.*“ Hermiona se začervenala“ (tamtéž: 193; viz též s. 189, 233). Čtenářům je nyní už zcela jasné, že Hermiona Rona miluje, i když si to odmítá přiznat. První náznaky začínajícího citu mezi Ronem a Hermionou můžeme najít už ve čtvrtém dílu v pasáži týkající se školního plesu. V šestém dílu je nejzřetelněji vidět proces dospívání hlavních hrdinů.

Zmiňovali jsme se, že Harryho pomocníky jsou také dospělí muži (Brumbál, Hagrid, Sirius, Lupin).

Nejvýraznější kladnou mužskou postavou celé ságy a Harryho spolubojovníkem proti zlu je Brumbál. Jeho odlišnost od „normálních“ lidí je vyjádřena popisem („*Byl vysoký, hubený a velice starý, soudě podle jeho stříbrných vlasů a vousů, dost dlouhých, aby si je mohl zastrčit za opasek. Na sobě měl dlouhý hábit, purpurový plášť, který vláčel po zemi, na nohou boty na vysokém podpatku a s přezkami. Modré oči za půlměsíčovými brýlemi měl jasné a zářivé;* HP I: 14), který se schematicky opakuje i v ostatních dílech ságy (tak HP VI: 44, srovnej HP I: 14).

Brumbál zosobňuje vědění, moudrost a je pro Harryho duševní posilou. Tento ředitel bradavické školy je představen jako aktivní člověk se správným a logickým

úsudkem, který pomáhá žákům rozlišovat podstatné věci od nepodstatných. Za každých okolností říká lidem mnohdy nepříjemnou pravdu: „*Rodiče některých z vás možná vyleká, že jsem vám řekl **pravdu** – nechtějí totiž věřit, že se lord Voldemort vrátil, anebo se domnívají, že bych vám to říkat neměl, protože jste příliš mladí. Já jsem však přesvědčen, že **lepší je říkat pravdu než lhát***. Brumbál zdůrazňuje důležitost vzájemného přátelství, spolupráce a důvěry: „*Můžeme tomu čelit jedině tím, že nás spojí stejně **pevné pouto přátelství a důvěry**. **Rozdíly v řeči a ve zvyklostech neznamenají vůbec nic, budeme-li mít stejné cíle a otevřená srdce***“ (tamtéž: 562; zvýrazněno EK).

V závěru šestého dílu je ukázána Brumbálova důvěřivost hraničící až s lehkomyšlností. Při hledání Voldemortova viteálu objeví na ostrůvku pohár s tekutinou, kterou přes veškerý svůj odpor a varování Harryho vypije. Průběh celé této scény, obšírně vylíčené na dvou stránkách, se mísí s výkřiky strachu, děsu a bolesti. Domnívám se, že pro dětského čtenáře je tato scéna traumatizující, neboť v ní za velikých bolestí nesmírně trpí ta nejcharakternější kladná postava ságy. Brumbál, hyperbolicky řečeno, umírá na následky své až slepé víry v dobro v lidech skryté (Snape, jehož považoval za přítele, na něj v závěru sešle smrtící kletbu).

Hagrid je postava, která po své prvotní úloze Harryho průvodce do kouzelnického světa převzala roli přítele a ochránce Harryho i jeho kamarádů. Hagrid je dobrácký hromotluk s laskavým srdcem a někdy až dětinským pohledem na svět. S jeho citlivou povahou projevující se zejména při loučení s Harrym kontrastuje popis Hagridova vzhledu.⁹⁸ Čtenář si může také všimnout Hagridovy nespisovné mluvy představující protiklad spisovné řeči například profesora Brumbála (viz HP I: 48). Hagrid se rád stará o živé tvory (draky, obrovské pavouky, hipogryfy, testrály a jiné) a studenty učí ohleduplnému zacházení s nimi. Vypravěč prezentuje Hagrida jako citlivého člověka. Tuto citlivost nevidí jako slabost, dětským čtenářům naopak naznačuje, že projevit city je důležité: „*Dveře [...] se otevřely [...] Stál v nich Hagrid se zarudlýma, opuchlýma očima, po hrudi kožené vesty mu stékaly slzy [...] Neovladatelně štkal a tvář měl zmáčenou slzami, které mu stékaly do hustého plnovousu*“ (tamtéž: 194).

---

⁹⁸ „*Byl málem dvakrát vyšší než normální lidé a přinejmenším pětkrát širší. Byl prostě takový hromotluk, že se to ani nepatřilo, a působil divoce – skoro celý obličej mu zakrývaly štětiny ježatých černých vlasů a vousů, dlaně měl jako víka od popelnic a jeho nohy v kožených botách připomínaly delfíní mláďata*“ (HP I: 19).

Ve třetím dílu se objevuje nová postava, Sirius Black. Posléze se ukáže, že Sirius, prezentovaný zpočátku jako záporný hrdina, byl jedním z nejlepších přátel Harryho rodičů. Sirius je pro Harryho jakýmsi „živoucím spojníkem“ s nimi. Harry, kterému chybí otec, si ho velice oblibí. Proto těžce nese Siriusovu tragickou smrt na konci pátého dílu.

Zmiňovali jsme Harryho frustraci nedostatkem rodinného zázemí. Jako Harryho „náhradní rodinu“ lze chápat Weasleyovy, jež představují klasický prototyp funkční rodiny. Weasleyovi jsou sice nepříliš majetní, ale Harrymu dokážou vytvořit atmosféru rodinné pohody. Rodina Weasleyových, jež je protipólem zkarikurovaných Dursleyových, představuje dnešní rodinu se všemi radostmi, starostmi a generačními konflikty mezi dospívající mládeží a rodiči.

Vztahy v rodině Weasleyových však také nejsou pouze ideální. Dozvídáme se, že Percy Weasley po ostré výměně názorů se svým otcem se rodiny Weasleyových zřekl. Optikou Rona, Freda a Hermiony je Percy vylíčen jako ctižádostivý kariérista, který se rozhodl pracovat u bezcharakterního ministra kouzel Popletala. Fred a Georg představují typ podnikavých studentů, kteří si při studiu dokážou vlastní prací přivydělat peníze (HP V: 207; 212) a posléze úspěšně obchodují s žertovnými kouzelnickými předměty.

Mezi Harryho přátele-pomocníky jsme kromě sovy Hedviky zařadili domácího skřítka Dobbyho uvedeného do děje v díle druhém. Dobby přichází Harryho varovat před nebezpečím, které na něj číhá počátkem nového školního roku v bradavické škole: „*Maličké stvoření na posteli mělo ohromné netopýří uši a vypoulené zelené oči, veliké jako tenisové míče*“ (HP II:16). Dobby slouží kouzelnické rodině Malfoyových, kteří jím pohrdají. Harry s ním však jedná jako se sobě rovným, čímž ukazuje čtenářům svůj dobrý charakter.

Ve čtvrtém dílu Dobby Harrymu pomůže v plnění soutěžních úkolů: „*Dobby věděl, že Harry nenašel tu správnou knihu, a tak ji našel za něho! [...] „Musíte sníst tohle, pane!“ zakvičel skřítek dál, sáhl do kapsy trenýrek a vytáhl jakousi kouli, jež vypadala jako slizké, šedozelelé myší ocásky*“ (HP IV: 385-386). Dobby funguje v tomto dílu jako Harryho pomocník; Harry se však k němu nechová vždy hezky (např. zapomene mu obstarat vánoční dárek, proto mu věnuje staré ponožky strýce Vernona, viz s. 323, zatímco Dobby mu k Vánocům věnuje ponožky vlastnoručně upletené).

4.3 Paralelní světy Harryho Pottera a jejich prostředí

V četných studiích se vědci zabývají problematikou paralelních světů v potterovské sáze. Provazník (**PROVAZNÍK 2004**) konfrontuje nudnou přehlednost „mudlovského“ světa a světa kouzelnického, v němž Harry poznává neschematický dobrodružný život. Dle Zachové (**ZACHOVÁ 2004**) právě způsob přechodu ze světa reálného do světa kouzelnického řadí ságu o Harrym Potterovi k fantasy literatuře.

Takovým přechodovým místem je například nástupiště devět a tři čtvrtě na londýnském vlakovém nádraží, které je pro běžné smrtelníky neviditelné. Jako transportní prostředek slouží v tomto případě vlak. Při přechodu ze světa „mudlů“ do světa kouzelnického nepociťuje Harry žádnou časovou změnu. Časové dimenze obou světů se shodují, ale nebývá tomu tak vždy. Někdy je čas strávený ve světě paralelním zcela odlišný než ve světě lidském – buď zrychluje celé dění a hrdina se vrací zpátky o několik let starší, nebo naopak uplyne ve světě paralelním určitá doba, která se ve skutečnosti zdá krátká.

V druhém dílu se sourozenci Weasleyovi a Harry přepravují létacím autem (HP II: 26), pomocí prášku Letax, potrubím ve školní umývárně se dostanou do Tajemné komnaty. Přechodové místo, jež slouží k cestování do minulosti, umožňuje také stránka v deníku Toma Raddleho. Hrdinové k cestování dále využívají létací košťata a přemisťovací kouzlo. Ve třetím dílu Harrymu pomůže z nesnází Záchranný autobus, za Siriusem letí na hipogryfu Klofanovi. V pátém dílu hrdinové jedou metrem na disciplinární řízení. Do budovy ministerstva kouzel se dostávají červenou budkou. Do Nemocnice Svatého Munga procházejí figurínou ve výkladní skříni zavřeného obchodního domu a na záchrannou misi letí na okřídlených testrálech.

Jak vypadá prostředí zmiňovaných paralelních světů? Pro první setkání Harryho s kouzelnickým světem vybírá vypravěč cíleně tajemné místo. Je to opuštěná chatrč na útesu, do níž se Dursleyovi uchýlí před soví poštou, která je neustále pronásleduje.

V sérii o Harrym Potterovi se vyskytuje spousta prvků a motivů, které odkazují k pohádkám. Jedním z nich je prostor hradu, v němž je umístěna internátní škola Bradavice. Hrad jako takový (díky uzavřenému prostoru) symbolizuje bezpečí, ochranu a domov pro některé příchozí. Jeho monumentalita a důstojnost kontrastuje s nově příchozími a vyděšenými prváčky. Hrad není však představen jako jednotný prostor, i v něm existuje rozdělení do menších skupin (studentské koleje Nebelvír, Mrzimor,

Havraspár a Zmijozel, jejichž jména čtenáři naznačují, jakou povahu budou studenti těchto kolejí zřejmě mít).

Bradavice můžeme chápat jako státní střední školu, k jejímž zastánkyním Rowlingová patří. Studenti zde nemusejí platit školné ani neskládají náročné přijímací zkoušky. Chudá rodina Weasleyových, která posílá do Bradavic všech sedm dětí, by si sotva mohla dovolit takového poplatky. Bradavice jsou internátní školou především proto, že v opačném případě by Joanne Rowlingová mohla jen těžko rozvinout svou zápletku. V interview pro on-line magazín Salon dokonce připouští, že „*Pro spisovatele je osvobozující přenést dítě do prostředí jakési početné náhradní rodiny, kterou internátní školy reprezentují. Vztahy jsou tam méně intenzivní a charaktery dětí se dají lépe vymezit*“ (SMITH 2001: 62 – 63). Škola čar a kouzel v Bradavicích se zdá být nedotčena moderními technologiemi. Všechny informace, jež potřebují hrdinové získat, nacházejí ve školní knihovně. Neexistují zde žádné internetové vyhledávače ani televize. Dokonce ani v reálném „mudlovském“ světě neprojevuje Harry zájem o televizi nebo moderní hudbu.

Motiv zakázaného představuje v prvním dílu chodba hlídaná nestvůrným tříhlavým psem a Zapovězený les. Už sám název tohoto místa neevokuje nic příjemného, signalizuje tajemno a potencionální nebezpečí. V lese žijí zlí obrovští pavouci, se kterými Harry s Ronem bojují v druhém dílu.

Při popisu prostředí, do kterého jsou zasazeny napínavé scény, využívá vypravěč rekvizit hororu: „*Dlouhé tenké svíce byly černé jako uhlí a hořely jasně modrým plamenem, který i na jejich žijoucí obličej vrhal mdlé, přízračné světlo. S každým dalším krokem pociťovali stále větší chlad*“ (HP II: 114). Část kapitoly věnuje vypravěč podivné posmrtné hostině, jejíž líčení se pohybuje na hranici nevkusu. To, že vypravěč zavedl hlavní hrdiny právě sem, může být záměr, jak podhalit dětem tabuizovaný motiv smrti a posmrtného života. Tyto motivy se totiž v dětských knihách příliš často neobjevují. Naši hrdinové se však už od prvního ročníku setkávají se strašidly a duchy, na různé podoby smrti jsou tedy víceméně připraveni, nic před nimi není utajeno.

Nebezpečí představuje také Tajemná komnata, jež může otevřít jedině Zmijozelův právoplatný dědic. Právě zmínkou o Zmijozelovi vypravěč dává najevo, že Komnata bude ukrývat zatím neznámé nebezpečí. V dílu pátém se objevuje též motiv komnaty - Komnata nejvyšší potřeby sloužící jako útočiště lidem v nouzi.

Ve třetím dílu se jedna z napínavých scén odehrává v kupé spěšného vlaku do Bradavic. V napínavé atmosféře (zhasnutá světla, skřípání brzd vlaku) se Harry poprvé

setkává s mozkomorem (strážcem azkabanského vězení) a na vlastní kůži pocítí chlad, úzkost a strach: „*A pak se ta věc pod kápí, ať už to bylo cokoli, dlouze, pomalu a chroptivě nadechla, jako by se ze svého okolí snažila vysát něco víc než pouhý vzduch*“ (HP III: 78). Kromě toho Harry slyší ještě něčí volání. Stejně jako v díle druhém nás vypravěč napíná tajemnými zvuky, které nikdo jiný než Harry neslyší.

Ve čtvrtém dílu se jedna z klíčových scén odehrává na hřbitově: „*Stáli na jakémsi temném, zarostlém hřbitově; za velkým tiselem napravo uviděli černé obrysy malého kostelíku. Nalevo od nich se tyčil vysoký kopec*“ (HP IV: 497). Vypravěč využívá postupů hororu - s patřičným napětím, k němuž přispívá i výběr lexika jako „*nervózně, ticho, nahánět strach, divný pocit, úzkostně, odpovědět tázavým pohledem*“ popisuje příchod tajemné postavy v kápí, která „něco“ nese. Atmosféru strachu ještě více umocní bolest Harryho jizvy. Napětí dosáhne vrcholu, když hlas vysloví příkaz k zabití Cedrika a vyřkne smrtící kletbu *Avada kedavra*. Cedric umírá a Harry zůstane sám vystaven nebezpečí.

V šestém díle se objevuje prostředí mořského útesu. Popis tohoto nebezpečného místa vnímáme prostřednictvím Harryho smyslu: „*Harry cítil sůl a slyšel burácející vlny. Vlasy mu pročesával lehký chladný vánek a před očima se mu rozprostíralo moře ozářené měsícem a obloha posetá hvězdami. Stál na vysoko položené, temné a skalnaté výspě a zpěněná voda pod ním divoce vířila [...] za jeho zády se tyčil závratný útes, téměř kolmá, černá a jednolitá stěna [...] byl to ponurý a bezútěšný pohled*“ (HP VI: 457). Posléze se hrdinové ocitají v jeskyni. Klíčem pro vstup do strašidelné jeskyně je trocha Brumbálovy krve. Všudypřítomnou atmosféru strachu a nebezpečí stupňuje vypravěč prvky vyskytujícími se v hororech: „*V jeho záři se objevila mrtvola muže. Mrtvý ležel tváří vzhůru jen několik centimetrů pod hladinou, otevřené oči měl zamlžené [...] z černých jezerních vod povstávala armáda mrtvých [...] na ostrůvek už ale vylézali další neživí. Kostnatýma rukama chňapali po kluzkých kamenech, prázdnýma zamlženýma očima v propadlých rozšklebených tvářích ho bedlivě sledovali*“ (HP VI: 467).

Aluzí na konzumní život současného světa je vesnice Prasinky. Na mladistvé kouzelníky tady číhají nejrůznější pochutiny jako různobarevná cukrátky, pěňný horký máslový ležák nebo fondán. Reklamní strategie současných supermarketů, které mají vést ke zvýšenému prodeji, a tím i k obratu, ironizuje vypravěč větou: „*A v Medovém ráji mají nový druh fondánu, byla tam ochutnávka zdarma*“ (HP III: 141; zvýrazněno EK).

Pro setkání s nebezpečím používá vypravěč stejně jako u minulých dílů temnou místnost, která se tentokrát nachází v tajemné Chroptící chýši.

V pátém dílu dochází k přímému prolnutí mudlovského a nekouzelnického světa - Harry se dozvídá, že jeho sousedé jsou nedostudovaní kouzelníci, kteří na něj mají dohlížet. „Setkání“ těchto dvou světů je nejvíce zřejmé na začátku dílu šestého (viz kapitola **4.1 KOMPOZICE DÍLA**).

4.4 Jazyková stránka Harryho Pottera

Fenomén komična v potterovské sáze je realizován především v rovině slovní a situační, v rovině charakterové pouze v několika málo případech (skřítek Krátura, HP: V). Vypravěč v průběhu celé ságy využívá všech druhů humoru – zastoupen je především humor jako takový, realizovaný především prostředky slovní komiky, tzn. například vtipnými replikami postav: „*On [Ron] tím přece nemyslí nic zlého, Ginny-“ chlácholil ji automaticky Harry [...] „To si piš, že myslí!“ vyjekla na něj Ginny. „Jen proto, že sám se s nikým v životě nemuckal, jen proto, že nejlepší pusou, kterou kdy dostal, mu dala naše tetička Muriel“ [...] „Jsi ubožák, Rone! Kdyby sis našel holku a trochu se s ní taky muckal, nevadilo by ti tak moc, že to dělají všichni ostatní! [...] Líbal ses nejspíš s Papušíkem, co? [...] Harry se muckal s Cho Changovou [...] a Hermiona se muckala s Viktorem Krumem, to jen ty děláš, jako by to bylo něco nechutného, Rone, a to jen proto, že máš asi tolik zkušeností jako dvanáctiletý ucho“ (HP VI: 237-238; zvýrazněno EK) či humorně působícími neologismy (viz pasáž, kterou vypravěč věnuje zneškodňování zvířat běhnic pomocí prostředku *Běhnicid*. Tento neologismus⁹⁹ připomíná čtenářům prostředek *pesticid* a je tedy zdrojem slovní komiky.*

Vypravěč užívá humorných prostředků také pro popis osob či zvířat. Tak jméno „Prašivka“ (jde o Ronovu krysou) nám asociuje starou olýsalou krysou, která už Ronovi k užítku moc nebude: „*Mohla by pojít a člověk by to ani nepoznal,“ prohlásil Ron znechuceně. „Včera jsem zkoušel, jestli z ní udělám zlatou myš, aby vypadala zajímavější, ale to zaklínadlo nezabralo“ (HP I: 101).*

Využitím humoru pronášeného Harryho zdánlivě naivními komentáři autorka dokáže odlehčit vážné či nepříjemné situace: „*Příštího dne ráno, když Harry přišel na*

---

⁹⁹ Seznam vybraných neologismů viz **PŘÍLOHA 4**.

snídání, něco v kuchyni strašlivě páchlo. Zdálo se, že puch vychází z velkého kovového škopku ve výlevce, a Harry si ho šel prohlédnout zblízka. Škopek byl plný něčeho, co vypadalo jako špinavé hadry, které plavaly v šedivé vodě. „Co je to?“ zeptal se tety Petunie. Ta sevřela rty jako vždycky, kdy se odvážil na něco zeptat. „Tvůj nový školní stejnokroj,“ vysvětlila mu. Harry se znovu podíval do škopku. „Ach tak,“ řekl. „Nevěděl jsem, že musí být tak mokrý“ (HP I: 36) či: „Co vidíte vy, kdy se do toho zrcadla podíváte?“ „Já? Vidím sám sebe, jak držím v ruce tlusté vlněné ponožky.“ Harry jen vytřeštil oči. „Ponožek člověk nikdy nemá dost,“ vysvětlil mu Brumbál“ (HP I: 199).

Komickými prostředky také vypravěč zjemňuje smutné události: „*Kočičí dvířka klapla; objevila se ruka tedy Petunie a strčila do pokoje misku polévky z konzervy. Harry, kterému se žaludek svíral hlady, seskočil z postele a zdvihl ji. Polévka byla úplně studená, přesto však jí polovinu vypil jediným douškem. Pak přešel pokojem k Hedvičině kleci a vyklopil rozmáčenou zeleninu ze dna misky do jejího prázdného krmítka. Sova se načepýřila a podívala se na něj s krajním znechucením*“ (HP II: 24).

Komickou scénkou jsou taktéž odlehčovány napínavé momenty: „*Hermiona měla obličej porostlý černou srstí, oči jí zežloutly a z vlasů jí trčely dlouhé špičaté uši [...] byl to ko-kočičí chlup [...] M-Millicent má asi kočku!*“ (HP II: 192).

Při popisu rodiny Dursleyových a jejich příbuzenstva vypravěč užíváním řady groteskních prvků, které jsou dovedeny až do absurdního paradoxu, vytváří zvláštní perspektivu nazírání skutečnosti: „*Teta Marge a teta Petunie se políbili, i když ve skutečnosti to vypadalo tak, že teta Marge udeřila svou masivní čelistí do kostnaté tváře tety Petunie*“ (tamtéž: 26); dále „*Teta Marge zamlaskala a postavila prázdnou skleničkou od brandy zpět na stůl [...] hlasitě řihla a popleskala se po objemném bříše pod tvídovým kostým [...] ano, dala bych si ještě trochu brandy*“ (HP III: 30) či: „*Vypadám snad jako takový hlupák?*“ zavrčel vztekle strýc **Vernon** a na hustém kníru se mu houpal ždíbec smaženého vejce“ [...] *Harry chtěl ještě něco namítnout, jeho slova však přehlušilo dlouhé, hrčivé říhnutí Dudleyho [...], který byl tak vypasený, že mu zadek visel přes okraje kuchyňské židle* (HP II: 7).¹⁰⁰

Situační humor potterovské ságy je cíleně orientován na všechny typy čtenářů. Na čtenáře mladšího školního věku jsou zaměřeny především pasáže ze čtenářům důvěrně známého školního prostředí: „*V učebně propukla nepředstavitelná vřava.*

---

¹⁰⁰ Taktéž: „*Na prahu stála teta Marge. Nesmírně se podobala strýci Vernonovi, byla mohutná, tělnatá, brunátná v obličejí a dokonce měla i knírek, i když ne tak hustý jako strýc. V jedné ruce držela obrovský kufr a druhou si tiskla k tělu starého a nedůtklivého buldoka*“ (HP III: 25).

Rarachové vystřelili všemi směry jako rakety. Dva z nich popadli Nevillea za uši a zdvihli ho do vzduchu [...] ostatní začali pustošit učebnu s důkladností, jaké by nebyl schopen ani rozzuřený nosorožec [...] jeden z rarachů vytrhl Lockhartovi hůlku u ruky a také ji vyhodil z okna. Lockhart naprázdno polkl a střemhlav se vrhl pod katedru“ (HP II: 90) či scény, které jsou do narace vloženy s cílem čtenáře pouze pobavit: „Na podlaze uprostřed ložnice se váleli dva domácí skřítkové: jeden měl na sobě sražený kaštanově hnědý svetr a několik vlněných čepiček, druhý měl kolem pasu jako bederní roušku omotaný kus špinavého starého hadru [...] „Kop a škráb!“ říčel spokojeně Protiva a házel po skřítcích kousky křídly, aby je ještě více rozběsnil [...] přesně v tu chvíli vrazil Dobby sukovitou pěstičku Kráturovi do úst a vyrazil mu polovinu zubů“ (HP VI: 345). Humorně je podána také scéna, kdy Fred s Georgem přemýšlejí nad svými dalšími záškoláckými plány: „Co jsou to ty záškolácké zákusky?“ zamumlal nenápadně koutkem úst. „Několik druhů cukroví, po kterém máš různé zdravotní problémy [...] „nic vážného, rozumíš, ale stačí to, abys mohl odejít z vyučování, kdy budeš chtít“ (HP V: 101). Vypravěč nás neustále překvapuje novými a novými druhy šprýmů a neřestí, jež mají i svá výstižná pojmenování.

Na čtenáře staršího školního věku a teenagery jsou zaměřeny především komické scény týkající se dospívání hrdinů a období prvních lásek. Za všechny jmenujme zejména scénu, kdy je Harrymu doručeno valentýnské přání. Vypravěč nejprve humorným, místy až ironickým popisem přibližuje slavnostní výzdobu bradavické síně: „Stěny pokrývaly obrovské, křiklavě růžové květy; a co hůř, z bleděmodrého stropu se snášely konfety ve tvaru srdíček [...] Ron se tvářil, jako když mu je špatně od žaludku“ (HP II: 201). Na přípravě oslavy má hlavní zásluhu Zlatoslav Lockhart a jeho okřídlení trpaslíci: „Zatleskal a dveřmi ze vstupní síně vpochodoval dovnitř tucet trpaslíků, kteří se tvářili velice mrzutě [...] Harry úplně ztratil hlavu a znovu se pokusil utéct, trpaslík ho však popadl za kolena a silou ho srazil k zemi. „A máš to,“ řekl a sedl si Harrymu na kotníky. „Teď ti zazpívám tu tvoji valentýnku: Oči má zelené jak čerstvá žába v láku a černý vlas mu padá do čela. Jen o něm sním, je úžasný, ten hrdina, co zmohl Pána zla.“ Harry by obětoval všechno zlato u Gringottových, jen kdyby se mohl na místě vypařit“ (HP II: 203). Tímto dialogem vypravěč humorně naznačil problémy některých dospívajících chlapců, kteří se často ocitají ve stejné situaci. Nenásilným a vtipným způsobem tak upozorňuje na fakt, že ve světě kouzelnickém i ve světě našem mají teenageři tytéž problémy.

Situační komikou vypravěč také ukazuje situace, které jsou dětským čtenářům známé z domova: „Uprostřed stolu se paní Weasleyová přela s Billem kvůli jeho náušnici, kterou si zřejmě pořídil teprve nedávno. „.... a ještě ten hrozný zub, co na ní máš, Bille! Copak tomu říkají v bance, prosím tě?“ ... „ A vlasy už máš jako kašpar, drahoušku,“ paní Weasleyová zálibně stiskla svou hůlku. „ Kdybys mi dovolil, aby ti je zastříhla... [...] „Mně se Bill takhle líbí,“ namítla Ginny [...] „Ty jsi strašně staromódní, mami“ (HP IV: 53-54).

Jak vyplývá z výše uvedeného, v sáze najdeme více poloh komična. Zejména v pátém dílu lze vidět celkovou proměnu humoru. Vypravěč zde využívá zejména groteskno hraničící až s absurdem a především nový prostředek, černý humor: „Krátura uklízí,“ opakoval skřítek. „Smyslem Kráturova života je sloužit vznešenému domu Blacků...“ „Ne vznešenému, ale zanešenému,“ ušklíbl se Sirius. „Je tu špíny jako v chlívku.“ „Pán byl vždycky veselá kopa,“ poznamenal Krátura, znovu se uklonil a pokračoval tlumeným hlasem: „Pán byl mizerná nevděčná svině, která své matce zlomila srdce“ (HP V: 106). Názorový střet Krátury a Siriuse je doveden až do absurdního paradoxu cynickým komentářem: „Stejně jsem ho [Kráturu] ale minulý týden nachytl, jak se mazlí s otcovými starými kalhotami“ (HP V: 113). Cynismus kombinovaný s černým humorem najdeme zejména Siriusově zmíncech o skřítkovi Kráturovi: „Nejspíš ho najdu nahoře, jak roní slzy nad matčinými starými bombardáky nebo něčím podobným. Taky mohl samozřejmě zalézt do ventilace a **chcípnout** ... ale raději si nebudu dělat zbytečné naděje“ (HP V: 468; zvýrazněno EK).

5. ZÁVĚREM

Cílem této práce byla analýza a následná interpretace ideově-tematické, kompoziční a jazykové stránky šestidílné ságy Joanne K. Rowlingové o Harrym Potterovi (*Harry Potter a Kámen mudrců*, *Harry Potter a Tajemná komnata*, *Harry Potter a vězeň z Azkabanu*, *Harry Potter a Ohnivý pohár*, *Harry Potter a Fénixův řád*, *Harry a princ dvojí krve*). Vzhledem k povaze materiálu jsme využili metodu komparativní, metodu dílčí syntézy a metodu dedukce. Při analýze každého dílu jsme si všímali postav, syžetu a prostředí. Neoddělitelnou složkou práce bylo též sledování jazykové stránky a s ní související komiky. Zabývali jsme se především otázkou identifikace dětského čtenáře s hlavním hrdinou. Ta bývá dnešní literární vědou leckdy opomíjena či jí není věnována taková pozornost, jakou si zaslouhuje.

Vzhledem k rozsahu celé ságy v poslední kapitole nazvané „Závěry“ rekapitulujeme výsledky naší interpretace. Toto shrnutí je důležité především z komparačního hlediska, protože žádný literární vědec se dosud nezabýval celou ságou Rowlingové.

Všech šest dílů ságy o Harrym Potterovi spojuje zářímání dobrodružného příběhu do stejného časového rámce, do kterého jsou zasazovány pokaždé jiné zápletky. Vypravěč vytváří kompoziční schémata, která pak v dalších dílech opakuje (jde zejména o časové rozvržení důležitých událostí spojených se školním rokem). Pro nové čtenáře vypravěč vždy rekapituje všechny podstatné informace, proto ho mohou začít číst i bez znalosti dílu předcházejícího.

Autorskou strategií Rowlingové bychom mohli označit jako narativní techniku „náhodných zmínek a drobných detailů“.¹⁰¹ Zdánlivě nepodstatné jevy hrají totiž v ději a zejména v jeho závěrečném dešifrování zásadní roli. Rowlingové vypravěč čtenáře rád mystifikuje (domněle kladní hrdinové jsou ve skutečnosti hrdiny zápornými).

V potterovské sáze se kromě postav ze světa „obyčejných“ lidí (Dursleyovi, Hermiona) setkáváme s postavami z kouzelnického světa k němu paralelnímu (Ron Weasley a jeho rodina, Brumbál, Hagrid, Sirius a další). Mnohé postavy jsou znázorněny schematicky jako nositelé dobra, nebo zla. Motiv sirotka Harryho Pottera přispívá k identifikaci čtenáře s hlavním hrdinou. Čtenáři může být Harry blízký i tím, že není představen jako nebojácný hrdina, ale naopak jako hrdina, jenž má někdy strach.

---

¹⁰¹ Vlastní formulace.

Zachová (ZACHOVÁ 2004: 251) ve své studii uvádí, že u dětských postav potterovské série „nedochází k vnitřnímu rozvrstvení postav, autorka se nezabývá jejich vnitřním světem, duševními stavy“. Z naší práce však vyplynulo, že tomu tak není. Harry a jeho kamarádi duševním vývojem procházejí a jejich vnitřní svět je v průběhu celé ságy čtenářům odkrývá. Taktéž nemůžeme souhlasit s tvrzením Zachové o absenci psychického týrání.

Na čtenáře výrazně působí jazyková stránka díla (neologismy). Ta by si však zasloužovala podrobnější analýzu. Situační humor potterovské ságy slouží k identifikaci čtenáře s hlavními hrdiny je cíleně orientován na všechny typy čtenářů. Na čtenáře mladšího školního věku jsou zaměřeny pasáže z jim důvěrně známého školního prostředí. Na čtenáře staršího školního věku a teenagery jsou zaměřeny komické scény týkající se dospívání hrdinů a období prvních lásek. V pátém dílu lze vidět celkovou proměnu humoru. Vypravěč zde využívá zejména groteskno hraničící až s absurdem a především nový prostředek, černý humor kombinovaný s cynismem.

V potterovské sáze se objevuje několik leitmotivů. Prvním je motiv lásky zastoupené zde v zejména v podobě lásky rodičovské, v několika posledních dílech v podobě lásky milenecké. S motivem rodičovské lásky je v tomto případě spjat motiv sebeobětování a smrti, kterou se Rowlingová v průběhu ságy snaží detabuizovat. Celým dílem prochází motiv poznání pravdy. Rowlingová ukazuje, že věci často nejsou takové, jaké se jeví, a že pravdu je nutno neustále hledat. Opomenout nesmíme ani klíčový motiv kamarádství. Dalším z markantních motivů je motiv rasismu, ukázaný již na polarizaci světa kouzelnického a světa „mudlů“.

Sága o Harrym Potterovi, primárně určená dětskému čtenáři, není dle našeho názoru jednoznačně žánrově klasifikovatelná. Objevují se v ní nejen prvky fantasy literatury (zvířecí motivy, dobrodružné motivy, hrdinské motivy, pohádkové motivy), ale i postupy detektivního příběhu, motivy hororu či sentimentální motivy tzv. „červené knihovny“. Jednotlivé žánry se prolínají, a proto můžeme za jeden z hlavních rysů autorčiny tvorby považovat postmodernismus. Z celé naší dosavadní práce vyplývá, že sága o Harrym Potterovi vykazuje zejména rysy dobrodružné fantasy literatury, jejíž funkce je především zábavná a relaxační. Dílo Rowlingové se však snaží čtenáře i vychovávat (viz výše zmíněné leitmotivy) a formovat jejich názory a postoje vůči okolnímu světu.

Potterovskou ságu, jejíž velkou oblibu dokládají výsledky čtenářských anket, činí nepřehlédnutelnou především napínavý příběh aktuálně záramovaný do současného

světa, jazyková komika a možnost ztotožnění čtenáře s hlavním hrdinou. Právě tyto charakteristiky nabízejí i do budoucna nejen literárním vědcům, ale i lingvistům velké interpretační možnosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

I. PRAMENY

1. Rowlingová, Joanne K.: Harry Potter a Kámen mudrců. Praha, Albatros 2000.
2. Rowlingová, Joanne K.: Harry Potter a Tajemná komnata. Praha, Albatros 2000.
3. Rowlingová, Joanne K.: Harry Potter a věžeň z Azkabanu. Praha, Albatros 2001.
4. Rowlingová, Joanne K.: Harry Potter a Ohnivý pohár. Praha, Albatros 2001.
5. Rowlingová, Joanne K.: Harry Potter a Fénixův řád. Praha, Albatros 2003.
6. Rowlingová, Joanne K.: Harry Potter a princ dvojí krve. Praha, Albatros 2005.
7. Rowlingová, Joanne K.: Fantastická zvířata a kde je najít. Praha, Albatros 2002.
8. Rowlingová, Joanne K.: Famfrpál v průběhu věků. Praha, Albatros 2001.

II. ODBORNÁ LITERATURA

1. Campbell, Joseph: Tisíc tváří hrdiny. Praha, Portál 2000.
2. Eliade, Mircea: Mýty, sny a mystéria. Praha, Oikumene 1998.
3. Highfield, Roger: Kouzelná věda a Harry Potter. Praha, Dokořán 2003.
4. Hrabák, Josef: Úvod do studia literatury. SPN Praha, SPN 1977.
5. Pringle, David: A Who's Who of Fictional Charakter from the 18th Century to the Present Day. London, Grafton Books 1983.
6. Pringle, David: Modern Fantasy: Hundred Best Novels 1946 – 1987. London, Grafton Books 1988.
7. Pringle, David: Science Fiction: The 100 Best Novels 1949- 1984. Carrol & Graf Pub. 1986.
8. Rečková, Jana: Mezi slovem a mečem. Praha, Straky na vrbě 1999.
9. Rečková, Jana: Syndrom malé mořské víly. Grada 1999.
10. Smith, Sean: Sen jménem Harry Potter. Praha, Knižní klub 2001.
11. Zachová, Alena: Mýtus jako paměť prózy. Hradec Králové, Gaudeamus 2002.

III. STUDIE, ODBORNÉ STATĚ, RECENZE

1. Adamovič, Ivan – Zemanová, Irena: Čaroděj láká vydavatele, fanoušky i imitátory. Hospodářské noviny, 18. listopadu 2005, s. 2.
2. Adamovič, Ivan – Zemanová, Irena: Harry je víc britský i ponurý. Hospodářské noviny, 18. listopadu 2005, s. 2.

3. Adamovič, Ivan – Zemanová, Irena: Harry umí prodávat. Zvlášť před Vánoci. Hospodářské noviny, 18. listopadu 2005, s. 2.
4. Bednář, Pavel: Svět fantazie Harryho Pottera. Tvořivá dramatika XIII, 2002, č. 1.
5. Dejmalová, Kateřina: V čem vězí kouzlo Harryho Pottera. Literární noviny č. 51, 2001, s. 10.
6. Enčev, Mladen: Harry Potter: anatomia mágie. Ladění 2/ 2005, s. 4-9.
7. Horáčková, Alice: O Harryho Pottera vypukla cenová válka. MF DNES, 16. 12. 2005.
8. Kamberský, Petr: Harry: mezi Frodem a Esmeraldou. MF DNES 12. 8. 2000.
9. Karpinský, Peter: Potterofilia a potterofobia. Bibiana 9, 2002, č. 2, s. 68-69.
10. Kroča, David: Kniha, která vyvolává emoce. O fenoménu Harry Potter v několika glosách. Tvořivá dramatika XIII 2002, s. 3.
11. Moravec, Martin: Harry Potter a jeho překladatel. Magazín DNES. 50/2005, s. 24-29.
12. Nováková, Luisa: Fantasy jako cesta ad fontes. Ladění 2/ 2005, s. 2-4.
13. O'Brien, Michael, D.: Harry nebo Frodo? aneb zápas o symboly. Agora 17/2005, s. 4 – 5.
14. Plánská, Božena: Harry Potter jako déja, vu. In: O zážitkovosti a funkčnosti v literatuře pro děti a mládež. Prešov, Náuka 2002.
15. Provazník, Jaroslav: Harry Potter-Móda nebo fenomén?. Tvar 10/2004, s.14-16.
16. Reissner, Martin: Dvakrát Harry Potter. Ladění 4/2000, s. 25.
17. Thein, Karel: Proč je knižní Harry Potter skvělý? Hospodářské noviny, 18. listopadu 2005, s. 13.
18. Uhlíková, Iva: Harry Potter a kouzelná pohádka. Tvořivá dramatika XIII, 2002, č. 3.
19. Wilková, Scarlett –Verecký, Ladislav: Od Rychlých šípů k Harrymu Potterovi. Magazín Dnes 29/2005, 21. 7. 2005, s. 12-19.
20. Zachová, Alena: Mýty a mýtotvorné příběhy v četbě dětí a mládeže. In Urbanová 2004. Urbanová, Svatava: Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století. Olomouc, Votobia 2004, s. 240 - 259.
21. Zachová Alena: Vztah symbolu a zážitku v literatuře pro děti a mládež. Fenomén Harry Potter. In: O zážitkovosti a funkčnosti a literatuře pro děti a mládež. Prešov, Náuka 2002.

22. Zachová Alena: Topos „jiných dimenzí“ ve fantasy literatuře. Tvar 18, 1997, s. 12-13.

IV. SLOVNÍKY A ENCYKLOPEDIE

1. Adamovič, Ivan: Slovník české literární fantastiky a science fiction. Praha, R3 1995.
2. Klimeš, Lumír: Slovník cizích slov. Praha, SPN 1981.
3. Lederbuchová, Ladislava: Průvodce literárním dílem. Výkladový slovník základních pojmů literární teorie. Jinočany, H&H 2002, s. 237.
4. Mocná, Dagmar – Peterka, Josef: Encyklopedie literárních žánrů. Praha, Paseka 2004.
5. Poldauf, Ivan a kol.: Anglicko-český slovník a česko-anglický slovník. Praha, SPN 1991.
6. Fantasy. Encyklopedie fantastických světů (hl. edit. Pringle, David). Praha, Albatros 2003.
7. Vlašín, Štěpán a kol.: Slovník literární teorie. Praha, Československý spisovatel 1984.

V. INTERNETOVÉ ZDROJE

1. *Harry Potter: krvavý konec a dva mrtví* [online; rok zpracování 2006, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <http://show.idnes.cz/harry-potter-krvavy-konec-a-dva-mrtvi_d8p/literatura.asp?c=A060627_105418_show_aktual_mgb>.
2. *Harry Potter asi skutečně zahyne* [online; rok zpracování 2006, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <http://show.idnes.cz/harry-potter-asi-skutecne-zahyne-dqi/literatura.asp?c=A061228_115037_literatura_ob>.
3. *Harry Potter představil poslední titulní strany* [online; rok zpracování 2007, cit. 12. 4. 2007]. Dostupný z www <http://show.idnes.cz/literatura.asp?c=A07328_150513_literatura_kot>.
4. *Interview pro Barnes and Noble* [online; rok zpracování 1999; cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <<http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40>>.
5. *Nechte Pottera žít, žádají slavní spisovatelé* [online; rok zpracování 2006, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <http://show.idnes.cz/literatura.asp?c=A060802_190416_show_aktual_mgb>.

6. **Originál vyjde 21. července - prozradila to sama spisovatelka** [online; rok zpracování 2007, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <http://show.idnes.cz/literatura.asp?c=A070201_132043_literatura_kot>.
7. **Pavel Medek o sedmém dílu** [online; rok zpracování 2007, cit. 10. 2. 2007]. Dostupný z www <<http://l.h.50.sblog.cz/2007/02/10/1391>>.
8. **Příběh Harryho Pottera se uzavře 21. července** [online; rok zpracování 2007, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <http://show.idnes.cz/literatura.asp?c=A070201_132043_literatura_kot>
9. **Rowlingová odtajnila název posledního Pottera** [online; rok zpracování 2006, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <http://show.idnes.cz/rowlingova-odtajnila-nazev-posledniho-pottera-frq/literatura.asp?c=A061222_105739_literatura_ob>.
10. **Rozhovor pro Amazon.co.uk** [online; rok zpracování 1999; cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <<http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40>>.
11. **Rozhovor pro BBC News** [online; rok zpracování 2003; cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <<http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40>>.
12. **Vydání šestého dílu – speciál** [online; rok zpracování 2005; cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <<http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40/>>.
13. **Závěr Pottera bude „špalek“, míní překladatel** [online; rok zpracování 2007, cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z www <http://show.idnes.cz/zaver-pottera-bude-spalek-mini-prekladatel-f2t/literatura.asp?c=A070201_210733_literatura_kot>.
14. **Životopis J. K. Rowlingové** [online; rok zpracování neuveden, cit. 10. 2. 2007]. Dostupný z www <<http://ld.johannesville.net/rowlingova>>.
15. <<http://www.jkrowling.com/en>>.

PŘÍLOHY

Příloha 1: Ilustrace k obálkám Harryho Pottera

Příloha 2: Životopis Joanne K. Rowlingové

Příloha 3: Rozhovor s Joanne K. Rowlingovou

Příloha 4: Seznam vybraných neologismů

Příloha 5: Grafická úprava Harryho Pottera

Příloha 6: Čtenářská anketa **SUK 2005 – Čteme
všichni**

Příloha 1

Ilustrace k obálkám Harryho Pottera

Příloha 2

Životopis Joanne K. Rowlingové

Příloha 3

Rozhovory s Joanne K. Rowlingovou

Příloha 4
Seznam vybraných neologismů

Příloha 5
Grafická úprava Harryho Pottera

Příloha 6

Čtenářská anketa *SUK 2005* – Čteme všichni

Joanne Kathleen Rowlingová

(narozena 31.7.1965 v Gloucestershiru, Anglie)¹

Narodila se roku 1965 v anglickém Gloucestershiru, jejími rodiči jsou laborantka Anne a manažer firmy Rolls Royce Peter. Rowlingová na sebe upozornila už v šesti letech, kdy napsala povídku o králíčkově Rabbittovi, který měl spalničky. V roce 1971 se její rodina přestěhovala z Yatu do Winterbournu, kde si Joanne a její sestra Di hrály s dětmi ze sousedství na kouzelníky. Jejich nejlepšími přáteli byli v té době Ian Potter a jeho sestřička Vikky. S těmi si užily hodně legrace – Ian měl totiž nevyčerpatelnou zásobu bláznivých nápadů, a tak ani talíře zdobené hlemýždi, nebo běhání po čerstvém betonu nebylo pro malou Joanne nic neobvyklého.

V roce 1974 se Rowlingovi opět stěhují, tentokrát do Tutshillu, poblíž městečka Chepstow (Wales). Joanne se v nové škole nelíbí, možná proto se hodně začíná věnovat čtení (E. Nesbitová, Noel Streatfield, Paul Gallic, C. S. Lewis – Letopisy Narnie). Jejím nejlepším kamarádem se zde stává Sean Harris, který je proslulý tím, že spolužačkám o poledních přestávkách vypráví příběhy, a který v určitých věcech nápadně připomíná Rona Weasleyho.

Postava Hermiony je do jisté míry jejím autoportrétem (prozradila na sebe, že byla "zarputilá malá šprtka"), v posledním roce školy se stala "vzornou žákyní", stala se velkou čtenářkou Jane Austenové a sběratelkou prastarých jmen od osmnácti studovala na univerzitě v Exeteru francouzštinu a filologii a během studia strávila rok v Paříži jako asistentka učitele.

Koncem devadesátých let krátce pracovala jako úřednice pro Amnesty Internacional, později také jako sekretářka v Manchesteru, práce jí ale příliš nebavila. O poledních pauzách psala v kavárnách a počítač používala k přepisování svých příběhů. Při jedné večerní cestě vlakem z Manchesteru do Londýna (v té době bydlela v Claphamu, v jižním Londýně), jí v mysli náhle vytanula podoba Harryho Pottera...

Po smrti své matky odjíždí do portugalského Porta učit angličtinu. Po odpoledních píše a dává konkrétní podobu své představě - Harrymu Potterovi (vzniklo zde údajně 10 verzí první kapitoly knihy Harry Potter a Kámen mudrců). V roce 1992 se provdala za portugalského novináře a televizního zpravodaje. O rok později, v roce 1993, se jí narodila dcera – Jessica. Joanne jí dala jméno podle svého idolu – novinářky a levicové aktivistky Jessicy Mitfordové. Po roce manželství (o Vánocích) se rozvádí a s malou Jessicou a s kufrem plným papírů se vrací zpět do Británie. Přijíždí do Edinburgu za svou sestrou Di, studentkou práv.

---

¹*Životopis J. K. Rowlingové* [online; rok zpracování neuveden, cit. 10. 2. 2007]. Dostupný z [www <http://ld.johannesville.net/rowlingova>](http://ld.johannesville.net/rowlingova).

Počátkem roku 1994 vypráví svůj příběh o Harrym Potterovi sestře, která je jím absolutně nadšena. Joanne je na tom finančně velmi špatně, žije jen z podpory v nevytopené garsonce a po kavárnách dopisuje svůj příběh. V roce 1995 konečně dopsala román na starém psacím stroji, a opsala jej ještě znovu, protože neměla peníze na okopírování, a své dílo rozeslala několika agenturám a nakladatelstvím. Zatímco čeká reakce na svůj rukopis, dostane místo jako učitelka francouzštiny.

Její rukopis (320 stran), připadal většině nakladatelů dlouhý, přesto literární agent Christopher Little našel pro Harryho Pottera nakladatelství – Bloomsbury. V únoru 1997 poskytne nadace Scottish Arts Council Rowlingové nejvýše dotované stipendium pro dětské autory – 8000 liber. Rowlingová si koupí počítač a pouští se do psaní druhé knihy. Už v červnu téhož roku vychází v Anglii Harry Potter and the Philosopher's Stone (Harry Potter a Kámen Mudrců). První kniha je věnována: "Jessice, která má ráda, když jí někdo vypravuje, Anně, která to měla stejně ráda, a Di, která tenhle příběh slyšela jako první." V září 1997 byla v New Yorku při aukci rukopisů americká práva prodána za 105 000 dolarů, což je u dětské knihy naprosto nevídané!

V červenci 1998 vychází v Anglii Harry Potter and the Chamber of Secrets (Harry Potter a Tajemná komnata). Věnování druhé knihy: "Séanu P. F. Harrisovi, řidiči, který vždycky práskne do bot, a příteli do nepohody." Přesně rok po vydání druhého románu v Anglii vychází Harry Potter and the Prisoner of Azkaban (Harry Potter a vězeň z Azkabanu). Třetí knihu věnovala J. K. Rowlingová: "Jill Prewettové a Aine Kielyové, kmotrám swingu."

V červenci 1999 se stala jedinečná událost v historii amerického knižního trhu. Knihy o Harrym Potterovi se usadily na prvních třech místech prestižního žebříčku bestsellerů deníku The New York Times. Stejná situace se opakovala v Holandsku, Francii, Německu, Norsku a Švédsku. Nepatrný úspěch byl zaznamenán v Turecku. Vlažně byl Harry Potter přijat ve Finsku, Itálii a Španělsku. Warner Brothers koupila filmová práva na první dvě knihy ze série. Rowlingová si předem vyhrazuje, aby byl natočen hraný film a aby jí byl předložen scénář ke schválení. Klade důraz především na filmové ztvárnění famfrpálu (oblíbená hra v kouzelnickém světě) a projevila dokonce přání, zda by Hagrida (bradavický hajný) nemohl hrát Robbie Coltrane

Začátkem roku 2000 se Rowlingová dostává na 24. místo žebříčku nejlépe placených osobností světa časopisu Forbes. V závěsu za ní jsme mohli najít například zpěvačku a herečku Cher. Ještě v lednu roku 2000 se režisér a scénárista Steve Kloves pouští do práce na scénáři k filmu Harry Potter. V únoru roku 2000 u nás v Albatrosu vychází Harry Potter a Kámen mudrců.

Celosvětový prodej prvních tří svazků, které byly přeloženy do 35ti jazyků, byl v březnu roku 2000 odhadován na 35 milionů výtisků, jen v Německu prodej přesáhl jeden milion kusů. Rowlingová je nyní považována za třetí nejbohatší ženu ve Velké Británii.

V Anglii a zároveň ve Spojených státech vychází v červenci 2000 Harry Potter and the Goblet of Fire (Harry Potter a Ohnivý pohár). V srpnu 2000 byl Daniel Radcliff po castingu režisérem filmu

(Chris Columbus) vybrán pro roli Harryho Pottera. V říjnu 2000 u nás vyšla druhá kniha, třetí a čtvrtá kniha v roce 2001. (Knihy o Harry Potterovi překládá do češtiny Vladimír Medek, s výjimkou třetí knihy, kterou přeložil jeho bratr Pavel Medek).

Na přelomu března a dubna 2003 se Rowlingové narodil syn, jehož otcem je lékař Neil Murray, za něhož je Joanne provdaná téměř dva roky.

J. K. Rowlingová prohlašuje, že o Harrym Potterovi napíše 7 knih a ani o jednu víc.

Harry Potter:

- Harry Potter a Kámen mudrců, 2000 (Harry Potter and the Philosopher's Stone/Harry Potter and the Sorcerer's Stone (U.S.A.), 1997)
- Harry Potter a Tajemná komnata, 2000 (Harry Potter and the Chamber of Secrets, 1998)
- Harry Potter a vězeň z Azkabanu, 2001 (Harry Potter and the Prisoner of Azkaban, 1999)
- Harry Potter a Ohnivý pohár, 2003 (Harry Potter and the Goblet of Fire, 2000)
- Harry Potter a Fénixův řád, 2004 (Harry Potter and the Order of the Phoenix, 2003)
- Harry Potter a princ dvojí krve, 2005 (Harry Potter and the Half-Blood Prince, 2005)

Doplňkové knihy k Harry Potterovi:

- Famfrpál v průběhu věků/ Metlobal v priebehu vekov (Quidditch Through the Ages, 2001)
- Fantastická zvířata a kde je najít /Fantastické zvery a ich výskyt (Fantastic Beasts and Where to Find Them, 2001)

Vydání šestého dílu - SPECIÁL ²

Napsal(a) Clárka

středa, 16 listopadu 2005, 21:19

V den vydání šestého dílu si JKR pozvala dva zástupce fanoušků Harryho Pottera, aby jim zodpověděla jejich všetečné dotazy. Kromě toho, že jde o pravděpodobně nejdelší rozhovor, který s ní kdy kdo udělal, to je určitě ten nejzajímavější. Nenechte si ho ujít!!!

Emerson Spartz (MuggleNet): S kým diskutujete o Harrym Potterovi?

JKR: Myslíte, když na něm pracuji? S nikým, což je pro mě nezbytná podmínka při psaní. Říká se o mně, že jsem samotář. Nevím, jak je to v Americe, ale tady u nás v Británii není jediný článek o mé osobě, aniž by k mému jménu nebylo připojeno slovo samotářská. Já ale vůbec nejsem samotář. Oni tím spíš myslí, že jsem tajnůstkářka, a to proto, že je to pro mě nutná podmínka při práci. Nemá to vůbec nic společného s licenci nebo s tím, že si chráním svůj „majetek“ – nenávidím, když tomu lidé říkají „majetek“, ale často se tomu tak stává – můj názor je takový, že když něco, na čem pracujete, rozebíráte s ostatními, plytváte tak energií, kterou budete potřebovat na tu práci samotnou.

Určitě potkáte, nebo už jste potkali, spisovatele, kteří stojí u barů a s ostatními rozebírají romány, na kterých pracují. Kdyby na nich ale doopravdy pracovali, tak budou sedět doma a psát. Jen málokdy se stane, že řeknu Neilovi, že mi ten den šlo psaní od ruky nebo že se mi povedlo napsat dobrý vtip, ale nikdy bych to s ním nerozebírala do detailů. Jako první vidí rukopis moji editoři – Emma, která je odpovědnou redaktorkou pro vydání tady v Británii, a Arthur, který má na starosti americké vydání. Spolupracují spolu a navzájem si sdělují své názory na knížku. Potom přijdou za mnou a předloží mi své návrhy. Samozřejmě je hrozně osvobozující, jakmile si někdo knížku přečte a já to s ním můžu rozebrat. Držím to všechno v sobě 18 měsíců, takže pak přijde taková exploze, kdy všechny mé výlevy schytá právě Emma s Arthurem. Hrozně ráda potom poslouchám, co si o tom všem myslí. Oběma se šestý díl moc líbil a chválili ho. Ale samozřejmě se občas nějakým těm hádkám nevyhneme.

ES: Tohle je pravděpodobně divná otázka, ale kolikrát jste své knížky četla?

JKR: To vůbec není divná otázka, naopak je velmi rozumná. Jakmile je knížka vydána, málokdy se stane, že si ji ještě někdy přečtu. Legrační je to, že když si nějaký ten díl vezmu, abych do něj nahlédla a něco si ověřila, což se stává docela často, tak se do něj obvykle začtu a nevím, kdy přestat. Nicméně přečtu pár stránek a vrátím se zase k práci. Ale nikdy bych například nešla do vany a na čtení bych si s sebou vzala jednu ze svých knížek. Proto existují tisíce fanoušků, kteří ty knížky znají mnohem lépe než já. Já mám tu výhodu, že zase vím, co se stane a co se stalo v minulosti a tak podobně.

Melissa Anelli (The Leaky Cauldron): Kolik už máte krabic s příběhy z minulosti, s tím, co se jaké postavě kdy stalo?

JKR: To se těžko říká. Já jsem neorganizovaný člověk, ale krabice určitě mám. Jsou plné poznámkových bloků, protože znát minulost jednotlivých postav je hodně důležité, takže to potřebuju mít zapsané někde, kde to snadno najdu. Pořád něco ztrácím, proto ty bloky – najdu je lépe než kus papíru, na který jsem kdysi něco načmárala.

ES: Až vyjde sedmá kniha, necháte i nadále puštěné své webové stránky, abyste mohla odpovídat na otázky fanoušků?

Určitě, nedokážu si představit, že bych je o půlnoci, kdy vyjde sedmý díl, dala pryč z internetu. Ne, to určitě ne. Mám takový pocit, že se mi nepovede v knížkách vysvětlit všechno to, co budou chtít fanoušci vědět – jako třeba oblíbené barvy jednotlivých postav. Takové věci chce spousta lidí znát. Je jasné, že v knihách nevysvětlím všechno, co posedlý čtenář touží vědět. Webové stránky jsou způsob, jak to napravit. Také si myslím, že lidé budou nadále rozvíjet nejrůznější teorie o tom, co se s postavami po sedmém díle stane. Hodně lidí bude určitě pátrat po tom, jak je to s minulostí postav, které nebyly tak důležité pro děj. Takže tu bude obrovský prostor pro fan fiction. Třeba já jsem velký fanoušek Jane Austenové a také přemýšlím nad tím, co se stalo s hrdiny jejích románů. Jestli třeba někde žijí, co dělají a tak podobně. Víím, že nejsem jediná. Ale s jistotou mohu říct, že sedmý díl bude poslední. I když na mě spousta lidí dělá

---

²Vydání šestého dílu – speciál [online; rok zpracování 2005; cit. 19. 2. 2007]. Dostupný z [www <http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40/>](http://www.potterweb.cz/web/content/view/88/40/).

smutné psí oči a prosí, ať napíšu aspoň jeden navíc. Ale ne, myslím, že to bude těch sedm knih.

ES: Sedm dílů je hodně dlouhá série.

JKR: Přesně tak. Nemyslím, že mi někdo řekne, že nepíšu dál, protože mám strach.

MA: Kdybyste ještě někdy měla napsat něco o Harrym, bylo by to o něm nebo o jiné postavě? Anebo nějaká odborná knížka?

JKR: Ta nejpravděpodobnější věc, a už jsem to několikrát zmínila, by byla encyklopedie. V ní bych si mohla vyhrát s ne tak významnými postavami a napsat jejich životopisy nebo něco podobného.

MA: A teď jedna velká, obrovská, důležitá otázka ohledně šestého dílu – je Snape zlý?

JKR: (usmívající se) Ale, ale, vy jste tu knížku četla, ne? Co si myslíte vy?

ES: Ona se snaží to dostat z vás kategoricky.

MA: Na jednu stranu je tu spousta lidí, kteří mají teorie o spiknutí, a na druhé straně jsou lidé, kteří tvrdí, že...

JKR: Kteří si udržují aspoň nějakou naději (smích)...

ES: Ano!

MA: Ano!

ES: Jako ti, co se pořád zabývají vztahy mezi jednotlivými hrdiny! (všichni se smějí)

JKR: Tak dobře – to, co se stalo mezi Harrym a Snapem, je teď stejně osobní jako vztah Harryho k Voldemortovi. Jestli ne o něco víc osobní. Nemůžu odpovědět na vaši otázku konkrétně, protože bych prozradila až moc... samozřejmě, že co se stalo, ovlivní obrovským způsobem jejich další setkání, ale víc nemohu říct. Všichni víme, že se najednou objeví tisíce teorií o tom, co bude dál. A já už se na ně moc těším (smích) – vím, že to ode mne není pěkné, ale já všechny ty teorie miluju.

ES: Víme, že Brumbál rád vidí v lidech to dobré, ale někdy to vypadá, že lidem důvěruje až na hranici lehkomyšlnosti.

JKR: S tím souhlasím, ano, s tím souhlasím.

ES: Jak může někdo tak –

JKR: Inteligentní...

ES: být tak slepý ohledně některých věcí?

JKR: Tohle bude více vysvětleno v sedmém díle. Ale řekla bych, že hlavně v páté a šesté knize bylo ukázáno, že inteligence vás neochrání před emocionálními chybami a já se domnívám, že Brumbál je toho příkladem. Ve skutečnosti se přikláním k tomu, že být velmi inteligentní může někdy způsobit problémy, stejně jako se stalo u Brumbála, protože jeho moudrost ho izolovala. A to je v knížkách velmi vidět. Kde je někdo jemu rovný? Kde má nějakého partnera? Někakého důvěrného přítele? Brumbál nemá nikoho takového. On je vždycky ten, kdo dává, ten, kdo má pochopení a ten, kdo všechno – téměř všechno – ví. Myslím si, že zatímco čtenáře nabádám k tomu, aby profesorku McGonagallovou uznávali jako velmi váženou osobnost a Brumbálovi hodně nápomocnou, nikdy mu nebyla rovna. Tohle je trochu zdlouhavá a možná i vyhýbavá odpověď, ale víc opravdu nemůžu prozradit.

ES: Ne, to byla dobrá odpověď.

MA: To, že Brumbál je velmi osamocený, je zajímavá myšlenka.

JKR: Já ho vidím jako velmi izolovanou osobu a už mi hodně lidí řeklo, že si myslí, že je od ostatních jakoby úplně oddělený. Jednou mi moje sestra řekla - bylo to, když se Hagrid zavřel do své hájenky potom, co o něm Rita Holoubková napsala, že je napůl obr – proč za ním nešel Brumbál dřív? Proč ho nenavštívil dřív? A já jsem řekla, že Brumbál ho chtěl nechat chvíli „podusit ve vlastní šťávě“. Chtěl vidět, jestli se z toho Hagrid dostane sám a jestli vyjde ze své hájenky jako první, protože kdyby tak udělal, bylo by jasné, že už mu je líp. A ona mi na to povídá, že Brumbál je hrozně chladný a izolovaný, že prý je jako já. Tím měla na mysli, že ona by ihned utíkala dovnitř, zatímco já bych chvíli stála opodál a říkala si, že počkám a uvidím, jestli si s tím ten člověk poradí sám. Nenechala bych mu týden, možná tak jedno odpoledne, ale ona by ho hned uháněla.

ES: Tohle je jedna z těch ožehavých otázek, která mě trápí už od třetího dílu – jak je možné, že Voldemort nabídl Lily tolik šancí žít? Doopravdy by ji nechat naživu?

JKR: Hmmm.

ES: Proč?

JKR: (chvíli ticho) To nemůžu říct. Ale máte pravdu v tom, že jí to nabízel. Nechcete se mě zeptat, proč Jamesova smrt neochránila Lily a Harryho? To je vaše odpověď. Právě jste si zodpověděl svou vlastní otázku, protože ona mohla žít, ale vybrala si smrt. James by byl zabit tak jako tak. Víte, co tím myslím? Neříkám, že James nebyl připravený – zemřel a přitom se snažil chránit svou rodinu, ale smrti by se nevyhnul. Jemu ta možnost nebyla dána, takže se do toho prostě vrhnul – myslím, že tady jsou rozdíly v

odvaze. James byl nesmírně odvážný. Ale Lilyina statečnost byla mnohem většího formátu, v tomto případě je to tím, že se sama mohla zachránit. Každá matka, každá normální matka, by udělala stejnou věc co Lily. Ona byla statečná o něco víc než James. Jí byl dán čas na výběr. Jamesovi ne. Je to jako by se k vám chtěl dostat nějaký vetřelec. Hned byste zaútočili. Ale kdyby vám ten někdo řekl: „Jdi z cesty.“, co byste dělali? Nemyslím, že by nějaká matka ustoupila od svého dítěte. Ale je tohle ta pravá odpověď? Ona vědomě položila svůj život. Měla jasnou volbu...

ES: Zatímco James ne.

JKR: Zemřel, aby ochránil Harryho? Dostal možnost volby? Ne. Je v tom nepatrný rozdíl a možná je v tom ještě něco, ale tohle je velká část odpovědi.

MA: Měla Lily nějaké ponětí o tom, co bude mít za následek, když se postaví před Harryho a zemře pro něj?

JKR: Ne – a snažila jsem se dát v knížkách najevo, že se to nikdy předtím ještě nestalo. Nikdy nikdo nepřežil. Proto nikdo nevěděl, co se může stát

MA: Takže nikdo – ani Voldemort, ani nikdo jiný, kdo použil smrtící kletbu – nedal nikomu možnost volby, jestli chtějí zemřít nebo...

JKR: Možná dostali tu možnost, ale ne v této podobě.

ES: Když byl Sirius falešně obviněn z toho, že zabil Pettigrewa a mudly, doopravdy se smál nebo to bylo něco vymyšleného, jen aby vypadal ještě víc šíleně?

JKR: Jestli se doopravdy smál? Ano, řekla bych, že se smál. Tedy on se smál, musím to vědět, když jsem to vytvořila. On tak trochu žije na hraně, nemáte z něj takový pocit? Chová se nepředvídatelně. Jako postavu ho mám hrozně ráda. I mnoho lidí mi říkalo, že ho mají jako postavu rádi a pořád se ptají, kdy se vrátí na scénu. Ale Sirius a jeho nedostatky – o tom už jsem párkrát vyprávěla – jeho do očí bijící nedostatky... (smích) Sama se dívám na Siriuse jako na někoho, kdo neměl šanci se více vyvinout. Myslím si, že je to znát z jeho vztahu k Harrymu v pátém díle. On v něm chce mít kamaráda, ale Harry se dožaduje otce. Teď z toho tedy už vyrůstá, ale Sirius mu to tenkrát nemohl nabídnout.

Ten smích – Sirius byl naprosto mimo z Jamesovy smrti. Harry a Sirius mají společně to, že oba dva vidí ve svých kamarádech spíš rodinu. Sirius měl v Jamesovi bratra a Harry povýšil Rona a Hermionu také na členy své rodiny. Jednou jsem našla v nějaké diskuzi – tuším, že to bylo na Mugglenetu, když jsem vyhlížela, kterým internetových stránkám udělím ocenění Fanouškovský web měsíce (nebo v jakých časových intervalech to dělám) – to bylo tehdy, když jsem začala poprvé číst komentáře a jedno z dětí tam říkalo: „Proč Harry křičí na své kamarády? Tomu nerozumím. Já křičím na své rodiče, ale nikdy bych nekřičela na své kamarády.“ Ale Harry nemá nikoho jiného, na koho by mohl křičet. Bylo zajímavé to číst. Nečekala jsem, že tomu děti nebudou rozumět. Harry je velmi osamělý. Ale to jsem utekla na míle daleko od Siriuse. Sirius byl mimo. Ano, smál se. Moc dobře si uvědomoval, co ztratil. Ten smích v sobě neměl nic humorného. Ukázalo se, že Pettigrew, kterému Sirius a James dovolili, aby jim byl nablízku, byl mnohem lepší kouzelník, než si všichni mysleli. Ukázalo se, že dokázal uchovat tajemství lépe, než se domnívali.

MA: Během práce na šestém dílu jste řekla, že psaní určité pasáže Vám působilo až škodolibou radost. Pamatujete si, co to bylo?

JKR: Bože můj (dlouhé ticho, zatímco Jo přemýšlí)... Co to bylo? Spíš si myslím, že to nejspíš byla jen taková literární figura. Vzpomínám si, že co jsem si hodně užívala, bylo psaní té části, ve které Lenka komentuje famfrpálový zápas. To mě doopravdy bavilo. Víte, to vlastně bylo úplně poslední famfrpálové utkání. Když jsem to psala, moc dobře jsem si uvědomovala, že to je naposledy, co o famfrpálu píšu. Abych byla upřímná, famfrpál byl jako prokletí mého života, tedy co se Harryho týče. Famfrpál v knížkách je nutností, protože lidé vědí, že ho Harry hraje, proto se tam musí objevit. Ale je tam nějaký limit, kolikrát je můžu nechat hrát a navíc pokaždé musím přijít na něco nového, abych pořád nepsala jedno a to samé. Při psaní šestky jsem měla tenhle skvělý nápad – Lenka jako „sportovní“ komentátorka, to byl dar z nebes. Je to takový komentář, který bych asi předvedla já, protože jsem... (smích). Každopádně tohle byla část, kterou jsem si vážně užívala.

MA: Ta pasáž je vážně legrační. Lenka je legrační.

JKR: Lenku mám ráda. Mám ji hodně ráda.

ES: Proč Brumbál nechává Protivu v Bradavicích?

JKR: Nemůže se ho zbavit.

ES: Ale vždyť je to Brumbál, ten může dělat všechno!

JKR: Ne, ne, ne, ne. Protiva je jako prokletí. Toho se nemůžete jen tak zbavit. Patří k té budově. Prostě ho máte na krku, ať chcete nebo ne.

ES: Ale Protiva Brumbála poslouchá –

JKR: To je jen domněnka...

MA: Domněnka?

JKR: Jojo, já to vidím tak, že Protiva je jako rozbité potrubí v hodně staré budově a Brumbál je jediný, kdo to umí jakž takž opravit. Nebude to fungovat jako nové, ale vydrží to aspoň pár týdnů. Potom to zase začne zlobit. Ale upřímně – chtěli byste, abych se Protivy zbavila?

MA: Kdybych byla Harry, tak bych to asi chtěla. Ale jako čtenář mám Protivu ráda. Nejvíc se mi líbilo, jak poslouchal Freda a George na konci pátého dílu

JKR: Ano, to byla rozhodně sranda. To jsem si také užívala. Bylo to uspokojující. (Smích)

ES: Když jsem se tehdy, kdy vyšla pátá kniha, přihlásil na messenger, tak tam bylo několik lidí, jejichž status byl „nepřítomen“ a jejich zpráva zněla: „Udělej jí za nás pořádný peklo, Protivo.“ Všichni tuhle frázi milovali.

JKR: Tak to je celá Umbridgeová – ona je pěkně nesnesitelná postava.

MA: Je tam pořád někde venku?

JKR: Stále pracuje na ministerstvu.

MA: Dočkáme se jí ještě v knížkách? (Jo kývá) To kývnutí vypadá trochu zlomyslně...

JKR: Přesně tak – je to až moc velká zábava ji mučit na to, abych si tu příležitost ještě nechala ujít.

ES: Vítěz naší soutěže „Zeptejte se Jo“ Asrial, ze ptá: „Kdyby Voldemort viděl bubáka, jakou by na sebe vzal podobu?“

JKR: Voldemort se bojí smrti, ostudné smrti. Samotnou smrt vidí jako potupnou věc. Myslí si, že je to ostudná lidská slabost, jak už víte. Jeho obavou je smrt, ale jak by takový bubák vypadal, to nevím. Přemýšlela jsem o tom, protože jsem věděla, že se mě na to zeptáte.

ES: Mrtvola?

JKR: To je i můj názor. Že by sám sebe viděl mrtvého.

ES: Hned jak bylo jasné, že vyhraje tahle otázka, začaly mi přicházet desítky emailů, že na tohle bych se neměl ptát, že odpověď je víc než jasná. Až na to, že se nikdo neshodl na tom, která že ta odpověď je ta pravá. Někteří si byli jistí, že to je Brumbál, někdo si myslel, že to je Harry a někdo zase říkal, že smrt. Když se tím budeme zabývat trochu podrobněji – co by Voldemort viděl, kdyby se podíval do zrcadla z Erisedu?

JKR: Sám sebe – všemocného a věčného. To je to, co chce.

ES: Co by viděl Brumbál?

JKR: Na to nemohu odpovědět.

ES: A jakou podobu by měl jeho bubák?

JKR: Na to také nemohu dát odpověď. Ale abyste měli nějaké ponětí, přečtěte si znovu šestý díl. Tam možná najdete odpověď.

MA: Kdyby se Harry podíval do zrcadla z Erisedu na konci šesté knihy, co by tam viděl?

JKR: Viděl by tam mrtvého Voldemorta, nemyslíte? Protože ví, že dokud bude Voldemort naživu, tak on nebude mít klid.

ES: Je pořád poslední slovo sedmého dílu jizva?

JKR: Právě teď ano. Ráda bych věděla, jestli to tak zůstane i nadále.

MA: Už jste si s tím trochu hrála?

JKR: Ne, to ne. Prakticky jsem si s tím nijak nehrála. Jsou tam věci, které budu muset trochu pozměnit. Není to nic významného, vždycky jsem tušila, že něco budu muset poupravit.

MA: Ale pořád je to na té samé cestě?

JKR: To rozhodně ano.

MA: Jaký je to pocit, když začínáte psát sedmý díl?

JKR: Nahání mi to hrůzu. Je to patnáct let, dokážete si to představit? To je jeden z mých nejdělejších vztahů.

MA: Už jste začala psát?

JKR: Ano, teoreticky. Nemyslím si, že bych prakticky začala psát někdy před začátkem příštího roku. Příští rok vidím jako ten, kdy budu psát sedmičku. Ale už jsem tak trochu začala a čas od času udělám kousek toho a kousek něčeho. Ale viděli jste, jak je Mackenzie ještě malá a můžete dokázat, že doopravdy mám malé dítě. Takže se budu snažit dát Mackenzie to, co jsem dala Davidovi, což je asi rok nepřetržité mateřské péče. Teprve potom začnu zase psát.

ES: Co přimělo lidi k tomu, aby začali Voldemorta nazývat Vy-víte-kdo a Ten, jehož jméno nesmíme vyslovit?

JKR: To už se několikrát v historii stalo – vy tohle znáte, ale pro spoustu lidí v různých civilizacích je tabuizování jména něco normálního. Například v Africe jsou kmeny, kde jména vůbec nepoužívají. Jméno je tam posvátná část každého člověka a ti ostatní je nazývají jako syn toho-a-toho nebo bratr toho-a-toho. Lidé dostávají různé pseudonymy, protože jejich jména mohou být použita magicky proti nim. Jsou jakoby součástí jejich duše. Tohle je velmi silné tabu v mnoha civilizacích. Teď trochu prozaicky – v padesátých letech v Londýně řádili dva zločinci, kterým se říkalo Krayovic dvojčata. Vypráví se, že nikdo se neodvážil vyslovit jméno Kray. Prostě se o nich nemluvalo. Trest za vyslovení toho jména byl brutální a krvavý. Podle mě je tohle působivá ukázka síly. To, že dokážete někoho přimět, aby nepoužíval vaše jméno. Působivé je to v tom, jak moc velký strach dokážete v někom vzbudit. Ale není to nic hodné obdivu.

ES: Měl jsem namysli, jestli tam byla nějaká konkrétní událost?

JKR: S Voldemortem? To bylo postupné. On zabíjel a dělal spoustu špatných věcí. V kapitole Žádost Lorda Voldemorta, kdy přijde žádat o místo profesora v Bradavicích, je už znát, že má za sebou nějakou tu zkušenost s černou magií. Už v tu dobu si mnoho lidí zvolilo, že nebudou jeho jméno používat. Tenkrát ho oslovoval jménem pouze Brumbál a hrstka lidí, kteří nedali na pověry.

MA: Když mluvíme o událostech ve světě...

JKR: První kapitola?

MA: Ano, jde o první kapitolu a o tom, co se právě ve světě děje - konkrétně tedy za poslední čtyři roky. Terorismus a podobné věci – ovlivňuje to nějak Vaše psaní, odráží se to v tom?

JKR: Ne, tedy aspoň ne vědomě. Tím myslím, že jsem si nikdy neřekla: „Tak a teď je čas napsat knížku o Harrym ve světě po 11. září.“ Ale to, co Voldemort dělá, je svým způsobem terorismus a já si toho byla vědoma už před 11. zářím. Včera (noc z 15. na 16. července) jsem měla předčítat pasáž z šestého dílu a původně jsem chtěla číst část první kapitoly. Ale po útocích na Londýn ze 7. července mi došlo, že by bylo nevhodné číst pasáž o tom, jak mudlovský ministerský předseda diskutuje o masovém zabíjení mudlů. Prostě to nebylo vhodné, byla by v tom tak trochu lehkomyšlnost. Nehodilo se to, proto jsem to změnila a místo toho přečetla část z Fredova a Georgeova obchodu. Přišlo mi to hodně symbolické, protože Harry jim tam říká: „Mám takový pocit, že všichni budeme zanedlouho potřebovat nějaký ten smích.“ Všechno to do sebe hezky zapadá. Není to psané úmyslně, ale člověk tam najde paralely. Jedna ze situací, kde jsem cítila nějakou paralelu, bylo tehdy, kdy jsem psala o zatčení Stana Silničky. Víte, vždycky jsem takové věci plánovala, ale jsou to přesně ony, které mají velký ohlas – je to dáno tím, že nejen já, ale spousta lidí věří tomu, že tu jsou příklady pronásledování některých osob, které si to nezaslouží, i tehdy, kdy se snažíme najít ty, kteří páchají větší ukrutnosti. Takové věci se prostě stávají, je to lidské. Každopádně během psaní jsem přišla na pár překvapivých paralel.

ES: Mýlil se někdy Moudrý klobouk při rozřazování?

JKR: Ne.

ES: Opravdu?

JKR: Hmm. Máte nějakou teorii?

ES: Slyšel jsem už hodně teorií.

JKR: (smích) Vsadím boty, že jste slyšel. (smích) Omlouvám se.

MA: Je to zajímavé, protože se hned nabízí teorie, že ten hlas vlastně vychází z hlavy studentů spíš než z klobouku samotného.

JKR: (vydá záhadný zvuk)

MA: A jestli klobouk mluví sám za sebe, tak možná, že ty hlasy patří...

JKR: Zakladatelům kolejí.

MA: Ano, to je zajímavé. Jak moc velkou roli budou zakladatelé hrát v sedmém díle?

JKR: Nějakou určitě, jak jste určitě pochopili z konce šestého dílu. Je toho tolik, na co bych se vás chtěla zeptat, ale to vy máte dělat rozhovor se mnou, takže pokračujeme. (smích)

ES: Víím, že se Vás na to ptají při každém rozhovoru, ale jak to vypadá s délkou knížky? Změnilo se to nějak?

JKR: Sedmý díl? Jestli je pořád kratší než Fénixův řád? Ten se stal takovým měřítkem pro délku knih – ten už opravdu posouvá veškeré limity. Ale pořád si myslím, že sedmička bude kratší než Fénixův řád.

ES: Podstatně kratší?

JKR: To nevím. A to je upřímná odpověď – opravdu to nevím. Mám pro sedmý díl plán, ale ještě není propracovaný do detailů tak, abych mohla přesně odhadnout jeho délku. Víím, co se stane, znám ten

příběh, ale ještě jsem si k tomu nesesla a nenapsala si to tak, jak asi máte namysli – stylem, že si řeknu: „Tak, bude to 42 kapitol.“ Nebo „Bude mít 31 kapitol“. To teď vážně nevím.

MA: R.A.B.

JKR: Ááá, výborně.
(všichni se smějí)

JKR: Ne, já jsem vážně ráda! Ano?

MA: Můžeme přijít na to, kdo to je z toho, co už víme?

(pozn.: JKR nasadila zlomyslný výraz)

JKR: Máte nějakou teorii?

MA: Přišli jsme zatím jen na Reguluse Blacka.

JKR: Doopravdy?

MA: Hmm. (smích)

JKR: Řekla bych, že to je dobrý odhad.

MA: A možná, že jako bratr Siriuse, měl další zrcátko...

JKR: (bubnuje prsty na plechovku od pití)

MA: Má další zrcátko? Nebo to Siriusovo?

JKR: Ohledně toho zrcátka se zdržím jakéhokoli komentáře. O zrcátku nebudeme mluvit.
(všichni smějí, JKR skoro až šíleně)

MA: Musíme zaznamenat, že JKR bubnovala prsty na plechovku stejně jako pan Burns.

JKR: Pana Burnse mám hrozně ráda.

ES: Kdybyste měla možnost přepsat nějakou část z celé série, která by to byla a proč?

JKR: V každém díle jsou pasáže, které bych nějak poupravila. Z Fénixova řádu mám pocit, že je až moc dlouhý, ale vyzvala bych kohokoliv, aby tam našel část, bez které by se ten příběh obešel. Jsou tam místa, která bych trochu proškrtala, teď když se na to dívám zpětně, ale té knížce by to moc neubralo. Vše, co tam je, čtenář potřebuje. Abych mohla hrát férově při rozřešení v sedmém díle, musí tam být všechno. Jeden z důvodů, proč je Fénixův řád tak dlouhý, je to, že se Harry musel hodně vyvíjet – psychicky. Byla tam místa, kde nikdy nebyl a musel tam zajít a to zabralo hodně času – dostat ho tam, kam jsem potřebovala. To byl jeden z nejdelších nebradavických úseků v knížkách vůbec a tím se to tak protáhlo. Snažím se přijít na něco konkrétního, ale je to těžké.

ES: Nějaká vedlejší dějová linie, která mohla být vynechána?

JKR: Opravdu to není jednoduché označit cokoliv jako zbytečné, protože tam všechno patří. Jak to může kdokoliv z nás posoudit? Dokonce i já, dokud nebude sedmý díl dopsán, se nemůžu podívat zpátky a říct: „Tohle je moc rozvláčné.“ A možná, že až vyjde sedmý díl, tak mi dojde, že jsem něco nemusela rozebírat tak do hloubky. Dokud to nebude napsáno, tak je těžké to nějak posuzovat. Ale určitě tu jsou věci, výrazy, projevy, které mě při zpětném pohledu iritují. Určitá opakování se, která mě přivádí k šílenství, když se ohlédnu zpět.

MA: Teď když tu už Brumbál není, dozvíme se někdy jaké kouzlo vyslal na Voldemorta na ministerstvu?

JKR: Hhhhhmmmmmm... Je možné, že se to dozvíte. Dozvíte se - (malá pauza) – dozvíte se víc o Brumbálovi. S tímhle musím být opatrná.

MA: Můžeme poprosit o knížku jen o Brumbálovi? Něco jako jeho životní příběh?

ES: Prosím!

JKR: No, tak dobře.
(všichni se smějí)

ES+MA: ANO!!!

JKR: No ale není závazná smlouva! (smích)

MA: Ne, je to ústní dohoda – kde je Neil? (právník JKR, ne její manžel)

ES: Kolik je kouzelníků?

JKR: Myslíte na světě? Emersone, moje matematika je hodně špatná.

ES: Existuje nějaké měřítko mezi mudly a kouzelníky?

MA: Nebo kolik jich je v Bradavicích.

JKR: Tak dobře, v Bradavicích – s těmi to bylo asi takhle. Dlouho před tím, než jsem dokončila Kámen mudrců, když jsem si shromažďovala materiály pro všech sedm dílů – bylo to mezi tím, kdy jsem dostala nápad na tu knížku a jejím vydáním – tak jsem si sedla a vymyslela příběhy 40 dětí, které jdou s Harrym do prvního ročníku. Mám velkou radost, že jsem to udělala, protože to byla jedna z nejužitečnějších věcí. Teď tu mám 40 postav s příběhy. Nikdy jsem se nemusela zastavovat a vymýšlet další. Víím, kdo je v tom ročníku, v které jsou koleji, kdo jsou jejich rodiče a ke každému mám pár osobních detailů. Takže těch bylo čtyřicet. Nikdy jsem neřekla, že to jsou všichni z jeho ročníku, ale nějak to z toho vyplynulo. Potom se mě lidé začali ptát, kolik je v Bradavicích studentů, ale protože čísla nejsou mou silnou stránkou, jedna část mého mozku říkala čtyřicet a ta druhá tvrdila, že kolem 600 zní tak akorát. A pak si to fanoušci začali počítat a s tím přišly otázky jako: „A kde spí ti ostatní?“ (smích) Takže tu teď máme takové malé dilema. Ale magie je očividně hodně vzácná. Nerada bych řekla nějaké konkrétní měřítko. Když si ale vezmete, že všechny děti kouzelníků jsou posílány do Bradavic, tak je poměr mudlů a kouzelníků velmi malý. Je hodně nepravděpodobné, že by rodiče nechtěli, aby jejich dítě šlo do Bradavic, ale i tak je 600 z celé Británie zanedbatelný počet.

Řekněme, že tu jsou tak 3000 (v Británii), také nesmíme zapomenout na všechny magické tvory, z nichž někteří vypadají jako lidé. Potom tu máme ježibaby, trolly, obry a tak dále – to už to číslo trochu nafukuje. Taky tu jsou lidé jako Filch nebo paní Figgová, kteří jsou součástí toho světa, ale ne plnohodnotnou součástí. Číslo bude opět o něco vyšší. Takže už tu máme docela slušnou kouzelnickou komunitu, která musí být schována, utajena, ale to by stačilo s těmi čísly. Už mě s tím netrapte, já takhle nepřemýšlím.

MA: Jak moc jste si užívala psaní milostných dobrodružství v šesté knize?

JKR: Víc, než si dokážete představit. Copak to není znát?

MA: Ano, je.

JKR: Existuje taková teorie – vztahuje se na detektivky a také trochu na Harryho, který není detektivkou, ale někdy tak vypadá – člověk by neměl spřádat milostné intriky v detektivce. Dorothy L. Sayersová, která je královnou tohoto žánru, řekla – čímž porušila své vlastní pravidlo – že romantika nemá v detektivce co dělat až na případy, kdy tím člověk kamufluje své pravé motivy. A to je pravda, je to velmi užitečný trik. Už jsem to použila na Percyho a do určité míry jsem to použila i u Tonksové v tomto díle, abych odvedla pozornost. Ale vzhledem k tomu, že mé knížky jsou postavené na chování jednotlivých postav, je velmi důležité, aby čtenář se svými hrdiny zažil i to, že se zamilují, protože to je neodlétečná součást života. Mimochodem, jak se vám líbila milostná dobrodružství v šestce?

(Melissa dává oba palce nahoru a hrozně se kření)

ES: Celou dobu jsme si plácali rukama.JKR: (směje se) Jo! To je dobře. Jsem moc ráda.

MA: Lítili jsme z jednoho pokoje do druhého a křičeli jsme na sebe.

ES: Podle našeho názoru bylo víc než jasné, že Harry a Ginny patří k sobě, stejně jako Ron a Hermiona – i když si myslíme, že tohle jste dala najevo už hodně dávno.

JKR: (ukazuje na sebe a šeptá) Taky si říkám.

ES: Co to bylo:

JKR: (víc nahlas) Taky si to říkám!

(všichni se smějí, Melissa se s hysterickým smíchem kácí ze židle a vypadá, že umřela)

ES: Pro ty, co pořád doufají ve vztah Harryho s Hermionou – je to beznadějně.

JKR: Ne, já neudělám to, že – Emersone, něco takového já neudělám, abych řekla, že už nemají naději. Pořád jsou cennými čtenáři mých knížek. Rozhodně bych nepoužila slovo beznadějně. Nicméně řeknu – a věřím vám oběma, že sem dáte to vaše varování na SPOILERY, až to budete zveřejňovat (všichni se smějí ještě víc)

JKR: Ano, přiznám se, že já osobně cítím, že to musí být jasné, jakmile si přečtete šestou knihu. Je to daná věc. Víme to. Ano, víme, že Ron a Hermiona patří k sobě. Mám takový pocit, že jsem to naznačila... (všichni se smějí, jako by se zbláznili)

JKR: ...že jsem to naznačila víc než by bylo zdrávo. MNOHEM víc. Rozhodně si myslím, že kdo nepochytil ony náznaky na konci Vězně z Azkabanu, nemohlo mu tohle ujít, když jsme se dostali ke Krumovi v Ohnivém poháru.

Zpátky k Ronovi – zažila jsem spoustu legrace, když jsem jeho postavu psala v šestém díle. Obzvláště ty pasáže, kdy je s Levandulí. Důvod je ten, že Ron až doposud zaostával v těchto věcech za Harrym a Hermionou a potřeboval dokázat, že je Hermiony hoden. To neznamená hned fyzické zkušenosti, ale musel dospět citově. A teď udělal velký krok – má za sebou bezvýznamnou fyzickou zkušenost, ale všichni víme, že nikdy nebyl do Levandule hluboce zamilovaný – (opět spousta smíchu, když Melissa napodobí Levadulino „Won-Won“)

JKR: - a teď si uvědomí, že tohle není, co by chtěl, a to ho posune o obrovský kus dopředu emocionálně.

MA: Když se na to všechno podíváme, byla jste překvapená, když jste se poprvé přihlásila na nějaké stránky a našla onu intenzivní oddanost něčemu, o čem jste věděla, že se nestane?

JKR: Ano. Abyste věděli, tak já jsem v tomhle nováček, protože hrozně dlouhou dobu jsem nechodila na internet, abych se podívala, jak to tam vypadá s Harrym Potterem. Hodně dlouhou dobu. Někdy jsem musela, protože se objevovaly divné zprávy a já si to chtěla ověřit. Prý jsem řekla něco, co jsem nikdy neřekla a tak. Nikdy jsem se neřadila na stránky fanoušků. Až potom jeden den jsem to udělala a ó-můj-bože. Po pěti hodinách jsem se zvedla od počítače a úplně jsem se klepala. Nechápala jsem, co se děje. A bylo to při téhle první obrovské zkušenosti, kdy jsem se dozvěděla o tzv. shippers (lidé, kteří se zabývají různými vztahy mezi postavami z Harryho Pottera), a přišlo mi to jako ta nejpozoruhodnější věc na světě. Vůbec jsem netušila, že tu někde je takový svět, kde fanoušci jsou pořád ve střehu a rozebírají knížky od začátku do konce.

ES: Ona to bere z té lepší stránky!

JKR: Ano, přesně to dělám. A taky chci ujasnit to, že beznadějně je vaše slovo, ne moje.

MA: Usnadněte nám životy, když vyložíte karty na stůl...

JKR: No, já si myslím, že kdo pořád doufá, že se Harry dá dohromady s Hermionou –

ES: (šeptá) Beznadějně!

JKR: Ne! Ale budou si muset knížky přečíst znovu, tak jsem to myslela.

ES: Díky.

JKR: Neříkejte zač.

MA: Tohle nám...

JKR: Usnadní životy?

Všichni: ANO!!

JKR: Taky si to myslím.

MA: Musím Vám říct, že se těším, až tohle vyjde, protože asi tušíte, že hodně z toho je založeno na nenávisti vůči jiné postavě. Třeba Ron hrozně trpěl v rukách těch, co chtějí, aby byl Harry s Hermionou.

JKR: Tohle mi docela dělá starosti. Ano, přesně tohle.

ES: Upřímně si myslím, že takových lidí je v naší populaci zanedbatelné množství.

MA: Určitě. Když uděláte obecný průzkum...

ES: Na internetu trochu vyčnívají, ale to je jenom proto, že internetová fanoušci jsou...

MA: Radikální a bojovní, to je to nejlepší, co jsem zatím slyšela.

JKR: To jsou hezky vybraná slova. Energetičtí. Nedůtkliví.

(smích)

MA: Jak se cítíte, když vidíte, že lidé nesnáší nějakou postavu, kterou vy máte naopak ráda?

ES: Nebo naopak?

JKR: Vždycky mě to pobaví. Upřímně - doopravdy mě to rozveselí. Lidé doslova básní o Dracu Malfoyovi a to je asi jediný případ, kdy mě to přestalo bavit a začala jsem mít trochu obavy. Snažím se jasně odlišovat Toma Feltona, který je dobře vypadající mladík, od Draca Malfoye, který, ať vypadá sebelíp, prostě není milý ani příjemný. Je to romantické, ale nezdravé a bohužel se to u dívek stává často. Vy budete vědět (JKR ukáže na Melissu), že u dívek existuje taková falešná představa, kdy si říkají, že ony budou schopny toho člověka změnit. Přetrvává to u nich pak po celý život, až na smrtelnou postel. Je to nepříjemné a nezdravé, proto mi to dělalo menší starosti – vidět mladé slečny, které přísahají lásku někomu tak nedokonalému. Musí tam být něco, kdy si řeknou, že ony budou těmi, kdo ho změní. Rozumím tomu po psychologické stránce, ale je to vážně nezdravé. Takže jsem párkrát napsala, možná i trochu ostře, že „Tady si budete muset ujasnit své priority.“

ES: Je to beznadějně!

(smích)

JKR: A opět to vaše slovo.

(smích)

ES: Na našich stránkách máme trochu rozdílné přístupy k těm fanouškům, co se zabývají vztahy. Na TLC mají tuhle fajnovou politickou hlášku –

MA: Prostě říkáme: „Jestli je to tvoje věc, je to čistě tvoje věc.“

ES: A my na MuggleNetu tvrdíme, že –

JKR: (smích) Tvrdíte, že jsou to blázni bez sebemenší naděje?

MA: On v podstatě říká: „Když si to nemyslíte, tak odtud vypadněte.“

(JKR umírá smíchy)

ES: My tvrdíme, že to mají beznadějný.

JKR: Jakže se jmenuje ta sekce na vašem webu, kam dáváte ty největší absurdnosti, které vám lidi pošlou?

ES: Myslíte Potupnou zeď (The Wall of Shame)?

JKR: Přesně tak, Potupná zeď. Tak tu bych tady mohla mít taky. A věšet si na ní ty nejměšnější návrhy, které mi lidi posílají.

MA: Jaké například?

JKR: Něco podobného, co posílají vám. Hodně podobného. Od nadávek až po ty největší nesmysly. Ani ne tak od dětí, jako spíš od dospělých. Co mě hodně rozesmálo, byl, tuším, že komentář od Emersona, kde píše něco jako: „Prosím nesazte se a neposílejte mi hloupé emaily jenom proto, abyste se dostali na Potupnou zeď.“ Tohle je prostě lidská povaha. Začne to tím, že si řeknete, že tyhle bláboly uveřejníte, a nakonec lidé soutěží o to, aby se tam dostali.

ES: Beznadějně, jak říkám. To je slovo dnešního dne.

(smích)

JKR: Promiňte, nějak jsem se zakuckala. Pokračujte.

MA: Chtěla bych se vrátit k Dracovi.

JKR: OK, v pořádku. Pojdme si povídat o něm.

MA: V šesté knize je naprosto fascinující.

JKR: Jsem ráda, že si to myslíte, protože tohle jsem si užívala. Draco nám v šestém díle hodně povyrostl. Měla jsem na tohle téma hodně zajímavý rozhovor se svou editorkou Emmou. Řekla mi: „Takže Malfoy umí nitrobranu,“ což je samozřejmě něco, co Harry nikdy pořádně neovládl a teď už to tak nějak vzdal. Vyptávala se na to a lámala si hlavu s tím, jestli v tom Draco může být tak dobrý. Já si myslím, že ano. Harryho problém bylo to, že nedokázal dostat své pocity pod kontrolu a to je v tomhle případě vždycky na škodu. Ale fakt, že je ve styku se svými pocity, že o nich ví a uvědomuje si je, je také dobrá věc. Je velmi upřímný a nedokáže v sobě ty pocity dusit. Na druhé straně Draco si dokáže svůj život a své pocity rozškatalkovat tak, jak potřebuje, jak se mu to hodí. Skončil s lítostí, což mu umožnilo zastrašovat a tyranizovat ostatní. Skoncoval také se soucitem – jak jinak by se mohl stát smrtijedem? Tím v sobě potlačil všechno dobré. Najednou se tedy objevil mezi velkými a byl mu přidělen určitý úkol. Cítí se hrozně důležitě, ale jakmile přijde na lámání chleba, tak je k smrti vystrašený. Podle mě je to přesně znázornění toho, co se děje kolem nás – že lidé se do něčeho zapletou a nemají vůbec ponětí, co to bude obnášet. Bylo mi Draca líto. Vždycky jsem věděla, že tohle přijde, že ho budu litovat, ať už je sebevíc odporný.

ES: Počítal Brumbál s tím, že zemře?

JKR: (odmlčí se) Myslíte si, že z toho bude nějaká velká teorie?

MA + ES: Ano, rozhodně to bude velká teorie.

JKR: (opět se odmlčí) No, v tom případě bych ji nerada sestřelila. Musím lidem nechat nějakou naději.

MA: Všechno se to vrací k otázce, jestli je Snape dvojitý-dvojitý-dvojitý-trojitý agent...

JKR: (smích) Dvojitý-dvojitý-čtyřnásobný-pro-tu-a-tu-sílu... to znám.

MA: Jestli to vlastně všechno nebylo naplánované. A když tedy Brumbál věděl o Dracovi celou dobu, jestli se Snapem měli nějakou konverzaci na téma: „Když se tohle stane, musíš se chovat jakoby to byl tvůj záměr. Přijít ke mně a zabít mě, protože když to neuděláš, zemře Draco a ty kvůli tomu slibu také...“ a tak dále.

JKR: Ne, já to chápu a ano, rozumím vám. Ale nemůžu – ano, jsou tu případy, kdy prostě chci nechat prostor pro spekulace. Obecně řečeno, některým spekulacím jsem dala stop, protože to nemělo smysl. To je stejné jako s těmi vztahy. Bůh těm lidem žehnej, užili si s tím spoustu legrace. Ale jakmile lidé začnou přicházet s absolutními nesmysly – to je tehdy, když tráví hodiny a hodiny, jenom aby dokázali, že Snape je upír – začnu mít pocit, že do toho musím vstoupit, protože tam doopravdy není nic, co by tuhle teorii podporovalo.

ES: Lidé takové věci vidí, když se po nich začnou pít.

JKR: Přesně tak, stává se to po takovém patnáctém přečtení těch knih, kdy máte tečky před očima a začínáte v textu vidět taková ta vodítka k tomu, že Snape je pánem temnot. Takže ano, jsou tu okamžiky, kdy vidím tu potřebu, že bych se do toho měla nějak vložit, protože si myslím, že tím lidé ztrácí spoustu času. Jsou tu důležitější věci, které by se měly řešit a i když budou špatné, dovedou vás možná na nějaké zajímavé místo. To e moje drsná teorie.

ES: Kterou otázku byste chtěla dostat a jak by na ni zněla odpověď?

JKR: (dlouho přemýšlí) Hmm – dobrá otázka. Co bych si přála, aby se mě někdo zeptal? Třeba právě dneska jsem si přála, aby se mě někdo zeptal na R.A.B. a vy jste to udělali. Jenom dneska, protože si

myslím... no, prostě jsem doufala, že se někdo zeptá.

MA: Měli bychom se zeptat na něco víc?

JKR: Jsou tam schované věci, které si vyvodíte sami po několikátém čtení. Doufám. Vy dva to určitě najdete. Stejně jako jsem věděla, že se zeptáte na R.A.B.

MA: Nezlobte se, že se ptám, ale nebyl Regulus ten, který byl zabit Voldemortem?

JKR: No, Sirius řekl, že nebyl, protože Regulus nebyl zase až tak důležitý, pamatujete?

MA: To by ale nemusela být pravda, jestliže R.A.B. píše Voldemortovi osobní vzkaz.

JKR: To přeci ale neznamená, že ho zabil přímo Voldemort osobně. Sirius podezřívá Reguluse z toho, že se zapletl hodně hluboko. Stejně jako Draco. Lákalo ho to, ale samotná realita pak byla něco, co nedokázal zvládnout. Co jste říkali na Lupina a Tonksovou?

ES: To bylo...

MA: Mě to hrozně překvapilo!

ES: Mě taky, ale šokovaný jsem nebyl.

JKR: Dobře.

MA: Já si myslím, že mě to malinko šokovalo.

JKR: Někdo tam venku, teď nevím, jestli to bylo někde na vašich stránkách – málem jsem se skácela ze židle. To bylo při jednom z mých lovů na internetu – tedy teď to vypadá, jako že celý svůj život trávím na internetu, proto ty knížky nevycházejí rychleji. Ale přísahám, že to není pravda a chci aby si to všichni uvědomili. Teď když mám svůj vlastní web, tak se občas brouzdám po těch fanouškovských a hledám něco do FAQ nebo fan web měsíce, takže při takových výletech najdu nějaké zajímavé komentáře. A někdo tam venku, vůbec jsem tomu nemohla věřit, řekl tohle: „Ale ne, Tonksová si nemůže vzít toho-a-toho (kdo ví, kdo to byl), protože Tonksová stejně skončí s Lupinem a budou spolu mít spousty pestrobarevných vlkodlačích mláďátek.“ Nebo tak nějak to tam bylo.

MA: To si pamatuju!

JKR: Viděla jste to? Asi to tedy bylo na TLC, ne?

MA: Asi ano – neber si to osobně, Emersone, ale většinou nemám čas pročítat komentáře na MuggleNetu..

JKR: Řekla bych, že tolik lidí tam dennodenně píše, že prostě přijdou prakticky na všechny možné teorie.

ES: To jo, přišli snad už se všemi teoriemi.

MA: Jako třeba vztah Harryho s Baziliškem...

(všichni umírají smíchy)JKR: Vždyť říkám, že to tak je. Věřím tomu, že kdybych si našla víc času, tak na internetu najdu celou dějovou linii pro sedmý díl.

ES: Kolik času trávíte na webech fanoušků?

JKR: To je různé. Když se nic neděje na mých stránkách, tak to znamená, že pracuji nebo jsem s dětmi. Jakmile se tam objeví pár aktualizací za sebou, znamená to, že jsem nějaký ten čas na internetu strávila. Takže FAQ a podobné věci jsou jen zkopírované z toho, co mi přijde nebo co najdu na stránkách fanoušků. Chodím se dívat, co by tak lidé chtěli vědět, na co bych mohla odpovědět. Je to skvělé, někdy trochu frustrující. Ráda bych také ujasnila jednu věc – nikdy nepíšu nic do komentářů nebo diskuzí, protože i takové fámy se objevují. Oba dva jste v této věci velmi zodpovědní, ale i tak mě to trochu straší. Jednou jsem se přihlásila na chat na MuggleNetu, bylo to neuvěřitelné! Umírala jsem smíchy! To bylo poprvé, co jsem si do vyhledávače zadala Harry Potter. O TLC jsem už věděla, ale to odpoledne jsem objevila MuggleNet a vešla na chat a byla to hrozná legrace. Bylo mnou naprosto opovrhováno (smích). Nedokážu vůbec popsat, jaká to byla sranda.

ES: Ehm, tak za to bych se chtěl omluvit...

JKR: Ne, ne, to nebylo míněno nijak špatně. Jen mi lidé psali věci jako: „Jo, jasně, radši zmlkni, nechodíš sem pravidelně, vůbec nic nevíš.“ Asi si to dokážete představit.

MA: Jedna z výherkyň naší soutěže „Zeptejte se Jo“ je theotherhermit, která žije v malém východoamerickém městečku a je jí 50 let. Její otázka zní: „Zobrazují vzpomínky v myslánci realitu nebo pohled člověka, kterému ta vzpomínka patří?“

JKR: Je to realita. A je důležité, že to mám takhle vymyšlené, protože třeba v šestém díle se Slughorn snaží dál Brumbálovi tuhle směšnou sestříhanou vzpomínku. Nechtěl mu dát tu skutečnou, takže ji očividně trochu poupravil. Takže to, co si pamatujete je pečlivě uloženo v myslánci.

ES: V tomhle jsem se tedy mýlil.

JKR: Opravdu?

ES: Byl jsem si stoprocentně jistý tím, že ta vzpomínka je vaše interpretace toho, co se stalo. Nedávalo mi smysl, že by člověk byl schopný se na své vlastní vzpomínky dívat z pohledu třetí osoby. Přišlo mi to trochu jako podvádění, protože byste se vlastně vždycky mohli podívat na věci z pohledu někoho jiného.

MA: Takže tam jsou věci, které jste možná ve skutečnosti nestihli postřehnout, ale můžete se vrátit a podívat se znovu?

JKR: Ano a to je to kouzlo myslánky, to je to, co ji oživuje.

ES: Já chci jednu pro sebe!

JKR: To chápu. Jinak by to přece bylo něco jako deník, nemyslíte? Omezený tím, co si pamatujete. Ale myslánka vám umožní se na věc podívat znovu jako na celek, takže se ve své paměti můžete vrátit a oživit si vzpomínky na něco, čeho jste si předtím třeba nevšimli. Někde ve vaší hlavě to je a já jsem si jistá, že je – u nás všech. Mám pocit, že kdybychom k tomu měli přístup, tak věci, o kterých ani nevíme, že si je pamatujeme, tam někde jsou.

ES: Dalším z vítězů naší soutěže je osmnáctiletá Helen Poole z Thirsku v Yorkshiru – zároveň jedna z autorek knížky pro fanoušky s názvem „Plot thickens“. Tahle otázka se týká Grindelwalda a pravděpodobně už víte, že se na to zeptáme.

JKR: Ummm.

ES: Zcela zřejmě...

JKR: Tak do toho, jen mi to připomeňte. Je mrtvý?

ES: Ano, je mrtvý?

JKR: Ano, je.

ES: Je to důležitá postava?

JKR: (s lítostí v hlase) Ach...

ES: Nemusíte na to odpovídat, stačí když nám o něm něco povíte.

JKR: Řeknu vám to, co jsem řekla někomu, kdo se mě na to už dříve ptal. Pamatujete se na Owena, který tady v Británii vyhrál nějakou soutěž a dostal možnost se mnou udělat interview? On se na Grindelwalda také ptal. Konkrétně jeho dotaz zněl, jestli je to náhoda, že zemřel v roce 1945 a já jsem mu odpověděla, že ne. Baví mě dělat narážky na události, které se v určitou dobu odehrávaly v mudlovském světě. Podle mě to chodí tak, že jakmile je ve světě mudlů válka, válčí se i v tom kouzelnickém.

ES: Má Grindelwald nějakou spojitost s...

JKR: Zdržím se veškerých komentářů na toto téma.
(smích)

MA: Podporují se navzájem tyhle dvě války?

JKR: Ano, myslím, že ano. Hmm.

MA: Najednou jste nějak ztichla.

(všichni se smějí, JKR má doslova záchvat smíchu)

MA: Nám se líbí, když najednou zmlknete, znamená to...

ES: Že před námi určitě něco skrýváte.

MA: Další z výherců naší soutěže, Delaney Monaghan, které je šest let a je z Canberry v Austrálii, se ptá prostřednictvím své maminky. „Jaký mají význam papírky od žvýkaček, které dává paní Longbottomová Nevillovi?“

JKR: Na tohle se mě dnes ráno také ptali. To je jedna z věcí, které jsou inspirované něčím, co se skutečně stalo. Ten příběh mi řekl někdo, jehož maminka měla Alzheimerovu chorobu a byla zavřená v nějakém ústavu. Její postižení bylo vážné a ona už ani nepoznala svého vlastního syna. On ji i přesto dvakrát týdně navštěvoval a pravidelně ji nosil sladkosti. Tím si mezi sebou vytvořili jakési pouto – ona milovala sladké a v něm poznávala někoho, kdo jí to sladké nosil. Pro mě je to hrozně dojemný příběh. Tak jsem ho trochu přikrášlila. Neville dává své mamince to, co ona chce (jen když na to myslím, tak je mi z toho smutno). A ona mu zároveň chce dát něco zpátky, jenže to, co mu dá, je v podstatě bezcenné. Ale on si to stejně vezme, jakoby to něco bylo, protože ona se snaží dávat – takže to něco znamená z emočního hlediska. Ale existuje spousta dalších teorií o papírcích od žvýkaček, vím o nich.

ES: Nemůžete jim to mít za zlé.

JKR: Tím chci jen říct to, že mu na nich nedává žádné tajné zprávy.

MA: Její duševní zdraví opravdu není v pořádku...

JKR: Ne, v tom máte pravdu. Tohle je přesně jeden z těch případů, kdy raději utnu tuhle teorii, protože to

opravdu nikam nevede. Není na tom nic zajímavého.

MA: Je to jedna z nejdojemnějších pasáží v knížkách.

JKR: Myslím si, že je to pro Neville - jako postavu - velmi důležitý okamžik.

MA: Třetím výhercem naší soutěže se stala patnáctiletá Monique Padelis ze Surrey a ptá se: „Jak a kdy byl vytvořen onen závoj na ministerstvu?“

JKR: Ten závoj je na ministerstvu kouzel od té doby, co je tam samotné ministerstvo. A to je tam už hodně dlouho, ne tak dlouho jako třeba Bradavice, ale hodně dlouho. Mluvíme o několika stovkách let. Není nijak důležité vědět přesně odkdy, ale už to budou staletí.

MA: Bylo to používáno jako místnost pro popravy nebo jen ke studiu?

JKR: Ne, jenom ke studiu. Odbor záhad je pouze studijní záležitost. Studuje se tam mysl, vesmír, smrt...

MA: Vrátime se ještě do té místnosti, do té uzamčené místnosti?

JKR: Bez komentáře.

ES: Brumbál nemá sobě rovného, co se týče kouzelnických vědomostí...

JKR: Hmm.

ES: Kde se to všechno naučil?

JKR: Já ho především vidím jako člověka, který se hodně naučil sám. Nicméně on měl ve své době přístup k těm nejlepším profesorům v Bradavicích, stejně tak jako všichni ostatní, co tam byli s ním. Spíš Brumbálova rodina je něco, co by rozhodně stálo za bližší prozkoumání - raději než papírky od živýkaček.

MA: Jeho rodina?

JKR: Ano, rodina.

MA: Měli bychom se o tom bavit trochu víc?

JKR: Ne, ale VY byste mohli.
(smích)

MA: Co třeba Harryho rodina – jeho prarodiče – byli zavražděni?

JKR: Ne, tímhle se dostáváme do takové nazáživné oblasti. Coby spisovatel přiznám, že co se děje týče, bylo zajímavější, aby byl Harry úplně sám. Takže jsem jeho rodinu raději nemilosrdně odstranila – samozřejmě až na tetu Petunii. James a Lily jsou pro děj hrozně důležití, ale jeho prarodiče? Ne. A protože mám ráda příběhy svých postav, tady je máte: rodiče Petunie a Lily, to byla normální mudlovská smrt. Jamesovi rodiče už byli starší, když se narodil, což vysvětluje to, že byl jedináček a rozmazlovali ho. Stává se to často, že si lidé na stará kolena pořídí dítě, takže je pro ně takový poklad, který si hýčkají. Věkově byli i na kouzelníky hodně staří. Podlehli nějaké kouzelnické nemoci. To je asi tak vše, co potřebujete vědět. Na jejich smrti není nic vážného ani hrozivého. Prostě jsem se jich potřebovala zbavit, tak jsem je zabila.

MA: Takže tohle zároveň vylučuje i teorii o nebelvírském dědici.

JKR: Ano, přesně tak.

MA: Další z teorií jde doslova k čertu. (smích)

JKR: Tady to máte. Je mi jasné, že spousta lidí se šestý díl nebude líbit, protože jednoduše zastaví některé teorie. Kdyby se tak ale nestalo, znamenalo by to, že jsem svou práci neodvedla dobře. Pár lidem se to nebude líbit a někomu se nebude líbit smrt jedné postavy, ale tak jsem to vždycky plánovala. Pořád nevíme, jestli ta informace někde unikla nebo jestli to byly jenom spekulace, které se tentokrát ukázaly jako správné.

ES: Myslíte s tímhle dílem?

MA: Pamatujete si na ty sázky?

ES: Jojo...

JKR: Ó, ano - ten podfuk se sázkami. No, teď je to padesát na padesát. Pamatujete si, že u Fénixova řádu to bylo to samé? Tam se sázelo na to, že umře Cho Changová. Najednou si na ni někdo vsadil deset tisíc liber a protože si všichni říkali, že by jen těžko někdo vsadil tolik peněz jen tak, tak to vypadalo, že ten člověk má nějaké interní informace. Jak to bylo s Brumbálem, to nevíme. Byl to únik informací nebo si to někdo jenom tipnul a ono to vyšlo?

ES: Pamatuji si, že jsem na MuggleNet dával anketu o tom, kdy podle fanoušků Brumbál zemře.

JKR: A jaký byl výsledek? To je hodně zajímavé.

ES: Většina si myslela, že zemře v šestém díle – tedy v šestém nebo sedmém. Nejvíc si myslelo, že v sedmém.

JKR: Opravdu?

ES: Tuším, že to bylo tak 65/35, ale většina si myslela, že určitě zemře.

JKR: Když se na to podíváte z obecného pohledu, tak v žánru, který já píšu, musí jít hrdina vždycky do cíle sám. Tak to prostě chodí, otázkou bylo pouze kde a jak ta postava zemře, pokud tedy víte něco o výstavbě děje.

ES: Starý moudrý kouzelník s plnovousem vždycky umře.

JKR: Ano, to je v podstatě to, co říkám.

(smích)

MA: Velmi zajímavé, protože ten okamžik... Myslím si, že všichni jsme tak nějak tušili, že zemře, v ten moment, co začal sdělovat svá moudra.

JKR: Hmm.

MA: A v momentě, kdy Harry řekl: „Tohle vím a moji rodiče to také věděli a tohle je o té a té volbě,“ jsme se zastavili a řekli si: „Fajn, počkejme, než nás ten zbytek dožene a promluvíme si o tom, protože zaprvé Brumbál umírá a zadruhé tohle je ta vlajka, která nám signalizuje, že se blížíme ke konci. Měla jsem pocit, že tenhle moment vlastně definuje celou sérii. Přikláníte se k tomuto názoru?“

JKR: Ano, rozhodně, protože si myslím, že je tam pojtíko mezi momentem ve druhém díle, kdy Brumbál říká onu slavnou větu: „O tom, jací jsme doopravdy, mnohem víc než naše schopnosti vypovídá to, co si sami zvolíme.“ A mezi momentem, kdy Brumbál sedí ve své pracovně a říká Harrymu, že věštba má význam jenom proto, že si to on a Voldemort zvolili. Kdyby si oba vybrali, že od té věštby dají ruce pryč, oba by mohli žít. To je ten rozhodující faktor. Kdyby si oba dva řekli, že tohle hrát nechtějí a odešli od toho... ale to se nestane, protože co se týče Voldemorta, tak Harry pro něj představuje hrozbu. Musí se spolu utkat.

ES: Pamatuji si, že když jsem četl Fénixův řád, tak jsem přemýšlel nad tím, co by se stalo, kdyby si Harry a Voldemort...

JKR: Potřásli rukama a odešli? Shodli jsme se na tom, že se neshodneme.

(smích)

ES: Co kdyby nikdy neslyšel onu věštbu?

JKR: A to je přesně ono. Jak už jsem řekla, to je to, co jsem dala na své stránky...

ES: Jsem moc rád, že jste to tam dala.

JKR: Je to stejné jako v Mackbethovi. Toho úplně zbožňuji. Je to pravděpodobně moje neoblíbenější hra od Shakespeara. A to je ta otázka. Kdyby Mackbeth nepotkal ony čarodějky, zabil by Duncana? Stalo by se něco z toho? Byl to osud nebo to zapříčinil on sám? Já bych řekla, že za to může on sám.

MA: Kdyby si tedy všichni potřásli rukama a šli si zahrát golf, všechno by bylo v pořádku.

(smích)

MA: V knížkách se často mluví o loajalitě a statečnosti, které jsou spojeny se sebeobětováním. Hlavně ve třetím díle – „Raději jsi měl zemřít než zradit své přátele.“ A samozřejmě se to v menší míře vyskytuje i na jiných místech. To je docela závažné sdělení, které předáváte, řekněme, osmiletému nebo desetiletému dítěti, které tu knížku čte. Říkáte jim, že bychom pro své přátele měli zemřít.

JKR: Samozřejmě v té knížce se to vyskytuje ve velmi napjaté situaci. Panebože, doufám, že žádné osmileté děcko se v takové situaci neocitne, aby muselo pro někoho zemřít. Ale tady se mluví o dospělém muži, který se octnul v něčem, čemu říkám válečný stav. Tohle byl plnohodnotný válečný stav. Mám dojem, že to je spíš otázka na vás, čtenáře, jestli věříte tomu, že by Sirius byl ochoten zemřít, když to říká.

ES: Bezpochyby.

MA: Samozřejmě, že ano.

JKR: Dobře, myslela jsem si to. Sirius by to udělal. On, se všemi svými chybami a nedostatky, má nesmírně silný smysl pro ctnost a raději by čestně zemřel, než aby žil s pocitem zneuctění a v hanbě za to, že poslal tři osoby na smrt. Ty tři osoby, které miloval víc než kohokoliv jiného, protože je stejně jako Harry takovým vyhnancem bez rodiny.

Máte pravdu v tom, že je to závažné sdělení, ale já koneckonců píšu o zlu. Už jsem mnohokrát zmiňovala, že mě pokaždé překvapí, jak mi lidé říkají: „Vaše knížky jsou čím dál temnější.“ V tu chvíli si vždycky myslím: „Aha, a která část z Kamene mudrců vám přijde světlá a načechraná?“ Víím, že v tom je více nevinnosti, protože Harry je ještě hodně mladý, když poprvé přijde do Bradavic, ale ta knížka začíná dvojitou vraždou. Nádech smrti se nese celým prvním dílem a určitě v něm je pár hrůzu nahánějících

okamžiků. Podle mého názoru je první díl víc hrůzostrašný než ten druhý, i navzdory obřímu hadovi, protože ona postava v hábitu, která pije krev jednorozce je zatraceně strašidelná. A navíc jsem si vždycky myslela a pořád si myslím, že představa obličejů na druhé straně něčí hlavy je ta nejznepokojivější v celé sérii.

Takže ano, je to velmi závažné, v tom s vámi souhlasím, ale řekla bych, že tomu tak je napříč všemi knihami. Je v nich hodně věcí, které jsou zneklidňující, ale nemyslím si, že bych někdy překročila hranice, jenom abych něčím vysloveně šokovala. Víím, že bych si v těch knihách obhájila všechny morbidní pasáže. Jednou jedinkrát jsem měla strach, jestli mi něco projde přes mou editorku a to bylo tehdy, kdy se Voldemort chystá vstoupit do onoho kotle, vzpomínáte? Byl tak trochu fetální. Udělalo se mi až nevolno, když jsem si to vybavila, ale je tu důvod, proč jsem to tak musela napsat a sami to zjistíte. Takže jsem to probírala se svou editorkou a ona řekla, že to je v pořádku. Popravdě řečeno jí dělal větší starosti onen otevřený hrob. Mám dojem, že je to spíš znesvěcení, co nás znepokojuje. Není tu opět nic vidět, ale zase je to porušení nějakého tabu.

MA: Jakou barvu mají Ronovy oči?

JKR: Ronovy oči jsou modré. To jsem nikdy neřekla? (JKR si zakrývá oči)

MA: Všichni nás prosili, abychom se na to zeptali.

JKR: Jsou modré. Harry má zelené oči a Hermiona hnědé.

MA: Jakou podobu má Ronův Patronus?

JKR: Ronův Patronus? To jsem také nikdy neřekla? To není možné... (smích) Má podobu malého psa, asi jako Jack Russel. A to z velmi sentimentálního důvodu – my totiž jednoho takového máme. Je ztřeštěný.

MA: Tohle bude na delší odpověď, ale doopravdy se Vás na to chci zeptat – jak to děláte, aby Vaše děti zůstaly normální a aby nebyly nijak ovlivněny vší tou slávou a bohatstvím.

JKR: To je moje nejvyšší priorita. Doufám a myslím si, že žijeme vcelku normální život. Věřte tomu nebo ne. Neskutečné věci, jako že vcházím do osvětleného zámku, se stávají málokdy a na ně to má malý dopad. Doopravdy si myslím, že vedeme hodně normální život. Chodíme nakupovat stejně jako všichni ostatní. To je můj pocit. Také si myslím, že je hodně důležité, že všechny tři děti uvidí, jak s Neilem pracujeme, zatímco oni budou vyrůstat. Ani jeden z nás dvou nemá v plánu přestat pracovat, dát si nohy na stůl a třeba se vydat na jachtě na cestu kolem světa, i když je to pěkná představa. Budeme dál pracovat a podle mě je to dobrý způsob, jak jít dětem příkladem. Ukázat jim, že ať už vyděláváte sebevíc peněz, vaše hrdost spočívá v tom, že přijдете na to, co vás baví a zůstanete u toho. A to je mít řádnou práci, ne?

MA: Ano. Už jste našla dva ztracené nebelvírské studenty?

JKR: (zakryje si oči) Ach jo... (frustrovaně) Chtěla jsem vám to přinést, ale úplně jsem na to zapoměla. Omlouvám se. Dám to na své stránky.

MA: Byla to Ginny, kdo poslal Harrymu Valentýnku?

JKR: Ano, bůh jí žehnej.

MA: Nebyla to jedna z věcí Toma Raddla nebo to byla doopravdy Ginny Weasley?

JKR: Ne, byla to Ginny Weasley.

MA: A vyplatilo se jí to.

JKR: (smích) Nakonec ano.

MA: Myslím si, že už jste s tím počítala od té scény ve vlaku (v prvním díle), kdy se Harry dívá z okna a potom v tom kupé. Tam pravděpodobně začaly všechny vztahy.

JKR: Ano, také si myslím. Takže se vám to líbilo? Myslím Harry a Ginny, když se to stalo?

S: Na tohle jsme čekali už roky!

JKR: Tak to jsem ráda...

MA: A ten polibek!!!

JKR: Jojo...

ES: Měl jsem pocit, že se tak nějak zhmotnil...

JKR: Já vím, doopravdy se to stalo. Také jsem měla takový pocit.

MA: Snažila jste se je dát...

JKR: Já vždycky věděla, že se tohle stane. Že se dají dohromady a potom zase rozejdou.

ES: Takže takhle jste to měla v plánu?

JKR: No, vlastně ten plán byl takový, a já doufám, že mi to vyšlo, že čtenáři přijdou postupně na to –

stejně jako Harry – že Ginny je pro něj ideální. Ona je tvrdošíjná a energická, ale v dobrém slova smyslu, je odvážná. Harry musí být s někým, kdo vydrží ten nápor, který je součástí vztahu s ním. Mít Harryho za partnera je hodně děsivé v mnoha ohledech. On je ten poznamenaný. Podle mě je s Ginny legrace, je laskavá a má soucit. Tohle jsou vlastnosti, které Harry po své ideální dívce požaduje. Ale zpočátku – to bylo před lety, kdy jsem to plánovala – jsem cítila, že je z něj vystrašená. Byl pro ní něco jako bůh, když ho tenkrát viděla jako desetiletá nebo jedenáctiletá a ona ho znala jako toho slavného kluka. Takže Ginny také musela nejdřív ujít kus cesty. A stejně jako s Ronem, tak ani tady jsem nechtěla, aby Ginny byla první holka, kterou Harry políbí. To jsem hlavně chtěla říct, je to tak nějak propojeno.

Jedna z věcí, na které jsem chtěla ukázat, jak Harry dospěl – pamatujete si, jak ve Fénixově řádu přijde Cho ve vlaku k němu do kupé a Harry si v tu chvíli myslí: „Kéž by mě tu našla s někým ne tak strašným.“? Sedí tam s Lenkou a Nevillem. A úplně ta samá věc se stane v Princi dvojí krve, kdy opět sedí v kupé s Lenkou a Nevillem, ale tentokrát už v mnoha směrech dospěl a podle jeho názoru sedí s těmi nejlepšími lidmi, kteří ve vlaku jsou. Harry opravdu dospěl. Podle mého názoru jsou Harry a Ginny v šestém díle rovnocennými partnery. Jsou si navzájem hodni. Oba dva si prošli velkou emocionální změnou a zbavili se mnoha falešných představ. Psaní jejich vztahu mě hodně bavilo. Jako postavu mám Ginny opravdu ráda.

MA: Má její postava nějaký větší význam – to, že si ji vybral Tom Raddle ve druhém díle nebo třeba to, že se narodila jako sedmá.

JKR: Ginnin příběh je takový, že se narodila do Weasleovic rodiny jako první dívka za mnoho generací. Je tu ale

taková stará tradice o sedmé dceři, která se také narodí sedmé dceři a to samé se říká u chlapců – takže je nadaná kouzelnice. Myslím, že si toho v knížkách všimnete, protože Ginny dělá velmi působivé věci a ještě dalších se dočkáte.

ES: Proč je Zmijozel pořád...

JKR: Povoleno?

(všichni se smějí)

ES: Ano, vždyť je to tak očividné.

JKR: Ale nejsou všichni špatní. Oni skutečně nejsou špatní. (Chvilí mlčí.) No, trochu hlubší odpověď – taková ta neuštěpačná – by byla, že když si vezmete, co všechno lidská bytost obsahuje, tak má i nedostatky, ty má každý z nás. Stejně je to se studenty. Kdyby měli dosáhnout naprosté jednoty, měli bychom tu nezastavitelnou sílu. Ale pro dosažení harmonie ve škole a mezi kolejemi tu musí být někdo jako jsou zmijozelští, i když nemají ty nejvznešenější přednosti. Harmonie je to správné slovo.

ES: Nemohli by...

JKR: Nemohli by je prostě všechny zastřelit? NE, Emersone, to by vážně nemohli.

(všichni se smějí)

ES: Nemohli by zmijozelské prostě rozdělit mezi ostatní tři koleje? Možná by to všem úplně vyhovovalo, ale stačilo by to na to, aby se dostali pryč z toho negativního zmijozelského prostředí.

JKR: To by mohli, ale musíte mít na paměti... O tom už jsem uvažovala...

ES: Dokonce i jejich společenská místnost je ponuré tmavé místo...

JKR: No, nevím... podle mě je zmijozelská společenská místnost tak nějak strašidelně krásná.

ES: Není to dobrý nápad, aby byly všechny děti smrtijedů pospolu. (všichni se smějí)

JKR: Ale oni nejsou. Chápu, kam tím míříš. Vy čtenáři - protože já vás tím směrem vedu – vidíte Zmijozel vždycky

z perspektivy dětí smrtijedů, ale ve skutečnosti jsou jen malou částí všech zmijozelských studentů. Neříkám, že ostatní zmijozelští jsou dokonalí, ale rozhodně to není samý Draco a už rozhodně ne, však víte, Crabbe a Goyle. Všichni nejsou takový, to by bylo až moc kruté, nemyslíte?

ES: Ale v ostatních kolejích není moc dětí smrtijedů nebo ano?

JKR: Ale ano, našli byste tam lidi, kteří mají nějakou spojitost se smrtijedy, to určitě.

ES: Ale je jich málo.

JKR: Pravděpodobně. Víím, co myslíš. Je tradice mít čtyři koleje, ale v tomhle případě jsem chtěla, aby tak nějak

odpovídaly čtyřem elementům, takže Nebelvír je oheň, Havraspár vzduch, Mrzimor země a Zmijozel voda. Proto má také společenskou místnost pod jezerem. Takže opět tu máme tu myšlenku harmonie a rovnováhy mezi čtyřmi základními složkami. A když je spojíte, tak získáte něco velice silného. Ale jak víme, samostatně také fungují.

ES: Byl James jediný, kdo se zamilovat do Lily?

JKR: Ne (chvilí ticha)... Lily byla stejně populární jako Ginny

MA: Snape?

JKR: Na tuhle teorii se mě ptají fanoušci pořád dokola.

ES: Co takhle Lupin?

JKR: Nemůžu se vyjádřit ani k jednomu z nich.

ES: Aspoň k jednomu, prosím.

JKR: Nemůžu odpovědět, doopravdy ne.

ES: Mohla byste nám aspoň napovědět, ale abyste nás zároveň nepřivedla na špatnou cestu?

JKR: Pokud si pamatuju, tak jsem nikdy na otázku ohledně knížek nedala záměrně špatnou odpověď. Jak si asi dovedete představit, tak už mi byly položeny stovky otázek. Je možné, že jsem se někdy přeřekla anebo nezáměrně dala zavádějící odpověď. Nebo jsem také odpověděla pravdivě, ale pak se stalo, že jsem se rozhodla to změnit, protože to nebylo nic moc důležitého pro děj. Takže teď jsem opatrná a některé otázky nezodpovídám tak do detailů, protože musím mít volnou ruku, abych si to mohla udělat podle sebe, ale nikdy se to netýká hlavní dějové linie. Řekněme to takhle, Lupin měl Lily velice rád, ale nechtěla bych, aby si lidé mysleli, že o ni s Jamesem soupeřili. Byla prostě velmi oblíbená a to sehrálo svou roli. Ale toho jste už mohli všimnout, že. Lily byla dobrá partie.

MA: Jak se vlastně spolu dali dohromady? Podle toho, co už jsme viděli, tak Jamese očividně nesnášela.

JKR: Myslíš? Jsi žena, tak bys mohla vědět, jak to chodí. (smích)

ES: Jak proboha Fred a George věděli, že Irsko vyhraje a Bulharsko chytí zlatonku?

JKR: Myslím, že ti, co se opravdu zajímají o famfrpál, to mohli předpovědět. Prostě měli...

ES: Ale jak to mohli uhádnout? Vždyť nikdy nevíte, kdy se zlatonka ukáže.

JKR: Prostě to riskli. Všechno vsadili na jednu kartu. Takoví jsou Fred a George, ne? To oni jsou těmi hazardéry ve Weasleyovic rodině. Na jedné straně tu máte Percyho, který jedná v rámci pravidel a všechno dělá správně, a pak tu máte Freda a George, kteří přemýšlí úplně jinak a jsou připraveni všechno risknout. Vsadili všechno, co měli, a to je to, co může udělat každý z nás.

MA: Jak přišli na to, na jakém principu funguje plánec?

JKR: Nemyslíte, že... Řeknu vám to asi tak, jak jsem si to vysvětlovala sama pro sebe a zní to trochu zvláště. Nemyslíte si, že tohle je přesně něco, co by Fred a George řekli jen tak z legrace a ta věc by potom začala fungovat?

MA: Jo.

JKR: Úplně je vidím, jak tohle dělají, vy ne?

ES: Ale že přišli na tu správnou kombinaci slov? To měli tolik štěstí nebo to bylo trochu Felix Felicis?

JKR: Anebo jim pomohl plánec.

MA: Ano, to si dokážu představit – jak si navzájem ze sebe dělají legraci...

JKR: A plánec s nimi sem tam komunikuje, napovídá jim, až jednou narazí na tu správnou kombinaci a plánec najednou ukáže svou pravou tvář.

ES: Co proboha dělal Brumbálův bratr Aberforth s těmi kozami?

(všichni se hrozně smějí)

JKR: Myslím si úplně tu samou věc, co vy.

MA: Výborně. A Brumbál si z něj tak trochu dělá legraci – o tom, že zná lidi, co pracují v barech.

JKR: Ano, přesně tak. To je správně. A vy samozřejmě na malý okamžik Aberfortha zhlédnete

MA: Dočkáme se ještě onoho Brumbálůva pohledu, ve kterém se mihlo něco vítězoslavného?

JKR: To je pořád velmi, velmi důležité. A buďme upřímní, ne u mnoha věcí jsem vám řekla, že jsou velmi důležité, takže tady můžete plně zaměstnat svou představivost.

ES: Myslím si, že všem došlo, že to bude důležité, už když to četli, ale nedočkali jsme se vysvětlení ani v pátém ani v šestém díle.

JKR: Ano, ale i tak je to důležité.

ES: Tak nějak čekáme na to velké odhalení.

JKR: Samozřejmě. A dočkáte se ho. Dočkáte se ho v sedmém díle.

MA: Člověk by řekl, že teď ke konci už tušíme, co Harryho čeká a co bude muset udělat. Je tohle

opravdu všechno?

JKR: Ne tak úplně. Samozřejmě, že to není všechno, ale pořád se musí zbavit Voldemorta. Nemusím se vůbec zmiňovat o tom, že to bude extrémně náročná a mučivá cesta, plná temných zákoutí, ale to je to, co musí Harry podstoupit. Teď už ví – nebo aspoň si myslí, že ví – co ho čeká. Brumbálovy odhady nikdy nejsou daleko od pravdy. Nechci toho moc prozradit, ale když Brumbál říká: „Ještě zbývají čtyři, musíš se zbavit čtyř a potom můžeš jít po Voldemortovi.“ – tak někde tady se Harry teď nachází, tohle musí udělat.

ES: To je tvrdý oříšek.

JKR: Ano, je to velmi náročný úkol. Ale Brumbál dal Harrymu mnoho užitečných rad a sám Harry už něco za těch šest let prožil, takže ví mnohem víc, než si uvědomuje. To je vše, co k tomu řeknu.

ES: Zní to jako nespílitelný úkol. Kdyby Harry šel do té jeskyně sám, nikdy by se mu to nepovedlo – aspoň to tak tedy vypadá.

JKR: Jak myslíte. Ale klidně se s vámi vsadím, že do týdne pozorní čtenáři najdou minimálně jeden z dalších horcruxů.

MA: Někdo mi včera večer říkal, že kdyby Ginny s tím deníkem...

JKR: Harry tuhle část Voldemortovy duše definitivně zničil. Viděli jste, jak zmizela. A Ginny už není v žádném ohledu posedlá Voldemortem.

MA: Má Ginny pořád hadí jazyk?

JKR: Ne.

MA: Dluží něco Harrymu za to, že jí zachránil život?

JKR: Ne, nedluží. S Červíčkem je to něco jiného. Víte – já bych vám tak ráda všechno řekla, vysvětlila, jak to v sedmém díle bude. Doopravdy bych chtěla.

ES: My bychom to ale nechtěli slyšet.

JKR: „Jasně, klidně si vyprávějte, my neposloucháme!“
(smích)

ES: Kdo je Harryho kmotra?

JKR: Žádnou nemá

ES: Doopravdy?

JKR: No, Sirius nikdy neměl čas, aby si opatřil nějakou přítelkyni, natož aby se oženil.

ES: Mohli přece vybrat někoho jiného, kdy byl blízký přítel rodiny.

JKR: V době, kdy křtili Harryho, tak už se Potterovi ukrývali. Jeho křtiny nebyly něco, čeho se účastnily davy lidí, protože už byli v nebezpečí. Takže se to všechno odehrálo v tichosti za přítomnosti jen pár lidí. A oni chtěli tento závazek dát Siriusovi a... asi tak, víc nemůžu říct.
(začínáme si uvědomovat čas)

MA: Mohli bychom si tohle zopakovat? (smích)

JKR: To je celkem možné.

MA: Myslím to vážně – aspoň tak na týden. (všichni se smějí)

JKR: Jasně, zavřete mě do nějaké podzemní místnosti...

MA: Moje rodina pochází ze Sicílie, Jo... (smích)

MA: Počkejte, musíme se vás zeptat ještě na jednu otázku! (Melissa si nasadí zelené brýle a do ruky si vezme zelený brk, který pro ni vyrobili Lexicon_Bel a Puffin z LeakyLounge, jako vtípek pro Jo.)

(všichni umírají smíchy)

JKR: Ó, jak jsi mi chyběla, Rito!

JKR: Něco vám řeknu, existuje jenom jeden způsob, jak se vypořádat s články Rity Holoubkové, a to je smích, protože jinak byste se zbláznili. Já mám teď tedy na svých stránkách odpadkový koš. Ani netušíte, jak osvobozující je říct svým čtenářům přímo, že něco je absolutní nesmysl. Nikdy to není nic extra důležitého, ale když to vezmete jako celek, doopravdy to může někoho zmást. Každopádně, Rito, tohle se mi moc líbí.

MA: Není to legrační? Tohle pro mě vyrobili.

JKR: Přímou fantastické. Hrozně se těším na Ohnivý pohár, kde Ritu hraje Miranda Richardson.

MA: Viděli jsme ji, když jsme se byli podívat na natáčení. Zrovna byla „na place“.

JKR: Opravdu?

ES: Vypadá v té roli bezvadně.

JKR: Je to výborná herečka.

ES: K tomu bych měl jednu otázku. Když píšete knihy teď, vidíte v postavách herce, co je hraji ve filmu,

nebo pořád ty své postavy?

JKR: Své postavy. Pokaždé.

ES: Jejich obličej se Vám vůbec při psaní nevybavují?

JKR: Ani ne. Pořád vidím svého Rona, svého Harryho a svou Hermionu. Psala jsem to dlouho před tím, než se začali točit filmy, takže filmové postavy nedokázaly ty moje nahradit. V tomto ohledu jsem měla štěstí – už jsem s těmi postavami žila tak dlouho, že filmy na mě neměly žádný dopad. Tu a tam si to ale představím – třeba Ron a Levadule, tam jsem trochu na Ruperta myslela. Vždycky to tak bylo naplánované, to samozřejmě, ale třeba si odběhnu na kafe a přitom se tak trochu zlomyslně usměju, když si představím Ruperta.

MA: Myslíte, když se...?

JKR: Ani ne tak při té scéně, tohle on zvládne bez problémů, ale spíš přemýšlím nad tím, jak se zúčastní castingu na roli Levadule a tak podobně. Donutí vás to se usmát, jakmile tak trochu znáte lidi, co ty postavy hrají. Ale jak už jsem řekla dávno – těžko byste hledali někoho lepšího do rolí Harryho, Rona a Hermiony, protože Dan, Rupert a Emma je hrají skvěle. Jsou opravdu úžasní.

(chvilu ticha, díváme se na čas)

JKR: Já vím.

MA: Ještě tu máme šedesát šest stran s otázkami, Jo.

JKR: Božíčku.

ES: Tak honem, budeme se ptát, dokud nás nevyhodí.

(všichni se smějí)

ES: Hagrid, klíčník a šafář v Bradavicích – má tenhle jeho titul větší význam?

JKR: Pouze to, že vás může pustit do Bradavic a zase ven, takže to je trochu zajímavé, ale na zase tolik. Je to zase jedna z věcí, nad kterou by lidé neměli tolik přemýšlet.

MA: Přečtou někdy Harry s Ronem „Dějiny bradavické školy“?

JKR: Nikdy. (smích) Je to pro mě jako dar. Celá moje expozice by mohla mít přes sebe nápis „Kdy to přečteš?“ Hermiona je ta, která čtenářovi vše vysvětlí, takže bych nemohla ty dva nechat, aby si to přečetli.

MA: Věděl Dobby o věštbě?

JKR: Ne.

MA: Věděl o Potterových...

JKR: Znal jejich příběh, ale jeho vědomosti budou zasahovat pouze do té míry, co bylo známo Malfoyovým.

MA: Tady je jedna otázka z naší diskuze, na kterou se vážně musím zeptat. Byl Snape někdy někým milován?

JKR: Ano, byl. To ho v určitých směrech dělá více provinilého než samotného Voldemorta, který nikdy milován nebyl. Tak a teď už opravdu od každého poslední otázka.

ES: Proč se kouzelníci nepřemísťují, když jsou v nebezpečí?

JKR: Je to jako všechny takové podobné věci – je unavující se při psaní nějaké akční scény zastavit a začít čtenářovi vysvětlovat, jak to chodí. Někdy se přemísťují, ale když takovou scénu pozorujete, velmi často se odehrává na nějakém místě, kde se kouzelníci nemůžou přemísťovat – jako třeba v Bradavicích. Takže přemísťování není řešení, když je Harry ve škole. Také tu jsou další důvody, proč se nepřemísťují – možná se svému protivníkovi chtějí postavit a bojovat s ním. Ale ano, někdy se přemísťují. Musí tam být reakce stejná a reakce opačná.

JKR: (na Melissu) Tak do toho, sem s ní.

MA: Byl někdo jiný přítomen v Godricově Dole tu noc, co byli Harryho rodiče zabiti?

JKR: Bez komentáře.

(všichni se smějí)

JKR: Omlouvám se!

16. července 2005

Den vydání knihy Harry Potter a Princ dvojí krve
Edinburgh, Skotsko

SEZNAM VYBRANÝCH NEOLOGISMŮ

Neologismus	Strana ³	Význam
1. díl		
Camrál	158	míč ve famfrpálu
Famfrpál	77	kouzelnická hra s vlastními pravidly
Galeon	75	kouzelnické peníze
Mudlové	11	nekouzelníci
Pamatováček	137	skleněná koule pro zapamatování
Potlouk	158	míč ve famfrpálu
Srpec	71	kouzelnické peníze
Svrček	63	kouzelnické peníze
Troll	164	zlý obr
Unce	71	kouzelnické peníze
Zlatonka	159	malý míček ve famfrpálu
2. díl		
Ghúl	41	skřet
Hulák	78	dopis s napomenutím
Kostirost	151	lék na srůstání kostí
Moták	126	člověk narozený v kouzelnické rodině, avšak bez kouzelnických schopností
Odtrpaslíkovávat	35	zbavovat zahrádku trpaslíků
3. díl		
Bludníček	153	zvíře ⁴
Ďasovec	138	vodní zvěř
Hypogryf	104	zvíře
Karkulinka	127	malý skřet
Lotroskop	72	kouzelnická hračka
Lunoskop	48	přístroj na tvoření měsíčních diagramů
Máslový ležák	141	nápoj
Mozkomor	66	strážce azkabanského vězení
Pokrouška	103	kouzelnická pochoutka
Presbuřt	64	pejorativní zabarvení pro prefekta
Smrtonoš	98	pes, který straší na hřbitově
Tlustočerv	110	zvíře
Tůňodav	138	vodní zvěř
Zvěromág	100	kouzelník, který na sebe může brát zvířecí podobu
4. díl		
Bystrozor	271	kouzelník se zvláštními schopnostmi
Hrabák	426	zvíře
Hudrovština	74	jazyk
Jezerština	74	jazyk
Lékouzelník	91	typ kouzelníka
Leprikón	89	ostrovní skřítek
Myslánka	456	nádoba k odkládání myšlenek

³ Strana uvádí první zmínku o neologismu.

⁴ Viz ROWLINGOVÁ 2001. Rowlingová, Joanne K.: Fantastická zvířata a jde kde je najít. Praha, Albatros 2002.

Postrášovací lektvar	207	druh lektvaru
Přenášedlo	56	prostředek k cestování časoprostorem
Skřítko	82	partnerka skřítko
Smrtijed	116	přívrženec Pána zla
Trollština	74	jazyk
Třaskavý skvorejš	158	zvíře
Veritasérum	406	lektvar pravdy
Všechnohled	87	dalekohled pro přehrávání uplynulých události
5. díl		
Běhnice	99	zvíře
Budloš	660	zvíře
Čarohosteska	450	recepční v kouzelnické nemocnici
Gurga	396	náčelník obrů
Heliopat	322	duch ohně
Hnojůvka	265	páchnoucí předmět
Hrboun	306	zvíře
Kluběnka	99	zvíře
Kropenatka	471	nemoc
Kúrolez	242	zvíře
Maguár	402	kočkovité zvíře
Metamorfomág	54	kouzelník, který dle libosti mění vzhled
Mrvomíza	201	sliz
Muchlorohý chroptal	245	zvíře
Nitroobrana	478	kouzelnická disciplína k uzavření mysli
Nitrozpyt	490	schopnost proniknout k pocitům někoho jiného
Testrál	413	neviditelný kůň
Truskavec	642	zvíře
Vimrlex	212	přípravek způsobující akné
6. díl		
Strachopud	118	neviditelný úkaz prostupující mozek
Škrtidub	231	strom
Trpaslenka	112	zvíře
Viteál	306	schránka pro uložení části duše
Zlotvor	238	zvíře

SUK 2005 – ČTEME VŠICHNI

CENA DĚTÍ

1. místo:

J. K. Rowling: Harry Potter a princ dvojí krve. Vydalo nakl. Albatros

2. místo:

Jiří Kahoun: Včelí medvídci od jara do zimy. Ilustrace Ivo Houf, vydalo nakl. Albatros

3. místo:

Clive Stafles Lewis: Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň. Vydalo nakl. Fragment

CENA KNIHOVNÍKŮ KLUBU DĚTSKÝCH KNIHOVEN SKIP

1. místo:

To nejlepší z večerníčků 1, 2. Sestavila Kateřina Zavadová. Vydalo nakl. Albatros

2. místo:

Jiří Žáček: Na svatýho Dyndy. Ilustrace Vratislav Hlavatý, vydalo nakl. Albatros

3. místo:

Alena Ježková: Staré pověsti české a moravské. Ilustrace Renáta Fučíková, vydalo nakl. Albatros

CENA UČITELŮ ZA PŘÍNOS K ROZVOJI DĚTSKÉHO ČTENÁŘSTVÍ

- Ivona Březinová: Neotesánek. Ilustrace Olga Franzová, vydalo nakl. Albatros
- Alena Ježková: Staré pověsti české a moravské. Ilustrace Renáta Fučíková, vydalo nakl. Albatros
- Jiřina Marková – Anna Novotná: Opera nás baví. Ilustrace Jiří Votruba, vydalo nakl. Práh
- Pavel Šrut: Příšeři a příšerky. Ilustrace Galina Miklínová, vydalo nakl. Paseka
- Jiří Žáček – Jiří Fixl: Já a můj svět. Vydalo nakl. Albatros

